Bombay University Publications

(Devanāgarī Pāli Text Series No. 2)

महावंसो

OR

THE GREAT CHRONICLE

(OF CEYLON)

Edited for the first time in the Devanāgarī Script

BY

N. K. BHAGWAT, M. A.,

Professor, St Xavier's College,
Fellow of the Bombay University.

BOMBAY

1936

[Price 2-8-0

Printed by M N Kulkarni, at the Karnatak Printing Press,
Karnatak House, Chira Bazar, Bombay 2
and
Published by Prof N K Bhagwat, M A, for the University
of Bombay, Fort, Bombay

FOREWORD

The University of Bombay is to be congratulated on the publication of these Pāli texts in Devanāgarī characters. Thus Pāli literature is made accessible to all the students and the studies of this literature and of Buddhism, religion and philosophy, will receive great encouragement.

Especially welcome is this little volume—the second of the series—not only on account of the intrinsic importance of the work, but because of its being the first edition of the *Mahāvamsa* in Devanāgarī.

The *Mahāvamsa* is not merely a work of literary character —the great epic poem of Ceylon, but besides and above all it is a historical chronicle, a first class source book for the history of Ceylon and of Southern India. Severe scholarship might question the accuracy of the first *paricchedas* of the poem, especially those referring to the visit of the Buddha and to the spreading of Buddhism throughout the island from the days of Aśoka, though the expansion of this religion in Ceylon and the existence of an Aryan language there are facts that must be explained in some way or other. In any case, the truthfulness of the latter part of the work cannot be doubted in the least, and has recently been confirmed by epigraphical evidence both of the Pallava period and of the Vijayanagara age.

It is true that the history of Ceylon must be counted among the histories of the Aryan nations of India; yet the *Mahāvamsa* is also the history of the expansion of a Dravidian nation across the sea in late historic times From the very beginning of their appearance in the dawn of history, the so called Dravidians have always proved enterprising sea-farers and successful colonizers. The early people of the Indus Valley launched the first surprising adventures of the so-called

Dravidian race across the Arabian Sea and the Persian Gulf several millenniums before Christ The *Mahāvamsa* narrates the last of these enterprises, the invasion of Ceylon by the Tamilas, and the establishment of one of their kingdoms in that fertile land.

Prof N. K Bhagwat, who has edited this book on behalf of the University of Bombay, deserves the gratitude of all the students of literature and history throughout India. Many an hour he has spent over these sheets, solicitous only for the academic needs of his students. Let, therefore, this work run its glorious errand among our ambitious *śiṣyas*, by infusing into their mind the same enthusiasm and love for knowledge with which the learned ***guru*** set about his task

H. HERAS, S J

Indian Historical Research Institute,
St Xavier's College,
Bombay
27th June, 1936

CONTENTS

Foreword

Books Suggested for Further Study

Introduction

Paricchedaniddeso

Text

Books Suggested for further reading:

1. The Mahāvamsa (P. T S.) *edited* by Wilhelm Geiger, London. Published 1908

2 Mahāvamsa Tīkā or Wansatthappakāsinī, Singhalese Edition—by Pandit Batuwantudāwe and Ñānissara Bhikshu, Colombo Published 1895 The same (P. T S.)

3. The Mahāvamsa or the Great Chronicle of Ceylon, *Translated* into English by W Geiger (Pāli Text Society) London, Published 1912.

4 The Mahāvamsa—*Translated* by Turnour and revised by L. C. Wijésinha, Colombo, Published 1909.

5 A History of Indian Literature, Vol. II Winternitz Only Authorised Translation into English—by Mrs S. Ketkar and Miss H Kohn, (Calcutta University) Published 1933 Pages 207-219.

6. A History of Pāli Literature (Two Vols) By B C. Law, London. Published 1933. Vol II,—Post-Canonical Pāli Literature, Ch VI—' Pāli Chronicles'.

7. 'Dīpavamsa and Mahāvamsa, Geiger English Translation by Coomaraswamy, Colombo, 1908

8 Buddhaghosa—by B. C. Law

9 Ancient Ceylon—by Parker.

10. 'Manual of Indian Buddhism', by H Kern

11. 'Architectural Remains', Anurādhapura, by Smither.

INTRODUCTION

The Mahāvamsa is the *second* book in the series of the Devanāgarī-Pāli Text Publications of the University. The inception, aims and objects of this Series have already been explained in the Foreword of the Vice-Chancellor and the Preface to the Nidāna Kathā For the first time, the Mahāvamsa is being edited in the Devanāgarī script

The Mahāvaṃsa belongs to a class of works in Pālī Literature, which may be termed as the Pālī Chronicles or 'Historical Poems' of Ceylon. The author is known as Mahānāma, and he lived in the last quarter of the 5th Century of the Christian Era Like the Dipavaṃsa, this is also the Chronicle of the Island of Lankā, and contains sections, which may be called historical sections, but which are primarily sections on ecclesiastical history. It is not, however, 'a real work of History'.[1] No clear distinction between myth, legend and history is noticeable in these Pālī Chronicles, in fact, even in India in the works of the Mahābhārata or the Rāmāyaṇa, which are termed 'Histories', no distinction, as mentioned above, is observed. As Winternitz puts it, "Historiography in India was never more than a branch of epic Poetry"[2] There are side by side with legendary Compostions, historical sections of the Atthakathās, and to them are tackled pious legends and treasuries of ecclesiastical and secular traditions Many tales are important from the point of view of Folklore. The Mahāvaṃsa presupposes the existence of the Dipavamsa the subject matter and material of which have been fully exploited by Mahānāma. He has nevertheless introduced new material and elaborated independent heroic poems like

1 P 216 Winternitz, *A History of Indian Literature*, Vol II (Eng. translation)

2 Ibid. Page 208

that of Dutthagāmaṇi. He has further incorporated in his work a number of fairy tales and further stories of venture and love It is thus that the author of the Mahāvamsa has improved upon the clumsy presentation of well-known traditions of Ceylon. The Dipavamsa presents dull narratives and is full of repetitions, and the diction is obscure. The object of Mahānāma seems to be not to present merely the dry facts of history, but to create an epic kāvya for the edification of the reader. "He has presented the history of the Island in such a manner as to facilitate ready comprehension and easy remembrance and inspire sentiments of both faith and joyous agitation." [1] The presentation runs without any disturbing gaps or without repetitions [2] The meter and the language are felicitous It is one of the most popular books of the Ceylon Bhikkhus, if the Dīpavamsa is an authoritative work and well-known in Ceylon even in the days of Buddhaghosa The latter work is based on the historical traditions, that may have been handed down in the great monastery of the Mahāvihāra If the purpose of both the Dīpavaṃsa and the Mahāvamsa is primarily to produce a kāvya, we can assuredly say the purpose is best served by the Māhavamsa. Because, therein Mahānāma shows to perfection his great talents for the assimilation of existing materials and a marvellous propensity for new material, derived mainly from the old Sihalatthakathā-Mahāvamsa and which the Dipavamsa had left out of account. He could, therefore, satisfy not merely the Bhikkhus by his narrative of the origin, progress and development of Buddhism in the Island of Lankā and the great patronage extended to the Samgha by the Royalty and pious men and women of that glorious island, but he could also appeal to a spirit of Nationalism of the masses of Ceylon by his popular epical ballads, stories, romances and folklore. By his language, Kāvya style, uniform use of meter, melody

1 Vide Text chapter 1, Verse 3

2. Winternitz Vol II, Page 212

and music of numbers, and sustained narratives both religious and profane, Mahānāma has successfully produced "a work of Art, created by a man, who well deserves to be called a Poet and who mastered the frequently crude material, if not with genius, yet with taste and skill."[1]

This work has been divided into 37 Paricchedas. It commences its narrative with the three visits of the Tathāgata from India to Lankā (Ch I). It then traces a long list of kings, belonging to the Mahāsammata, from whose race the Tathāgata Buddha is sprung up (Ch. II) There then follows an account of the three Sangīties or religious convocations (Chs. III—V). This is followed by the colonisation by Prince Vijaya and his followers of Lankā after its conquest and his installation on the throne (Chs. VI–VII) There is then a narration of his successors to the throne till the installation of Devānam Piyatissa, who was a contemporary of the Emperor Asoka (Chs VIII–XI). There is further an account of Buddhist Missions to various countries and Mahinda's nomination as a Missionary to Lankā (Chs. XII–XIII) Then the author has brought about in a dramatic fashion the meeting of the Ruler of Lankā and Mahinda and the conversion of the king of Ceylon to Buddhism and the great zeal shown by the king and his subjects Buildings, Cetiyas, Vihāras, Mansions followed in succession. Relics were imported, a branch of the Bodhitree was taken to Ceylon by Sanghamittā and the Bhikkhuni Samgha was started with the conversion of the Queen Anūlā (Chs. XIV–XX). The great start, thus given by Devānam Pīyatissa, was continued by his successor, Prince Uttiya, and his successors, till the entry of the Tamils under the leadership of Elára (Ch. XXI). The national revival and the subversion of the Tamil supremacy were to be achieved by Dutthagāmaṇī whose life has been most elaborately described in eleven Parichhedas He proved to be a champion of the Religion

1 Winternitz. Vol. II, *A History of Indian Literature*, p. 212.

as well, and many works are attributed to him The Buddhist Church, under him, attained great status and power. The king has been shown as going to heaven, standing in celestial form (Chs. XXII–XXXII). He was succeeded by a long line of kings, during which the varying fortunes of political strife were noticeable till the Tamils were ousted out by Vattagamaṇi (Ch. XXXIII). Then are mentioned Eleven kings, of whom almost all were short-lived, although they built Vihāras and Cetiyas Anūlā was a notorious queen and her love-intrigues cost four kings (Ch XXXIV) This was followed by the rule of 'twelve kings' and then 'thirteen kings' They are characterised by building of Vihāras and religious establishments, and carrying on of court intrigues. They ruled as pious Buddhists and furthered the cause of religion (Chs. XXXV–XXXVI). The last king mentioned in the Mahāvaṃsa is Mahāsena, who ruled for 27 years He was most unfriendly to the Samgha and brought a great hardship upon the Bhikkhus, who deserted their Vihāras and the famous Mahāvihāra was destroyed. This enraged his minister, Meghavaṇṇābhaya, who would have caused a civil war. The king, however, was reconciled to him, and he rebuilt the Mahāvihāra and founded two new Vihāras and two other nunneries He also excavated many tanks and carried out other works of merit. (Ch. XXXVII).

This bare indication will make it abundantly clear to any one that the Mahāvamsa deserves special notice because of its importance for a study of the religious history of Lankā No wonder then that great European Scholars like Geiger, Franke, Oldenberg, Turnour, V A Smith, Rhys Davids, Kern and other Singhalese Scholars as well should have exerted their Scholarship on this fascinating work and carried on detailed analysis and examination of this volume from various standpoints It is impossible even to mention all such points in a Preface of this type. Scholars and students of Pāli would do well to consult the books mentioned in the lists of books suggested for further study

(1) A comparative study of the Dīpavamsa and the Mahāvamsa is absolutely necessary, as both these chronicles owe their origin to a common source and present a common arrangement of episodes and incidents

(2) The study is further fruitful in the solution of a number of literary questions, connected with the Mahāvamsa.

(3) The Mahāvamsa can further be looked at as affording a good study for the origin, development and blending of the three elements of History, Legend and Myth, also how the human mind works in idealising the realistic and what line it follows in this process

(4) Its study may help us in accounting for the origin and development of Vamsa Literature in Ceylon as it directly owes its inspiration to these pioneer works.

(5) The Mahāvaṃsa and Dīpavamsa are the main props of the Singhalese tradition, and a faithful study of these two works, may help us in settling questions of the history of Ceylon in all its branches.

(6) These works have, above all, solved the questions of the year of the Buddha's Parinibbāna.

(7) There are certain well-defined stages of Road-marks in these histories, like the conversion of the Isand by Mahinda, that yield us a surer data of the history of Buddhism in that Island

(8) These land-marks of surer history ought to be found out by distinguishing the myth and the fable from the fact and incident. It was one extreme when Western scholars like V A. Smith condemned the Singhalese traditions as "Utterly untrustworthy" and showed utter scepticism about their value as 'Sources of authentic historical traditions and information' Some Scholars went so far as to call the authors of these works 'Deliberate forgers and liars'[1] It is a matter of satis-

1 Winternitz, *A History of Indian Literature*, Vol. II, P 216

faction, however, that this mentality is being greatly changed and it is now admitted that these works do contain "germs of historical truths buried deep under a mesh of absurd fables and marvellous tales",[1] and that "They (writers) did not intend to deceive hearers or readers"[1] and that they relate things, which they looked upon as veracious history.[2] We further remark that a study of the Chronicle of the Mahāvamsa does help us in satisfactorily solving the questions of Indian History and Chronology In fact many a time, these questions get confirmation from this work What Geiger says in reference to the Dīpavamsa holds good with greater force in the case of the Mahāvamsa 'Indeed whole Sections of the Dīpavaṃsa,' says he, 'consist entirely of synchronistic connections of the ecclesiastical tradition with profane history and of the *History of India* with that of Ceylon.'[3] List of Indian kings before Asoka, the conversion of Ceylon, the History of the Missions and the transplanting of a branch of the Sacred Bodhi tree from Uruvelā to Ceylon, the Acariyaparamparā and the Indo-Ceylonese synchronisms, the Buddhist Councils—all these are curiously enough and almost substantially corroborated from the Ceylonese Chronicles[4] The Internal political history and foreign Political relations with South India, specially with the Damiḷas, the chronicles seem to preserve very faithful records'.[5] If history gives us a clearer insight into how a people thought, lived and acted in relation to themselves and with those, whom they come into closer relations, then the Mahāvamsa along with its Sister Chronicle, the Dīpavamsa, does satisfy us in full The numerous ruins of stupendous Dāgabas, Vihāras, Cetiyas,—Pāsādas, tanks, that are dotted over the face of ancient towns

1 B C Law *A History of Pali Literature*, Vol II, P 540
2 Winternitz, Vol. II, P 216
3 Introduction to the Mahāvamsa Translation by Geiger P XV
4 Introduction to the Mahāvamsa Translation, Pages XVI onward
5 B C Law—*A History of Pāli Literature*, Vol II, P 547

and capitals of Ceylon, and whose accounts are so fully narrated in this Chronicle, should hardly leave any reason to doubt its historicity and authoritativeness. One only requires a patient and an unbiassed mind and a capacity to distinguish the essentials from the non-essentials and the fundamental laws of the working of human mind

A few remarks regarding this Devanāgarī Edition of the Mahāvamsa would not be out of place. Though for the first time an edition of this type is being published, it is not a mere transcription of the original Singhalese or the Roman Script into the Devanāgarī, but it is sought to be a distinct edition. No doubt, we have to acknowledge our debt to Geiger's excellent edition of the Mahāvamsa, but we have thought it better to include such verses in the footnotes, as were noticeable in the Singhalese edition of the Mahāvamsa Mention may be made of only one example to illustrate our point. In connection with the fixing of the boundary of the Mahāvihāra, for example, there are twenty verses which Geiger has not incorporated in the Text, as being 'A later interpolation'.[1] These verses, however, are too important not to be regarded as a part of the Mahāvaṃsa, and further they are translated at the proper place, in the translation of the Mahāvamsa by Turnour and revised by Wijesinha. Our number of verses in the edition, therefore, naturally increases. The introduction of running numbers from start to finish though faulty in some places, it is hoped, will facilitate references. The punctuations, the quotation marks, the bold type in reference to the subjects and proper names, removing of the Avagriha (ऽ) and the introduction of (') to indicate the absence of the letter, caused by Sandhi or other processes— these are introduced in this Text. The alternative readings are put in brackets. There are several lapses in the matter of introducing bold types Generally, however, the bold type is given, where the word occurs for the first time. We have not

1 Vide—Text, Ch. 15, Pages 91-92

added an 'Index,' as bold type in the case of names and subjects should satisfy that need. These are some of the features of the edition and they will, it is hoped, prove to be of great use to the students of Pālī, for whom the edition is primarily intended. We have also not given the correction slip in the case of the text, as the corrections are too plain to be understood by an average student of Pāli.

In the preparation of the MSS, our best thanks are due to Prof K G Datar, M A, who was once our colleague in the St Xavier's College He very patiently and carefully made a copy in the Devanāgarī. While going through the copy, fixing the readings and making a press copy, we have derived invaluable help from Miss Durga N. Bhagwat, M A, who sat with me at a great sacrifice of time Mr R. K. Acharya, further helped me in the correction of proof sheets, checking the numbers and ably seconding me in the work of getting the work through the press. Lastly our best and sincere thanks are due to the Proprietor, Karnatak Printing Press, who has spared no pains in making this edition as nicely and correctly printed as possible He had to carry out corrections at the eleventh hour and yet he has not grudged us that indulgence All this he has done, because of his real desire for the promotion of knowledge.

In conclusion, we hope that the work which is intended mainly to remove the difficulties of Pālī students, will also give a good incentive to Sanskrit scholars to read Pāli literature and thus be helpful towards the spread of Pāli litrature for a better understanding of the Aryan Culture.

Bombay University,
June, 1936

N K BHAGWAT.

परिच्छेदनिद्देसो.

		पिट्ठङ्का
पठमो	तथागताभिगमन	१—७
दुतियो	महासम्मतवसो	८—१०
ततियो	पठमधम्मसङ्गीति	१०—१३
चतुत्थो	दुतिय–सङ्गीति	१४—१८
पञ्चमो	ततिय–सङ्गीति	१९—४०
छट्ठो	विजयागमन	४०—४४
सत्तमो	विजयाभिसेको	४४—४९
अट्ठमो	पण्डुवासुदेवाभिसेको	५०—५२
नवमो	अभयाभिसेको	५२—५४
दसमो	पण्डुकाभयाभिसेको	५५—६२
एकादसमो	देवानंपियतिस्साभिसेको	६३—६६
द्वादसमो	नानादेसप्पसादो	६६—७०
तेरसमो	महिन्दागमनो	७०—७२
चुद्दसमो	नगरप्पवेसन	७२—७७
पञ्चदसमो	महाविहारपटिग्गहणो	७७—९४
सोळसमो	चेतियपब्बतविहारपटिग्गहणो.	९५—९६
सत्तरसमो	धात्वागमन	९६—१०१
अट्ठारसमो	महाबोधिगहणो	१०१—१०६
एकूनवीसतिमो	महाबोधिआगमन	१०६—११२
वीसतिमो	थेरपरिनिब्बाण	११३—११७
एकवीसतिमो	पञ्चराजको	११८—१२०
बावीसतिमो	गामणीकुमारप्पसूति	१२१—१२७
तेवीसतिमो	योधलाभो	१२८—१३५
चतुवीसतिमो	द्वेभातिकयुद्ध	१३५—१४०

		पिट्ठङ्का
पञ्चवीसतिमो	दुट्ठगामणीविजयो	१४०–१४८
छब्बीसतिमो	मरिचवट्टिविहारमहो	१४९–१५१
सत्तवीसतिमो	लोहपासादमहो	१५१–१५४
अट्ठवीसतिमो	महाथूपलाभो	१५५–१५८
एकूनतिंसतिमो	महाथूपारम्भो	१५८–१६३
तिंसतिमो	धातुगब्भरचना	१६४–१७१
एकतिंसतिमो	धातुनिधान	१७१–१८०
द्वतिंसतिमो	तुसितपुरगमन	१८१–१८७
तेत्तिंसतिमो	दसराजको	१८७–१९५
चतुत्तिंसतिमो	एकादसराजको	१९५–२०२
पञ्चतिंसतिमो	द्वादसराजको	२०३–२१२
छत्तिंसतिमो	तयोदसराजको	२१३–२२२
सत्ततिंसतिमो	[राजामहासेनो]	२२३–२२६

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

[illegible]

Important.

In the running number of the verses on *Page 48*, begin to *read 606 instead of 607*, and carry on the consecutive change, till on *Page 64*, you come to the end of the Page and read *817*, which is wrongly *printed* as *818*. At the top of each page in the paranthesis, make the consequential change This is greatly regretted.

—EDITOR

[illegible]

६ ततो तञ्चेव सम्बुद्धं कोण्डञ्ञं मङ्गलं मुनिं ।
सुमनं रेवतं बुद्धं सोभितञ्च महामुनिं ॥ ६ ॥

७ अनोमदस्सिं सम्बुद्धं पदुमं नारदं जिनं ।
पदुमुत्तरसम्बुद्धं सुमेधञ्च तथागतं ॥ ७ ॥

८ सुजातं पियदस्सिञ्च अत्थदस्सिञ्च नायकं ।
धम्मदस्सिञ्च सिद्धत्थं तिस्सं फुस्सं जिनं तथा ॥ ८ ॥

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

महावंसो

पठमो परिच्छेदो

[तथागताभिगमनं]

१ नमस्सित्वान **सम्बुद्धं** सुसुद्धं सुद्धवंसजं ।
महावंसं पवक्खामि नानानूनाधिकारकं ॥ १ ॥

२ पोराणेहि कतो' पे'सो अतिवित्थारितो क्वचि ।
अतीव क्वचि संखित्तो, अनेकपुनरुत्तको ॥ २ ॥

३ वज्जित तेहि दोसेहि सुखग्गहणधारणं ।
पसादसंवेगकरं सुतितो च उपागत ॥ ३ ॥

४ पसादजनके ठाने तथा संवेगकारके ।
जनयन्ता पसादञ्च संवेगञ्च सुणाथ तं ॥ ४ ॥

५ **दीपङ्करं** हि सम्बुद्धं पस्सित्वा नो जिनो पुरा ।
लोकं दुक्खा पमोचेतुं बोधाय पणिधिं अका ॥ ५ ॥

६ ततो तञ्चेव सम्बुद्धं **कोण्डञ्ञं मङ्गलं** मुनिं ।
सुमनं रेवतं बुद्धं **सोभितञ्च** महामुनिं ॥ ६ ॥

७ **अनोमदस्सिं** सम्बुद्धं **पदुमं नारदं** जिनं ।
पदुमुत्तरसम्बुद्धं सुमेधञ्च तथागतं ॥ ७ ॥

८ **सुजातं पियदस्सिञ्च अत्थदस्सिञ्च** नायकं ।
धम्मदस्सिञ्च सिद्धत्थं तिस्सं फुस्सं जिनं तथा ॥ ८ ॥

९ **विपस्सिं सिखिसम्बुद्धं** सम्बुद्धं **वेस्सभुं** विभुं ।
ककुसन्धञ्च सम्बुद्धं **कोणागमनमेव** च ॥ ९ ॥

१० **कस्सपं** सुगतं चे'मे सम्बुद्धे **चतुवीसति** ।
आराधेत्वा महावीरो तेहि बोधाय व्याकतो ॥ १० ॥

११ पूरेत्वा पारमी सब्बा पत्वा सम्बोधिमुत्तमं ।
उत्तमो **गोतमो** बुद्धो सत्ते दुक्खा पमोचयि ॥ ११ ॥

१२ **मगधेसु'रुवेलायं** बोधिमूले महामुनि ।
वेसाखपुण्णमायं सो पत्तो **सम्बोधि**मुत्तमं ॥ १२ ॥

१३ सत्ताहानि तहिं सत्त सो विमुत्तिसुखं परं ।
विन्दन्तं मधुरत्तञ्च दस्सयन्तो वसी वसि ॥ १३ ॥

१४ ततो बाराणसिं गन्त्वा **धम्मचक्कं पवत्तयि** ।
तत्थ **वस्सं वसन्तो** च **सट्ठिं अरहत** अका ॥ १४ ॥

१५ ते धम्मदेसनत्थाय विस्सज्जेत्वान भिक्खवो ।
विनेत्वा च ततो **तिंस** सहाये **भद्दवग्गिये** ॥ १५ ॥

१६ सहस्सजटिले नाथो विनेतुं **कस्सपादिके** ।
हेमन्ते **उरुवेलायं** वसि ते परिपाचयं ॥ १६ ॥

१७ **उरुवेलकस्सपस्स** महायञ्ञे उपट्ठिते ।
तस्स'त्तनो ना'गमने इच्छाचारं विजानिय ॥ १७ ॥

१८ **उत्तरकुरुतो** भिक्खं आहरित्वा'रिमद्दनो
अनोतत्तदहे भुत्वा सायण्हसमये सय ॥ १८ ॥

१९ बोधितो नवमे मासे **फुस्स**पुण्णमियं जिनो ।
लङ्कादीपं विसोधेतुं लङ्कादीपमुपागमि ॥ १९ ॥

२० सासनुज्जोतनं ठान लङ्का ञाता जिनेन हि ।
यक्खपुण्णाय लङ्काय यक्खा निब्बासिया'ति च ॥ २० ॥

२१ ञातो च लङ्कामज्झम्हि गङ्गातीरे मनोरमे ।
तियोजनायते रम्मे एकयोजनवित्थते ॥ २१ ॥

२२ महानागवनुय्याने यक्खसङ्गामभूमियं ।
लङ्कादीपट्ठयक्खानं महायक्खसमागमो ॥ २२ ॥

२३ उपागतो तं **सुगतो** महायक्खसमागमं ।
समागमस्स मज्झम्हि तत्थ तेसं सिरो'परि ॥ २३ ॥

२४ **महियक्खगणथूपस्स** ठाने वेहायसं ठितो ।
वुट्ठिवातन्धकारादिं तेसं संवेजनं अका ॥ २४ ॥

२५ ते भयट्टा'भयं यक्खा आयाचुं अभयं जिनं, ।
जिनो अभयदो आह यक्खे ते'तिभयद्दिते ॥ २५ ॥

२६ " यक्खा, भयं वो दुक्खञ्च हरिस्सामि इदं अहं, ।
तुम्हे निसज्जट्ठानं मे समग्गा देथ नो इध " ॥ २६ ॥

२७ आहु ते सुगतं यक्खा " देम मारिस, ते इमं ।
सब्बे पि सकलं दीपं, देहि नो अभयं तुवं " ॥ २७ ॥

२८ भयं सीतं तमं तेसं हन्त्वा तन्दिन्नभूमियं ।
चम्मखण्डं अत्थरित्वा तत्था'सीनो जिनो ततो ॥ २८ ॥

२९ चम्मखण्डं पसारेसि आदित्तं त समन्ततो ।
घम्माभिभूता ते भीता ठिता अन्ते समन्ततो ॥ २९ ॥

३० **गिरिदीपं** ततो नाथो रम्मं तेसं इधा'नयि ।
तेसु तत्थ पविट्ठेसु यथाठाने ठपेसि च ॥ ३० ॥

३१ नाथो तं सङ्खिपी चम्मं, तदा देवा समागमुं ।
तस्मिं समागमे तेसं सत्था धम्ममदेसयि ॥ ३१ ॥

३२ नेकेसं पाणकोटीनं **धम्माभिसमयो** अहु ।
सरणेसु च **सीलेसु** ठिता आसुं असङ्खिया ॥ ३२ ॥

३३ **सोतापत्तिफलं** पत्वा सेले **सुमनकूटके** ।
महासुमनदेविन्दो पूजियं याचि पूजियं ॥ ३३ ॥

३४ सिरं परामसित्वान नीलामलसिरोरुहो ।
पाणिमत्ते अदा केसे तस्स पाणहितो जिनो ॥ ३४ ॥

३५ सो तं सुवण्णचङ्गोटवरेनादाय सत्थुनो ।
निसिन्नट्ठानरचिते नानारतनसञ्चये ॥ ३५ ॥

३६ सब्बतो सत्तरतने ते ठपेत्वा सिरोरुहे ।
सो **इन्दनीलथूपेन** पिदहेसि नमस्सि च ॥ ३६ ॥

३७ परिनिब्बुतम्हि सम्बुद्धे चितकातो च इद्धिया ।
आदाय जिनगीवट्ठिं थेरो **सरभु**नामको ॥ ३७ ॥

३८ थेरस्स **सारिपुत्तस्स** सिस्सो आनीय चेतिये ।
तस्मिं येव ठपेत्वान भिक्खूहि परिवारितो ॥ ३८ ॥

३९ छादापेत्वा मेदवण्णपासाणेहि महिद्धिको ।
थूपं द्वादसहत्थुच्चं कारापेत्वान पक्कमि ॥ ३९ ॥

४० **देवानम्पियतिस्सस्स** रञ्ञो भातुकुमारको ।
उद्धचूळाभयो नाम दिस्वा चेतियमब्भुतं ॥ ४० ॥

४१ तं छादयित्वा कारेसि तिंस हत्थुच्चचेतियं ।
मद्दन्तो **दमिळे** राजा तत्रट्ठो **दुट्ठगामणी** ॥ ४१ ॥

४२ असीतिहत्थं कारेसि तस्स **कञ्चुकचेतियं** ।
महियङ्गणथूपो 'यं एसो एवं पतिट्ठितो ॥ ४२ ॥

४३ एवं दीपं इमं कत्वा मनुस्सारहमिस्सरो ।
उरुवेलम'गा धीरो उरुवीरपरक्कमो ॥ ४३ ॥

महियङ्गणागमनं निट्ठितं ।

४४ महाकारुणिको सत्था सब्बलोकहिते रतो ।
बोधितो पञ्चमे वस्से वसं **जेतवने** जिनो ॥ ४४ ॥

४५ **महोदरस्स** नागस्स तथा **चूळोदरस्स** च ।
मातुलभागिनेय्यान **मणिपल्लङ्कहेतुकं** ॥ ४५ ॥

४६ दिस्वा सपारिसज्जानं सङ्गामं पच्चुपट्ठितं ।
सम्बुद्धो चित्तमासस्स **काळपक्खे उपोसथे** ॥ ४६ ॥

४७ पातो येव समादाय पवरं पत्तचीवरं ।
अनुकम्पाय नागानं **नागदीपमु**पागमि ॥ ४७ ॥

४८ महोदरो पि सो नागो तदा राजा महिद्धिको ।
समुद्दे नागभवने दसद्धसतयोजने ॥ ४८ ॥

४९ कनिट्ठिका तस्स **कण्णवड्ढमानम्हि** पब्बते ।
नागराजस्स दिन्ना'सि, तस्सा चूळोदरो सुतो ॥ ४९ ॥

५० तस्स मातामहो मातु मणिपल्लङ्कमुत्तमं ।
दत्वा कालकतो नागो, मातुलेन ततो हि सो ॥ ५० ॥
५१ अहोसि भागिनेय्यस्स सङ्गामो पच्चुपट्ठितो ।
पब्बतेय्या पि नागा ते अहेसुं हि महिद्धिका ॥ ५१ ॥
५२ **समिद्धिसुमनो** नाम देवो जेतवने ठितं ।
राजायतनमादाय अत्तनो भवनं सुभं ॥ ५२ ॥
५३ बुद्धानुमतिया येव छत्ताकारं जिनो'परि ।
धारयन्तो उपागञ्छि ठानं तं पुब्बवुत्थक ॥ ५३ ॥
५४ देवो हि सो नागदीपे मनुस्सो'नन्तरे भवे ।
अहोसि, राजायतनट्ठितट्ठाने स अद्दस ॥ ५४ ॥
५५ **पच्चेकबुद्धे** भुञ्जन्ते, दिस्वा चित्तं पसादिय ।
पत्तसोधनसाखानि तेसं पादासि, तेन सो ॥ ५५ ॥
५६ निब्बत्ति तस्मिं रुक्खस्मिं जेतुय्याने मनोरमे, ।
द्वारकोट्ठकपस्सम्हि पच्छा बहि अहोसि सो ॥ ५६ ॥
५७ देवातिदेवो देवस्स तस्स वुड्ढिं च पस्सिय ।
इदं ठानं हितत्थञ्च तञ्च रुक्खं इधा'नयि ॥ ५७ ॥
५८ सङ्गाममज्झे आकासे निसिन्नो तत्थ नायको ।
तम तमोनुदो तेसं नागानं भिंसनं अका ॥ ५८ ॥
५९ अस्सासेन्तो भयट्टे ते आलोकं पविधंसयि ।
ते दिस्वा सुगतं तुट्ठा पादे वन्दिंसु सत्थुनो ॥ ५९ ॥
६० तेसं धम्मं अदेसेसि **सामग्गिकरणं** जिनो ।
उभो पि ते पतीता तं पल्लङ्कं मुनिनो अदुं ॥ ६० ॥
६१ सत्था भूमिगतो तत्थ निसीदित्वान आसने ।
तेहि दिब्बन्नपानेहि नागराजेहि तप्पितो ॥ ६१ ॥
६२ ते जलट्ठे थलट्ठे च भुजगे'सीतिकोटियो ।
सरणेसु च सीलेसु पतिट्ठापेसि नायको ॥ ६२ ॥
६३ महोदरस्स नागस्स मातुलो **मणिअक्खिको** ।
कल्याणियं नागराजा युद्धं कातुं तहिं गतो ॥ ६३ ॥

६४ बुद्धागमम्हि पठमे सुत्वा सद्धम्मदेसनं ।
ठितो सरणसीलेसु तत्था'याचि तथागतं ॥ ६४ ॥

६५ "महती अनुकम्पा नो कता नाथ तया अय ।
तवा'नागमने सब्बे मयं भस्मीभवामहे ॥ ६५ ॥

६६ अनुकम्पा मयि'पि ते विसुं होतु महादय ।
पुनरागमनेने'त्थ वासभूमिं ममा'मम" ॥ ६६ ॥

६७ अधिवासयित्वा भगवा तुण्हीभावेनि'धा'गमं ।
पतिट्ठापयि तत्थेव राजायतनचेतियं ॥ ६७ ॥

६८ तं चा'पि राजायतनं पल्लङ्कञ्च महारहं ।
अप्पेसि नागराजूनं लोकनाथो नमस्सितुं ॥ ६८ ॥

६९ "**परिभोगचेतियं** मय्हं नागराजा नमस्सथ ।
तं भविस्सति वो ताता हिताय च सुखाय च" ॥ ६९ ॥

७० इच्चेवमादिं सुगतो नागानं अनुसासनं ।
कत्वा गतो जेतवनं सब्बलोकानुकम्पको ॥ ७० ॥

नागदीपागमनं निट्ठितं ।

७१ ततो सो ततिये वस्से नागिन्दो मणिअक्खिको ।
उपसङ्कमित्वा सम्बुद्धं सहसङ्घं निमन्तयि ॥ ७१ ॥

७२ बोधितो अट्ठमे वस्से वसं जेतवने जिनो ।
नाथो पञ्चहि भिक्खूनं सतेहि परिवारितो ॥ ७२ ॥

७३ दुतिये दिवसे भत्तकाले आरोचिते जिनो ।
रम्मे वेसाखमासम्हि पुण्णमाय मुनिस्सरो ॥ ७३ ॥

७४ तत्थेव पारुपित्वान **सङ्घाटिं** पत्तमादिय ।
अगा **कल्याणिदेसं** तं मणिअक्खि(क) निवेसन ॥ ७४ ॥

७५ कल्याणिचेतियट्ठाने कते रतनमण्डपे ।
महारहम्हि पल्लङ्के सह सङ्घेनु'पाविसि ॥ ७५ ॥

७६ दिब्बेहि खज्जभोज्जेहि सगणो सगणं जिनं ।
नागराजा धम्मराजं सन्तप्पेसि सुमानसो ॥ ७६ ॥

७७ तत्थ धम्मं देसयित्वा सत्था लोकानुकम्पको ।
उग्गन्त्वा सुमने कूटे पदं दस्सेसि नायको ॥ ७७ ॥

७८ तस्मिं पब्बतपादम्हि सहसङ्घो यथासुखं ।
दिवाविहारं कत्वान **दीघवापिमु**'पागमि ॥ ७८ ॥

७९ तत्थ चेतियठानम्हि ससङ्घो व निसीदिय ।
समाधिं अप्पयी नाथो ठानगारवपत्तिया ॥ ७९ ॥

८० ततो वुट्ठाय ठानम्हा ठानाठानेसु कोविदो ।
महामेघवनारामट्ठानमागा महामुनि ॥ ८० ॥

८१ **महाबोधिठितट्ठाने** निसीदित्वा ससावको ।
समाधिं अप्पयी नाथो महाथूपट्ठिते तथा ॥ ८१ ॥

८२ थूपाराममम्हि थूपस्स ठितट्ठाने तथेव च ।
समाधितो'थ वुट्ठाय **सिलाचेतियठानगो** ॥ ८२ ॥

८३ सहागते देवगणे गणी समनुसासिय ।
ततो जेतवन बुद्धो बुद्धिसब्बत्थगो अगा ॥ ८३ ॥

८४ एव लङ्काय नाथो हितममितमती आयतिं पेक्खमानो
तस्मिं कालम्हि लङ्कासुरभुजगगणादीनमत्थञ्च पस्सं ।
आगा तिक्खत्तुमेतं अतिविपुलदयो लोकदीपो सुदीपं
दीपो तेनायमासी सुजनबहुमतो धम्मदीपावभासी ति ॥ ८४ ॥

कल्याणीआगमनं निट्ठितं ।

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे तथागताभिगमनं** नाम **पठमो** परिच्छेदो ।

——×××——

दुतियो परिच्छेदो.

[महासम्मतवंसो]

८५ महासम्मतराजस्स वंसजो हि महामुनि ।
कप्पादिस्मिं हि राजा'सि **महासम्मत**नामको ॥ १ ॥

८६ **रोजो** च **वररोजो** च तथा **कल्याणका** दुवे ।
उपोसथो च **मन्धाता चरको'पचरा** दुवे ॥ २ ॥

८७ **चेतियो मुचलो** चेव **महामुचल**नामको ।
मुचलिन्दो सागरो चेव **सागरो देव**नामको ॥ ३ ॥

८८ **भरतो** (v. l. **भगीरथो**) **अङ्गीरसो** चेव **रुची** च **सुरुची** पि च ।
पतापो महापतापो पनादा च तथा दुवे ॥ ४ ॥

८९ **सुदस्सना** च **नेरू** च तथा एव दुवे दुवे ।
पच्छिमा चा'तिराजानो तस्स पुत्तपपुत्तका ॥ ५ ॥

९० असङ्खेय्यायुका एते अट्ठवीसति भूमिपा ।
कुसावतिं राजगहं मिथिलं चा'पि आवसु ॥ ६ ॥

९१ ततो सतञ्च राजानो छपञ्ञास च सट्ठि च ।
चतुरासीति सहस्सानि छत्तिंसा च ततो परे ॥ ७ ॥

९२ द्वत्तिंस अट्ठावीसञ्च द्वावीसति ततो परे ।
अट्ठारस सत्तरस पण्णरस चतुद्दस ॥ ८ ॥

९३ नव सत्त द्वादसञ्च पञ्चवीस ततो परे ।
पञ्चवीसं द्वादसञ्च द्वादसञ्च नवा पि च ॥ ९ ॥

९४ चतुरासीति सहस्सानि **मखादेवादिका** पि च ।
चतुरासीति सहस्सानि **काळारजनकादयो** ॥ १० ॥

९५ सोळस याव **ओक्काका** पपुत्ता रासितो इमे ।
विसुं विसुं पुरे रज्जं कमतो अनुसासिसु ॥ ११ ॥

९६ **ओक्कामुखो** जेट्ठपुत्तो ओक्काकस्सा'सि भूपति, ।
निपुरो, चन्दिमा, चन्दमुखो, च **सीरिसञ्जयो** ॥ १२ ॥

९७ **वेस्सन्तरो** महाराजा **जाली** (**चामी**) च **सीहवाहनो** ।
सीहस्सरो च इच्चेते तस्स पुत्तपपुत्तका ॥ १३ ॥

९८ द्वे असीति सहस्सानि सीहस्सरस्स राजिनो ।
पुत्तपपुत्तराजानो, **जयसेनो** तदन्तिमो ॥ १४ ॥

९९ एते **कपिलवत्थुस्मिं** सक्यराजा ति विस्सुता ।
सीहहनु महाराजा जयसेनस्स अत्रजो ॥ १५ ॥

१०० जयसेनस्स धीता च नामेना'सि **यसोधरा**, ।
देवदहे **देवदहसक्को** नामा'सि भूपति, ॥ १६ ॥

१०१ **अञ्जनो** चा'थ **कच्चाना** आसुं तस्स सुता दुवे ।
महेसी चा'सि कच्चाना रञ्ञो सीहहनुस्स सा ॥ १७ ॥

१०२ आसि **अञ्जनसक्कस्स** महेसी सा यसोधरा ।
अञ्जनस्स दुवे धीता **माया** चा'थ **पजापती** ॥ १८ ॥

१०३ पुत्ता दुवे **दण्डपाणि सुप्पबुद्धो** च साकियो ।
पञ्च पुत्ता दुवे धीता आसुं सीहहनुस्स तु ॥ १९ ॥

१०४ **सुद्धोदनो**, धोतोदनो, सुक्कोदनो (घट्टितोदनो ?) अमितोदनो, ।
अमिता पमिता चा'ति, इमे पञ्च इमा दुवे ॥ २० ॥

१०५ सुप्पबुद्धस्स सक्कस्स महेसी अमिता अहु ।
तस्सासुं **भद्दकच्चाना देवदत्तो** दुवे सुता ॥ २१ ॥

१०६ माया पजापती चेव सुद्धोदनमहेसियो ।
सुद्धोदनमहारञ्ञो पुत्तो मायाय नो जिनो ॥ २२ ॥

१०७ महासम्मतवंसम्हि असम्भिन्ने महामुनि ।
एवं पवत्ते सञ्जातो सब्बखत्तियमुद्धनि ॥ २३ ॥

१०८ **सिद्धत्थस्स** कुमारस्स **बोधिसत्तस्स** सा अहु ।
महेसी भद्दकच्चाना, पुत्तो तस्सा'सि **राहुलो** ॥ २४ ॥

१०९ **बिम्बिसारो** च सिद्धत्थकुमारो च सहायका ।
उभिन्नं पितरो चा पि सहाया एव ते अहुं ॥ २५ ॥

११० बोधिसत्तो बिम्बिसारा पञ्चवस्साधिको अहु ।
एकूनतिंसो वयसा बोधिसत्तो'भिनिक्खमि ॥ २६ ॥

१११ पदहित्वान छब्बस्सं बोधिं पत्वा कमेन च ।
पञ्चतिंसो च वयसा बिम्बिसारमुपागमि ॥ २७ ॥

११२ बिम्बिसारो पण्णरसवस्सो'थ पितरा सयं ।
अभिसित्तो महापञ्ञो, पत्तरज्जस्स तस्स तु ॥ २८ ॥

११३ पत्ते सोळसमे वस्से सत्था धम्मम'देसयि ।
द्वापञ्ञासेव वस्सानि रज्जं कारेसि सो पन ॥ २९ ॥

११४ रज्जे समा पण्णरस पुब्बे जिनसमागमा ।
सत्ततिंस समा तस्स धरमाने तथागते ॥ ३० ॥

११५ बिम्बिसारसुतो अजातसत्तु तं घातियामति ।
रज्जं द्वत्तिंस वस्सानि महामित्तद्दु कारयि ॥ ३१ ॥

११६ अजातसत्तुनो वस्से अट्ठमे मुनि निब्बुतो, ।
पच्छा सो कारयी रज्जं वस्सानि चतुवीसति ॥ ३२ ॥

११७ तथागतो सकलगुणग्गतं गतो । अनिच्चतावसं अवसो उपागतो ।
इती'ध यो भयजननिं अनिच्चतं । अवेक्खते, स भवति दुक्खपार–
गो ति ॥ ३३ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे महासम्मतवंसो नाम दुतियो
परिच्छेदो ।

ततियो परिच्छेदो

[पठमधम्मसङ्गीति]

११८ पञ्चनेत्तो जिनो पञ्चचत्ताळीस समासमो ।
ठत्वा सब्बानि किच्चानि कत्वा लोकस्स सब्बथा ॥ १ ॥

११९ कुसिनारायं यमकसालानं अन्तरे वरे ।
वेसाखपुण्णमायं सो दीपो लोकस्स निब्बुतो ॥ २ ॥

१२० सङ्ख्यापथम'तिक्कन्ता भिक्खू तत्थ समागता ।
खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा सुद्दा देवा तथेव च ॥ ३ ॥

१२१ सत्त सतसहस्सानि तेसु पामोक्खभिक्खवो ।
थेरो महाकस्सपो व **सङ्घत्थेरो** तदा अहु ॥ ४ ॥

१२२ सत्थु सरीरसारीरधातुकिच्चानि कारिय ।
इच्छन्तो सो महाथेरो सत्थु धम्मच्चिरट्ठितिं ॥ ५ ॥

१२३ लोकनाथे **दसबले** सत्ताहपरिनिब्बुते ।
दुब्भासितं **सुभद्दस्स** वुड्ढस्स वचनं सरं ॥ ६ ॥

१२४ सरं चीवरदानञ्च समत्ते ठपनं तथा ।
सद्धम्मट्ठपनत्थाय मुनिना'नुग्गहं कतं ॥ ७ ॥

१२५ कातुं **सद्धम्मसङ्गीतिं** सम्बुद्धानुमते यती ।
नवङ्गसासनधरे सब्बङ्गसमुपागते ॥ ८ ॥

१२६ भिक्खू पञ्चसतं एव महाखीणासवे वरे ।
सम्मन्नि एकेनू'ने तु **आनन्दत्थेर**कारणा ॥ ९ ॥

१२७ पुन आनन्दत्थेरो पि भिक्खूहि अभियाचितो ।
सम्मन्नि कातुं सङ्गीतिं, सा न सक्का हि तं विना ॥ १० ॥

१२८ साधुकीळनसत्ताहं सत्ताहं **धातुपूजनं** ।
इच्च'ड्ढमासं खेपेत्वा सब्बलोकानुकम्पका ॥ ११ ॥

१२९ "वस्सं वसं राजगहे कस्साम धम्मसङ्गहं, ।
ना'ञ्ञेहि तत्थ वत्थब्ब"मिति कत्वान निच्छयं ॥ १२ ॥

१३० सोकातुरं तत्थ तत्थ अस्सासेन्ता महाजनं ।
जम्बुदीपम्हि ते थेरा विचरित्वान चारिकं ॥ १३० ॥

१३१ **आसाळ्हसुक्कपक्खम्हि** सुक्कपक्खट्ठितत्थिका ।
उपागमुं राजगहं सम्पन्न**चतुपच्चयं** ॥ १४ ॥

१३२ तत्थेव वस्सूपगता ते महाकस्सपादयो ।
थेरा थिरगुणूपेता सम्बुद्धमतकोविदा ॥ १५ ॥

१३३ वस्सानं पठमं मासं सब्बसेनासनेसु पि ।
कारेसुं पटिसङ्खारं वत्वाना'जातसत्तुनो ॥ १६ ॥

१३४ विहारपटिसङ्खारे निट्ठिते आहु भूपतिं ।
"इदानि धम्मसङ्गीतिं करिस्साम मयं" इति ॥ १७ ॥

१३५ "कत्तब्बं किं" ति पुट्ठस्स "निसज्जट्ठानमा'दिसुं ।
राजा "कत्था"ति पुच्छित्वा वुत्तट्ठानम्हि तेहि सो ॥ १८ ॥

१३६ सीघं **वेभारसेलस्स** पस्से कारेसि मण्डपं ।
सत्तपण्णिगुहाद्वारे रम्मं देवसभोपम ॥ १९ ॥

१३७ सब्बथा मण्डयित्वा तं अत्थरापेसि तत्थ सो ।
भिक्खूनं गणनायेव अनग्घत्थरणानि च ॥ २० ॥

१३८ निस्साय दक्खिणं भागं उत्तरामुखमु'त्तमं ।
थेरासनं (v. l. धम्मासनं) सुपञ्ञत्तं आसि तत्थ महारहं ॥ २१ ॥

१३९ तस्मिं मण्डपमज्झस्मिं पुरत्थामुखमुत्तमं ।
थेरासनं सुपञ्ञत्तं आसि तत्थ महारहं ॥ २२ ॥

१४० राजा रोचेसि थेरानं "कम्मं नो निट्ठितं" इति ।
ते थेरा थेरमानन्दं आनन्दकरमब्रवुं ॥ २३ ॥

१४१ " स्वे सन्निपातो आनन्द, सेखेन गमनं तहिं ।
न युत्त ते, सदत्थे त्वं अप्पमत्तो ततो भव " ॥ २४ ॥

१४२ इच्चे'व चोदितो थेरा कत्वान विरियं सम ।
इरियापथतो मुत्तं अरहत्तम'पापुणि ॥ २५ ॥

१४३ वस्सान दुतिये मासे दुतिये दिवसे पन ।
रुचिरे मण्डपे तस्मिं थेरा सन्निपतिंसु ते ॥ २६ ॥

१४४ ठपेत्वा'नन्दथेरस्स अनुच्छविकमा'सनं ।
आसनेसु निसीदिंसु अरहन्तो यथारहं ॥ २७ ॥

१४५ थेरो' रहत्तप्पत्तिं सो ञापेतुं तेहि ना'गमा, ।
"कुहिमानन्दथेरो ?" ति वुच्चमाने तु केहिचि ॥ २८ ॥

१४६ निम्मुज्जित्वा पठविया गन्त्वा जोतिपथेन वा ।
निसीदि थेरो आनन्दो अत्तनो ठपितासने ॥ २९ ॥

१४७ **उपालिथेरं विनये**, सेसधम्मे असेसके ।
आनन्दथेर'मकरुं सब्बे थेरा धुरन्धरे ॥ ३० ॥

१४८ महाथेरो सकत्तानं विनयं पुच्छितुं सयं ।
सम्मन्नु'पालिथेरो च विस्सज्जेतुं तमेव तु ॥ ३१ ॥

१४९ थेरासने निसीदित्वा विनयं तं अपुच्छि सो, ।
धम्मासने निसीदित्वा विस्सज्जेसि तमेव सो ॥ ३२ ॥

१५० विनयञ्ञूनम'ग्गेन विसज्जितकमेन ते ।
सब्बे सज्झायमकरुं विनयं नयकोविदा ॥ ३३ ॥

१५१ अग्गं बहुस्सुतादीनं कोसारक्खं महेसिनो ।
सम्मन्नित्वान अत्तानं थेरो धम्मं अपुच्छि सो ॥ ३४ ॥

१५२ तथा सम्मन्निय'त्तानं धम्मासनगतो सयं ।
विस्सज्जेसि तमानन्दथेरो धम्ममसेसतो ॥ ३५ ॥

१५३ वेदेहमुनिना तेन विस्सज्जितकमेन ते ।
सब्बे सज्झायमकरुं धम्मं धमत्थकोविदा ॥ ३६ ॥

१५४ एवं सत्तहि मासेहि धम्मसङ्गीति निट्ठिता ।
सब्बलोकहितत्थाय सब्बलोकहितेहि सा ॥ ३७ ॥

१५५ "महाकस्सपथेरेन इदं सुगतसासनं ।
पञ्चवस्ससहस्सानि समत्थं वत्तने कतं" ॥ ३८ ॥

१५६ इति सञ्जातपामोज्जा सन्धारकजलन्तिका ।
सङ्गीतिपरियोसाने छद्धा कम्पि महामही, ॥ ३९ ॥

१५७ अच्छरियानि चा'हेसुं लोके नेकानि नेकधा ।
थेरेहे'व कतत्ताच **थेरियायं** परम्परा ॥ ४० ॥

१५८ पठमं सङ्गहं कत्वा सब्बलोकहितं बहु ।
ते यावतायुक ठत्वा थेरा सब्बे पि निब्बुता ॥ ४१ ॥

१५९ थेरा पि ते मतिपदीपहतन्धकारा
लोकन्धकारहननम्हि महापदीपा ।
निब्बापिता मरण–घोर–महानिलेन
तेना'पि जीवितमदं मतिमा जहेय्या ति ॥ ४२ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसो पठमधम्मसङ्गीति** नाम **ततियो** परिच्छेदो ।

चतुत्थो परिच्छेदो

[दुतियसङ्गीति]

१६० अजातसत्तुपुत्तो त घातेत्वा'**दायिभद्दको** ।
रज्जं सोळसवस्सानि कारेसि मित्तदुब्भिको ॥ १ ॥

१६१ उदयभद्दपुत्तो तं घातेत्वा **अनुरुद्धको**, ।
अनुरुद्धस्स पुत्तो तं घातेत्वा **मुण्ड**नामको ॥ २ ॥

१६२ मित्तद्दुनो दुम्मतिनो ते' पि रज्जमकारयु ।
तेसं उभिन्नं रज्जेसु अट्ठवस्सान'तिक्कमुं ॥ ३ ॥

१६३ मुण्डस्स पुत्तो पितरं घातेत्वा **नागदासको** ।
चतुवीसति वस्सानि रज्ज कारेसि पापको ॥ ४ ॥

१६४ " पितुघातकवसो'यं " इति कुद्धा'थ नागरा ।
नागदासकराजान अपनेत्वा समागता ॥ ५ ॥

१६५ **सुसुनागो** ति पञ्ञात अमच्चं साधुसम्मत ।
रज्जे समभिसिञ्चिसु सब्बेसं हितमानसा ॥ ६ ॥

१६६ सो अट्ठारसवस्सानि राजा रज्जम'कारयि ।
काळासोको तस्स पुत्तो अट्ठवीसति कारयि ॥ ७ ॥

१६७ अतीते दसमे वस्से काळासोकस्स राजिनो ।
सम्बुद्धपरिनिब्बाणा एव वस्ससतं अहु ॥ ८ ॥

१६८ तदा **वेसालिया भिक्खू** अनेके **वज्जिपुत्तका** ।
सिङ्गिलोणं द्वङ्गुलञ्च तथा **गामन्तरं** पि च ॥ ९ ॥

१६९ **आवासानुमताचिण्णं अमथितं जळोगि** च ।
निसीदनं अदसकं जातरूपादिकं इति ॥ १० ॥

१७० दसवत्थूनि दीपेसु " कप्पन्ती " ति अलज्जिनो ।
तं सुत्वान **यसत्थेरो** चरं **वज्जीसु** चारिकं ॥ ११ ॥

१७१ छळभिञ्ञाबलप्पत्तो **काकण्डकदिजत्रजो** ।
तं समेतुं सउस्साहो तत्था'गमि **महावनं** ॥ १२ ॥

१७२ ठपेत्वा'पोसथग्गे ते कंसपातिं सहोदकं ।
" कहापणादि सङ्घस्स देथे " ता'हु उपासके ॥ १३ ॥

१७३ " न कप्पते'तं, मा देथ " इति थेरो स वारयि ।
पटिसारणियं कम्मं यसत्थेरस्स ते करुं ॥ १४ ॥

१७४ याचित्वा अनुदूतं सो सह तेन पुरं गतो ।
अत्तनो धम्मवादित्तं सञ्ञापेत्वा'व नागरे ॥ १५ ॥

१७५ अनुदूतवचो सुत्वा तं उक्खिपितुमा'गता ।
परिक्खिपिय अट्ठंसु घरं थेरस्स भिक्खवो ॥ १६ ॥

१७६ थेरो उग्गम्म नभसा गन्त्वा **कोसम्बियं** ठितो ।
पावेय्यका'वन्तिकानं भिक्खूनं सन्तिकं लहु ॥ १७ ॥

१७७ पेसेसि दूते तु सय गन्त्वो'होगङ्गपब्बतं ।
आह **सम्भूतथेरस्स** तं सब्बं **साणवासिनो** ॥ १८ ॥

१७८ पावेय्यका सट्ठि थेरा असीता'वन्तिका पि च ।
महाखीणासवा सब्बे अहोगङ्गम्हि ओतरु ॥ १९ ॥

१७९ भिक्खवो सन्निपतिता सब्बे तत्थ ततो ततो ।
आसुं नवुतिसहस्सानि, मन्तेत्वा अखिला पि ते ॥ २० ॥

१८० **सोरेय्यरेवतत्थेरं** बहुस्सुतमनासवं ।
तङ्कालपमुखं ञत्वा पस्सितु निक्खमिंसु तं ॥ २१ ॥

१८१ थेरो तं मन्तणं सुत्वा वेसालिं गन्तुमे'व सो ।
इच्छन्तो फासुगमनं ततो निक्खमि तं खणं ॥ २२ ॥

१८२ पातो पातो व निक्खन्तट्ठानं तेन महत्तना ।
सायं सायं उपेन्ता नं सहजातियम'द्दसुं ॥ २३ ॥

१८३ तत्थ सम्भूतथेरेन यसत्थेरो नियोजितो ।
सद्धम्मसवणन्ते तं रेवतत्थेरमुत्तमं ॥ २४ ॥

१८४ उपेच्च **दसवत्थूनि** पुच्छि, थेरो पटिक्खिपि, ।
सुत्वा'**धिकरणं** तञ्च " निसेधेमा " ति अब्रवि ॥ २५ ॥

१८५ पापा पि पक्खं पेक्खन्ता रेवतत्थेरम'द्दसु (v. l. उत्तमं) ।
सामणकं परिक्खारं पटियादिय ते बहुं ॥ २६ ॥

१८६ सीघं नावाय गन्त्वान **सहजातिसमीपगा** ।
करोन्ता भत्तविस्सग्गं भत्तकाले उपट्ठिते ॥ २७ ॥

१८७ सहजातिं आवसन्तो **साळ्हथेरो** विचिन्तिय ।
"पावेय्यका धम्मवादी" इति पस्सि अनासवो ॥ २८ ॥

१८८ उपेच्च तं महाब्रम्हा "धम्मे तिट्ठा" ति अब्रवि ।
निच्च धम्मे ठितत्त सो अत्तनो तस्स अब्रवि ॥ २९ ॥

१८९ ते परिक्खारमा'दाय रेवतत्थेरम'द्दसु, ।
थेरो न गण्हि तप्पक्ख'गाहि सिस्सं पनामयि ॥ ३० ॥

१९० वेसालिं ते ततो गन्त्वा, ततो **पुप्फपुरं** गता ।
वदिंसु काळासोकस्स नरिन्दस्स अलज्जिनो ॥ ३१ ॥

१९१ "सत्थुस्स नो **गन्धकुटिं** गोपयन्ता मयं तहिं ।
महावनविहारम्हि वसाम वज्जिभूमियं; ॥ ३२ ॥

१९२ "गण्हिस्साम विहारं" ति गामवासिकभिक्खवो ।
आगच्छन्ति महाराज, पटिसेधय ते" इति ॥ ३३ ॥

१९३ राजान दुग्गहीतं ते कत्वा वेसालिमा'गमुं ।
रेवतत्थेरमूलम्हि सहजातियमे'त्थ तु ॥ ३४ ॥

१९४ भिक्खू सतसहस्सानि एकादस समागता ।
नवतिञ्च सहस्सानि आहु तं वत्थुसन्तिया ॥ ३५ ॥

१९५ मूलट्ठेहि विना वत्थूसमनं नेव रोचयि ।
थेरा सब्बे'पि भिक्खू ते वेसालिं अगमुं ततो ॥ ३६ ॥

१९६ दुग्गहीतो च सो राजा तत्था'मच्चे अपेसयि, ।
मूळ्हा देवानुभावेन अञ्ञत्थ अगमिंसु ते ॥ ३७ ॥

१९७ पेसेत्वा ते महीपालो तं रत्तिं सुपिनेन सो ।
अपस्सि सकमत्तानं पक्खित्तं लोहकुम्भियं ॥ ३८ ॥

१९८ अतिभीतो अहू राजा, तं अस्सासेतुमागमा ।
भगिनी **नन्दथेरी** तु आकासेन अनासवा ॥ ३९ ॥

१९९ "भारियं ते कतं कम्मं; धम्मिके'य्ये खमापय, ।
पक्खो तेसं भवित्वा त्वं कुरु सासनपग्गहं ॥ ४० ॥

२०० एवं कते सोत्थि तुम्हं हेस्सती " ति अपक्कमि ।
पभाते येव वेसालिं गन्तुं निक्खमि भूपति ॥ ४१ ॥

२०१ गन्त्वा महावनं भिक्खूसङ्घं सो सन्निपातिय ।
सुत्वा उभिन्नं वादञ्च धम्मपक्खञ्च रोचिय ॥ ४२ ॥

२०२ खमापेत्वा धम्मिके ते भिक्खू सब्बे महीपति ।
अत्तनो धम्मपक्खत्तं वत्वा " तुम्हे यथारुचि ॥ ४३ ॥

२०३ सम्पग्गहं सासनस्स करोथा " ति च भासिय ।
दत्वा च तेसं आरक्खं अगमासि सकं पुरं ॥ ४४ ॥

२०४ निच्छेतुं तानि वत्थूनि सङ्घो सन्निपति तदा, ।
अनग्गानि (v.l. तत्तानि) तत्थ भस्सानि सङ्घमज्झे अजायिसुं ॥४५॥

२०५ ततो सो रेवतत्थेरो सावेत्वा सङ्घमज्झगो ।
उब्बाहिकाय त वत्थुं समेतुं निच्छयं अका ॥ ४६ ॥

२०६ पाचीनके च चतुरो चतुरो पावेय्यके'पि च ।
उब्बाहिकायं सम्मन्नि भिक्खू तं वत्थुसन्तिया ॥ ४७ ॥

२०७ **सब्बकामी** च **साळ्हो** च **खुज्जसोभितनामको** ।
वासभगामिको चा'ति **थेरा पाचीनका** इमे, ॥ ४८ ॥

२०८ **रेवतो साणसंभूतो यसो काकण्डकत्रजो ।**
सुमनो चा'ति चत्तारो **थेरा पावेय्यका** इमे ॥ ४९ ॥

२०९ समेतु तानि वत्थूनि अप्पसद्दं अनाकुलं ।
अगमु **वालिकारामं** अट्ठ थेरा अनासवा, ॥ ५० ॥

२१० दहरेना'**जितेने**'त्थ पञ्ञत्ते आसने सुभे ।
निसीदिंसु महाथेरा महामुनिमतञ्ञुनो ॥ ५१ ॥

२११ तेसु वत्थुसु एकेकं कमतो रेवतो महा ।
थेरो थेरं सब्बकामिं पुच्छि पुच्छासु कोविदो ॥ ५२ ॥

२१२ सब्बकामी महा थेरो तेन पुट्ठो' थ व्याकरि ।
" सब्बानि तानि वत्थूनि न कप्पन्ती " ति सुत्ततो ॥ ५३ ॥

२१३ नीहरित्वा'धिकरणं तं ते तत्थ यथाक्कम ।
तथेव सङ्घमज्झम्हि पुच्छाविस्सज्जन करु ॥ ५४ ॥

२१४ निग्गहं पापभिक्खूनं दसवत्थूकदीपिनं ।
तेसं दससहस्सान महाथेरा अकमु ते ॥ ५५ ॥

२१५ सब्बकामी पुथुविया सङ्घत्थेरो तदा अहु, ।
सो वीसंवस्ससतिको तदासि **उपसम्पदा** ॥ ५६ ॥

२१६ सब्बकामी च साळ्हो च रेवतो खुज्जसोभितो ।
यसो काकण्डकसुतो सम्भूतो साणवासिको ॥ ५७ ॥

२१७ छ थेरा'नन्दथेरस्स एते सद्धिविहारिनो ।
वासभगामिको चे'व सुमनो च दुवे पन ॥ ५८ ॥

२१८ थेरा'नुरुद्धथेरस्स एते सद्धिविहारिनो ।
अट्ठ थेरा पि धञ्ञा ते दिट्ठपुब्बा तथागत ॥ ५९ ॥

२१९ भिक्खू सतसहस्सानि द्वादसा'सु समागता, ।
सब्बेसं रेवतत्थेरो भिक्खून पमुखो तदा ॥ ६० ॥

२२० तदा सो रेवतत्थेरो सद्धम्मट्ठितिया चिरं ।
कारेतु धम्मसङ्गीतिं सब्बभिक्खू समूहतो ॥ ६१ ॥

२२१ पभिन्नत्थादिञाणान पिटकत्तयधारिनं ।
सतानि सत्त भिक्खूनं अरहन्तानमु'च्चिनि ॥ ६२ ॥

२२२ ते सब्बे वालिकारामे काळासोकेन रक्खिता ।
रेवतथेरपामोक्खा अकरुं धम्मसङ्गहं ॥ ६३ ॥

२२३ पुब्बे कत तथा एव धम्म पच्छा च भासितं ।
आदाय निट्ठपेसु तं एत मासेहि अट्ठहि ॥ ६४ ॥

२२४ एवं दुतियसङ्गीतिं कत्वा ते'पि महायसा ।
थेरा दोसक्खयं पत्ता, पत्ता कालेन निब्बुतिं ॥ ६५ ॥

२२५ इति परममतीन पत्तिपत्तब्बकान
तिभवहितकरानं लोकनाथो'रसान ।
सुमरिय मरणं त सङ्खतासारकत्तं
परिगणियम'सेस अप्पमत्तो भवेय्या'ति ॥ ६६ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसो दुतियसङ्गीति** नाम **चतुत्थो** परिच्छेदो ।

पञ्चमो परिच्छेदो.

[ततियसङ्गीति]

२२६ या महाकस्सपादीहि महाथेरेहि आदितो ।
कता सद्धम्मसङ्गीति थेरिया'ति पवुच्चति ॥ १ ॥

२२७ एको' व **थेरवादो** सो आदिवस्ससते अहु, ।
अञ्ञा'चरियवादा तु ततो ओरं अजायिसुं ॥ २ ॥

२२८ तेहि सङ्गीतिकारेहि थेरेहि दुतियेहि ते ।
निग्गहीता पापभिक्खू सब्बे दससहस्सका ॥ ३ ॥

२२९ अकसा' चरियवादं ते **महासङ्घिकनामकं**
(v. l. महासङ्गीतिनामक) ।
ततो **गोकुलिका** जाता **एकब्योहारिका** पि च ॥ ४ ॥

२३० गोकुलिकेहि **पण्णत्तिवादा बाहुलिका** पि च ।
चेतियवादा तेस्वे'व, समहासङ्घिका (v. l. महासङ्गीतिनामका)
छ ते ॥ ५ ॥

२३१ पुना'पि थेरवादेहि **महिंसासकभिक्खवो** ।
वज्जिपुत्तकभिक्खू च दुवे जाता इमे खलु ॥ ६ ॥

२३२ जाता ति **धम्मुत्तरिया भद्रयानिकभिक्खवो** ।
छन्नागारिक-संमिति-वज्जिपुत्तियभिक्खवो ॥ ७ ॥

२३३ महिंसासकभिक्खूहि भिक्खू **सब्बत्थवादिनो** ।
धम्मगुत्तियभिक्खू च जाता खलु इमे दुवे ॥ ८ ॥

२३४ जाता सब्बत्थवादीहि **कस्सपिया**, ततो पन ।
जाता **सङ्कन्तिका** भिक्खू, **सुत्तवादा** ततो पन ॥ ९ ॥

२३५ थेरवादेन सह ते होन्ति द्वादसि' मे पि च, ।
पुब्बे वुत्ता च वादा च इति **अट्ठारसा'खिला** ॥ १० ॥

२३६ सत्तरसा'पि दुतिये जाता वस्ससते इति, ।
अञ्ञा'चरियवादा तु ततो ओरं अजायिसुं ॥ ११ ॥

२३७ **हेमवता राजगिरिया** तथा **सिद्धत्थका** पि च ।
पुब्बसेलिय भिक्खू च तथा **अपरसेलिया** ॥ १२ ॥

२३८ **वाजिरिया** छ एते हि जम्बुदीपम्हि भिन्नका, ।
धम्मरुची सागलिया लङ्कादीपम्हि भिन्नका ॥ १३ ॥

आचरियकुलवादकथा निट्ठिता ।

२३९ काळासोकस्स पुत्ता तु अहेसु दस भातुका ।
द्वावीसति ते वस्सानि रज्ज समनुसासिसु ॥ १४ ॥

२४० नव **नन्दा** (v. l. नव भातरो) ततो आसु कमेने'व नराधिपा, ।
ते' पि द्वावीसवस्सानि रज्ज समनुसासिमु ॥ १५ ॥

२४१ **मोरियानं** खत्तियान वसे जात सिरीधरं ।
चन्द्रगुत्तो ति पञ्ञातं चाणक्को ब्राम्हणो ततो ॥ १६ ॥

२४२ नवम **धननन्दं** त घातेत्वा चण्डकोधसा ।
सकले जम्बुदीपस्मि रज्जे समभिसिञ्चि मो ॥ १७ ॥

२४३ सो चतुवीसं (v. l. चतुत्तिंस) वस्सानि राजा रज्जम'कारयि, ।
तस्स पुत्तो **बिन्दुसारो** अट्ठवीसति कारयि ॥ १८ ॥

२४४ बिन्दुसारसुता आसुं सत एको च विस्सुता, ।
असोको आसि तेसं तु पुञ्ञतेजो बलिद्धिको ॥ १९ ॥

२४५ वेमातिके भातरो सो हन्त्वा एकूनक सत ।
मकले जम्बुदीपस्मि एकरज्जम'पापुणि ॥ २० ॥

२४६ जिननिब्बाणतो पच्छा पुरे तस्सा'भिसेकतो ।
साट्ठारसं वस्ससतद्वयमेव विजानिय ॥ २१ ॥

२४७ पत्वा चतूहि वस्सेहि एकरज्जं महायसो ।
पुरे **पाटलिपुत्तस्मि** अत्तानम'भिसेचयि ॥ २२ ॥

२४८ तस्सा'भिसेकेन सम आकासे भूमिय तथा ।
योजने योजने आणा निच्चं पवित्तता अहु ॥ २३ ॥

२४९ **अनोतत्तोदकं** काजे अट्ठानेमु दिने दिने ।
देवा, देवो अका तेहि संविभाग जनस्स तु ॥ २४ ॥

२५० नागलतादन्तकट्ठं आनेसुं हिमवन्ततो ।
अनेकेसं सहस्सानं देवा एव पहोनकं, ॥ २५ ॥

२५१ अगदामलकं चेव तथा'गदहरीटकं ।
ततो व अम्बपक्कञ्च वण्णगन्धरसुत्तमं ॥ २६ ॥

२५२ पञ्चवण्णानि वत्थानि हत्थपुञ्छनपट्टकं ।
पीतञ्च दिब्बपानञ्च छद्दन्तदहतो मरू, ॥ २७ ॥

२५२ (अ) मरन्ता नगरे तस्मिं मिगसूकरपक्खिनो ।
आहन्त्वान महानसं सयमे'व मरन्ति च ॥ २७ (अ)

२५२ (ब) गावो तत्थ चरापेत्वा वजमानेन्ति दीपिने
खेत्तवत्थुतळाकादि पालेन्ति मिगसूकरा ॥ २७ (ब)*

२५३ सुमनं पुप्फपटकं असुत्तं दिब्बमु'प्पलं ।
विलेपन अञ्जनञ्च नागा नागविमानतो, ॥ २८ ॥

२५४ सालिवाहसहस्सानि नवुतिं तु सुवा पन ।
छद्दन्तदहतो येव आहरिंसु दिने दिने ॥ २९ ॥

२५५ ते साली नित्थुसकणे अखण्डेत्वान तण्डुले ।
अकसु मूसिका, ते हि भत्तं राजकुले अहु ॥ ३० ॥

२५६ अकसु सततं तस्स मधूनि मधुमक्खिका ।
तथा कम्मारसालासु अच्छा कूटानि पातयुं ॥ ३१ ॥

२५७ करवीका सकुणिका मनुञ्ञमधुरस्सरा ।
अकसु तस्सा'गन्त्वान रञ्ञो मधुरवस्सितं ॥ ३२ ॥

२५८ राजाभिसित्तो सो' सोको कुमारं तिस्ससव्हयं ।
कनिट्ठकं सोदरियं उपरज्जे'भिसेचयि ॥ ३३ ॥

धम्मासोकाभिसेको निट्ठितो ।

२५९ पिता सट्ठिसहस्सानि ब्राम्हणे ब्रम्हपक्खिके ।
भोजेसि, सो पि ते येव तीणि वस्सानि भोजयि ॥ ३४ ॥

---

* The Verses 252(A) and 252(B) occur in addition in the Singhalese edition after the Verse 252.

२६० दिस्वा'नुपसम तेसं असोको परिवेसने ।
"विचेय्यदानं दस्सं" ति अमच्चे सन्नियोजयि ॥ ३५ ॥

२६१ आनापयित्वा मतिमा नानापासण्डिके विसु ।
वीमंसित्वा निसज्जाय भोजापेत्वा विसज्जयि ॥ ३६ ॥

२६२ काले वातायनगतो सन्तं रच्छागतं यति ।
निग्रोधसामणेरं सो दिस्वा चित्तं पसादयि ॥ ३७ ॥

२६३ **बिन्दुसारस्स** पुत्तानं सब्बेसं जेट्ठभातुनो ।
सुमनस्स कुमारस्स पुत्तो सो हि कुमारको ॥ ३८ ॥

२६४ असोको पितरा दिन्नं रज्जं **उज्जेनियं** हि सो ।
हित्वा'गतो पुप्फपुरं बिन्दुसारे गिलानके, ॥ ३९ ॥

२६५ कत्वा पुरं सकायत्त मते पितरि भातरं ।
घातेत्वा जेट्ठक रज्ज अग्गहेसि पुरे वरे ॥ ४० ॥

२६६ सुमनस्स कुमारस्स देवी तन्नामिका ततो
गब्भिनी निक्खमित्वान पाचीनद्वारतो (v. l पतीच्चिद्वारतो)
बहि ॥ ४१ ॥

२६७ **चण्डालगामम**'गमा, तत्थ निग्रोधदेवता ।
तमा'मन्तिय नामेन मापेत्वा घरक अदा ॥ ४२ ॥

२६८ तदहे'व वरं पुत्त विजायित्वा सुतस्स सा ।
निग्रोधो'ति अका नामं देवतानुग्गहानुगा ॥४३ ॥

२६९ दिस्वा त जेट्ठचण्डालो अत्तनो सामिनिं विय ।
मञ्ञन्तो तं उपट्ठासि सत्तवस्सानि साधुकं ॥ ४४ ॥

२७० त **महावरुणत्थेरो** तदा दिस्वा कुमारकं ।
उपनिस्सयसम्पन्नं अरहा पुच्छि मातरं, ॥ ४५ ॥

२७१ पब्बाजेसि खुरग्गे सो अरहत्तम'पापुणि ।
दस्सनायो'पगच्छन्तो सो ततो मातुदेविया ॥ ४६ ॥

२७२ दक्खिणेन दुवारेन पविसित्वा पुरुत्तमं ।
तगामगामिमग्गेन याति राजङ्गणे तदा, ॥ ४७ ॥

२७३ सन्ताय इरियाय'स्मिं पसीदि स महीपति, ।
पुब्बे तु सन्निवासेन पेमं च'स्मिं अजायथ ॥ ४८ ॥

२७४ पुब्बे किर तयो आसुं भातरो मधुवाणिजा, ।
एको मधुं विक्किणाति, आहरन्ति मधुं दुवे ॥ ४९ ॥

२७५ एको पच्चेकसम्बुद्धो वणरोगातुरो अहु, ।
अञ्ञो पच्चेकसम्बुद्धो तदत्थं मधुवत्थिको ॥ ५० ॥

२७६ पिण्डचारिकवत्तेन नगरं पाविसि तदा ।
तित्थं जलत्थं गच्छन्ती एका चेटी तम'द्दस, ॥ ५१ ॥

२७७ पुच्छित्वा मधुकामत्तं ञत्वा हत्थेन आदिसि ।
" एसो मध्वा'पणो भन्ते, तत्थ गच्छा'ति तं ब्रवी ॥ ५२ ॥

२७८ तत्थ पत्तस्स बुद्धस्स वाणिजो सो पसादवा ।
विस्सन्दयन्तो मुखतो पत्तपूरं मधुं अदा ॥ ५३ ॥

२७९ पुण्णञ्च उप्पतन्तञ्च पतितञ्च महीतले ।
दिस्वा मधुं पसन्नो सो एवं पणिदही तदा ॥ ५४ ॥

२८० " जम्बुदीपे एकरज्जं दानेना'नेन होतु मे, ।
आकासे योजने आणा भूमियं योजने "ति च ॥ ५५ ॥

२८१ भातरे आगते आह " एदिसस्स मधुं अद, ।
अनुमोदथ तुम्हे तं, तुम्हाकञ्च यतो मधु " ॥ ५६ ॥

२८२ जेट्ठो आह अतुट्ठो सो " चण्डालो नून सो सिया, ।
निवासेन्ति हि चण्डाला कासायानि सदा" इति, ॥५७॥

२८३ मज्झो " पच्चेकबुद्धं त खिप पारण्णवे " इति, ।
पत्तिदानवचो तस्स सुत्वा ते चा'नुमोदिसुं ॥ ५८ ॥

२८४ आपणदेसिका सा तु देवित्तं तस्स पत्थयि ।
अदिस्समानसन्धी च रूपम'तिमनोरमं ॥ ५९ ॥

२८५ असोको मधुदो, **असन्धिमित्ता** देवी तु चेटिका, ।
चण्डालवादी निग्रोधो, **तिस्सो** सो पारवादिको ॥ ६० ॥

२८६ चण्डालवादी चण्डालगामे आसि यतो तु सो, ।
पत्थेसि मोक्खं मोक्खञ्च सत्तवस्सो'व पापुणि ॥ ६१ ॥

२८७ निविट्ठपेमो तस्मिं सो राजा'तितुरितो ततो ।
पक्कोसापेसि त, सो तु सन्तवुत्ति उपागमि ॥ ६२ ॥
२८८ "निसीद तात अनुरूपे आसने"ता'ह भूपति, ।
अदिस्वा भिक्खुम'ञ्ञ सो सीहासनमु'पागमि ॥ ६३ ॥
२८९ तस्मिं पल्लङ्कमायन्ते राजा इति विचिन्तयिः ।
"अज्जा'य सामणरो मे घरे हेस्सति सामिको" ॥ ६४ ॥
२९० आलम्बित्वा करं रञ्ञो सो पल्लङ्कं समारुहि, ।
निसीदि राजपल्लङ्के सेतछत्तस्स हेट्ठतो ॥ ६५ ॥
२९१ दिस्वा तथा निसिन्न तं असोको सो महीपति ।
सम्भावेत्वान गुणतो तुट्ठो' तीव तदा अहु ॥ ६६ ॥
२९२ अत्तनो पटियत्तेन खज्जभोज्जेन तप्पिय ।
सम्बुद्धभासित धम्म सामणेरम'पुच्छि तं ॥ ६७ ॥
२९३ तस्स'**प्पमादवग्गं** सो सामणेरो अभासथ, ।
त सुत्वा भूमिपालो सो पसन्नो जिनसासने ॥ ६८ ॥
२९४ "अट्ठ ते निच्चभत्तानि दम्मि ताता" ति आह त, ।
"उपज्झायस्स मे राज तानि दम्मी"ति आह सो ॥ ६९ ॥
२९५ पुन अट्ठसु दिन्नेसु तं अदा'चरियस्स सो ।
पुन अट्ठसु दिन्नेसु भिक्खुसङ्घस्स तं अदा ॥ ७० ॥
२९६ पुन अट्ठसु दिन्नेसु अधिवासेसि बुद्धिमा, ।
द्वत्तिंसभिक्खू आदाय दुतिये दिवसे गतो ॥ ७१ ॥
२९७ सहत्था तप्पितो रञ्ञा धम्म देसिय भूपतिं ।
सरणेसु च सीलेसु ठपेसि समहाजनं ॥ ७२ ॥

निग्रोधसामणेरदस्सनं निट्ठितं. ।

२९८ ततो राजा पसन्नो सो दिगुणेन दिने दिने ।
भिक्खू सट्ठिसहस्सानि अनुपुब्बेन वड्ढयि (v. l. उपट्ठहि) ॥ ७३ ॥
२९९ तितिथयानं सहस्सानि निक्कड्ढित्वान सट्ठियो ।
सट्ठि भिक्खुसहस्सानि घरे निच्चम'भोजयि ॥ ७४ ॥

३०० सट्ठि भिक्खु सहस्सानि भोजेतुं तुरितो हि सो ।
पटियादापयित्वान खज्जभोज्जं महारहं ॥ ७५ ॥

३०१ भुसापेत्वान नगरं गन्त्वा सङ्घं निमन्तिय ।
घरं नेत्वान भोजेत्वा दत्वा सामणकं बहुं ॥ ७६ ॥

३०२ " सत्थारा देसितो धम्मो कित्तको ? " ति अपुच्छथ ।
व्याकासि **मोग्गलिपुत्तो तिस्सत्थेरो** तद'स्स त ॥ ७७ ॥

३०३ सुत्वान " **चतुरासीति धम्मक्खन्धा** " ति सो'ब्रवी ।
" पूजेमि ते'हं पच्चेकं विहारेना " ति भूपति ॥ ७८ ॥

३०४ दत्वा तदा छन्नवुति धनकोटिं महीपति ।
पुरेसु चतुरासीति सहस्सेसु महीतले ॥ ७९ ॥

३०५ तत्थ तत्थे'व राजूहि विहारे आरभापयि, ।
सयं **असोकारामं** तु कारापेतुं समारभि ॥ ८० ॥

३०६ रतनत्तयनिग्रोधगिलानानं ति सासने ।
पच्चेक सतसहस्सं सो अदापेसि दिने दिने ॥ ८१ ॥

३०७ धनेन बुद्धदिन्नेन थूपपूजा अनेकधा ।
अनेकेसु विहारेसु अनेके अकरुं सदा ॥ ८२ ॥

३०८ धनेन धम्मदिन्नेन पच्चये चतुरो वरे ।
धम्मधरानं भिक्खून उपनेसुं सदा नरा ॥ ८३ ॥

३०९ अनोतत्तोदकाजेसु सङ्घस्स चतुरो अदा, ।
तेपिटकानं थेरानं सट्ठियेकं दिने दिने ॥ ८४ ॥

३१० एक असन्धिमित्ताय देविया तु अदापयि, ।
सयं पन दुवे येव परिभुञ्जि महीपति ॥८५ ॥

३११ सट्ठिभिक्खुसहस्सान दन्तक[illegible] दिने ।
सोळसित्थिसहस्सानं अद[illegible]गलताव्हयं ॥ [illegible]६ ॥

३१२ अथेकदिवस राजा चतु[illegible]द[illegible]
कप्पायुकं महाकाळ नाग[illegible]ज महिद्धिकं ॥ ८[illegible]

३१३ सुणित्वान तमानेतुं सोण्ण[illegible]लिय[illegible]
पेसयित्वा तमानेत्वा सेतच्छत्तस्स [illegible] ॥ ८८ ॥

३१४ पल्लङ्कम्हि निसीदेत्वा नानापुप्फेहि पूजिय ।
सोळसित्थिसहस्सेहि परिवारिय अब्रवी ॥ ८९ ॥

३१५ "सद्धम्मचक्कवत्तिस्स सब्बञ्ञुस्स महेसिनो ।
रूपं अनन्तञाणस्स दस्सेहि मम भो" इति ॥ ९० ॥

३१६ द्वत्तिंसलक्खणूपेत असीतिव्यञ्जनुज्जलं ।
ब्यामप्पभा परिक्खित्तं केतुमालाभिसोभित ॥ ९१ ॥

३१७ निम्मायि नागराजा सो बुद्धरूप मनोरम ।
तं दिस्वा'तिपसादस्स विम्हयस्स च पूरितो ॥ ९२ ॥

३१८ "एतेन निम्मितं रूपं ईदिसं, कीदिसं नु खो ।
तथागतस्स रूपं?" ति आसि पीतुन्नतुन्नतो ॥ ९३ ॥

३१९ अक्खिपूजं ति सञ्ञातं त सत्ताह निरन्तरं ।
महामह महाराजा कारापेसि महिद्धिको ॥ ९४ ॥

सासनप्पवेसो निट्ठितो ।

३२० एवं महानुभावो च सद्धो चा'पि महीपति, ।
थेरो च मोग्गलीपुत्तो दिट्ठा पुब्बे वसीहि ते ॥ ९५ ॥

३२१ दुतिये सङ्गहे थेरा पेक्खन्ता'नागतं हि ते ।
सासनोपद्दवं तस्स रञ्ञो कालम्हि अद्दसुं ॥ ९६ ॥

३२२ पेक्खन्ता सकले लोके तदुपद्दवघातक ।
तिस्सब्रम्हानम'द्दक्खुं अचिरट्ठायिजीवित ॥ ९७ ॥

३२३ ते तं समुपसङ्कम्म आयाचिंसु महामतिं ।
मनुस्सेसू'पपज्जित्वा तदुपद्दवघातकं ॥ ९८ ॥

३२४ अदा पटिञ्ञं तेसं सो सासनुज्जोतनत्थिको ।
सिग्गवं चण्डवज्जिञ्च अवोचु दहरे यती ॥ ९९ ॥

३२५ अट्ठरसाधिका वस्ससता उपरि हेस्सति ।
उपद्दवो सासनस्स, न सम्भोसाम त मय ॥ १०० ॥

३२६ इमं तुम्हाधिकरणं नो'पगच्छित्थ भिक्खवो, ।
दण्डकम्मारहा तस्मा, दण्डकम्म इदं हि वो ॥ १०१ ॥

३२७ सासनु'ज्जोतनत्थाय तिस्सो ब्रम्हा महामति ।
मोग्गलीब्राम्हणघरे पटिसन्धिं गहेस्सति ॥ १०२ ॥

३२८ काले तुम्हेसु एको तं पब्बाजेतु कुमारकं ।
एको सम्बुद्धवचनं उग्गण्हापेतु साधुकं ॥ १०३ ॥

३२९ अहु उपालिथेरस्स थेरो सद्धिविहारिको ।
दासको, सोणको तस्स, द्वे थेरा सोणकस्सि' मे ॥ १०४ ॥

३३० अहु वेसालियं पुब्बे दासको नाम सोत्थियो, ।
तिसिस्ससतजेट्ठो सो वसं आचरियन्तिके ॥ १०५ ॥

३३१ द्वादसवस्सिको येव वेदपारगतो चरं ।
ससिस्सो वालिकारामे वसन्तं कतसङ्गहं ॥ १०६ ॥

३३२ उपालिथेरं पस्सित्वा निसीदित्वा तदन्तिके ।
वेदेसु गण्ठिट्ठानानि पुच्छि, सो तानि ब्याकरि ॥ १०७ ॥

३३३ सब्बधम्मानुपतितो एक धम्मो पि **माणव,** ।
सब्बे धम्मा ओसरन्ति एकधम्मम्हि, को नु सो ? ॥ १०८ ॥

३३४ इच्चा'ह नामं सन्धाय थेरो, माणवको तु सो ।
ना'ञ्ञासि, पुच्छि ' को मन्तो ?' ' बुद्धमन्तो ' ति भासितो ॥१०९॥

३३५ ' देही'ति आह, सो आह, " देम नो वेसधारिनो " ।
गुरुं अपुच्छि मन्तत्थं मातरं पितरं तथा ॥ ११० ॥

३३६ माणवानं सतेहे'स तीहि थेरस्स सन्तिके ।
पब्बजित्वान कालेन उपसम्पज्जि माणवो ॥ १११ ॥

३३७ खीणासवसहस्सं सो दासकत्थेरजेट्ठकं ।
उपालिथेरो वाचेसि सकलं पिटकत्तयं ॥ ११२ ॥

३३८ गणनावीतिवत्ता ते सेसा'रियपुथुज्जना, ।
पिटकानुग्गहीतानि येहि थेरस्स सन्तिके ॥ ११३ ॥

३३९ कासीसु सोणको नाम सत्थवाहसुतो अहु, ।
गिरिब्बजं वणिज्जाय गतो मातापितूहि सो ॥ ११४ ॥

३४० अगा **वेळुवनं** पञ्चदसवस्सो कुमारको, ।
माणवा पञ्चपञ्ञास परिवारिय त गता ॥ ११५ ॥

३४१ सगणं दासक थेरं तत्थ दिस्वा पसीदिय ।
पब्बजं याचि, सो आह " तया'पुच्छ गुरु " इति ॥ ११६ ॥

३४२ भत्तत्तयम'भुञ्जित्वा सोणको सो कुमारको ।
मातापितूहि कारेत्वा पब्बजानुञ्ञमागतो ॥ ११७ ॥

३४३ सद्धिं तेहि कुमारेहि दासकत्थेरसन्तिके ।
पब्बज्ज उपसम्पज्ज उग्गण्हि पिटकत्तय ॥ ११८ ॥

३४४ खीणासवसहस्सस्स थेरसिस्सगणस्स सो ।
अहोसि पिटकञ्ञुस्स जेट्ठको सोणको यति ॥ ११९ ॥

३४५ अहोसि सिग्गवो नाम पुरे पाटलिनामके ।
पञ्ञवा'मच्चतनयो अट्ठारससमो तु सो ॥ १२० ॥

३४६ पासादेसु वसं तीसु छळुतुसाधुसु ।
अमच्चपुत्तमादाय चण्डवज्जि सहायकं ॥ १२१ ॥

३४७ पुरिसानं दसद्धेहि सतेहि परिवारितो ।
गन्त्वान **कुक्कुटारामं** सोणकत्थेरम'द्दसुं ॥ १२२ ॥

३४८ समापत्तिसमापन्नं निसिन्नं संवुतिन्द्रियं ।
वन्दित्वे नालपन्तं तं ञत्वा सङ्घमपुच्छि तं ॥ १२३ ॥

३४९ " समापत्तिसमापन्ना ना'लपन्ती " ति आहु ते ।
" कथं नु वुट्ठहन्ती "ति वुत्ता आहंसु भिक्खवो ॥ १२४ ॥

३५० " पक्कोसनाय सत्थुस्स सङ्घपक्कोसनाय च ।
यथाकालपरिच्छेदा आयुक्खयवसेन च ॥ १२५ ॥

३५१ वुट्ठहन्ती "ति वत्वान तेसं दिस्वो'पनिस्सयं ।
पाहेसुं सङ्घवचनं, वुट्ठाय स तहिं अगा ॥ १२६ ॥

३५२ कुमारो पुच्छि किं भन्ते ना'लपित्था ? "ति, आह सो ।
" भुञ्जिम्ह भुञ्जितब्बं " ति आह " भोजेथ नो अपि " ॥१२७॥

३५३ आह " अम्हादिसे जाते सक्का भोजयितुं " इति ।
मातापितु अनुञ्ञाय सो कुमारो ' थ सिग्गवो ॥ १२८ ॥

३५४ चण्डवज्जि च ते पञ्च सतानि पुरिसा पि च ।
पब्बजित्वो 'पसम्पज्जुं सोणकत्थेरसन्तिके, ॥ १२९ ॥

३५५ उपज्झायन्तिके येव ते दुवे पिटकत्तयं ।
उग्गहेसुमु'स्साहेन छ 'भिञ्ञा पापुणिंसु च ॥ १३० ॥

(v. l. उग्गहेसुम्ब कालेन छळभिञ्ञं लभिंसु च)

३५६ ञत्वा तिस्सपटिसन्धिं ततो पभुति सिग्गवो ।
थेरो सो सत्त वस्सानि तं घरमुपसङ्कमि ॥ १३१ ॥

३५७ " गच्छा "ति वाचामत्तं पि सत्त वस्सानि ना'लभि, ।
अलत्थ अट्ठमे वस्से " गच्छा "ति वचनं तहिं ॥ १३२ ॥

३५८ तं निक्खन्तं पविसन्तो दिस्वा मोग्गलिब्राह्मणो ।
" किञ्चि लद्धं घरे नो ?"ति पुच्छि, " आमा "ति सो ब्रवि ॥१३३॥

३५९ घरं गन्त्वान पुच्छित्वा दुतिये दिवसे ततो ।
मुसावादेन निग्गण्हि थेरं घरमु'पागतं ॥ १३४ ॥

३६० थेरस्स वचनं सुत्वा सो पसन्नमनो दिजो ।
अत्तनो पाकतो तस्स निच्च भिक्खं पवत्तयि ॥ १३५ ॥

३६१ कमेन'स्स पसीदिंसु सब्बे पि घरमानुसा ।
भोजापेसि दिजो निच्चं निसीदापिय तं घरे ॥ १३६ ॥

३६२ एव कमेन गच्छन्ते काले सोळसवस्सिको ।
अहु तिस्सकुमारो सो तिवेदो'दधिपारगो ॥ १३७ ॥

३६३ थेरो " कथासमुट्ठान हेस्सते'व " ति तं घरे ।
आसनानि न दस्सेसि ठपेत्वा माणवासनं ॥ १३८ ॥

३६४ ब्रह्मलोका आगतत्ता सुचिकामो अहोसि सो, ।
तस्मा सो तस्स पल्लङ्को वासयित्वा लभीयति ॥ १३९ ॥

३६५ अञ्ञासनं अपस्सन्तो ठिते थेरे ससम्भमो ।
तस्स त आसनं तस्स पञ्ञापेसि घरे जनो ॥ १४० ॥

३६६ दिस्वा तत्थ निसिन्न त आगम्मा'चरियन्तिका ।
कुज्झित्वा माणवो वाचं अमनापमु'दीरयि ॥ १४१ ॥

३६७ थेरो "माणव किं मन्त जानासि ? " ति तम'ब्रवि, ।
तमे'व् पुच्छं थेरस्स पच्चारोपेसि माणवो ॥ १४२ ॥

३६८ “ जानामी”ति पटिञ्ञाते थेरे थेरमपुच्छि सो ।
गण्ठिट्ठानानि वेदेसु, तस्स थेरो वियाकरि ॥ १४३ ॥

३६९ गहट्ठो येव थेरो सो वेदपारगतो अहु ।
न ब्याकरेय्य किं तस्स **पभिन्नपटिसम्भिदो** ? ॥ १४४ ॥

३७० “ यस्स चित्त उप्पज्जति न निरुज्झति,
तस्स चित्तं निरुज्झिस्सति नु’प्पज्जिस्सति, ।

यस्स वा पन चित्तं निरुज्झिस्सति नु’प्पज्जिस्सति,
तस्स चित्तं उप्पज्जति न निरुज्झती” ति ॥ १४५ ॥

३७१ तं **चित्तयमके** पञ्ह पुच्छि थेरो विसारदो, ।
अन्धकारो विय अहू तस्स सो, तम’वोच सो ॥ १४६ ॥

३७२ “ भिक्खु को नाम मन्तो ? ” ति, “ बुद्धमन्तो ” ति सो’ब्रवि, ।
‘ देही’ति “ वुत्ते ”नो वेसधारिनो दम्मि तं” इति ॥ १४७ ॥

३७३ मातापितूह’नुञ्ञातो मन्तत्थाय स पब्बजि, ।
कम्मट्ठानम’दा थेरो पब्बाजेत्वा यथारहं ॥ १४८ ॥

३७४ भावनं अनुयुञ्जन्तो अचिरेन महामति ।
सोतापत्तिफलं पत्तो, थेरो ञत्वान तं तथा ॥ १४९ ॥

३७५ पेसेसि चण्डवज्जिस्स थेरस्सन्तिकमुग्गहं ।
कातु सुत्ताभिधम्मानं, सो तत्था’का तदुग्गहं ॥ १५० ॥

३७६ उपसम्पादयित्वा तं काले सो सिग्गवो यति ।
विनयं उग्गहापेसि पुन सेसद्वय पि च ॥ १५१ ॥

३७७ ततो सो तिस्सदहरो आरभित्वा विपस्सनं ।
छळभिञ्ञो अहू काले थेरभावञ्च पापुणि ॥ १५२ ॥

३७८ अतीव पाकटो आसि चन्दो व सुरियो व सो, ।
लोको तस्स वचो’ मञ्ञि सम्बुद्धस्स वचो विय ॥ १५३ ॥

मोग्गलिपुत्ततिस्सथेरोदयो निट्ठितो ।

३७९ एकाह उपराजा सो अदक्खि मिगवं गतो ।
कीळमाने मिगे’रञ्ञे, दिस्वा एत विचिन्तयि ॥ १५४ ॥

३८० मिगा पि एवं कीळन्ति अरञ्ञे तिणगोचरा, ।
न कीळिस्सन्ति किं भिक्खू सुखाहारविहारिनो ? ॥ १५५ ॥

३८१ अत्तनो चिन्तितं रञ्ञो आरोचेसि घरं गतो, ।
सञ्ञापेतुं तु सत्ताहं रज्जं तस्स अदासि सो ॥ १५६ ॥

३८२ अनुभोहि इम रज्जं सत्ता'हं त्वं कुमारक ।
ततो तं घातयिस्सामि इच्चा'वोच महीपति ॥ १५७ ॥

३८३ आहा'तितम्हि सत्ताहे; "त्वं केना'सि किसो ? " इति ।
" मरणस्स भयेना " ति वुत्ते राजा'ह त पुन ॥ १५८ ॥

३८४ " सत्ताहा'हं मरिस्सं ति त्वं न कीळि, इमे कथ ।
कीळिस्सन्ति यती तात सदा मरणसञ्ञिनो ? " ॥ १५९ ॥

३८५ ' इच्चे'वं भातरा वुत्तो सासनस्मिं पसीदि सो ।
कालेन मिगवं गन्त्वा थेरं अद्दक्खि संयत ॥ १६० ॥

३८६ निसिन्नं रुक्खमूलस्मिं सो महाधम्मरक्खितं ।
सालसाखाय नागेन वीजियन्तम'नासवं ॥ १६१ ॥

३८७ " अयं थेरो विया'हं पि पब्बज्ज जिनसासने ।
विहरिस्सं कदा'रञ्ञे ? " इति चिन्तयि पञ्ञवा ॥ १६२ ॥

३८८ थेरो तस्स पसादत्थं उप्पतित्वा विहायसा ।
गन्त्वा असोकारामस्स पोक्खरञ्ञा जले ठितो ॥ १६३ ॥

३८९ आकासे ठपयित्वान चीवरानि वरानि सो ।
ओगाहित्वा पोक्खरणिं गत्तानि परिसिञ्चथ ॥ १६४ ॥

३९० तमिद्धिं उपराजा सो दिस्वा'तीव पसीदिय ।
" अज्जे'व पब्बजिस्सामि " ति बुद्धिं चा'कासि बुद्धिमा ॥ १६५ ॥

३९१ उपसङ्कमित्वा राजानं पब्बज्जं याचि सादरो, ।
निवारेतु असक्कोन्तो तमादाय महीपति ॥ १६६ ॥

३९२ महता परिवारेन विहारम'गमासि तं (v. l. अगमा सयं) ।
पब्बजि सो **महाधम्मरक्खितत्थेर**सन्तिके, ॥ १६७ ॥

३९३ सद्धिं तेन चतुसतसहस्सानि नरा'पि च, ।
अनुपब्बजितानं तु गणना च न विज्जति ॥ १६८ ॥

३९४ भागिनेय्यो नरिन्दस्स **अग्गिब्रह्मा** ति विस्सुतो ।
अहोसि रञ्ञो धीताय **सङ्घमित्ताय** सामिको ॥ १६९ ॥

३९५ तस्सा तस्स सुतो चा'पि **सुमनो** नाम नामतो ।
याचित्वा सो' पि राजान उपराजेन पब्बजि ॥ १७० ॥

३९६ उपराजस्स पब्बज्जा तस्सा'सोकस्स राजिनो ।
चतुत्थे आसि वस्से सा महाजनहितोदया ॥ १७१ ॥

३९७ तत्थेव उपसम्पन्नो सम्पन्नउपनिस्सयो ।
घटेन्तो उपराजा सो छळभिञ्ञो 'रहा अहु ॥ १७२ ॥

३९८ विहारे ते समारद्धे सब्बे सब्बपुरेसु'पि ।
साधुकं तीहि वस्सेहि निट्ठापेसु मनोरमे ॥ १७३ ॥

३९९ थेरस्स **इन्दगुत्तस्स** कम्माधिट्ठायकस्स तु ।
इद्धिया चा'सु निट्ठासि असोकारामसव्हयो ॥ १७४ ॥

४०० जिनेन परिभुत्तेसु ठानेसु च तहिं तहिं ।
चेतियानि अकारेसि रमणिय्यानि भूपति ॥ १७५ ॥

४०१ पुरेहि चतुरासीतिसहस्सेहि समन्ततो ।
लेखे एकाहमा'नेसु " विहारा निट्ठिता " इति ॥ १७६ ॥

४०२ लेखे सुत्वा महाराजा महातेजिद्धिविक्कमो ।
कातुकामो सकिं येव सब्बाराममहामह ॥ १७७ ॥

४०३ पुरे भेरिं चरापेसि " सत्तमे दिवसे इतो ।
सब्बाराममहो होतु सब्बदेसेसु सब्बथा (v. l. एकदा) ॥ १७८ ॥

४०४ योजने योजने देन्तु महादानं महीतले, ।
करोन्तु गामारामान मग्गानञ्च विभूसनं ॥ १७९ ॥

४०५ विहारेसु च सब्बेसु भिक्खुसङ्घस्स सब्बथा ।
महादानानि वत्तेन्तु यथाकालं यथाबलं ॥ १८० ॥

४०६ दीपमाला पुप्फमाला' लङ्कारेहि तहि तहिं, ।
तुरियेहि च सब्बेहि उपहारम'नेकधा ॥ १८१ ॥

४०७ **उपोसथङ्ग**मा'दाय सब्बे धम्म सुणन्तु च ।
पूजाविसेसे नेके च करोन्तु तदहू'पि च " ॥ १८२ ॥

४०८ सब्बे सब्बत्थ सब्बथा यथाणत्ताधिका'पि च ।
पूजा सम्पटियादेसुं देवलोकमनोरमा ॥ १८३ ॥

४०९ तस्मिं दिने महाराजा सब्बालङ्कारभूसितो ।
सहोरोधो सहामच्चो बलोघपरिवारितो ॥ १८४ ॥

४१० अगमासि सकारामं भिन्दन्तो विय मेदिनिं, ।
सङ्घमज्झम्हि अट्ठासि वन्दित्वा सङ्घमु'त्तमं ॥ १८५ ॥

४११ तस्मिं समागमे आसुं असीति भिक्खुकोटियो, ।
अहेसुं सतसहस्सं तेसु खीणासवा यती ॥ १८६ ॥

४१२ नवुति सतसहस्सानि आसुं भिक्खुणियो तहिं ।
खीणासवा भिक्खुणियो सहस्सं आसु तासु तु ॥ १८७ ॥

४१३ **लोकविवरणं** नाम पाटिहीरमकंसु ते ।
खीणासवा पसादत्थं धम्मासोकस्स राजिनो, ॥ १८८ ॥

४१४ **चण्डासोको** ति आयित्थ पुरे पापेन कम्मुना, ।
धम्मासोको ति आयित्थ पच्छा पुञ्ञेन कम्मुना ॥ १८९ ॥

४१५ समुद्दपरियन्त सो जम्बुदीपसमन्ततो ।
पस्सि सब्बे विहारे च नानापूजाविभूसिते ॥ १९० ॥

४१६ अतीव तुट्ठो ते दिस्वा सङ्घं पुच्छि निसीदिय ।
" कस्स भन्ते परिच्चागो महा सुगतसासने ? " ॥ १९१ ॥

४१७ थेरो मोग्गलिपुत्तो सो रञ्ञो पञ्हं वियाकरि ।
" धरमाने पि सुगते नत्थि चागी तया समो" ॥ १९२ ॥

४१८ त सुत्वा वचन भिय्यो तुट्ठो राजा अपुच्छि त ।
" बुद्धसासन**दायादो** होति को मादिसो ? " इति ॥ १९३ ॥

४१९ थेरो तु राजपुत्तस्स महिन्दस्सो'पनिस्सयं ।
तथेव राजधीताय सङ्घमित्ताय पेक्खिय ॥ १९४॥

४२० सासनस्सा'भिवुद्धिञ्च तंहेतुक अवेक्खिय ।
पच्चाभासथ राजान सो सासनधुरन्धरो; ॥ १९५ ॥

४२१ " तादिसो पि महाचागी दायादो सासनस्स न ।
पच्चयदायको चे'व वुच्चते मनुजाधिप ॥ १९६ ॥

४२२ यो तु पुत्तं धीतरं वा पब्बज्जापेति सासने, ।
सो सासनस्स दायादो होति नो दायको अपि " ॥ १९७ ॥

४२३ अथ सासनदायादभावमि'च्छं महीपति ।
महिन्दं सङ्घमित्तञ्च ठिते तत्र अपुच्छथ ॥ १९८ ॥

४२४ " पब्बजिस्सथ किं ताता ? पब्बज्जा महती मता" ।
पितुनो वचनं सुत्वा पितरं ते अभासिसुं ॥ १९९ ॥

४२५ "अज्जेव पब्बजिस्साम सचे त्वं देव इच्छसि, ।
अम्हञ्च लाभो तुम्हञ्च पब्बज्जाय भविस्सति" ॥ २०० ॥

४२६ उपराजस्स पब्बज्जाकालतो पभुति हि सो ।
सा चा'पि अग्गिब्रह्मस्स पब्बज्जाकतनिच्छया ॥ २०१ ॥

४२७ उपरज्जं महिन्दस्स दातुकामो पि भूपति ।
ततो'पि अधिका सा 'ति पब्बज्जं येव रोचयि ॥ २०२ ॥

४२८ पियं पुत्तं महिन्दञ्च बुद्धिरूपबलोदितं ।
पब्बजापेसि समहं सङ्घमित्तञ्च धीतरं ॥ २०३ ॥

४२९ तदा वीसतिवस्सो सो महिन्दो राजनन्दनो ।
समित्ता राजधीता अट्ठारससमा तदा ॥ २०४ ॥

४३० तदहेव अहू तस्स पब्बज्जा उपसम्पदा, ।
पब्बज्जा सिक्खदानञ्च तस्सा च तदहू अहु ॥ २०५ ॥

४३१ उपज्झायो कुमारस्स अहु मोग्गलिसव्हयो, ।
पब्बाजेसि **महादेवत्थेरो, मज्झन्तिको** पन ॥ २०६ ॥

४३२ **कम्मवाचं** अका तस्मिं सो'पसम्पदमण्डले ।
अरहत्तं महिन्दो सो (v. l. महासत्तो) पत्तो सपटिसम्भिदं ॥ २०७ ॥

४३३ सङ्घमित्तायु' पज्झाया **धम्मपाली** ति विस्सुता, ।
आचरिया **आयुपाली**, काले सा'सि अनासवा ॥ २०८ ॥

४३४ उभो सासनपज्जोता लङ्कादीपोपकारिनो ।
छट्ठे वस्से पब्बजिंसु धम्मासोकस्स राजिनो ॥ २०९ ॥

४३५ महामहिन्दो वस्सेहि तीहि दीपप्पसादको ।
पिटकत्तय उग्गण्हि उपज्झायस्स सन्तिके ॥ २१० ॥

४३६ सा भिक्खुणी चन्दलेखा, महिन्दो भिक्खु सूरियो ।
सम्बुद्धसासना'कासं ते सदा सोभयुं तदा ॥ २११ ॥

४३७ पुब्बे पाटलिपुत्तम्हा वने वनचरो चरं
कुन्तकिन्नरिया सद्धिं संवासं कप्पयी किर, ॥ २१२ ॥

४३८ तेन संवासम'न्वाय सा पुत्ते जनयी दुवे, ।
तिस्सो जेट्ठो कनिट्ठो तु **सुमित्तो** नाम नामतो ॥ २१३ ॥

४३९ महावरुणथेरस्स काले पब्बज्ज सन्तिके ।
अरहत्तं पापुणिंसु छळभिञ्ञागुणं उभो ॥ २१४ ॥

४४० पादे कीटविसेना'सि फुट्ठो जेट्ठो सवेदनो, ।
आह पुट्ठो कनिट्ठेन भेसज्ज पसत घतं; ॥ २१५ ॥

४४१ थेरो निवेदनं रञ्ञो गिलानपच्चये'पि च ।
(v. l. रञ्ञो निवेदनं थेरो गिलानवत्ततो'पि सो)
सप्पियत्थ'ञ्च चरणं पच्छाभत्तं पटिक्खिपि ॥ २१६ ॥

४४२ " पिण्डाय चे चरं सप्पिं लभसे त्व तमा'हर " ।
इच्चा'ह तिस्सथेरो सो सुमित्त थेरमुत्तमं ॥ २१७ ॥

४४३ पिण्डाय चरता तेन न लद्धं पसतं घतं, ।
सप्पिकुम्भसतेना पि व्याधि जातो असाधियो ॥ २१८ ॥

४४४ तेनेव व्याधिना थेरो पत्तो आयुक्खयन्तकं ।
ओवदित्वा'प्पमादेन निब्बातुं मानसं अका ॥ २१९ ॥

४४५ आकासम्हि निसीदित्वा तेजोधातुवसेन सो ।
यथारुचि अधिट्ठाय सरीरं परिनिब्बुतो ॥ २२० ॥

४४६ जाला सरीरा निक्खम्म निम्मंसच्छारिक डहि ।
थेरस्स सकलं कायं, अट्ठिकानि तु नो डहि ॥ २२१ ॥

४४७ तथा निब्बुतिमेतस्स सुत्वा थेरस्स भूपति ।
अगमासि सकाराम जनोघपरिवारितो ॥ २२२ ॥

४४८ हत्थिक्खन्धट्ठितो राजा तम'ट्ठिम'वरोपयि, ।
कारेत्वा धातुसक्कारं सङ्घं व्याधिम'पुच्छि तं ॥ २२३ ॥

४४९ तं सुत्वा जातसंवेगो पुरद्वारेसु भूपति ।
कारेत्वा पोक्खरञ्ञो ता भेसज्जान पुरापिय ॥ २२४ ॥*

४५० दापेसि (v. l. पापेसि) भिक्खुसङ्घस्स भेसज्जानि दिने दिने ।
"मा होतु भिक्खुसङ्घस्स भेसज्ज दुल्लभं" इति ॥ २२५ ॥

४५१ सुमित्तथेरो निब्बायि चङ्कमन्तो व चङ्कमे, ।
पसीदि सासने'तीव तेना पि च महाजनो ॥ २२६ ॥

४५२ कुन्तिपुत्ता दुवे थेरा ते लोकहितकारिनो ।
निब्बायिंसु असोकस्स रञ्ञो वस्सम्हि अट्ठमे ॥ २२७ ॥

४५३ ततो पभुति सङ्घस्स लाभो'तीव महा अहु ।
पच्छा पसन्ना च जना यस्मा लाभ पवत्तयु ॥ २२८ ॥

४५४ पहीनलाभसक्कारा तित्थिया लाभकारणा ।
सयं कासायमा'दाय वसिंसु सह भिक्खुहि ॥ २२९ ॥

४५५ यथासकं च ते वादं **बुद्धवादो** ति दीपयु ।
यथासकं च किरिय अकरिंसु यथारुचि ॥ २३० ॥

४५६ ततो मोग्गलिपुत्तो सो थेरो थिरगुणोदयो ।
सासनब्बुदमु'प्पन्न दिस्वा तम'तिकक्खळ ॥ २३१ ॥

४५७ तस्सो'पसमने काल दीघदस्सी अपेक्खिय ।
दत्वा महिन्दथेरस्स महाभिक्खुगणं सक ॥ २३२ ॥

४५८ उद्ध गङ्गाय एको व **अहोगङ्गम्हि** पब्बते ।
विहासि सत्तवस्सानि विवेकम'नुब्रूहयं ॥ २३३ ॥

४५९ तित्थियान बहुत्ता च दुब्बचत्ता च भिक्खवो ।
तेसं कातुं न सक्खिंसु धम्मेन पटिसेधन ॥ २३४ ॥

४६० तेनेव जम्बुदीपम्हि सब्बारामेसु भिक्खवो ।
सत्त वस्सानि नाकसु उपोसथ**पवारणं** ॥ २३५ ॥

---

* The following variation in the text is found in the Singhalese edition, of the verse 449 —

त सुत्वा जातसंवेगो पुरद्वारेसु कारिय ।
सुधाचितं पोक्खरणिं भेसज्जानञ्च पूरिय ॥

४६१ तं सुत्वान महाराजा धम्मासोको महायसो ।
एक अमच्चं पेसेसि असोकाराममु’त्तमं ॥ २३६ ॥

४६२ “ गन्त्वाधिकरणं एतं वूपसम्म उपोसथं ।
कारेहि भिक्खुसङ्घेन ममा’रामे तुवं” इति ॥ २३७ ॥

४६३ गन्त्वान सन्निपातेत्वा भिक्खुसङ्घं स दुम्मति ।
“ उपोसथं करोथा”ति सावेसि राजसासनं ॥ २३८ ॥

४६४ “ उपोसथं तित्थियेहि न करोम मयं” इति ।
अवोच भिक्खुसङ्घो तं अमच्चं मूळ्हमानसं ॥ २३९ ॥

४६५ सो’मच्चो कतिपयानं थेरानं पटिपाटिया ।
अच्छिन्दि असिना सीसं कारेमी ति उपोसथ” ॥ २४० ॥

४६६ राजभाता तिस्सथेरो त दिस्वा किरिय लहुं ।
गन्त्वान तस्स आसन्ने आसनम्हि निसीदि सो ॥ २४१ ॥

४६७ थेरं दिस्वा अमच्चो सो गन्त्वा रञ्ञो निवेदयि ।
सब्बं पवत्तिं, त सुत्वा जातडाहो महीपति ॥ २४२ ॥

४६८ सीघं गन्त्वा भिक्खुसङ्घं पुच्छि उब्बिग्गमानसो ।
“ एव कतेन कम्मेन कस्स पापं सिया ? ” इति ॥ २४३ ॥

४६९ तेसं अपण्डिता केचि “ पापं तुय्हं ” ति, केचि तु ।
“ उभिन्नञ्चा”ति आहंसु “ नत्थि तुय्हं ”ति पण्डिता ॥ २४४ ॥

४७० तं सुत्वा’ह महाराजा “ समत्थो भिक्खु अत्थि नु ।
विमतिं मे विनोदेत्वा कातुं सासनपग्गहं ? ” ॥ २४५ ॥

४७१ “ अत्थि मोग्गलिपुत्तो सो तिस्सत्थेरो रथेसभ ” ।
इच्चा’ह सङ्घो राजानं, राजा तत्था’सि सादरो ॥ २४६ ॥

४७२ विसुं भिक्खुसहस्सेन चतुरो परिवारिते ।
थेरे, नरसहस्सेन अमच्चे चतुरो तथा ॥ २४७ ॥

४७३ तदहे येव पेसेसि अत्तनो वचनेन सो ।
थेरं आनेतुं, एतेहि तथा वुत्तो स ना’गमि ॥ २४८ ॥

४७४ तं सुत्वा पुन अट्ठट्ठ थेरे’मच्चे च पेसयि ।
विसुं सहस्सपुरिसे, पुब्बे विय स ना’गमि ॥ २४९ ॥

४७५ राजा पुच्छि "कथं थेरो आगच्छेय्य नु खो ?" इति ।
भिक्खू आहसु थेरस्स तस्सा'गमनकारणं ॥ २५० ॥

४७६ "होहि भन्ते उपत्थम्भो कातुं सासनपग्गहं, ।
इति वुत्ते महाराजा थेरो एहिति सो" इति ॥ २५१ ॥

४७७ पुना'पि थेरे'मच्चे च राजा सोळस सोळस ।
विसु सहस्सपुरिसे तथा वत्वान पेसयि; ॥ २५२ ॥

४७८ "थेरो महल्लकत्ते' पि ना'रोहिस्सति यानकं ।
थेरं गङ्गाय नावाय आनेथा "ति च अब्रवि ॥ २५३ ॥

४७९ गन्त्वा ते तं तथा'वोचुं, सो त सुत्वा'व उट्ठहि ॥
नावाय थेरं आनेसु राजा पच्चुग्गमी तहिं ॥ २५४ ॥

४८० जानुमत्तं जलं राजा गाहित्वा दक्खिण करं ।
नावाय ओतरन्तस्स थेरस्सा'दा सगारवो ॥ २५५ ॥

४८१ दक्खिण दक्खिणेय्यो सो करं रञ्ञो'नुकम्पको ।
आलम्बित्वा'नुकम्पाय थेरो नावाय ओतरि ॥ २५६ ॥

४८२ राजा थेरं नयित्वान उय्यानं **रतिवड्ढनं** ।
थेरस्स पादे धोवित्वा मक्खेत्वा च निसीदिय ॥ २५७ ॥

४८३ समत्थभाव थेरस्स वीमंसन्तो महीपति ।
"दट्ठुकामो अह भन्ते पाटिहीरं " ति अब्रवि ॥ २५८ ॥

४८४ "किं ?" ति वुत्ते "महीकम्प" आह, त पुनरा'ह सो ।
"सकलाये'कदेसाय कतरं दट्ठुमिच्छसि '? ॥ २५९ ॥

४८५ "को दुक्करो ?" ति पुच्छित्वा "एकदेसाय कम्पनं ।
दुक्करं" ति सुणित्वान त दट्ठुकामत ब्रवि ॥ २६० ॥

४८६ रथ अस्स मनुस्सञ्च पातिं चो'दकपूरितं ।
थेरो योजनसीमाय अन्तरम्हि चतुद्दिसे ॥ २६१ ॥

४८७ ठपापेत्वा तदग्गेहि सह त योजनं महिं ।
चालेसि इद्धिया तत्र निसिन्नस्स च दस्सयि ॥ २६२ ॥

४८८ तेना'मचेन भिक्खून मरणेन'त्तनो ' पि च ।
पापस्स'त्थित्तं न'त्थित्तं थेरं पुच्छि महीपति ॥ २६३ ॥

४८९ "पटिच्च कम्मं न'त्थीति किलिट्ठं चेतनं बिना"।
थेरो बोधेसि राजानं वत्वा **तित्तिरजातकं** ॥ २६४ ॥
४९० वसन्तो तत्थ सत्ताहं राजुय्याने मनोरमे।
सिक्खापेसि महीपालं सम्बुद्धसमयं सुभं ॥ २६५ ॥
४९१ तस्मिं येव च सत्ताहे दुवे यक्खे महीपति।
पेसेत्वा महियं भिक्खू असेसे सन्निपातयि ॥ २६६ ॥
४९२ सत्तमे दिवसे गन्त्वा सकारामं मनोरमं।
कारेसि भिक्खुसङ्घस्स सन्निपातं असेसतो ॥ २६७ ॥
४९३ थेरेन सह एकन्ते निसिन्नो साणिअन्तरे।
एकेकलद्धिके भिक्खू पक्कोसित्वान सन्तिक ॥ २६८ ॥
४९४ "किंवादी सुगतो भन्ते?" इति पुच्छि महीपति,।
ते **सस्सतादिकं** दिट्ठी व्याकरिंसु यथासक ॥ २६९ ॥
४९५ ते मिच्छादिट्ठिके सब्बे राजा उप्पब्बजापयि,।
सब्बे सट्ठिसहस्सानि आसु उप्पब्बजापिता ॥ २७० ॥
४९६ अपुच्छि धम्मिके भिक्खू "किंवादी सुगतो?" इति,।
"**विभज्जवादी**"ता'हंसु, तं थेरं पुच्छि भूपति ॥ २७१ ॥
४९७ "विभज्जवादी सम्बुद्धो होति भन्ते?" ति आह सो।
थेरो "आमा"ति, तं सुत्वा राजा तुट्ठमनो तदा ॥ २७२ ॥
४९८ "सङ्घो विसोधितो यस्मा, तस्मा सङ्घो उपोसथं।
करोतु भन्ते" इच्चे'व वत्वा थेरस्स भूपति ॥ २७३ ॥
४९९ सङ्घस्स रक्ख दत्वान नगरं पाविसि सुभं।
सङ्घो समग्गो हुत्वान तदा'कासि उपोसथं ॥ २७४ ॥
५०० थेरो अनेकसङ्ख्म्हा भिक्खुसङ्घा विसारदे।
छळभिञ्ञे तेपिटके पभिन्नपटिसम्भिदे ॥ २७५ ॥
५०१ भिक्खुसहस्सं उच्चिनि कातुं सद्धम्मसङ्गहं।
तेहि असोकारामम्हि अका सद्धम्मसङ्गहं ॥ २७६ ॥
५०२ महाकस्सपथेरो च यसत्थेरो च कारयुं।
यथा ते धम्मसङ्गीतिं, तिस्सत्थेरो'पि तं तथा ॥ २७७ ॥

५०३ कथावत्थुप्पकरणं परवादप्पमद्दनं ।
अभासि तिस्सथेरो च तस्मिं सङ्गीतिमण्डले ॥ २७८ ॥

५०४ एवं भिक्खुसहस्सेन रक्खाया'सोकराजिनो ।
अयं नवहि मासेहि धम्मसङ्गीति निट्ठिता ॥ २७९ ॥

५०५ रञ्ञो सत्तरसे वस्से द्वासत्ततिसमो इसि ।
महापवारणाय सो सङ्गीतिं तं समापयि ॥ २८० ॥

५०६ साधुकारं ददन्ती'व सासनट्ठितिकारणे ।
सङ्गीतिपरियोसाने अकम्पित्थ महामही ॥ २८१ ॥

५०७ हित्वा सेट्ठं ब्रम्हविमानं'पि मनुञ्ञं
जेगुच्छं सो सासनहेतु नरलोकं ।
आगम्मा'का सासनकिच्चं कतकिच्चो,
को नाम'ञ्ञो सासनकिच्चम्हि पमज्जे ? ति ॥ २८२ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे ततियसङ्गीति नाम पञ्चमो परिच्छेदो.

छट्ठो परिच्छेदो

[विजयागमनं]

५०८ वङ्गेसु वङ्गनगरे वङ्गराजा अहु पुरे ।
कालिङ्गरञ्ञो धीता'सि महेसी तस्स राजिनो ॥ १ ॥

५०९ सो राजा देविया तस्सा एकं अलभि धीतरं ।
नेमित्ता ब्याकरूं तस्सा संवासं मिगराजिना ॥ २ ॥

५१० अतीव रूपिनी आसि अतीव कामगिद्धिनी ।
देवेन देविया चा'पि लज्जाया'सि जिगुच्छिता ॥ ३ ॥

५११ एकाकिनी सा निक्खम्म सेरिचारसुखत्थिनी ।
सत्थेन सह अञ्ञाता अगा मगधगामिना ॥ ४ ॥

५१२ लाळरट्ठे अटविया सीहो सत्थं अभिद्दवि, ।
अञ्ञत्थ सेसा धाविंसु, सीहागतदिसं तु सा ॥ ५ ॥

५१३ गण्हित्वा गोचरं सीहो गच्छं दिस्वा तं आरका ।
रत्तो उपाग लाळेन्तो लङ्गुलं पत्तकण्णको ॥ ६ ॥

५१४ सा तं दिस्वा सरित्वान नेमित्तवचनं सुतं ।
अभीता तस्स अङ्गानि रञ्जयन्ती परामसि ॥ ७ ॥

५१५ तस्सा फस्सेना'तिरत्तो पिट्ठिं आरोपियाशु तं ।
सीहो सकं गुह नेत्वा ताय संवासमाचरि ॥ ८ ॥

५१६ तेन संवासमन्वाय कालेन यमके दुवे ।
पुत्तञ्च धीतरञ्चा'ति राजधीता जनेसि सा ॥ ९ ॥

५१७ पुत्तस्स हत्थपादा'सुं सीहाकारा, ततो अका ।
नामेन **सीहबाहु**'न्तं, धीतरं **सीहसीवलिं** ॥ १० ॥

५१८ पुत्तो सोळसवस्सो सो मातरं पुच्छि संसयं ।
" तुवं पिता च नो अम्म कस्मा असदिसा ? " इति ॥ ११ ॥

५१९ सा सब्बमब्रवी तस्स, " किं न यामा ? "ति सो' ब्रवि ।
गुह थकेसि पिता (v. l. तातो) ते पासाणेना"ति सा'ब्रवि ॥१२॥

५२० महागुहाय थकनं खन्धेना'दाय सो अका ।
एकाहेनेव पञ्ञास योजनानि गतागतं ॥ १३ ॥

५२१ गोचराय गते सीहे दक्खिणंसम्हि मातरं ।
वामे कनिट्ठिं कत्वान ततो सीघम'पक्कमि ॥ १४ ॥

५२२ निवासेत्वान साखं ते पच्चन्तगाममागमुं ।
तत्था'सि राजधीताय मातुलस्स सुतो तदा ॥ १५ ॥

५२३ सेनापति वङ्गरञ्ञो ठितो पच्चन्तसाधने (v. l. पच्चन्तगामके) ।
निसिन्नो वटमूले सो कम्मन्तं संविधापयं ॥ १६ ॥

५२४ दिस्वा ते पुच्छि, ते ' वोचुं " अटवीवासिनो मयं " ।
इति, सो दापयी तेसं वत्थानि धजिनीपति ॥ १७ ॥

५२५ तानि'हेसुं उळारानि भत्तं पण्णेसु दापयि ।
सोवण्णभाना'सुं तेसं पुञ्ञेन तानि च ॥ १८ ॥

५२६ तेन सो विम्हितो पुच्छि " के नु तुम्हे ? " चमूपति, ।
तस्स सा जातिगोत्तानि राजधीता निवेदयि ॥ १९ ॥

५२७ पितुच्छाधीतरं तं सो आदाय धजिनीपति ।
गन्त्वान वङ्गनगरं संवासं ताय कप्पयि ॥ २० ॥
५२८ सीहो सीघं गुह गन्त्वा ते अदिस्वा तयो जने ।
अट्टितो पुत्तसोकेन न च खादि न चा'पिवि ॥ २१ ॥
५२९ दारके ते गवेसन्तो अगा पच्चन्तगामकं, ।
उब्बासीयति सो सो च, यं य गाममु'पेति सो ॥ २२ ॥
५३० पच्चन्तवासिनो गन्त्वा रञ्ञो तं पटिवेदयुं ।
" सीहो पीळेति ते रट्ठ, तं देव पटिसेधय " ॥ २३ ॥
५३१ अलभं निसेधकं तस्स हत्थिक्खन्धगतं पुरे ।
" आदेतु सीहदायी " ति सहस्सं सो पचारयि ॥ २४ ॥
५३२ तथेव द्वे सहस्सानि तीणि चा'पि नरिस्सरो, ।
द्वीसु वारेसु वारेसि माता सीहभुज हि त ॥ २५ ॥
५३३ अग्गही ततिये वारे सीहबाहु अपुच्छिया ।
मातरं तिसहस्स'न्त घातेतु पितरं सक ॥ २६ ॥
५३४ रञ्ञो कुमारं दस्सेसु, तं राजा इदम'ब्रवि ।
" गहितो यदि सीहो ते, दम्मि रट्ठ तदेव ते " ॥ २७ ॥
५३५ सो तं गन्त्वा गुहाद्वारं सीह दिस्वा' व आरका ।
एन्त पुत्तसिनेहेन विज्झितुं तं सर खिपि ॥ २८ ॥
५३६ सरो नलाटमा'हच्च मेत्तचित्तेन तस्स तु ।
कुमारपादमूले' व निवत्तो पति भूमिय ॥ २९ ॥
५३७ तथा'सि यावततिय, ततो कुज्झि मिगाधिपो, ।
ततो खित्तो सरो तस्स काय निब्बिज्झ निक्खमि ॥ ३० ॥
५३८ सकेसरं सीहसीसं आदाय सपुरं अगा, ।
मतस्स वङ्गराजस्स सत्ताहानि तदा अहु ॥ ३१ ॥
५३९ रञ्ञो अपुत्तकत्ता च पतीता च'स्स कम्मुना ।
सुत्वा च रञ्ञो नत्तु सञ्जानित्वा च मातरं ॥ ३२ ॥
५४० अमच्चा सन्निपतिता अखिला एकमानसा ।
सीहबाहुकुमारन्तं " राजा होही "ति अब्रवुं ॥ ३३ ॥

५४१ सो रज्जं सम्पटिच्छित्वा दत्वा मातुपतिस्स तं ।
सीहसीवलिमादाय जातिभूमिं गतो सयं ॥ ३४ ॥

५४२ नगरं तत्थ मापेसि, आहु **सीहपुरं** ति तं, ।
अरञ्ञे योजनसते गामे चापि निवेसयि ॥ ३५ ॥

५४३ लाळरट्ठे पुरे तस्मिं सीहबाहु नराधिपो ।
रज्जं कारेसि कत्वान महेसिं सीहसीवलिं ॥ ३६ ॥

५४४ महेसी सोळसक्खत्तुं यमके च दुवे दुवे ।
पुत्ते जनयि काले सा, **विजयो** नाम जेट्ठको, ॥ ३७ ॥

५४५ **सुमित्तो** नाम दुतियो, सब्बे द्वत्तिंस पुत्तका ।
कालेन विजयं राजा उपरज्जे' भिसेचयि ॥ ३८ ॥

५४६ विजयो विसमाचारो आसि तम्परिसा पि च, ।
साहसानि अनेकानि दुस्सहानि करिंसु ते ॥ ३९ ॥

५४७ कुद्धो महाजनो रञ्ञो तम'त्थ पटिवेदयि, ।
राजा ते सञ्ञपेत्वान पुत्तं ओवदि साधुकं ॥ ४० ॥

५४८ सब्बं तथेव दुतियं अहोसि ततियं पन ।
कुद्धो महाजनो आह "पुत्त घातेहि ते" इति ॥ ४१ ॥

५४९ राजा'थ विजयं तञ्च परिवारञ्च तस्स तं ।
सत्त सतानि पुरिसे कारेत्वा अड्ढमुण्डके ॥ ४२ ॥

५५० नावाय पक्खिपापेत्वा विस्सजापेसि सागरे ।
तथा तेसं च भरियायो तथेव च कुमारके ॥ ४३ ॥

५५१ विसुं विसुं ते विस्सट्ठा पुरिसि'त्थिकुमारका ।
विसु विसु दीपकस्मिं ओक्कमिंसु वसिंसु च ॥ ४४ ॥

५५२ **नग्गदीपो** ति आयित्थ कुमारोकन्तदीपको, ।
भारियोकन्तदीपो तु **महिलादीपको** (v. l. महिन्ददीपको) इति ४५

५५३ **सुप्पारके** पट्टनम्हि विजयो पन ओक्कमि, ।
परिसासाहसेने'त्थ भीतो नावं पुना'रुहि ॥ ४६ ॥

५५४ लङ्कायं विजयसनामको कुमारो
ओतिण्णो थिरमति तम्बपण्णिदेसे ।

सालानं यमकगुणानमन्तरस्मिं
निब्बातुं सयितदिने तथागतस्सा'ति ॥ ४७ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे**
विजयागमनं नाम **छट्ठो** परिच्छेदो ।

सत्तमो परिच्छेदो

[विजयाभिसेको]

५५५ सब्बलोकहितं कत्वा पत्वा सन्तिखणं परं ।
परिनिब्बाणमञ्चम्हि निपन्नो लोकनायको ॥ १ ॥

५५६ देवतासन्निपातम्हि महन्तम्हि महामुनि ।
सक्कं तत्र समीपट्ठं अवोच वदतं वरो ॥ २ ॥

५५७ विजयो लाळविसया सीहबाहुनरिन्दजो ।
एसो लङ्कम'नुप्पत्तो सत्तभच्चसतानुगो ॥ ३ ॥

५५८ पतिट्ठिस्सति देविन्द लङ्कायं मम सासनं,
तस्मा सपरिवारं तं रक्ख लङ्कञ्च साधुकं" ॥ ४ ॥

५५९ तथागतस्स देविन्दो वचो सुत्वा' व सादरो ।
देवस्सु' प्पलवण्णस्स लङ्कारक्खं, समप्पयि ॥ ५ ॥

५६० सक्केन वुत्तमत्तो सो लङ्कमागम्म सज्जुकं ।
परिब्बाजकवेसेन रुक्खमूले उपाविसि ॥ ६ ॥

५६१ विजयप्पमुखा सब्बे तमुपेच्च अपुच्छिसुं ।
"अयं भो को नु दीपो ?" ति, "लङ्कादीपो" ति सो'ब्रवि, ॥ ७ ॥

५६२ "न सन्ति मनुजा एत्थ न च हेस्सति वो भयं" ।
इति वत्वा कुण्डिकाय ते जलेन निसिञ्चिय ॥ ८ ॥

५६३ सुत्तञ्च तेसं हत्थेसु लग्गेत्वा नभसा'गमा, ।
दस्सेसि सोनिरूपेन परिचारिकयक्खिणी ॥ ९ ॥

५६४ एको त वारियन्तो पि राजपुत्तेन अन्वगा ।
(v. l. एको तम'न्वगा राजपुत्तेना'पि निवारितो ।)
"गामम्हि विज्जमानम्हि भवन्ति सुनखा" इति ॥ १० ॥

५६६ तस्सा च सामिनी तत्थ कुवण्णा' (v. l. कुवेणी) नाम यक्खिणी।
निसीदि रुक्खमूलम्हि कन्तन्ती तापसी विय ॥ ११ ॥

५६६ दिस्वान सो पोक्खरणिं निसिन्नं तञ्च तापसिं ।
तत्थ न्हात्वा पिवित्वा च आदाय च मुलालये ॥ १२ ॥

५६७ वारिञ्च पोक्खरेहे' व वुट्ठासि, सा तम'ब्रवि ।
"भक्खो' सि मम 'तिट्ठा' ति, अट्ठा बद्धो 'व सो नरो ॥ १३ ॥

५६८ परित्तसुत्ततेजेन भक्खेतुं सा न सक्कुणि, ।
याचियन्तो' पि तं सुत्तं ना'दा यक्खिणिया नरो ॥ १४ ॥

५६९ तं गहेत्वा सुरुङ्गाय रुदन्तं यक्खिणी खिपि ।
एव एकेकसो तत्थ खिपि सत्त सतानि पि ॥ १५ ॥

५७० अनायन्तेसु सब्बेसु विजयो भयसङ्कितो ।
नद्धपञ्चायुधो गन्त्वा दिस्वा पोक्खरणिं सुभं ॥ १६ ॥

५७१ अपस्समुत्तिण्णपदं, पस्सन्तञ्चेव तापसिं ।
"इमाय खलु भच्चा मे गहिता नू" ति चिन्तिय ॥ १७ ॥

५७२ "किं, न पस्ससि भच्चे मे भोति त्व ?" इति आह तं ।
"किं राजपुत्त भच्चेहि ? पिव न्हाया" ति आह सा ॥ १८ ॥

५७३ "यक्खिणी ताव, जानाति मम जातिं" ति निच्छितो ।
सीघ सनाम सावेत्वा धनुं सन्धायु' पागतो ॥ १९ ॥

५७४ यक्खिमादाय गीवाय नाराचवलयेन सो ।
वामहत्थेन केसेसु गहेत्वा दक्खिणेन तु ॥ २० ॥

५७५ उक्खिपित्वा असिं आह "भच्चे मे देहि दासि, तं ।
मारेमा" ति भयट्टा सा जीवितं याचि यक्खिणी ॥ २१ ॥

५७६ "जीवितं देहि मे सामि, रज्जं दस्सामि ते अहं ।
करिस्सामि' इत्थिकिच्चञ्च अञ्ञं किञ्चि यथिच्छितं" ॥ २२ ॥

५७७ अदुब्भत्थाय सपथं सो तं यक्खिम'कारयि ।
" आनेहि भत्ते सीघं "ति वुत्तमत्ता 'व सा'नयि ॥ २३ ॥
५७८ " इमे छाता "ति वुत्ता सा तण्डुलादीनि निद्दिसि ।
भक्खितानं वाणिजानं नावट्ठ विविधं बहु ॥ २४ ॥
५७९ भत्ता ते साधयित्वान भत्तानि ब्यञ्जनानि च ।
राजपुत्तं भोजयित्वा सब्बे चा'पि अभुञ्जिसुं ॥ २५ ॥
५८० दापितं विजयेनग्ग यक्खी भुञ्जिय पीणिता ।
सोळसवस्सिकं रूप मापयित्वा मनोहरं ॥ २६ ॥
५८१ राजपुत्तमु'पागञ्छि सब्बाभरणभूसिता ।
मापेसि रुक्खमूलस्मि सयनञ्च महारहं ॥ २७ ॥
५८२ साणिया सुपरिक्खित्त वितानसमलङ्कतं ।
त दिस्वा राजतनयो पेक्खमत्थमनागत ॥ २८ ॥
५८३ कत्वान ताय संवासं निपज्जि सयने सुखं, ।
साणिं परिक्खिपित्वान सब्बे भच्चा निपज्जिसु ॥ २९ ॥
५८४ रत्तिं तुरियसद्दञ्च सुत्वा गीतरवञ्च सो ।
अपुच्छि सह सेमान " किं सद्दो ? " इति यक्खिणिं ॥ ३० ॥
५८५ "रज्जञ्च सामिनो देय्यं सब्बे यक्खा च घातिय, ।
मनुस्सावासकारणा यक्खा म घातयन्ति हि "॥ ३१ ॥
५८६ इति चिन्तिय यक्खी सा अब्रवि राजनन्दनं ।
सिरीसवत्थु नामे'त सामि यक्खपुरं इध, ॥ ३२ ॥
५८७ तत्थ जेट्ठस्स यक्खस्स लङ्कानगरवासिनी ।
कुमारिका इधा'नीता तस्सा माता च आगता, ॥ ३३ ॥
५८८ आवाहमङ्गले तत्थ सत्ताहं उस्सवो महा ।
वत्तते, तत्थ सद्दो'यं, महा हेस' स समागमो, ॥ ३४ ॥
५८९ अज्जे'व यक्खे घातेहि, न हि सक्का इतो परं, ।
सो आहा' दिस्समाने ते घातेस्सामि कथ अहं ? ॥ ३५ ॥
५९० "तत्थ सद्द करिस्सामि, तेन सद्देन घातय, ।
आयुधं मे ' नुभावेन तेसं काये पतिस्सति " ॥ ३६ ॥

५९१ तस्सा सुत्वा तथा कत्वा सब्बयक्खे अघातयि, ।
सयं 'पि लद्धविजयो यक्खराजपसाधनं, ॥ ३७ ॥
५९२ पसाधनेहि सेसेहि तं तं भच्चं पसाधयि, ।
कतिपा'हं वसित्वे'त्थ तम्बपण्णिमु'पागमि ॥ ३८ ॥
५९३ मापयित्वा तम्बपण्णिनगरं विजयो तहिं ।
वसि यक्खिणिया सद्धिं अमच्चपरिवारितो ॥ ३९ ॥
५९४ नावाय भूमिमोतिण्णा विजयप्पमुखा तदा ।
किलन्ता पाणिना भूमिं आलम्बिय निसीदिसुं ॥ ४० ॥
५९५ तम्बभूमिरजोपुट्ठो तम्बपाणि यतो अहु, ।
सो देसो चेव दीपो च **तम्बपण्णि** ततो अहु ॥ ४१ ॥
५९६ सीहबाहुनरिन्दो सो सीहमादिन्नवा इति ।
सीहलो, तेन सम्बन्धा एते सब्बे पि **सीहला** ॥ ४२ ॥
५९७ तत्थ तत्थ च गामे ते तस्सा'मच्चा निवेसयुं ।
अनुराधगामं तन्नामो कदम्बनदियन्तिके, ॥ ४३ ॥
५९८ गम्भीरनदिया तीरे उपतिस्सो पुरोहितो ।
उपतिस्सगामं मापेसि अनुराधस्स उत्तरे, ॥ ४४ ॥
५९९ **उज्जेनिं उरुवेलञ्च** विजितं नगरं तथा ।
अञ्ञे तयो अमच्चा तु मापयिंसु विसुं विसुं ॥ ४५ ॥
६०० निवासेत्वा जनपदं सब्बे' मच्चा समेच्च त ।
अवोचुं राजतनयं "सामि रज्जे' भिसेचय" ॥ ४६ ॥
६०१ इति वुत्तो राजपुत्तो न इच्छि अभिसेचनं ।
विना खत्तियकञ्ञाय अभिसेकं महेसिया ॥ ४७ ॥
६०२ अथा'मच्चा सामिनो ते अभिसेके कतादरा ।
दुक्करेसु' पि किच्चेसु तदत्थभीरुतातिगा ॥ ४८ ॥
६०३ पण्णाकारे महासारे मणिमुत्तादिके बहू ।
गाहापयित्वा पाहेसुं दक्खिणं **मधुरं पुरं**
(v. l. दूते गाहापयित्वान पाहेसुं मधुरं पुरं) ॥ ४९ ॥

६०४ पण्डुराजस्स धीतत्थं सामिनो सामिभत्तिनो ।
अञ्ञेसञ्चापि धीतत्थं अमच्चानं जनस्स च ॥ ५० ॥

६०५ सीघं नावाय गन्त्वान दूता ते मधुरं पुरं ।
पण्णाकारे च लेखञ्च तस्स रञ्ञो अदस्सयुं ॥ ५१ ॥

६०७ ततो राजा अमच्चेहि मन्तयित्वा सधीतरं ।
पाहेतुकामो' मच्चान अञ्ञेसञ्चापि धीतरो ॥ ५२ ॥

६०८ लद्धा ऊनसतं कञ्ञा अथ भेरिञ्चरापयि ।
"लङ्काय धीतुगमनं इच्छमाना नरा इध ॥ ५३ ॥

६०९ निवासयित्वा दिगुण घरद्वारेसु धीतरो ।
ठपेन्तु, तेन लिङ्गेन आदियिस्साम ता" इति ॥ ५४ ॥

६१० एव लद्धा बहू कञ्ञा तप्पयित्वान त कुल ।
सम्पन्नसब्बालङ्कारं धीतरं सपरिच्छिद ॥ ५५ ॥

६११ सब्बा ता लद्धसक्कारा कञ्ञायो च यथारह ।
राजारहञ्च हत्थस्स रथपेस्सिय कारके ॥ ५६ ॥

६१२ अट्ठारसन्न सेणीनं सहस्सञ्च कुलानि सो ।
लेखं दत्वान पाहेसि विजयस्स जितारिनो ॥ ५७ ॥

६१३ सब्बो सो'तरि नावाहि महातित्थे महाजनो, ।
तेनेव पट्टन त हि महातित्थं ति वुच्चति ॥ ५८ ॥

६१४ विजयस्स सुतो धीता तस्सा यक्खिणिया अहु, ।
राजकञ्ञागम सुत्वा विजयो आह यक्खिणिं ॥ ५९ ॥

६१५ " गच्छ दानि तुव भोति ठपेत्वा पुत्तके दुवे, ।
मनुस्सा अमनुस्सेहि भायन्ति हि सदा " इति ॥ ६० ॥

६१६ त सुत्वा यक्खभयतो भीत त आह यक्खिणिं ।
" मा चिन्तयि, सहस्सेन दापयिस्सामि ते बलिं " ॥ ६१ ॥

६१७ पुनप्पुन त याचित्वा उभो आदाय पुत्तके ।
भीता पि सा अगतिया लङ्कापुरमु'पागमि ॥ ६२ ॥

६१८ पुत्ते बहि निसीदेत्वा सयं पाविसि त पुरं ।
सञ्जानित्वान त यक्खि भीता " चोरी"ति सञ्ञिनो ॥ ६३ ॥

६१९ सङ्कुम्भिम्हि पुरे यक्खा, एको साहसिको पन ।
एकपाणिप्पहारेन विलयं नयि यक्खिणिं ॥ ६४ ॥

६२० तस्सा तु मातुलो यक्खो निक्खम्म नगरा बहि ।
दिस्वा ते दारके पुच्छि " तुम्हे कस्स सुता ? " इति ॥ ६५ ॥

६२१ " कुवण्णाया " (v. l. कुवेणीया) ति सुत्वा'ह " माता वो मारिता इध, ।
तुम्हे पि दिस्वा मारेय्यु, पलायथ लहुं " इति ॥ ६६ ॥

६२२ अगुं सुमनकूटं ते पलायित्वा ततो लहुं, ।
वासं कप्पेसि जेट्ठो सो वुड्ढो ताय कनिट्ठिया ॥ ६७ ॥

६२३ पुत्तधीताहि वड्ढित्वा राजानुञ्ञाय ते वसुं ।
तत्थेव मलये, एसो **पुलिन्दानं** हि सम्भवो ॥ ६८ ॥

६२४ पण्डुराजस्स दूता ते पण्णाकारे समप्पयुं ।
विजयस्स कुमारस्स राजधीतादिका च ता ॥ ६९ ॥

६२५ कत्वा सक्कारसम्मानं दूतानं विजयो पन ।
अदा यथारह कञ्ञा अमच्चानं जनस्स च ॥ ७० ॥

६२६ यथाविधि च विजयं सब्बे'मच्चा समागता ।
रज्जे समभिसिञ्चिंसु करिंसु च महाछणं ॥ ७१ ॥

६२७ ततो सो विजयो राजा पण्डुराजस्स धीतरं ।
महता परिहारेन महेसित्ते'भिसेचयि ॥ ७२ ॥

६२८ धनान'दा अमच्चानं, अदासि ससुरस्स तु ।
अनुवस्सं सङ्खमुत्तं सतसहस्सद्वयारहं (v. l. तथा लक्खद्वयारहं)॥ ७३ ॥

६२९ हित्वान पुब्बचरितं विसमं समेन
धम्मेन लङ्क'मखिलं अनुसासमानो ।
सो तम्बपण्णिनगरे विजयो नरिन्दो
रज्जं अकारयि समा खलु अट्ठतिंसा'ति ॥ ७४ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे विजयाभिसेको**
नाम **सत्तमो** परिच्छेदो ।

अट्ठमो परिच्छेदो

[पण्डुवासुदेवाभिसेको]

६३० विजयो सो महाराजा वस्से अन्तिमके ठितो।
इति चिन्तयि "वुड्ढो'हं न च विज्जति मे सुतो ॥ १ ॥

६३१ किच्छेन वासितं रट्ठं नस्सेयाथ ममच्चये, ।
आनापेय्य रज्जहेतु सुमित्तं भातरं मम" ॥ २ ॥

६३२ अथा'मच्चेहि मन्तेत्वा लेखं तत्थ विसज्जयि, ।
लेख दत्वान विजयो न चिरेन दिव गतो ॥ ३ ॥

६३३ तस्मि मते अमच्चा ते पेक्खन्ता खत्तियागमं ।
उपतिस्सगामे ठत्वान रज्ज समनुसासिसु ॥ ४ ॥

६३४ मते विजयराजम्हि खत्तियागमना पुरा।
एक वस्सं अयं लङ्कादीपो आसि अराजिको ॥ ५ ॥

६३५ तस्मि सीहपुरे तस्स सीहबाहुस्स राजिनो।
अच्चयेन सुमित्तो सो राजा तस्स सुतो अहु ॥ ६ ॥

६३६ तस्स पुत्ता तयो आसु **मद्दराजस्स** धीतुया।
दूता सीहपुरं गन्त्वा रञ्ञो लेखम'दसु ते ॥ ७ ॥

६३७ लेख सुत्वान सो राजा पुत्ते आमन्तयि तयो।
"अह महल्लको ताता, एको तुम्हेसु गच्छतु ॥ ८ ॥

६३८ लङ्क नेकगुणं कन्तं मम भातुस्स सन्तकं।
तस्स'च्चयेन तत्थेव रज्ज कारेतु सोभनं" ॥ ९ ॥

६३९ कनिट्ठको **पण्डुवासुदेवो** राजकुमारको।
"गमिस्सामी"ति चिन्तेत्वा ञत्वा सोत्थिं गतिम्हि च ॥ १० ॥

६४० पितरा समनुञ्ञातो द्वत्तिंसा'मच्चदारके।
आदाय आरुही नाव परिब्बाजकलिङ्गवा ॥ ११ ॥

६४१ **महाकन्दर**नज्जा ते मुखद्वारम्हि ओतरु।
ते परिब्बाजके दिस्वा जनो सक्करि साधुक ॥ १२ ।

६४२ पुच्छित्वा नगरं एत्थ उपयन्ता कमेन ते ।
उपतिस्सगामं सम्पत्ता देवतापरिपालिता ॥ १३ ॥

६४३ अमच्चानुमतो 'मच्चो पुच्छि नेमित्तिकं तहिं ।
खत्तियागमनं, तस्स सो व्याकासि परम्पि च ॥ १४ ॥

६४४ "सत्तमे दिवसे येव आगमिस्सति खत्तियो ।
बुद्धसासनमेतस्स वंसजो पट्ठपेस्सति" (v. l. वंसजो व ठपेस्सति) ॥ १५ ॥

६४५ सत्तमे दिवसे येव ते परिब्बाजके तहिं ।
पत्ते दिस्वान पुच्छित्वा अमच्चा ते विजानिय ॥ १६ ॥

६४६ तं पण्डुवासुदेवं ते लङ्कारज्जेन अप्पयुं ।
महेसिया अभावा सो न ताव अभिसेचयि ॥ १७ ॥

६४७ **अमितोदनसक्कस्स पण्डुसक्को** सुतो अहु ।
ञत्वा विनासं सक्यानं सो आदाय सकं जनं ॥ १८ ॥

६४८ गन्त्वा अञ्ञापदेसेन गङ्गापारं तहिं पुरं ।
मापेत्वा तत्थ कारेसि रज्जं, सत्त सुते लभि ॥ १९ ॥

६४९ धीता कनिट्ठिका आसि **भद्दकच्चान**नामिका ।
सुवण्णमयइत्थि च (v. l. सब्बलक्खणसम्पन्ना) सुरूपा अभिपत्थिता ॥ २० ॥

६५० तदत्थं सत्त राजानो पण्णाकारे महारहे ।
पेसेसुं राजिनो तस्स, भीतो राजूहि सो पन ॥ २१ ॥

६५१ ञत्वान सोत्थिगमनं अभिसेकफलम्पि च ।
सह द्वत्तिंसइत्थीहि नावमा'रोपियासु तं ॥ २२ ॥

६५२ गङ्गाय खिपि " गण्हन्तु पहू मे धीतरं" इति ।
गहेतुं ते न सक्खिसु, नावा सा पन सीघगा ॥ २३ ॥

६५३ दुतिये दिवसे येव **गोणगामक**पट्टनं ।
पत्वा पब्बजिताकारा सब्बा ता तत्थ ओतरुं ॥ २४ ॥

६५४ पुच्छित्वा नगरं एत्थ ता कमेनो'पयन्तियो ।
उपतिस्सगामं सम्पत्ता देवतापरिपालिता ॥ २५ ॥

६५५ नेमित्तिकस्स वचनं सुत्वा तत्था'गता तु ता ।
दिस्वा अमच्चो पुच्छित्वा ञत्वा रञ्ञो समप्पयि ॥ २६ ॥

६५६ तं पण्डुवासुदेवं ते अमच्चा सुद्धबुद्धिनो ।
रज्जे समभिसिञ्चिंसु पुण्णसब्बमनोरथं ॥ २७ ॥

६५७ सुभद्दकच्चानम'नोमरूपिनिं
महेसिभावे अभिसेचिय'त्तनो ।
सहागता ताय पदाय अत्तना
सहागतान वसि भूमिपो सुखं ति ॥ २८ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे पण्डुवासुदेवाभिसेको** नाम **अट्ठमो** परिच्छेदो ।

नवमो परिच्छेदो.

[अभयाभिसेको]

६५८ महेसी जनयी पुत्ते दस एकञ्च धीतरं ।
सब्बजेट्ठो **अभयो** नाम, **चित्ता** नाम कनिट्ठिका ॥ १ ॥

६५९ पस्सित्वा त वियाकंसु ब्राम्हणा मन्तपारगा ।
" रज्जहेतु सुतो अस्सा घातयिस्सति मातुले" ॥ २ ॥

६६० " घातेस्साम कनिट्ठं "ति निच्छिते भातरो'भयो ।
वारेसि, काले वासेसुं गेहे त एकथूणिके ॥ ३ ॥

६६१ रञ्ञो च सिरिगब्भेन तस्स द्वारम'कारयु, ।
अन्तो ठपेसुमे'कञ्च दासिं, नरसतं बहि ॥ ४ ॥

६६२ रूपेनु'म्मादयि नरे दिट्ठमत्ता'व सा यतो, ।
ततो **उम्मादचित्ता** ति नाम सोपपदं लभि ॥ ५ ॥

६६३ सुत्वान लङ्कागमनं भद्दकच्चानदेविया ।
मातरा चोदिता पुत्ता ठपेत्वे'कञ्च आगमुं ॥ ६ ॥

६६४ दिस्वान ते पण्डुवासुदेवं लद्धिन्दमा'गता ।
दिस्वान तं कनिट्ठञ्च रोदित्वा सह ताय च ॥ ७ ॥

६६५ रञ्ञा सुकतसक्कारा रञ्ञानुञ्ञाय चारिकं ।
चरिंसु लङ्कादीपम्हि निवासञ्च यथारुचि ॥ ८ ॥

६६६ रामेन वसितट्ठानं **रामगोणं** ति वुच्चति ।
उरुवेलानुराधानं निवासा च तथा तथा ॥ ९ ॥

६६७ तथा विजित**दीघायुरोहणानं** निवासका ।
विजितगामो दीघायु रोहणं ति च वुच्चरे ॥ १० ॥

६६८ कारेसि अनुराधो सो वापिं, दक्खिणतो ततो ।
कारापेत्वा राजगेहं तत्थ वासम'कप्पयि ॥ ११ ॥

६६९ महाराजा पण्डुवासुदेवो जेट्ठसुतं सकं ।
अभयं उपरज्जम्हि काले सममिसेचयि ॥ १२ ॥

६७० दीघायुस्स कुमारस्स तनयो **दीघगामणी** ।
सुत्वा उम्मादचित्तं तं तस्सं जातकुतूहलो ॥ १३ ॥

६७१ गन्त्वा 'पतिस्सगामं तमपस्सि मनुजाधिपं ।
अदा सहोपराजेन राजूपट्ठानम'स्स सो ॥ १४ ॥

६७२ गवक्खाभिमुखट्ठाने तमु'पेच्च ठित तु सा ।
दिस्वान गामणिं चित्ता रत्तचित्ता'ह दासिकं ॥ १५ ॥

६७३ "को एसो ?" ति, ततो सुत्वा "मातुलस्स सुतो" इति ।
दासिं तत्थ नियोजेसि, सन्धिं कत्वान सो ततो ॥ १६ ॥

६७४ गवक्खम्हि डसापेत्वा रत्तिं कक्कटयन्तकं ।
आरुय्ह छिन्दयित्वान कवाटं तेन पाविसि ॥ १७ ॥

६७५ ताय सद्धिं वसित्वान पच्चूसे येव निक्खमि ।
एवं निच्चं वसि तत्थ छिद्दा'भावा अपाकटो ॥ १८ ॥

६७६ सा तेन अगमही गब्भं, गब्भे परिणते ततो ।
मातु आरोचयी दासी, माता पुच्छिय धीतरं ॥ १९ ॥

६७७ रञ्ञो आरोचयी, राजा आमन्तेत्वा सुते' ब्रवि ।
"पोसियो सो पि अम्हेहि, देम तस्सेव तं" इति ॥ २० ॥

६७८ "पुत्तो चे मारयिस्साम तं" ति तस्स अदंसु तं ।
पसूतिकाले सम्पत्ते सूतिगेहञ्च पाविसि ॥ २१ ॥

६७९ सङ्कित्वा गोपकं चित्तं काळवेळञ्च दासकं ।
"तस्मिं कम्मे निस्सया" ति गामणीपरिचारके ॥ २२ ॥

६८० ते पटिञ्ञं अदेन्ते ते राजपुत्ता अघातयुं ।
यक्खा हुत्वान रक्खिंसु उभो गब्भे कुमारकं ॥ २३ ॥

६८१ अञ्ञं उपविजञ्ञं सा सञ्ञापेसि दासिया ।
चित्ता सा जनयी पुत्तं, सा इत्थी पन धीतरं ॥ २४ ॥

६८२ चित्ता सहस्सं दापेत्वा तस्सा पुत्तं सकं'पि च ।
आनापेत्वा धीतरं तं निपज्जापेसि सन्तिके ॥ २५ ॥

६८३ "धीता लद्धा" ति सुत्वान तुट्ठा राजसुता अहुं ।
माता च मातुमाता च उभो पन कुमारकं ॥ २६ ॥

६८४ मातामहस्स नामञ्च जेट्ठस्स मातुलस्स च ।
एक कत्वा, तम'करु **पण्डुकाभय**नामकं ॥ २७ ॥

६८५ लङ्कापालो पण्डुवासुदेवो रज्जम'कारयि ।
तिंस वस्सानि, जातम्हि मतो सो पण्डुकाभयो ॥ २८ ॥

६८६ तस्मिं मतस्मिं मनुजाधिपस्मि
सब्बे समागम्म नरिन्दपुत्ता ।
तस्सा'भयस्सा'भयदस्स भातु
राजाभिसेकं अकरु उळारं'ति ॥ २९ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे अभयाभिसेको**
नाम **नवमो** परिच्छेदो ।

दसमो परिच्छेदो

[पण्डुकाभयाभिसेको]

६८७ उम्मादचित्ताया'णत्ता दासी आदाय दारकं ।
समुग्गे पक्खिपित्वान द्वारमण्डलकं अगा ॥ १ ॥

६८८ राजपुत्ता च मिगवं गता **तुम्बरकन्दरे** (v. l. तुम्बरु°) ।
दिस्वा दासिं " कुहिं यासि ? किमे'तं ?" ति च पुच्छिसुं ॥ २ ॥

६८९ " द्वारमण्डलकं यामि, धीतु मे गुळपूवकं " ।
इच्चाह, " ओरोपेही"ति राजपुत्ता त'मब्रवुं ॥ ३ ॥

६९० **चित्तो** च **काळवेळो** च तस्सा'रक्खाय निग्गता ।
महन्तं सूकरं वेसं तं खणं येव दस्सयु ॥ ४ ॥

६९१ ते तं समनुबन्धिसु, सा तमा'दाय तत्र'गा ।
दारकञ्च सहस्सञ्च आयुत्तस्स अदा रहो ॥ ५ ॥

६९२ तस्मिं येव दिने तस्स भरिया जनयी सुत ।
" यमके जनयी पुत्ते भरिया मे"ति पोसि तं ॥ ६ ॥

६९३ सो सत्तवस्सिको चा'पि, तं विजानिय मातुला ।
हन्तुं सरसि कीळन्ते दारके च पयोजयुं ॥ ७ ॥

६९४ जलट्ठ रुक्खसुसिरं जलच्छादितछिद्दकं ।
निमुज्जमानो छिद्देन पविसित्वा चिरट्ठितो ॥ ८ ॥

६९५ ततो तथेव निक्खम्म कुमारो सेसदारके ।
उपेच्च पुच्छियन्तो पि वञ्चेत'ञ्ञे वचोहि सो ॥ ९ ॥

६९६ मनुस्सेहा' गताहे सो निवासेत्वान वत्थक ।
कुमारो वारिमो'गय्ह सुसिरम्हि ठितो अहु ॥ १० ॥

६९७ वत्थकानि गणेत्वा ते मारेत्वा सेसदारके ।
गन्त्वा आरोचयु " सब्बे दारका मारिता " इति ॥ ११ ॥

६९८ गतेसु तेसु सो गन्त्वा आयुत्तकघरं सकं ।
वसं अस्सासितो तेन अहु द्वादसवस्सिको ॥ १२ ॥

६९९ पुन सुत्वान जीवन्त कुमारं तस्स मातुला ।
तत्थ गोपालके सब्बे मारेतु सन्नियोजयुं ॥ १३ ॥

७०० तस्मिं अहनि गोपाला लद्धा एकं चतुप्पदं ।
अग्गिं आहरितुं गाम पेसेसुं तं कुमारकं ॥ १४ ॥

७०१ सो गन्त्वा घरमायुत्तपुत्तक येव पेसयि ।
"पादा रुजन्ति मे, नेहि अग्गिं गोपालसन्तिकं ॥ १५ ॥

७०२ तत्थ अङ्गारमंसञ्च खादिस्ससि तुवं" इति ।
नेसि सो तं वचो सुत्वा अग्गिं गोपालसन्तिकं ॥ १६ ॥

७०३ तस्मिं खणे पेसिता ते परिक्खिपिय मारयुं ।
सब्बे गोपे, मारयित्वा मातुलानं निवेदयुं ॥ १७ ॥

७०४ ततो सोळसवस्सं तं विजानिंसु च मातुला, ।
माता सहस्स चा'दासि तस्सा'रक्खं च आदिसि ॥ १८ ॥

७०५ आयुत्तो मातुसन्देसं सब्बं तस्स निवेदयि ।
दत्वा दास सहस्सञ्च पेसेसि **पण्डु**लन्तिक ॥ १९ ॥

७०६ पण्डुलब्राम्हणो नाम भोगवा वेदपारगो ।
दक्खिणस्मिं दिसाभागे वसि **पण्डुलगामके** ॥ २० ॥

७०७ कुमारो तत्थ गन्त्वान पस्सि पण्डुलब्राम्हण ।
"त्वं **पण्डुकाभयो** तात ?" इति पुच्छिय व्याकते ॥ २१ ॥

७०८ तस्स कत्वान सक्कारं आह "राजा भविस्ससि, ।
समसत्ततिवस्सानि रज्जं त्व कारयिस्ससि; ॥ २२ ॥

७०९ सिप्प उग्गण्ह ताता" ति सिप्पुग्गहम'कारयि ।
चन्देन च'स्स पुत्तेन खिप्पं सिप्पं समापितं ॥ २३ ॥

७१० अदा सतसहस्सं सो योधसङ्गाहकारणा, ।
योधेसु सङ्गहीतेसु तेन पञ्चसतेसु सो ॥ २४ ॥

७११ "सियुं याय गहीतानि पण्णानि कनकानि, तं ।
महेसिं कुरु चन्दञ्च मम पुत्तं पुरोहितं" ॥ २५ ॥

७१२ इति वत्वा धनं दत्वा सयोधं नीहरी ततो ।
सो नामं सावयित्वान ततो निक्खम्म पुञ्ञवा ॥ २६ ॥

७१३ लद्धबलो (v. l. पणे) नगरके **कासपब्बत**सन्तिके।
सत्तसतानि पुरिसे सब्बेसं भोजनानि च ॥ २७ ॥

७१४ ततो नरसहस्सेन द्विसतेन कुमारको।
गिरिकण्डपब्बतं नाम अगमा परिवारितो ॥ २८ ॥

७१५ **गिरिकण्डसिवो** नाम पण्डुकाभयमातुलो।
तं **पण्डुवासुदेवेन** दिन्नं भुञ्जति देसकं ॥ २९ ॥

७१६ तदा करीससतमत्तं सो लावयति खत्तियो,।*
तस्स धीता रूपवती पाली नामा'सि खत्तिया ॥ ३० ॥

७१७ सा महापरिवारेन यानमारुय्ह सोभनं।
पितु भत्तं गाहयित्वा लावकानञ्च गच्छति ॥ ३१ ॥

७१८ कुमारस्स मनुस्सा तं दिस्वा तत्थ कुमारिक।
आरोचेसुं कुमारस्स, कुमारो सहसागतो ॥ ३२ ॥

७१९ द्वेभाग (V. L. द्वेधा त) परिसं कत्वा सक यानम'पेसयि।
तदन्तिक सपरिसो "कत्थ यासी?"ति पुच्छि तं ॥ ३३ ॥

७२० ताय वुत्ते स सब्बस्मिं तस्सं सारत्तमानसो।
अत्तनो संविभागत्थं भत्तेना'याचि खत्तियो ॥ ३४ ॥

७२१ सा समोरुय्ह यानम्हा अदा सोवण्णपातिया।
भत्तं निग्रोधमूलस्मिं राजपुत्तस्स खत्तिया ॥ ३५ ॥

७२२ गण्हि निग्रोधपण्णानि भोजेतुं सेसके जने।
सोवण्णभाजनाना'सु तानि पण्णानि तंखणे ॥ ३६ ॥

७२३ तानि दिस्वा राजपुत्तो सरित्वा दिजभासितं।
"महेसीभावयोग्गा मे कञ्ञा लद्धा"ति तुस्सि सो ॥ ३७ ॥

७२४ सब्बे भोजापयी ते सा, तं न खीयित्थ भोजनं,।
एकस्स पटिविंसो व गहीतो तत्थ दिस्सथ ॥ ३८ ॥

७२५ एवं पुञ्ञगुणूपेता सुकुमारी कुमारिका।
सुवण्णपाली नामेन ततो पभुति आसि सा ॥ ३९ ॥

---

* The Singhalese edition reads this line thus :—
सो करीससतं पकं तदा लापेति खत्तियो।

७२६ तं कुमारिं गहेत्वान यानमा'रुय्ह खत्तियो ।
महाबलपरिब्बूळ्हो अनुस्सङ्की अपक्कमि ॥ ४० ॥
७२७ तं सुत्वान पिता तस्सा नरे सब्बे अपेसयि, ।
ते गन्त्वा कलहं कत्वा तज्जिता तेहि आगमु ॥ ४१ ॥
७२८ **कलहनगरं** नाम गामो तत्थ कतो अहु ।
त सुत्वा भातरो तस्सा पञ्च युद्धायु'पागमु ॥ ४२ ॥
७२९ सब्बे ते पण्डुलसुतो चन्दो येव अघातयि ।
लोहितवाहखण्डो'ति तेसं युद्धमही अहु ॥ ४३ ॥
७३० महता बलकायेन ततो सो पण्डुकाभयो ।
गङ्गाय पारिमे तीरे **दोळपब्बतकं** अगा ॥ ४४ ॥
७३१ तत्थ चत्तारि वस्सानि वसि, तं तत्थ मातुला ।
सुत्वा ठपेत्वा राजानं तं युद्धत्थमु'पागमु ॥ ४५ ॥
७३२ खन्धावारं निवेसेत्वा धूमरक्खागसन्तिके ।
भागिनेय्येन युज्झिसु, भागिनेय्यो तु मातुले ॥ ४६ ॥
७३३ अनुबन्धि ओरगङ्गं, पलापेत्वा निवत्तिय, ।
तेसञ्च खन्धावारम्हि दुवे वस्सानि सो वसि ॥ ४७ ॥
७३४ गन्त्वो'**पतिस्सगामं** ते तमत्थं राजिनो'ब्रवु ।
राजा लेख कुमारस्स सरहस्सं स पाहिणि ॥ ४८ ॥
७३५ "भुञ्जस्सु पारगङ्गा त्व, मा'गा ओरं ततो" इति ।
त सुत्वा तस्स कुज्झिसु भातरो नव राजिनो ॥ ४९ ॥
७३६ उपत्थम्भो त्वमेवा'सि चिरं तस्स, इदानि तु ।
रट्ठ ददासि, तस्मा त्वं मारेस्सामा" ति अब्रवुं ॥ ५० ॥
७३७ सो तेसं रज्जम'प्पेसि, ते तिस्सं नाम भातरं
सब्बे व सहिता'कसु रज्जस्स परिणायकं ॥ ५१ ॥
७३८ एसो वीसतिवस्सानि अभयो'भयदायको ।
तत्थो' पतिस्सगामम्हि राजा रज्जम'कारयि ॥ ५२ ॥
७३९ वसन्ती धूमरक्खागे सरे तुम्बरियङ्गणे ।
चरते वळवारूपा यक्खिणी **चेतियनामिका**॥ ५३ ॥

७४० एको दिस्वान सेतङ्गं रत्तपादं मनोरमं ।
आरोचेसि कुमारस्स वळवे'त्थी ' दिसी " इति ॥ ५४ ॥

७४१ कुमारो रस्मिमा 'दाय गहेतुं तं उपागमि ।
पच्छतो आगतं दिस्वा भीता तेजेन तस्स सा ॥ ५५ ॥

७४२ धावि ' नन्तरधायित्वा धावन्तिम 'नुबन्धि सो ।
धावमाना सरं तं सा सत्तक्खत्तुं परिक्खिपि ॥ ५६ ॥

७४३ ओतरित्वा महागङ्गं उत्तरित्वा ततो पन ।
धूमरक्खं पब्बत तं सत्तक्खत्तु परिक्खिपि ॥ ५७ ॥

७४४ तं सरं पन तिक्खत्तुं परिक्खिपि, ततो पुन ।
गङ्गं **कच्छक**तित्थेन समोतारि, तहिं तु सो ॥ ५८ ॥

७४५ गहेसि त वालधिस्मिं तालपत्तञ्च तोयगं ।
तस्स पुञ्ञानुभावेन सो अहोसि महा असि ॥ ५९ ॥

७४६ उच्चारेसि असिं तस्सा " मारेमी " ति, तमाह सा ।
" रज्ज गहेत्वा ते दज्जं सामि, मा म अमारयि ॥ ६० ॥

७४७ गीवाय तं गहेत्वा सो विज्झित्वा असिकोटिया ।
नासाय रज्जुया बन्धि, सा अहोसि वसानुगा ॥ ६१ ॥

७४८ गन्त्वा त धूमरक्खं सो तमारुय्ह महाबलो ।
तत्थ चत्तारि वस्सानि धूमरक्खे नगे वसि ॥ ६२ ॥

७४९ ततो निक्खम्म सबलो आगम्मा'**रिट्ठपब्बतं** ।
युद्धकालम'पेक्खन्तो तत्थ सत्त समा वसि ॥ ६३ ॥

७५० द्वे मातुले ठपेत्वान तस्स सेसट्ठमातुला ।
युद्धसज्जा आरिट्ठन्त उपसङ्कम्म पब्बतं ॥ ६४ ॥

७५१ खन्धावारं नगरके निवेसेत्वा चमूपतिं ।
दत्वा परिक्खिपापेसुं समन्ता'रिट्ठपब्बत ॥ ६५ ॥

७५२ यक्खिणिया मन्तयित्वा सो तस्सा वचनयुत्तिया ।
दत्वा राजपरिक्खारं पण्णाकारायुधानि च ॥ ६६ ॥

७५३ " गण्हथ सब्बाने'तानि, खमापेस्सामि वो अहं " ।
इति वत्वान पेसेसि कुमारो पुरतो बलं ॥ ६७ ॥

७५४ " गण्हिस्साम पविट्ठं "ति विस्सत्थेसु तु तेसु सो ।
आरुय्ह यक्खवळवं महाबलपुरक्खतो ॥ ६८ ॥

७५५ युद्धाय पाविसी, यक्खी महारावं अरावि सा ।
अन्तो बहि बलं च'स्स उक्कुट्ठिं महतिं अका ॥ ६९ ॥

७५६ कुमारपुरिसा सब्बे परसेनानरे बहू ।
घातेत्वा मातुले च'ट्ठ सीसरासिं अकंसु ते ॥ ७० ॥

७५७ सेनापति पलायित्वा गुम्बट्ठानं स पाविसि ।
सेनापतिगुम्बको'ति तेन एस पवुच्चति ॥ ७१ ॥

७५८ उपरिट्ठमातुलसिरं सीसरासिं स पस्सिय ।
" लाबुरासी'व " इच्चाह, तेनाहु **लाबुगामको** ॥ ७२ ॥

७५९ एवं विजितसङ्गामो ततो सो पण्डुकाभयो ।
अय्यकस्सा'**नुराधस्स** वसनट्ठानमागमि ॥ ७३ ॥

७६० अत्तनो राजगेहं सो तस्स दत्वान अय्यको ।
अञ्ञत्थ वासं कप्पेसि, सो तु तस्मिं घरे वसि ॥ ७४ ॥

७६१ पुच्छापेत्वान नेमित्तं वत्थुविज्जाविदु तथा ।
नगरं पवरं तस्मिं गामे येव अमापयि ॥ ७५ ॥

७६२ निवासत्तानुराधानं **अनुराधपुरं** अहु ।
नक्खत्तेनानुराधेन पतिट्ठापितताय च ॥ ७६ ॥

७६३ आनापेत्वा मातुलानं छत्तं जातस्सरे इध ।
धोवापेत्वा धारयित्वा तं सरे येव वारिना ॥ ७७ ॥

७६४ अत्तनो अभिसेक सो कारेसि पण्डुकाभयो ।
सुवण्णपालिं देविं तं महेसित्ते'भिसेचयि ॥ ७८ ॥

७६५ अदा चन्दकुमारस्स पोरोहिच्च यथाविधि ।
ठानन्तरानि सेसानं भच्चानं च यथारह ॥ ७९ ॥

७६६ मातुया उपकारत्ता अत्तनो च महीपतिं ।
अघातेत्वा व जेट्ठं त मातुल अभयं पन ॥ ८० ॥

७६७ रत्तिरज्जं अदा तस्स, अहु **नगरगुत्तिको**; ।
तदुपादाय नगरे अहू नगरगुत्तिका ॥ ८१ ॥

७६८ ससुरं तं अघातेत्वा गिरिकण्डसिवम्पि च ।
गिरिकण्डदेसं तस्सेव मातुलस्स अदासि सो ॥ ८२ ॥
७६९ सरं तत्थ खणापेत्वा कारापेसि बहूदकं ।
जये जलस्स गाहेन **जयवापी**'ति आहु तं ॥ ८३ ॥
७७० काळवेळं निवेसेसि यक्खं पुरपुरत्थिमे ।
यक्खं तु चित्तराजान हेट्ठा अभयवापिया ॥ ८४ ॥
७७१ पुब्बोपकारिं दासिं तं निब्बत्तं यक्खयोनिया ।
पुरस्स दक्खिणद्वारे सो कतञ्ञू निवेसयि ॥ ८५ ॥
७७२ अन्तो नरिन्दवत्थुस्स वळवामुखयक्खिणिं ।
निवेसेसि, बलिं तेसं अञ्ञेसं चा'नुवस्सकं ॥ ८६ ॥
७७३ दापेसि छणकाले तु चित्तराजेन सो सह ।
समासने निसीदित्वा **दिब्बमानुसनाटकं** ॥ ८७ ॥
७७४ कारेन्तो'भिरमी राजा रतिखिड्डासमप्पितो ।
द्वारगामे च चतुरो' भयवापिञ्च कारयि, ॥ ८८ ॥
७७५ महासुसानाघातनं (v. l.° घाटक) पच्छिमं राजिनिं तथा ।
वेस्सवणस्स निग्रोधं **व्याधदेवस्स** तालकं ॥ ८९ ॥
७७६ योनसभागवत्थुञ्च महेज्जाघरमेव च । *
एतानि पच्छिमद्वारदिसाभागे निवेसयि ॥ ९० ॥
७७७ पञ्च सतानि चण्डालपुरिसे पुरसोधके, ।
दुवे सतानि चण्डालपुरिसे वच्चसोधके, ॥ ९१ ॥
७७८ दियड्ढसतचण्डाले मतनीहारके पि च ।
सुसानगोपचण्डाले तत्तके येव आदिसि ॥ ९२ ॥
७७९ तेसं गाम निवेसेसि सुसानपच्छिमुत्तरे ।
यथाविहितकम्मानि तानि निच्चं अकंसु ते ॥ ९३ ॥
७८० तस्स चण्डालगामस्स पुब्बुत्तरदिसाय तु ।
नीचसुसानकं नाम चण्डालानं अकारयि ॥ ९४ ॥

* The singhalese edition reads this line thus :—
सो नं सभागवत्थञ्च पभेदघरमेव च ।

७८१ तस्सु'त्तरे सुसानस्स **पासाणपब्बतन्तरे** ।
आवासपालि व्याधान तदा आसि निवेसिता ॥ ९५ ॥

७८२ तदुत्तरे दिसाभागे याव **गामणिवापिया** ।
तापसानं अनेकेसं अस्समो आसि कारितो ॥ ९६ ॥

७८३ तस्सेव च सुसानस्स पुरत्थिमदिसाय तु ।
जोतियस्स निगण्ठस्स घरं कारेसि भूपति ॥ ९७ ॥

७८४ तस्मिं येव च देसस्मिं **निगण्ठो गिरि**नामको ।
नानापासण्डिका चे'व वसिंसु समणा बहू ॥ ९८ ॥

७८५ तत्थेव च **देवकुलं** अकारेसि महीपति ।
कुम्भण्डस्स निगण्ठस्स, तन्नामिक अहोसि तं ॥ ९९ ॥

७८६ ततो तु पच्छिमे भागे व्याधपालिपुरत्थिमे ।
मिच्छादिट्ठिकुलान तु वसि पञ्चसत तहिं ॥ १०० ॥

७८७ पारं जोतियगेहम्हा ओरं गामणिवापिया ।
सो **परिब्बाजकारामं** कारापेसि तथेव च ॥ १०१ ॥

७८८ **आजीवकानं** गेहं च ब्राम्हणवत्थु (v l ब्राह्मणवट्ट) एव च ।
सिविका **सोत्थिसालञ्च** अकारेसि तहिं तहिं ॥ १०२ ॥

७८९ दसवस्सामिसित्तो सो गामसीमा निवेसयि ।
लङ्कादीपम्हि सकले लङ्किन्दो पण्डुकाभयो ॥ १०३ ॥

७९० सो काळवेळचित्तेहि दिस्समानेहि भूपति ।
सहा'नुभोसि सम्पत्तिं यक्खभूतसहायवा ॥ १०४ ॥

७९१ पण्डुकाभयरञ्ञो च अभयस्स च अन्तरे ।
राजसुञ्ञानि वस्सानि अहेसु दस सत्त च ॥ १०५ ॥

७९२ सो पण्डुकाभयमहीपति सत्ततिंस-
वस्सो'धिगम्म धितिमा धरणीपतित्तं ।
रम्मे अनूनम 'नुराधपुरे समिद्धे
वस्सानि सत्तति अकारयि रज्ज एत्था'ति ॥ १०६ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे पण्डुकाभयाभिसेको**
नाम **दसमो** परिच्छेदो ।

एकादसमो परिच्छेदो.

[देवानं पियतिस्साभिसेको]

७९३ तस्सच्चये तस्स सुतो **मुटसीवो** ति विस्सुतो ।
सुवण्णपालिया पुत्तो पत्तो रज्जम'नाकुलं ॥ १ ॥

७९४ **महामेघवनुय्यानं** नामानुगगुणोदितं ।
फलपुप्फतरूपेत सो राजा कारयी सुभं ॥ २ ॥

७९५ उय्यानट्ठानगहणे महामेघो अकालजो ।
पावस्सि, तेन उय्यानं महामेघवनं अहु ॥ ३ ॥

७९६ सट्ठिवस्सानि मुटसीवो राजा रज्जम'कारयि ।
अनुराधपुरे वरे लङ्काभूवदने सुभे ॥ ४ ॥

७९७ तस्स पुत्ता दमा'हेसुं अञ्ञमञ्ञहितेसिनो ।
दुवे धीता चा'नुकूला कुलानुच्छविका अहुं ॥ ५ ॥

७९८ **देवानम्पियतिस्सो** ति विस्सुतो दुतियो सुतो ।
तेसु भातिसु सब्बेसु पुञ्ञपञ्ञाधिको अहु ॥ ६ ॥

७९९ देवानम्पियतिस्सो सो राजा'सि पितु अच्चये, ।
तस्सा'भिसेकेन समं बहून'च्छरियान' हु ॥ ७ ॥

८०० लङ्कादीपम्हि सकले निधयो रतनानि च ।
अन्तो ठितानि उग्गन्त्वा पठवीतलमा'रुहुं ॥ ८ ॥

८०१ लङ्कादीपसमीपम्हि भिन्ननावागतानि च ।
तत्र जातानि च थलं रतनानि समारुहु ॥ ९ ॥

८०२ **छात**पब्बतपादम्हि तिस्सो च वेळु (v. l. वेत्थ) यट्ठियो ।
जाता रथपतोदेन समाना परिमाणतो ॥ १० ॥

८०३ तासु एका लतायट्ठि रजताभा, तहिं लता ।
सुवण्णवण्णा रुचिरा दिस्सन्ते ता मनोरमा ॥ ११ ॥

८०४ एका कुसुमयट्ठी तु, कुसुमानि तहिं पन ।
नानानि नानावण्णानि दिस्सन्ते' तिफुटानि च ॥ १२ ॥

८०५ एका सकुणयट्ठी तु, तहिं पक्खिमिगा बहू ।
नाना च नानावण्णा च सजीवा विय दिस्सरे ॥ १३ ॥

८०६ हयगजयथामलकीवलयङ्गुलिवेठका (v. l. चे' व) ।
ककुधफलपाकतिका इच्चे'ता अट्ठजातियो ॥ १४ ॥

८०७ मुत्ता समुद्दा उग्गन्त्वा तीरे वट्टि वियट्ठिता, ।
देवानम्पियतिस्सस्स सब्बं पुञ्ञविजम्भितं ॥ १५ ॥

८०८ इन्दनील वेळुरियं लोहितङ्क मणी'चि'मे ।
रतनानि च नेकानि (v. l. पने'तानि) मुत्ता ता ता च यट्ठियो ॥१६॥

८०९ सत्ताहब्भन्तरे येव रञ्ञो सन्तिक आहरुं, ।
तानि दिस्वा पतीतो सो राजा इति विचिन्तयि ॥ १७ ॥

८१० " रतनानि अनग्घानि धम्मासोको इमानि मे ।
सहायो'रहते ना'ञ्ञो, तस्स दस्सामि'मानतो ॥ १८ ॥

८११ देवानम्पियतिस्सो च धम्मासोको च द्वे इमे ।
अदिट्ठसहाय 'स्सु हि चिरप्पभुति भूपती ॥ १९ ॥

८१२ भागिनेय्यं **महारिट्ठं** अमच्चं पमुख ततो ।
दिजं अमच्चं गणकं राजा ते चतुरो जने ॥ २० ॥

८१३ दूते कत्वान पाहेसि बलोघपरिवारिते ।
गाहापेत्वा अनग्घानि रतनानि इमानि सो ॥ २१ ॥

८१४ मणिजाती च तिस्सो ता तिस्सो च रथयट्ठियो ।
सङ्खञ्च दक्खिणावट्ट मुत्ताजाती च अट्ठ ता ॥ २२ ॥

८१५ आरुय्ह **जम्बुकोलम्हि** नावं सत्तदिनेन ते ।
सुखेन तित्थ लद्धान सत्ताहेन ततो पुन ॥ २३ ॥

८१६ **पाटलिपुत्तं** गन्त्वान धम्मासोकस्स राजिनो ।
अदंसु पण्णाकारे ते, दिस्वा तानि पसीदि सो ॥ २४ ॥

८१७ ' रतनानीदिसाने'त्थ न'त्थि मे इति चिन्तिय ।
अदा सेनापतिट्ठानं तुट्ठो'रिट्ठस्स भूपति ॥ २५ ॥

८१८ पोरोहिच्चं ब्राम्हणस्स, दण्डनायकतं पन ।
अदासि तस्सा'मच्चस्स, सेट्ठित्त गणकस्स तु ॥ २६ ॥

८१८ तेसं अनप्पके भोगे दत्वा वासघरानि च ।
सहा'मच्चेहि मन्तेन्तो पस्सित्वा पटिपाभतं ॥ २७ ॥

८१९ वालवीजनि मुण्'हीसं खग्गं छत्तं च पादुकं ।
मोळिं वटंसं पामङ्गं भिङ्कारं हरिचन्दनं ॥ २८ ॥

८२० अधोविमं वत्थकोटिं महग्घं हत्थपुञ्छनं ।
नागाहटं अञ्जनञ्च अरुणाभञ्च मत्तिकं ॥ २९ ॥

८२१ अनोतत्तो'दकाजञ्च गङ्गासलिलमेवच ।
सङ्खञ्च नन्दियावट्टं वड्ढमानं कुमारिकं ॥ ३० ॥

८२२ हेमभाजनभण्डञ्च सिविकञ्च महारहं ।
हरीतकं आमलकं महग्घं अमतोसधं ॥ ३१ ॥

८२३ सुका'हटानं सालीनं सट्ठिवाह सतानि च ।
अभिसेको'पकरणं परिवार विसेसितं ॥ ३२ ॥

८२४ दत्वा काले सहायस्स पण्णाकारं नरि'स्सरो ।
दूते पाहेसि सद्धम्मपण्णाकारमि'मम्पि च ॥ ३३ ॥

८२५ " अहं बुद्धं च धम्मं च सङ्घञ्च सरणं गतो ।
उपासकत्त वेदेसि (v. l. देसेसिं) सक्यपुत्तस्स सासने, ॥ ३४ ॥

८२६ त्वं पि'मानि रतनानि उत्तमानि नरुत्तम ।
चित्तं पसादयित्वान सद्धाय सरणं भज " ॥ ३५ ॥

८२७ " करोथ मे सहायस्स अभिसेक पुनो " इति ।
वत्वा सहायामच्चे ते सक्करित्वा च पेसयि ॥ ३६ ॥

८२८ पञ्च मासे वसित्वान ते'मच्चा'तीव सक्कता ।
वेसाखसुक्कपक्खा'दिदिने दूता च निग्गता ॥ ३७ ॥

८२९ **तामलित्तियमा**'रुय्ह नावं ते जम्बुकोलके ।
ओरुय्ह भूप पस्सिसु पत्ता द्वादसिय इध ॥ ३८ ॥

८३० अदसु पण्णाकारे ते दूता लङ्काधिपस्स ते, ।
तेसं महन्त सक्कारं लङ्कापति अकारयि ॥ ३९ ॥

८३१ ते मग्गसिरमासस्स आदिचन्दोदये दिने ।
अभिसित्तञ्च लङ्किन्दं अमच्चा सामिभत्तिनो ॥ ४० ॥

८३२ धम्मासोकस्स वचनं वत्वा (v. l. दत्वा) सामिहिते रता ।
पुनो'पि अभिसिञ्चिसु लङ्काहितसुखे रतं ॥ ४१ ॥

८३३ वेसाखे नरपति पुण्णमायमे'वं
देवानम्पियवचनोपगुळ्हनामो ।
लङ्कायं पविततपीतिउस्सवायं
अत्तानं जनसुखदो'भिसेचयी सो ति ॥ ४२ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे देवानम्पियतिस्साभिसेको** नाम **एकादसमो** परिच्छेदो ।

द्वादसमो परिच्छेदो.

[नानादेसप्पसादो]

८३४ थेरो मोग्गलिपुत्तो सो जिनसासनजोतको ।
निट्ठापेत्वान सङ्गीतिं पेक्खमानो अनागतं ॥ १ ॥

८३५ सासनस्स पतिट्ठानं पच्चन्तेसु अपेक्खिया (v. l. अवेक्खिय) ।
पेसेसि कत्तिके मासे ते ते थेरे तहिं तहिं ॥ २ ॥

८३६ थेरं **कस्मीरगन्धारं** मज्झन्तिकम'पेसयि, ।
अपेसयि महादेवत्थेरं **महिसमण्डलं** ॥ ३ ॥

८३७ **वनवासं** (v. l. वनवासिं) अपेसेसि थेरं रक्खितनामकं ।
तथा'परन्तकं योनं धम्मरक्खितनामकं ॥ ४ ॥

८३८ **महारट्ठं** महाधम्मरक्खितत्थेरनामक ।
महारक्खितथेरं तु **योन**लोकमपेसयि ॥ ५ ॥

८३९ पेसेसि मज्झिमं थेरं **हिमवन्त**पदेसकं ।
सुवण्णभूमिं थेरे द्वे सोणमु'त्तरमेव च ॥ ६ ॥

८४० महामहिन्दथेरं तं थेरमिट्टियमु'त्तियं ।
सम्बलं भद्दसालञ्च सके सद्धिविहारिके ॥ ७ ॥

८४१ " **लङ्कादीपे** मनुस्सम्हि मनुस्सं जिनसासनं ।
पतिट्ठापेथ तुम्हे " ति पञ्च थेरे अपेसयि ॥ ८ ॥

८४२ तदा कस्मीरगन्धारे पक्कं सस्सं महिद्धिको ।
आरवालो नागराजा वस्सं करकसञ्ञितं ॥ ९ ॥

८४३ वस्सापेत्वा समुद्दस्मिं सब्बं खिपति दारुणो ।
तत्थ मज्झन्तिकत्थेरो खिप्पं गन्त्वा विहायसा ॥ १० ॥

८४४ अरवालदहे वारिपिट्ठे चङ्कमणादिके ।
अकासि, दिस्वा तं नागा रुट्ठा रञ्ञो निवेदयुं ॥ ११ ॥

८४५ नागराजा'थ रुट्ठो सो विविधा भिसिका'करि:—।
वाता महन्ता वायन्ति, मेघो गज्जति वस्सति ॥ १२ ॥

८४६ फलन्त्य'सनियो, विज्जू निच्छरन्ति ततो ततो, ।
महीरुहा पब्बतानं कूटानि पपतन्ति च ॥ १३ ॥

८४७ विरूपरूपा नागा च भिंसापेन्ति समन्ततो ।
सयं धूपति जलति अक्कोसन्तो अनेकधा ॥ १४ ॥

८४८ सब्बं तं इद्धिया थेरो पटिबाहिय भिंसनं ।
अवोच नागराज तं दस्सेन्तो बलमुत्तमं ॥ १५ ॥

८४९ " सदेवको पि चे लोको आगन्त्वा तासयेय्य म ।
न मे पटिबलो अस्स यमे'त्थ (v. l. जनेतुं) भयभेरवं ॥ १६ ॥

८५० सचे'पि त्वं महिं सब्ब ससमुद्दं सपब्बतं ।
उक्खिपित्वा महानाग खिपेय्यासि ममोपरि ॥ १७ ॥

८५१ नेव मे सक्कुणेय्यासि जनेतुं भयभेरव ।
अञ्ञदत्थु तवे'वस्स विघातो उरगाधिप " ॥ १८ ॥

८५२ तं सुत्वा निम्मदस्सस्स थेरो धम्ममदेसयि ।
ततो **सरणसीलेसु** नागराजा पतिट्ठहि ॥ १९ ॥

८५३ तथेव चतुरासीति सहस्सानि भुजङ्गमा ।
हिमवन्ते च गन्धब्बा यक्खा कुम्भण्डका बहू ॥ २० ॥

८५४ **पण्डको** नाम यक्खो तु सद्धिं **हारितयक्खिया** ।
पञ्चसतेहि पुत्तेहि **फलं** पापुणि आदिकं ॥ २१ ॥

८५५ "मा दानि कोध जनयित्थ इतो उद्ध यथा पुरे।
सस्सघातं च मा कत्थ, **सुखकामा हि पाणिनो** ॥ २२ ॥
८५६ करोथ मेत्त सत्तेसु, वसन्तु मनुजा सुखं"।
इति तेना'नुसिट्ठा ते तथेव पटिपज्जिसुं ॥ २३ ॥
८५७ ततो रतनपल्लङ्के थेर सो उरगाधिपो।
निसीदापिय अट्ठासि बीजमानो तदन्तिके ॥ २४ ॥
८५८ तदा कस्मीरगन्धारवासिनो मनुजा'गता।
नागराजस्स पूजत्थं मन्त्वा थेरं महिद्धिकं ॥ २५ ॥
८५९ थेरमे'वाभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिसुं।
तेसं धम्मम'देसेसि थेरो **आसिविसूपमं** ॥ २६ ॥
८६० असीतिया सहस्सान धम्माभिसमयो अहु।
सतसहस्सं पुरिसा पब्बजुं थेरसन्तिके ॥ २७ ॥
८६१ ततो पभुति कस्मीरगन्धारा ते इदानि'पि।
आमु कासायपज्जोता वत्थुत्तयपरायणा ॥ २८ ॥
८६२ गन्त्वा महादेवथेरो देसं महिसमण्डल।
सुत्तन्तं देवदूतं त कथेसि जनमज्झगो ॥ २९ ॥
८६३ चत्ताळीस सहस्सानि धम्मचक्खु विसोधयु।
चत्ताळीस सहस्सानि पब्बजिंसु तदन्तिके ॥ ३० ॥
८६४ गन्त्वान रक्खितत्थेरो वनवासं नभे ठितो।
मंयुतं अनमतग्गं कथेसि जनमज्झगो ॥ ३१ ॥
८६५ सट्ठिनरसहस्सान धम्माभिसमयो अहु।
सत्ततिंससहस्समत्ता (v. l सहस्सानि) पब्बजिंसु तदन्तिके ॥३२॥
८६६ विहारानं पञ्चसत तस्मिं देसे पतिट्ठहि।
पतिट्ठापेसि तत्थे'व थेरो सो जिनसासन ॥ ३३ ॥
८६७ गन्त्वा परन्तक थेरो योनको धम्मरक्खितो।
अग्गिक्खन्धोपमं सुत्त कथेत्वा जनमज्झगो ॥ ३४ ॥
८६८ (सो) सत्ततिंस सहस्सानि पाणे तत्थ समागते।
धम्मामतं अपायेसि धम्माधम्मेसु कोविदो ॥ ३५ ॥

८६९ पुरिसानं सहस्सञ्च इत्थियो च ततो'धिका ।
खत्तियानं कुला येव निक्खमित्वान पब्बजुं ॥ ३६ ॥

८७० महारट्ठमिसी गन्त्वा सो महाधम्मरक्खितो ।
महानारदकस्सपव्हं जातकं कथयी तहिं ॥ ३७ ॥

८७१ मग्गफलं पापुणिंसु चतुरासीति सहस्सका ।
तेरसं तु सहस्सानि पब्बजिंसु तदन्तिके ॥ ३८ ॥

८७२ गन्त्वान योनविसयं सो महारक्खितो इसि ।
कालकारामसुत्तन्तं कथेसि जनमज्झगो ॥ ३९ ॥

८७३ पाणसतसहस्सानि सहस्सानि च सत्तति ।
मग्गफलं पापुणिंसु, दससहस्सानि पब्बजुं ॥ ४० ॥

८७४ गन्त्वा चतूहि थेरेहि देसेसि मज्झिमो इसि ।
हिमवन्तपदेसस्मिं **धम्मचक्कप्पवत्तनं** ॥ ४१ ॥

८७५ मग्गफलं पापुणिंसु असीतिपाणकोटियो ।
विसुं ते **पञ्चरट्ठानि** पञ्च थेरा पसादयुं ॥ ४२ ॥

८७६ पुरिसा सतसहस्सानि एकेकस्से'व सन्तिके ।
पब्बजिंसु पसादेन सम्मासम्बुद्धसासने ॥ ४३ ॥

८७७ सद्धिमु'त्तरथेरेन सोणत्थेरो महिद्धिको ।
सुवण्णभूमिमगमा, तस्मिं तु समये पन ॥ ४४ ॥

८७८ जाते जाते राजगेहे दारके रुद्दरक्खसी ।
समुद्दतो निक्खमित्वा भक्खयित्वान गच्छति ॥ ४५ ॥

८७९ तस्मिं खणे राजगेहे जातो होति कुमारको ।
थेरे मनुस्सा पस्सित्वा "रक्खसानं सहायका" ॥ ४६ ॥

८८० इति चिन्तिय मारेतु सायुधा उपसङ्कमुं ।
"किमेत ?" ति च पुच्छित्वा थेरा ते एवमाहुते ॥ ४७ ॥

८८१ "समणा वयं सीलवन्ता, न रक्खसि सहायका" ।
रक्खसी सा सपरिसा निक्खन्ता होति सागरा ॥ ४८ ॥

८८२ तं दिस्वान महारावं विरविंसु महाजना ।
दिगुणे रक्खसे थेरो मापयित्वा भयानके ॥ ४९ ॥

८८३ तं रक्खसिं सपरिसं परिक्खिपि समन्ततो ।
इदं इमेहि लद्धं ति मन्त्वा भीता पलायि सा ॥ ५० ॥

८८४ तस्स देसस्स आरक्खं ठपेत्वान समन्ततो ।
तस्मिं समागमे थेरो ब्रम्हजालमदेसयि ॥ ५१ ॥

८८५ सरणेसु च सीलेसु अट्ठंसु बहवो जना, ।
सट्ठिया तु सहस्सान धम्माभिसमयो अहु ॥ ५२ ॥

८८६ अड्ढड्ढानि सहस्सानि पब्बजुं कुलदारका, ।
पब्बजिंसु दियड्ढं तु सहस्सं कुलधीतरो ॥ ५३ ॥

८८७ ततो पभुति सञ्जाते राजगेहे कुमारके ।
तत्थ करिंसु राजानो सोणुत्तरसनामके ॥ ५४ ॥

८८८ महादयस्सा'पि जिनस्स कड्ढनं
विहाय पत्त अमत सुखम्पि ते ।
करिंसु लोकस्स हितं तहिं तहिं
भवेय्य को लोकहिते पमादवा ? ति ॥ ५५ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे नानादेसप्पसादो**
नाम **द्वादसमो** परिच्छेदो ।

तेरसमो परिच्छेदो.

[महिन्दागमनो]

८८९ **महामहिन्दत्थेरो** सो तदा द्वादसवस्सिको ।
उपज्झायेन आणत्तो सङ्घेन च महामति ॥ १ ॥

८९० लङ्कादीपं पसादेतुं कालं पेक्ख विचिन्तयि ।
"वुड्ढो **मुटसिवो** राजा, राजा होतु सुतो" इति ॥ २ ॥

८९१ तदन्तरे आतिगणं दट्ठुं कत्वान मानसं ।
उपज्झायञ्च सङ्घञ्च वन्दित्वा'पुच्छ भूपतिं ॥ ३ ॥

८९२ आदाय चतुरो थेरे **सङ्घमित्ताय** अत्रज ।
सुमनं सामणेरञ्च छळभिञ्ञं महिद्धिकं ॥ ४ ॥

८९३ आतीनं सङ्गहं कातुं अगमा **दक्खिणागिरिं** ।
तथा तस्स चरन्तस्स छ मासा समतिक्कमुं ॥ ५ ॥

८९४ कमेन **वेदिसगिरिं** नगरं मातु देविया ।
सम्पत्तो मातरं पस्सि, देवी दिस्वा पियं सुतं ॥ ६ ॥

८९५ भोजयित्वा सपरिसं अत्तना येव कारितं ।
विहारं वेदिसगिरिं थेरमा'रोपयी सुभं ॥ ७ ॥

८९६ **अवन्तिरट्ठं** भुञ्जन्तो पितरा दिन्नम'त्तनो ।
सो **असोककुमारो** हि उज्जेनीगमना पुरा ॥ ८ ॥

८९७ **वेदिसे** नगरे वासं उपगन्त्वा तहिं सुभं ।
देविं नाम लभित्वान कुमारिं सेट्ठिधीतरं ॥ ९ ॥

८९८ संवासं ताय कप्पेसि, गब्भं गण्हिय तेन सा ।
उज्जेनियं कुमारं तं महिन्दं जनयी सुभं ॥ १० ॥

८९९ वस्सद्वयमतिक्कम्म सङ्घमित्तञ्च धीतरं ।
तस्मिं काले वसति सा **वेदिसे** नगरे तहिं ॥ ११ ॥

९०० थेरो तत्थ निसीदित्वा कालञ्ञू इति चिन्तयि ।
"पितरा मे समाणत्त अभिसेकमहुस्सवं ॥ १२ ॥

९०१ देवानम्पियतिस्सो सो महाराजा'नुभोतु च ।
वत्थुत्तयगुणे चा'पि सुत्वा जानातु दूततो ॥ १३ ॥

९०२ आरोहतु **मिस्सकनगं** जेट्ठमासस्सु'**पोसथे** ।
तदहे'व गमिस्साम लङ्कादीपवरं मयं" ॥ १४ ॥

९०३ महिन्दो उपसङ्कम्म महिन्दत्थेर'मुत्तमं ।
"याहि लङ्कं पसादेतुं, सम्बुद्धेना'पि व्याकतो ॥ १५ ॥

९०४ मयम्पि तत्थुपत्थम्भा भविस्सामा"ति अब्रवि ।
देविया भगिनीधीतु पुत्तो **भण्डुकनामको** ॥ १६ ॥

९०५ थेरेन देविया धम्मं सुत्वा देसितमे'व तु ।
अनागामिफलं पत्वा वसि थेरस्स सन्तिके ॥ १७ ॥

९०६ तत्थ मासं वसित्वान जेट्ठमासस्सु'पोसथे ।
थेरो चतूहि थेरेहि सुमनेना'थ **भण्डुना** ॥ १८ ॥

१०७ सद्धिं तेन गहट्ठेन नरतायातिहेतुना ।
तस्मा विहारा आकासं उग्गन्त्वा सो महिद्धिको ॥ १९ ॥

१०८ गणेने 'व इधा'गम्म रम्मे मिस्सकपब्बते ।
अट्ठासि सीलकूटम्हि रुचिर'म्बत्थले वरे ॥ २० ॥

१०९ लङ्कापसादनगुणेन वियाकतो सो
लङ्काहिताय मुनिना सयितेन अन्ते ।
लङ्काय सत्थुसदिसो हितहेतु तस्सा
लङ्कामरूहि महितो'मिनिसीदि तत्था'ति ॥ २१ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे महिन्दागमनो** नाम **तेरसमो** परिच्छेदो ।

चुद्दसमो परिच्छेदो

[नगरप्पवेसनं]

११० देवानम्पियतिस्सो सो राजा सलिलकीळितं ।
दत्वा नगरवासीनं मिगवं कीळितुं अगा ॥ १ ॥

१११ चत्ताळीससहस्सेहि नरेहि परिवारितो ।
धावन्तो पदसा येव अगमा मिस्सकं नगं ॥ २ ॥

११२ थेरे दस्सेतुमिच्छन्तो देवो तस्मिं महीधरे ।
गुम्बं भक्खयमानो' व अट्ठा गोकण्णरूपवा ॥ ३ ॥

११३ राजा दिस्वा पमत्तं तं न युत्तं विज्झितुं इति ।
जियासद्दम'का धावि गोकण्णो पब्बतन्तरं ॥ ४ ॥

११४ राजा'नुधावि, सो धावं थेरानं सन्तिकं गतो ।
थेरे दिट्ठे नरिन्देन सयं अन्तरधायि सो ॥ ५ ॥

११५ थेरो " बहुसु दिट्ठेसु अतिभायिस्सती " ति (सो)
अत्तानमेव दस्सेसि; पस्सित्वा तं महीपति ॥ ६ ॥

११६ भीतो अट्ठासि, तं थेरो " एहि तिस्सा " ति अब्रवि ।
' तिस्सो ति वचनेनेव राजा " यक्खो " ति चिन्तयि ॥ ७ ॥

९१७ " समणा मयं महाराज धम्मराजस्स सावका।
तवे'व अनुकम्पाय जम्बुदीपा इधा'गता " ॥ ८ ॥

९१८ इच्चा'ह थेरो, तं सुत्वा राजा वीतभयो अहु।
सरित्वा सखिसन्देसं " समणा " इति निच्छितो ॥ ९ ॥

९१९ धनु सरञ्च निक्खिप्प उपसङ्कम्म त इसिं ।
सम्मोदमानो थेरेन सो निसीदि तदन्तिके ॥ १० ॥

९२० तदा तस्स मनुस्सा ते आगम्म परिवारयुं ।
तदा सेसे च दस्सेसि महाथेरो सहागते ॥ ११ ॥

९२१ ते 'पि दिस्वा'ब्रवी राजा, "कदा'मे आगता ?" इति ।
"मया सद्धिं" ति थेरेन वुत्ते पुच्छि इदं पुन ॥ १२ ॥

९२२ "सन्ति ईदिसका अञ्ञे जम्बुदीपे यती ?" इति ।
आह कासायपज्जोतो जम्बुदीपो, तहिं पन ॥ १३ ॥

९२३ तेविज्जा इद्धिपत्ता च चेतोपरिञ्ञकोविदा।
दिब्बसोता च अरहन्तो बहू बुद्धस्स सावका ॥ १४ ॥

९२४ पुच्छि "केना'गत'त्था" ? ति, न थलेन न वारिना ।
आगतम्हा ति वुत्ते सो विजानि नभसागमं ॥ १५ ॥

९२५ विमंसं सो महापञ्ञो पञ्ञं (v. l. सण्हं) पञ्हं अपुच्छि त, ।
पुट्ठो पुट्ठो वियाकासि तं तं पञ्हं महीपति ॥ १६ ॥

९२६ "रुक्खो'य राज किन्नामो ?" " अम्बो नाम अयं तरु ।
"इमं मुञ्चिय अत्थ'म्बो" ? "सन्ति अम्बतरू बहू" ॥ १७ ॥

९२७ इमञ्च अम्बं ते च'म्बे मुञ्चिय'त्थि महीरुहा ? ।
"सन्ति भन्ते बहू रुक्खा, अनम्बा पन ते तरु" ॥ १८ ॥

९२८ "अञ्ञे अम्बे अनम्बे च मुञ्चिय'त्थि महीरुहा ?" ।
" अयं भन्ते अम्बरुक्खो" "पण्डितो'सि नरिस्सर" ॥ १९ ॥

९२९ "सन्ति ते ञातका राज ?" "सन्ति भन्ते बहू जना" ।
"सन्ति अञ्ञातका राज" ? "सन्ति ते ञातितो बहू" ॥२० ॥

९३० "ञातके ते च अञ्ञे च मुञ्चिय'ञ्ञोपि अत्थि नु ?" ।
"अहमेव भन्ते" "साधु, त्वं पण्डितो' सि नरिस्सर" ॥ २१ ॥

९३१ पण्डितो' ति विदित्वान **चूळहत्थिपदोपमं** ।
सुत्तन्तं देसयी थेरो महीपस्स महामति ॥ २२ ॥
९३२ देसनापरियोसाने सद्धिं तेहि नरेहि सो ।
चत्ताळीस सहस्सेहि **सरणेसु** पतिट्ठहि ॥ २३ ॥
९३३ भत्ता'भिहारं सायण्हे रञ्ञो अभिहरुं तदा ।
" न भुञ्जिस्सन्ति दानी 'मे" इति जानम्पि भूपति ॥ २४ ॥
९३४ " पुच्छितु येव युत्त"ति भत्तेना'पुच्छि ते इसी ।
" न भुञ्जाम इदानी"ति वुत्ते कालञ्च पुच्छि सो ॥ २५ ॥
९३५ काले वुत्ते' ब्रवी एव " गच्छाम नगरं " इति ।
" तुव गच्छ महाराज, वसिस्साम मय इध " ॥ २६ ॥
९३६ " एवं सति कुमारो'य अम्हेहि सह गच्छतु " ।
" अय हि आगतफलो राज विञ्ञातसासनो ॥ २७ ॥
९३७ अपेक्खमानो पब्बज्जं वसतु'म्हाक सन्तिके; ।
इदानि पब्बाजेस्साम इम, त्वं गच्छ भूमिप " ॥ २८ ॥
९३८ " पातो रथं पेसयिस्साम, तुम्हे तत्थ ठिता पुरं ।
याथा"ति थेरे वन्दित्वा भण्डु नेत्वेकमन्तिक ॥ २९ ॥
९३९ पुच्छि थेराधिकारं सो, रञ्ञो सब्बम'भासि सो ।
थेरं ञत्वा'तितुट्ठो सो ! लाभा मे इति चिन्तयि ॥ ३० ॥
९४० भण्डुस्स गिहिभावेन गतासङ्को नरिस्सरो ।
अञ्ञासि नरभाव सो " पब्बाजेम इमं " इति ॥ ३१ ॥
९४१ थेरो त गामसीमाय तस्मिं येव गणे अका ।
भण्डुकस्स कुमारस्स पब्बज्जमुपसम्पदं, ॥ ३२ ॥
९४२ तस्मिं येव खणे सो च अरहत्तम'पापुणि ।
सुमन सामणेरं त थेरो आमन्तयी ततो ॥ ३३ ॥
९४३ " धम्मस्सवणकालं त्व घोसेही "ति, अपुच्छि सो ।
" सावेन्तो कित्तक ठानं भन्ते घोसेम'ह ? " इति ॥ ३४ ॥
९४४ " सकल तम्बपण्णि " ति वुत्ते थेरेन इद्धिया ।
सावेन्तो सकल लङ्कं धम्मकालम'घोसयि ॥ ३५ ॥

९४५ राजा नागचतुक्के सो सोण्डिपस्से निसीदिय ।
भुञ्जन्तो तं रवं सुत्वा थेरन्तिकं अपेसयि ॥ ३६ ॥
९४६ " उपद्दवो नु अत्थी ? " ति आह " नत्थि उपद्दवो ।
सोतुं सम्बुद्धवचनं कालो घोसापितो" इति ॥ ३७ ॥
९४७ सामणेरवं सुत्वा **भुम्मा देवा** अघोसयुं, ।
एवं कमेन सो सद्दो **ब्रम्हलोकं** समारुहि ॥ ३८ ॥
९४८ तेन घोसेन देवान सन्निपातो महा अहु, ।
समचित्तसुत्तं देसेसि थेरो तस्मिं समागमे ॥ ३९ ॥
९४९ असङ्खियानं देवान धम्माभिसमयो अहु, ।
बहु नागा सुपण्णा च सरणेसु पतिट्ठहुं ॥ ४० ॥
९५० यथेदं सारिपुत्तस्स सुत्तं थेरस्स भासतो ।
तथा महिन्दथेरस्स अहु देवसमागमो ॥ ४१ ॥
९५१ राजा पभाते पाहेसि रथं, सारथि सो गतो ।
" आरोहथ रथं, याम नगरं " इति ते ब्रवि ॥ ४२ ॥
९५२ " ना'रोहाम रथं, गच्छ, गच्छाम तव पच्छतो " ।
इति वत्वान पेसेत्वा सारथिं सुमनोरथा ॥ ४३ ॥
९५३ वेहासम'ब्भुग्गन्त्वा ते नगरस्स पुरत्थतो ।
पठमत्थूपठानम्हि ओतरिंसु महिद्धिका ॥ ४४ ॥
९५४ थेरेहि पठमोतिण्णट्ठानम्हि कतचेतिय ।
अज्जा'पि वुच्चते तेन एवं **पठमचेतियं** ॥ ४५ ॥
९५५ रञ्ञा थेरगुणं सुत्वा रञ्ञो अन्तेपुरित्थियो ।
थेरदस्सनमिच्छिंसु यस्मा, तस्मा महीपति ॥ ४६ ॥
९५६ अन्तो' व राजवत्थुस्स रम्म कारेसि मण्डपं ।
सेतेहि वत्थपुप्फेहि छादितं समलङ्कत ॥ ४७ ॥
९५७ **उच्चसेय्याविरमणं** सुतत्ता थेरसन्तिके ।
कच्चि उच्चासने थेरो निसीदेय्य नु खो ? ति च ॥ ४८ ॥
९५८ तदन्तरे सारथि सो थेरे दिस्वा तहिं ठिते ।
चीवरं पारुपन्ते ते अतिविम्हितमानसो ॥ ४९ ॥

९५९ गन्त्वा रञ्ञो निवेदेसि, सुत्वा सब्बं महीपति ।
" निसज्ज न करिस्सन्ति पीठकेसू"ति निच्छितो ॥ ५० ॥

९६० " सुसाधु भुम्मत्थरणं पञ्ञापेथा"ति भासिय ।
गन्त्वा पटिपथं थेरे सक्कच्चं अभिवादिय ॥ ५१ ॥

९६१ महामहिन्दथेरस्स हत्थतो पत्तमादिय ।
सक्कारपूजाविधिना पुरं थेरं पवेसयि ॥ ५२ ॥

९६२ दिस्वा आसनपञ्ञत्तिं नेमित्ता व्याकरुं इति ।
' गहीता पठवी'मेहि, दीपे हेस्सन्ति इस्सरा ॥ ५३ ॥

९६३ नरिन्दो पूजयन्तो ते थेरे अन्तेपुरं नयि ।
तत्थ ते दुस्सपीठेसु निसीदिंसु यथारहं ॥ ५४ ॥

९६४ ते यागुखज्जभोज्जेहि सयं राजा अतप्पयि ।
निट्ठिते भत्तकिच्चम्हि सयं उपनिसीदिय ॥ ५५ ॥

९६५ कनिट्ठस्सो'पराजस्स महानागस्स जायिकं ।
वसन्तिं राजगेहे'व पक्कोसापेसि चा'नुळं ॥ ५६ ॥

९६६ आगम्म अनुळा देवी पञ्चइत्थिसतेहि सा ।
थेरे वन्दिय पूजेत्वा एकमन्तमु'पाविसि ॥ ५७ ॥

९६७ पेतवत्थुं विमानञ्च सच्चसंयुत्तमेव च ।
देसेसि थेरो, ता इत्थी पठमं फलमज्झगुं ॥ ५८ ॥

९६८ हिय्यो दिट्ठमनुस्सेहि सुत्वा थेरगुणे बहू ।
थेरदस्सनमिच्छन्ता समागन्त्वान नागरा ॥ ५९ ॥

९६९ राजद्वारे महासद्दं अकरुं, तं महीपति ।
सुत्वा पुच्छिय जानित्वा आह तेसं हितत्थिको ॥ ६० ॥

९७० " सब्बेसं इध सम्बाधो, सालं मङ्गलहत्थिनो ।
सोधेन्तु, तत्थ दक्खिन्ति थेरे'मे नागरा " इति ॥ ६१ ॥

९७१ सोधेत्वा हत्थिसालं तं वितानादीहि सज्जुकं ।
अलङ्करित्वा सयनानि पञ्ञपेसुं यथारहं ॥ ६२ ॥

९७२ सथेरो तत्थ गन्त्वान महाथेरो निसीदिय ।
सो देवदूतसुत्तन्तं कथेसि कथिको महा ॥ ६३ ॥

९७३ तं सुत्वान पसीदिंसु नागरा ते समागता ।
तेसु पाणसहस्सं तु **पठमं फलमज्झगुं** ॥ ६४ ॥

९७४ लङ्कादीपे सो सत्थुकप्पो अकप्पो
लङ्काधिट्ठाने द्वीसु ठानेसु थेरो ।
धम्मं भासित्वा **दीपभासाय** एवं
सद्धम्मोतारं कारयी दीपदीपो'ति ॥ ६५॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे नगरप्पवेसनं**
नाम **चुद्दसमो** परिच्छेदो ।

पञ्चदसमो परिच्छेदो

[महाविहारपटिग्गहणो]

९७५ "हत्थिसाला पि सम्बाधो" इति तत्थ समागता ।
ते नन्दनवने रम्मे दक्खिणद्वारतो बहि ॥ १ ॥

९७६ राजुय्याने घनच्छाये सीतले नीलसद्दले ।
पञ्ञापेसुं आसनानि थेरानं सादरा नरा ॥ २ ॥

९७७ निक्खम्म दक्खिणद्वारा थेरो तत्थ निसीदि च ।
महाकुलीना चा'गम्म इत्थियो बहुका तहिं ॥ ३ ॥

९७८ थेरं उपनिसीदिंसु उय्यानं पूरयन्तियो ।
बालपण्डितसुत्तन्तं तासं थेरो अदेसयि ॥ ४ ॥

९७९ सहस्सइत्थियो तासु पठमं फलमज्झगुं ।
एव तत्थे'व उय्याने सायण्हसमयो अहु ॥ ५ ॥

९८० ततो थेरा निक्खमिंसु "याम त पब्बत" इति ।
तं रञ्ञो पटिवेदेसुं, सीघं राजा उपागमि, ॥ ६ ॥

९८१ उपागम्मा' ब्रवी थेरं "साय दूरो च पब्बतो ।
इधे'व नन्दनु'य्याने निवासो फासुको" इति ॥ ७ ॥

९८२ "पुरस्स अच्चा'सन्नत्ता असारुप्पं" ति भासिते ।
"महामेघवनुय्यानं ना'तिदूरा'तिसन्तिके ॥ ८ ॥

९८३ रम्मं छायू'दकू'पेतं, निवासो तत्थ रोचतु ।
निवत्तितब्ब भन्ते " ति. थेरो तत्थ निवत्तयि ॥ ९ ॥

९८४ तस्मिं निवत्तठानम्हि कदम्बनदियन्तिके ।
निवत्तचेतियं नाम कतं वुच्चति चेतियं ॥ १० ॥

९८५ तं नन्दनं दक्खिणेन सयं थेरो रथेसभो ।
महामेघवनु'य्यानं पाचीनद्वारकं नयि ॥ ११ ॥

९८६ तत्थ राजघरे रम्मे मञ्चपीठानि साधुकं ।
साधूनि सन्थरापेत्वा, " वसथे'त्थ सुखं " इति ॥ १२ ॥

९८७ राजा थेरे'भिवादेत्वा अमच्चपरिवारितो ।
पुरं पाविसि, थेरा तु तं रत्तिं तत्थ ते वसुं ॥ १३ ॥

९८८ पभाते येव पुप्फानि गहेत्वा धरणीपति ।
थेरे उपेच्च वन्दित्वा पूजेत्वा कुसुमेहि च ॥ १४ ॥

९८९ पुच्छि "कच्चि सुख वुत्थ? उय्यान फासुकं?" ति च ।
सुखं वुत्थ महाराज, उय्यानं यतिफासुक " ॥ १५ ॥

९९० " आरामो कप्पते भन्ते संघस्सा ? " ति अपुच्छि सो ।
" कप्पते " इति वत्वान कप्पा'कप्पेसु कोविदो ॥ १६ ॥

९९१ थेरो वेळुवनारामपटिग्गहणम'ब्रवि ।
तं सुत्वा अतिहट्ठो सो, तुट्ठहट्ठो महाजनो ॥ १७ ॥

९९२ थेरानं वन्दनत्थाय देवी तु अनुळा'गता ।
सद्धिं पञ्चसति'त्थीहि दुतियं फलमज्झगा ॥ १८ ॥

९९३ सा सपञ्चसता देवी अनुळा'ह महीपतिं ।
"पब्बजिस्साम देवा " ति, राजा थेरम'वोच सो ॥ १९ ॥

९९४ "पब्बाजेथ इमायो"ति, थेरो आह महीपतिं ।
"न कप्पति महाराज पब्बाजेतु थियो हि नो ॥ २० ॥

९९५ अत्थि पाटलिपुत्तस्मिं भिक्खुणी मे कनिट्ठिका ।
सङ्घमित्ता'ति नामेन विस्सुता, सा बहुस्सुता ॥ २१ ॥

९९६ नरिन्द समणि'न्दस्स **महाबोधिदुमि'न्दतो** ।
दक्खिणं साखमा'दाय तथा भिक्खुणियो वरा ॥ २२ ॥

९९७ आगच्छतू'ति पेसेहि रञ्ञो नो पितु सन्तिकं ।
पब्बाजेस्सति सा थेरी आगता इत्थियो इमा " ॥ २३ ॥

९९८ " साधू " ति वत्वा गण्हित्वा राजा भिङ्कारमुत्तमं ।
" महामेघवनुय्यानं दम्मि सङ्घस्सि'मं " इति ॥ २४ ॥

९९९ महिन्दथेरस्स करे दक्खिणो'दकमा'किरि ।
महिया पतिते तोये अकम्पित्थ महामही ॥ २५ ॥

१००० " कस्मा कम्पति भूमी ? " ति भूमिपालो अपुच्छि तं ।
" पतिट्ठितत्ता दीपम्हि सासनस्सा " ति सो'ब्रवि ॥ २६ ॥

१००१ थेरस्स उपनामेसि जातिपुप्फानि जातिमा ।
थेरो राजघरं गन्त्वा तस्स दक्खिणतो ठितो ॥ २७ ॥

१००२ रुक्खम्हि पिचुले अट्ठ पुप्फमुट्ठी समोकिरि ।
तत्था'पि पठवी कम्पि, पुट्ठो तस्सा'ह कारणं ॥ २८ ॥

१००३ अहोसि तिण्णं बुद्धानं काले'पि इध माळको ।
नरिन्द सङ्घकम्मत्थ भविस्सति इदानि पि " ॥ २९ ॥

१००४ राजगेहा उत्तरतो चारुपोक्खरणिं अगा ।
तत्तकाने'व पुप्फानि थेरो तत्था'पि ओकिरि ॥ ३० ॥

१००५ तत्था'पि पठवी कम्पि, पुट्ठो तस्सा'ह कारणं ।
" जन्ताघरपोक्खरणी अयं हेस्सति भूमिप " ॥ ३१ ॥

१००६ तस्से'व राजगेहस्स गन्त्वान द्वारकोट्ठकं ।
तत्तकेहे'व पुप्फेहि, तं ठान पूजयी इसि ॥ ३२ ॥

१००७ तदा'पि (v. l. तत्था'पि) पठवी कम्पि, हट्ठलोमो अतीव सो ।
राजा त कारणं पुच्छि, थेरो तस्सा'ह कारणं ॥ ३३ ॥

१००८ " इमम्हि कप्पे बुद्धानं तिण्णन्न बोधिरुक्खतो ।
आनेत्वा दक्खिणा साखा रोपिता इध भूमिप ॥ ३४ ॥

१०१९ तथागतस्स अम्हाक बोधिसाखा'पि दक्खिणा ।
इमस्मिं येव ठानम्हि पतिट्ठिस्सति भूमिप " ॥ ३५ ॥

१०१० ततो'गमा महाथेरो महामुचलमाळकं ।
तत्तकमे'व पुप्फानि तस्मिं ठाने समोकिरि ॥ ३६ ॥

१०११ तत्था'पि पठवी कम्पि, पुट्ठो तस्सा'ह कारणं ।
सङ्घस्सु'पोसथागारं इध हेस्सति भूमिप' ॥ ३७ ॥

१०१२ **पञ्हम्बमाळकट्ठानं** ततो'गमा महामति (v. l. महीपति) ।
सुपक्कं अम्बपक्कञ्च वण्णगन्धरसु'त्तमं ॥ ३८ ॥

१०१३ महन्तमु'पनामेसि रञ्ञो उय्यानपालको ।
तं थेरस्सु'पनामेसि राजा अतिमनोरमं ॥ ३९ ॥

१०१४ थेरो निसीदना'कारं दस्सेसि जनताहितो ।
अत्थरापेसि तत्थे'व राजा अत्थरणं वरं ॥ ४० ॥

१०१५ अदा तत्थ निसिन्नस्स थेरस्स'म्बं महीपति, ।
थेरो तं परिभुञ्जित्वा रोपनत्थाय राजिनो ॥ ४१ ॥

१०१६ अम्बट्ठिकं अदा, राजा त सय तत्थ रोपयि ।
हत्थे तस्सो'परि थेरो धोवि तस्स विरूळ्हिया ॥ ४२ ॥

१०१७ त खणमे'व बीजम्हा तम्हा निक्खम्म अङ्कुरो ।
कमेना'तिमहारुक्खो पत्तफलधरो अहु ॥ ४३ ॥

१०१८ त पटिहारिय दिस्वा परिसा'य सराजिका ।
नमस्समाना अट्ठासि थेरे हट्ठतनूरुहा ॥ ४४ ॥

१०१९ थेरो तदा पुप्फमुट्ठी अट्ठ तत्थ समोकिरि ।
तत्था'पि पठवी कम्पि, पुट्ठो तस्सा'ह कारण ॥ ४५ ॥

१०२० " सङ्घस्सु'प्पन्नलाभान अनेकेसं नराधिप ।
सन्नम्म भाजनट्ठानं इद ठान भविस्सति " ॥ ४६ ॥

१०२१ ततो गन्त्वा **चतुस्सालाठानं** तत्थ समोकिरि ।
तत्तकाने'व पुप्फानि, कम्पि तत्था'पि मेदिनी ॥ ४७ ॥

१०२२ त कम्पकारण पुच्छि राजा, थेरो वियाकरि ।
" तिण्णन्नं पुब्बबुद्धान राजुय्यानपटिग्गहे ॥ ४८ ॥

१०२३ दानवत्थुनाहटानि दीपवासीहि सब्बतो ।
इध ठपेत्वा भोजेसु ससङ्घे सुगते तयो ॥ ४९ ॥

१०२४ इदानि पन एत्थे'व चतुस्साला भविस्सति ।
सङ्घस्सि'ध भत्तग्गं भविस्सति नराधिप ॥ ५० ॥

१०२५ महाथूपट्ठितट्ठानं ठाना'ठानविद् ततो ।
अगमासि महाथेरो महिन्दो दीपदीपनो (v. l. दीपवड्ढनो) ॥५१॥

१०२६ तदा अन्तो परिक्खेपे राजुय्यानस्स खुद्दिका ।
ककुधव्हा अहू वा'पि, तस्सो'परि जलन्तिके ॥ ५२ ॥

१०२७ थूपारहं थलट्ठानं अहु, थेरे तहिं गते ।
रञ्ञो चम्पकपुप्फानं पुटकान'ट्ठ आहरु ॥ ५३ ॥

१०२८ तानि चम्पकपुप्फानि राजा थेरस्सु'पानयि ।
थेरो चम्पकपुप्फेहि तेहि पूजेसि त थल ॥ ५४ ॥

१०२९ तत्था'पि पठवी कम्पि, राजा तं कम्पकारणं ।
पुच्छि, थेरो'नुपुब्बेन आह तं कम्पकारण ॥ ५५ ॥

१०३० इदं ठान महाराज चतुबुद्धनिसेवितं ।
थूपारह हितत्थाय सुखत्थाय च पाणिनं ॥ ५६ ॥

१०३१ इमम्हि कप्पे पठम **ककुसन्धो** जिनो अहु ।
सब्बधम्मविदू सत्था सब्बलोका'नुकम्पको ॥ ५७ ॥

१०३२ **महातित्थ**व्हयं आसि **महामेघवनं** इदं ।
नगरं **अभयं** नाम पुरत्थिमदिसाय'हु ॥ ५८ ॥

१०३३ कदम्बनदिया पारे तत्थ राजा'भयो अहु ।
नामेन **ओजदीपो**ति अयं दीपो तदा अहु ॥ ५९ ॥

१०३४ रक्खसेहि जनस्से'त्थ रोगो पज्जरको अहु ।
ककुसन्धो दसबलो दिस्वान तदु'पद्दव ॥ ६० ॥

१०३५ त हन्त्वा सत्तविनय पवत्ति सासनस्स च ।
कातुं इमस्मि दीपस्मि करुणाबलचोदितो ॥ ६१ ॥

१०३६ चत्तालिससहस्सेहि तादीहि परिवारितो ।
नभसा'गम्म अट्ठासि **देवकूटम्हि** पब्बते ॥ ६२ ॥

१०३७ सम्बुद्धस्सा'नुभावेन रोगो पज्जरको इध ।
उपसन्तो महाराज दीपम्हि सकले तदा ॥ ६३ ॥

१०३८ तत्थ ठितो अधिट्ठासि नरिस्सर मुनिस्सरो ।
" सब्बे म अज्ज पस्सन्तु ओजदीपम्हि मानुसा ॥ ६४ ॥

१०३९ आगन्तुकामा सब्बे' व मनुस्सा मम सन्तिकं ।
आगच्छन्तु अकिच्छेन खिप्पं चा''ति महामुनि ॥ ६५ ॥
१०४० ओभासन्तं मुनिन्दं त ओभासेन्तञ्च पब्बतं ।
राजा च नागरा चे' व दिस्वा खिप्पं उपागमु ॥ ६६ ॥
१०४१ देवता बलिदानत्थं मनुस्सा च तहिं गता ।
देवता इति मञ्ञिंसु ससङ्घ लोकनायकं ॥ ६७ ॥
१०४२ राजा सो मुनिराज त अतिहट्ठो'भिवादिय ।
निमन्तयित्वा भत्तेन आनेत्वा पुरसन्तिक ॥ ६८ ॥
१०४३ 'ससङ्घस्स मुनिन्दस्स निसज्जारहमु'त्तमं ।
रमणीयमि'द ठान असम्बाधं'ति चिन्तिय ॥ ६९ ॥
१०४४ कारिते मण्डपे रम्मे पल्लङ्केसु वरेसु तं ।
निसीदापेसि सम्बुद्ध ससङ्घ इध भूपति ॥ ७० ॥
१०४५ निसिन्न इध पस्सन्ता ससङ्घ लोकनायक ।
दीपे मनुस्सा आनेसु पण्णाकारे समन्ततो ॥ ७१ ॥
१०४६ अत्तनो खज्जभोज्जेहि तेहि तेहा'भतेहि च ।
सन्तप्पेसि ससङ्घ त राजा सो लोकनायकं ॥ ७२ ॥
१०४७ इधे'व पच्छाभत्त त निसिन्नस्स जिनस्स सो ।
महातित्थकमु'य्यानं राजा'दा दक्खिणं वरं ॥ ७३ ॥
१०४८ अकालपुप्फालङ्कारे महातित्थवने तदा ।
पटिग्गहीते बुद्धेन अकम्पित्थ महामही ॥ ७४ ॥
१०४९ एत्थे'व सो निसीदित्वा धम्म देसेसि नायको ।
चत्तालिससहस्सानि पत्ता मग्गफलं नरा ॥ ७५ ॥
१०५० दिवाविहारं कत्वान महातित्थवने जिनो ।
सायण्हसमये गन्त्वा बोधिट्ठानारह महि ॥ ७६ ॥
१०५१ निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा समाधिं वुट्ठितो ततो ।
इति चिन्तेसि सम्बुद्धो हितत्थं दीपवासिनं ॥ ७७ ॥
१०५२ " आदाय दक्खिण साखं बोधितो मे सिरीसतो ।
आगच्छतु रूपनन्दा (v. l. रुचानन्दा; राजनन्दा) भिक्खुणी
सहभिक्खुणी " ॥ ७८ ॥

१०५३ तस्स तं चित्तम'ञ्ञाय सा थेरी तदनन्तरं ।
गहेत्वा तत्थ राजानं उपसङ्कम्म तं तरुं ॥ ७९ ॥

१०५४ लेख दक्खिणसाखाय दापेत्वान महिद्धिका ।
मनोसिलाय छिन्नं तं ठित हेमकटाहके ॥ ८० ॥

१०५५ इद्धिया बोधिमा'दाय सा पञ्चसतभिक्खुणी ।
इधा'नेत्वा महाराज देवता परिवारिता ॥ ८१ ॥

१०५६ ससुवण्णकटाह त सम्बुद्धेन पसारिते ।
ठपेसि दक्खिणे हत्थे, तं गहेत्वा तथागतो ॥ ८२ ॥

१०५७ पतिट्ठापेतुमा'दासि बोधिं रञ्ञो'भयस्स, तं ।
महातित्थम्हि उय्याने पतिट्ठापेसि भूपति ॥ ८३ ॥

१०५८ ततो गन्त्वान सम्बुद्धो इतो उत्तरतो पन ।
सिरीसमाळके रम्मे निसीदित्वा तथागतो ॥ ८४ ॥

१०५९ जनस्स धम्म देसेसि धम्मा'भिसमयो तहिं ।
वीसतिया सहस्सान पाणान आसि भूमिप ॥ ८५ ॥

१०६० ततो'पि उत्तरं गन्त्वा **थूपारामम्हि** सो जिनो ।
निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा समाधिं वुट्ठितो ततो ॥ ८६ ॥

१०६१ धम्म देसेसि सम्बुद्धो परिसाय, तहिं पन ।
दसपाणसहस्सानि पत्तमग्गफलान'हुं ॥ ८७ ॥

१०६२ अत्तनो धम्मकरकं मनुस्सानं नमस्सितुं ।
दत्वा सपरिवारं त ठपेत्वा इध भिक्खुणिं ॥ ८८ ॥

१०६३ सहभिक्खुसहस्सेन **महादेवञ्च** सावक ।
ठपेत्वा इध सम्बुद्धो ततो पाचीनतो पन ॥ ८९ ॥

१०६४ ठितो **रतनमाळम्हि** जनं समनुसासिय ।
ससङ्घो नभमु'ग्गन्त्वा जम्बुदीपं जिनो अगा ॥ ९० ॥

१०६५ इमम्हि कप्पे दुतिय **कोणागमन**नायको ।
अहु सब्बविदू सत्था सब्बलोकानु'कम्पको ॥ ९१ ॥

१०६६ **महानाम**व्हय आसि महामेघवनं इदं ।
वड्ढमानपुरं नाम दक्खिणाय दिसाय'हु ॥ ९२ ॥

१०६७ **समिद्धो** नाम नामेन तत्थ राजा तदा अहु ।
नामेन **वरदीपो**'ति अय दीपो तदा अहु ॥ ९३ ॥

१०६८ दुब्बुट्ठु'पद्दवो एत्थ वरदीपे तदा अहु ।
जिनो स कोणागमनो दिस्वान त उपद्दव ॥ ९४ ॥

१०६९ त हन्त्वा सत्तविनयं पवत्तिं सासनस्स च ।
कातुं इमस्मिं दीपस्मिं करुणाबलचोदितो ॥ ९५ ॥

१०७० तिस भिक्खुसहस्सेहि तादीहि परिवारितो ।
नभसा'गम्म अट्ठासि नगे **सुमनकूटके** ॥ ९६ ॥

१०७१ सम्बुद्धस्सा'नुभावेन दुब्बुट्ठि सा खय अगा ।
सासनन्तरधानन्ता सुब्बुट्ठि च तदा अहु ॥ ९७ ॥

१०७२ तत्थट्ठितो अधिट्ठासि नरिस्सर मुनिस्सरो ।
" सब्बे मं अज्ज पस्सन्तु वरदीपम्हि मानुसा, ॥ ९८ ॥

१०७३ आगन्तुकामा सब्बे'व मनुस्सा मम सन्तिक ।
आगच्छन्तु अकिच्छेन खिप्पञ्चा"ति महामुनि ॥ ९९ ॥

१०७४ ओभासन्त मुनिन्द त ओभासेन्तञ्च पब्बत ।
राजा च नागरा चे'व दिस्वा खिप्पमुपागमु ॥ १०० ॥

१०७५ देवताबलिदानत्थ मनुस्सा च तहिं गता ।
देवता इति मञ्ञिसु ससङ्घ लोकनायक ॥ १०१ ॥

१०७६ राजा सो मुनिराज त अतिहट्ठो'भिवादिय ।
निमन्तयित्वा भत्तेन आनेत्वा पुरसन्तिक ॥ १०२ ॥

१०७७ 'ससङ्घस्स मुनिन्दस्स निसज्जा'रहमु'त्तमं ।
रमणीयमिद ठान असम्बाध'ति चिन्तिय ॥ १०३ ॥

१०७८ कारिते मण्डपे रम्मे पल्लङ्केसु वरेसु त ।
निसीदापेसि सम्बुद्ध ससङ्घ इध भूपति ॥ १०४ ॥

१०७९ निसिन्न इध पस्सन्ता ससङ्घ लोकनायक ।
दीपे मनुस्सा आनेसु पण्णाकारे समन्ततो ॥ १०५ ॥

१०८० अत्तनो खज्जभोज्जेहि तेहि तेहा'भतेहि च ।
सन्तप्पेसि ससङ्घ त राजा सो लोकनायकं ॥ १०६ ॥

१०८१ इधे'व पच्छाभत्तं त निसिन्नस्स जिनस्स सो ।
महानामकमुय्यानं † राजा 'दा दक्खिणं वरं ॥ १०७ ॥

१०८२ अकालपुप्फा'लङ्कारे महानामवने तदा ।
पटिग्गहीते बुद्धेन अकम्पित्थ महामही ॥ १०८ ॥

१०८३ एत्थे 'व सो निसीदित्वा धम्मं देसेसि नायको ।
तदा तिंससहस्सानि पत्ता मग्गफलं नरा ॥ १०९ ॥

१०८४ दिवाविहारं कत्वान महानामवने जिनो ।
सायण्हसमये गन्त्वा पुब्बबोधिट्ठितं महिं ॥ ११० ॥

१०८५ निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा समाधिं वुट्ठितो ततो ।
इति चिन्तेसि सम्बुद्धो हितत्थ दीपवासिनं ॥ १११ ॥

१०८६ "आदाय दक्खिणं साख ममो'दुम्बर बोधितो ।
आयातु **कनकदत्ता** (v. l. कन्तकानन्दा)
भिक्खुणी सहभिक्खुणी ॥ ११२ ॥

१०८७ तस्स त चित्तम'ञ्ञाय सा थेरी तदनन्तरं ।
गहेत्वा तत्थ राजान उपसङ्कम्म तं तरुं ॥ ११३ ॥

१०८८ लेख दक्खिणसाखाय दापेत्वान महिद्धिका ।
मनोसिलाय छिन्नं त ठितं हेमकटाहके ॥ ११४ ॥

१०८९ इद्धिया बोधिमा'दाय सा पञ्चसतभिक्खुणी ।
इधा'गन्त्वा महाराज देवतापरिवारिता ॥ ११५ ॥

१०९० ससुवण्णकटाहं तं सम्बुद्धेन पसारिते
ठपेसि दक्खिणे हत्थे त गहेत्वा तथागतो ॥ ११६ ॥

१०९१ पतिट्ठपेतु सो रञ्ञो'दा समिद्धस्स, तं तहिं ।
महानामम्हि उय्याने पतिट्ठापेसि भूपति ॥ ११७ ॥

१०९२ ततो गन्त्वान सम्बुद्धो सिरीसमाळकुत्तरे
जनस्स धम्मं देसेसि निसिन्नो नागमाळके ॥ ११८ ॥

१०९३ तं धम्मदेसनं सुत्वा धम्माभिसमयो तहिं ।
वीसतिया सहस्सानं पाणानं आसि भूपति ॥ ११९ ॥

---

† Geiger has throughout accepted the reading महानोम.

१०९४ पुब्बबुद्धनिसिन्नं तं ठानं गन्त्वा पुरु'त्तरं, ।
निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा समाधिं वुट्ठितो ततो ॥ १२० ॥

१०९५ धम्मं देसेसि सम्बुद्धो परिसाय, तहिं पन ।
दसपाणसहस्सानि पत्तमग्गफलान'हुं ॥ १२१ ॥

१०९६ **कायबन्धन**धातुं सो मनुस्सेहि नमस्सितु ।
दत्वा सपरिवारं त ठपेत्वा इध भिक्खुणिं ॥ १२२ ॥

१०९७ सह भिक्खुसहस्सेन **महासुम्ब**ञ्च (v. l. महासुम्म) सावक ।
ठपेत्वा इध सम्बुद्धो ओरं **रतनमाळतो** ॥ १२३ ॥

१०९८ ठत्वा **सुदस्सने माळे** जनं समनुसासिय ।
ससङ्घो नभमु'ग्गन्त्वा जम्बुदीप जिनो अगा ॥ १२४ ॥

१०९९ इमम्हि कप्पे ततिय **कस्सपो** गोत्ततो जिनो ।
अहु सब्बविदू सत्था सब्बलोका'नुकम्पको ॥ १२५ ॥

११०० महामेघवन आसि **महासागर**नामक ।
विसाल नाम नगर पच्छिमाय दिसाय'हु ॥ १२६ ॥

११०१ **जयन्तो** नाम नामेन तत्थ राजा तदा अहु ।
नामेन **मण्डदीपो**'ति अय दीपो तदा अहु ॥ १२७ ॥

११०२ तदा जयन्तरञ्ञो च रञ्ञो कनिट्ठभातु च ।
युद्धं उपट्ठित आसि भिंसन सत्तहिंसन ॥ १२८ ॥

११०३ कस्सपो सो दसबलो तेन युद्धेन पाणिनं ।
महन्त व्यसन दिस्वा महाकारुणिको मुनि ॥ १२९ ॥

११०४ त हन्त्वा सत्तविनय पवत्तिं सासनस्स च ।
कातु इमस्मिं दीपस्मिं करुणाबलचोदितो । १३० ॥

११०५ वीसतिया सहस्सेहि तादीहि परिवारितो ।
नभसा'गम्म अट्ठासि **सुभकूटम्हि** पब्बते ॥ १३१ ॥

११०६ तत्थ ठितो अधिट्ठासि नरिस्सरमुनिस्सरो ।
" सब्बे मं अज्ज पस्सन्तु मण्डदीपम्हि मानुसा ॥ १३२ ॥

११०७ आगन्तुकामा सब्बे' व मनुस्सा मम सन्तिकं ।
आगच्छन्तु अकिच्छेन खिप्पञ्चा''ति महामुनि ॥ १३३ ॥

११०८ ओभासन्तं मुनिन्द तं ओभासेन्तञ्च पब्बतं ।
राजा च नागरा चे'व दिस्वा खिप्पमु'पागमुं ॥ १३४ ॥

११०९ अत्तनो अत्तनो पत्तविजयाय जना बहू ।
देवताबलिदानत्थ तं पब्बतमु'पागता ॥ १३५ ॥

१११० देवता इति मञ्ञिसु ससङ्घं लोकनायकं ।
राजा च सो कुमारो च युद्धं उज्झिसु विम्हिता ॥ १३६ ॥

११११ राजा सो मुनिराजं त अतिहट्ठो'मिवादिय ।
निमन्तयित्वा भत्तेन आनेत्वा पुरसन्तिक ॥ १३७ ॥

१११२ 'ससङ्घस्स मुनिन्दस्स निसज्जार'हमु'त्तमं ।
रमणीयं इदं ठान असम्बाधं'ति चिन्तिय ॥ १३८ ॥

१११३ कारिते मण्डपे रम्मे पल्लङ्केसु वरेसु तं ।
निसीदापेसि सम्बुद्धं ससङ्घ इध भूपति ॥ १३९ ॥

१११४ निसिन्नमि'ध पस्सन्ता ससङ्घ लोकनायकं ।
दीपे मनुस्सा आनेसु पण्णाकारे समन्ततो ॥ १४० ॥

१११५ अत्तनो खज्जभोज्जेहि तेहि तेहा'भतेहि च ।
सन्तप्पेसि ससङ्घं तं राजा सो लोकनायक ॥ १४१ ॥

१११६ इधे'व पच्छाभत्त तं निसिन्नस्स जिनस्स सो ।
महासागरमु'य्यानं राजा'दा दक्खिण वरं ॥ १४२ ॥

१११७ अकालपुप्फालङ्कारे महासागरकानने ।
पटिग्गहीते बुद्धेन अकम्पित्थ महामही ॥ १४३ ॥

१११८ एत्थे'व सो निसीदित्वा धम्म देसेसि नायको ।
तदा वीससहस्सानि पत्ता मग्गफलं नरा ॥ १४४ ॥

१११९ दिवाविहारं कत्वान महासागरकानने ।
सायण्हे सुगतो गन्त्वा पुब्बबोधिट्ठितं महिं ॥ १४५ ॥

११२० निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा समाधिं वुट्ठितो ततो ॥
इति चिन्तेसि सम्बुद्धो हितत्थं दीपवासिनं ॥ १४६ ॥

११२१ "आदाय दक्खिण साखं मम निग्रोध बोधितो ।
सुधम्मा भिक्खुणी एतु इदानि सह भिक्खुणी ॥ १४७ ॥"

११२२ तस्स तं चित्तम'ञ्ञाय सा थेरी तदनन्तरं ।
गहेत्वा तत्थ राजानमु'पसङ्कम्म तं तरुं ॥ १४८ ॥

११२३ लेखं दक्खिणसाखाय दापेत्वान महिद्धिका ।
मनोसिलाय छिन्न तं ठितं हेमकटाहके ॥ १४९ ॥

११२४ इद्धिया बोधिमादाय सा पञ्चसतभिक्खुणी ।
इधाने'त्वा महाराज देवतापरिवारिता ॥ १५० ॥

११२५ ससुवण्णकटाह त सम्बुद्धेन पसारिते ।
ठपेसि दक्खिणे हत्थे, त गहेत्वा तथागतो ॥ १५१ ॥

११२६ पतिट्ठपेतु रञ्ञो'दा जयन्तस्स, स त तहिं ।
महासागरउय्याने पतिट्ठापेसि भूपति ॥ १५२ ॥

११२७ ततो गन्त्वान सम्बुद्धो नागमाळकउत्तरे ।
जनस्स धम्म देसेसि निसिन्नो'**सोकमाळके** ॥ १५३ ॥

११२८ तं धम्मदेसनं सुत्वा धम्माभिसमयो तहिं ।
अहु पाणसहस्सान चतुन्नं मनुजाधिप ॥ १५४ ॥

११२९ पुब्बबुद्धनिसिन्नं तं ठान गन्त्वा पुरु'त्तरं, ।
निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा समाधिं वुट्ठितो ततो ॥ १५५ ॥

११३० धम्म देसेसि सम्बुद्धो परिसाय, तहिं पन ।
दसपाणसहस्सानि पत्तमग्गफलान'हु ॥ १५६ ॥

११३१ **जलसाटिकधातुं** सो मनुस्सेहि नमस्सितु ।
दत्वा सपरिवारं तं ठपेत्वा इध भिक्खुणिं ॥ १५७ ॥

११३२ सह भिक्खुसहस्सेन सब्बनन्दिञ्च (v. l. सब्बनन्दञ्च) सावक ।
ठपेत्वा नदितो ओरं सो सुदस्सनमाळतो ॥ १५८ ॥

११३३ **सोमनस्से** माळकस्मिं जन समनुसासिय ।
ससङ्घ नभमु'ग्गन्त्वा जम्बुदीप जिनो अगा ॥ १५९ ॥

११३४ अहु इमस्मिं कप्पस्मिं चतुत्थ **गोतमो** जिनो ।
सब्बधम्मविदू सत्था सब्बलोका'नुकम्पको ॥ १६० ॥

११३५ पठमं सो इधा'गन्त्वा यक्खनिद्धमन अका ।
दुतिय पुनरागम्म नागानं दमन अका ॥ १६१ ॥

११३६ कल्याणिय मणिअक्खिनागेना'मिनिमन्तितो ।
ततिय पुनरा'गम्म ससङ्घो तत्थ भुञ्जिय ॥ १६२ ॥

११३७ पुब्बबोधिठितट्ठानं थूपट्ठानं इदम्पि च ।
परिभोगधातुट्ठानञ्च निसज्जायो'पभुञ्जिय ॥ १६३ ॥

११३८ पुब्बबुद्धठितट्ठाना ओरं गन्त्वा महामुनि ।
लङ्कादीपे लोकदीपो मनुस्सा'भावतो तदा ॥ १६४ ॥

११३९ दीपट्ठदेवसङ्घञ्च नागे समनुसासिय ।
ससङ्घो नभमु'ग्गन्त्वा जम्बुदीपं जिनो अगा ॥ १६५ ॥

११४० एव ठानं इदं राज चतुबुद्धनिसेवित ।
तस्मिं ठाने महाराज थूपो हेस्सति'नागते ॥ १६६ ॥

११४१ बुद्धसारीरधातून **दोणधातु** निधानवा।
वीसरतनसतुच्चो (v. l. वीसंहत्थसतंउच्च) **हेममाली'**ति
विस्सुतो ॥ १६७॥

११४२ "अहे'मेव कारापेस्सामि "इच्चा'ह पठविस्सरो ।
"इध'मञ्ञानि किच्चानि बहूनि तव भूमिप ॥ १६८ ॥

११४३ तानि कारेहि, नत्ता ते कारेस्सति इम पन ।
महानागस्स ते भातु उपराजस्स अत्रजो ॥ १६९ ॥

११४४ **यट्ठालायकतिस्सो**'ति राजा हेस्सति'नागते ।
राजा **गोठाभयो** नाम तस्स पुत्तो भविस्सति ॥ १७० ॥

११४५ तस्स पुत्तो **काकवण्णतिस्सो** नाम भविस्सति ।
तस्स रञ्ञो सुतो राज महाराजा भविस्सति ॥ १७१ ॥

११४६ दुट्ठगामणिसद्देन पाकठो'भयनामको ।
करिस्सति इध थूप महातेजि'द्धिविक्कमो " ॥ १७२ ॥

११४७ इच्चा'ह थेरो, थेरस्स वचनेने'त्थ भूपति ।
उस्सापेसि सिलाथम्भं तं पवत्तिं लिखापिय ॥ १७३ ॥

११४८ महामेघवन रम्मं तिस्सारामं महामति ।
महामहिन्दथेरो सो पटिग्गय्ह महिद्धिको ॥ १७४ ॥

११४९ अकम्पो कम्पयित्वान महिं ठानेसु अट्ठसु ।
पिण्डाय पविसित्वान नगरं सागरूपमं ॥ १७५ ॥

११५० रञ्ञो घरे भत्तकिच्चं कत्वा निक्खम्म मन्दिरा ।
निसज्ज नन्दनवने **अग्गिक्खन्धो'पमं** तहिं ॥ १७६ ॥

११५१ सुत्तं जनस्स देसेत्वा सहस्समानुसे तहिं ।
पापयित्वा मग्गफलं महामेघवने वसि ॥ १७७ ॥

११५२ ततिये दिवसे थेरो राजगेहम्हि भुञ्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने देसिया'सि **विसूपमं** ॥१७८ ॥

११५३ पापयित्वा'मिसमय सहस्सपुरिसे ततो ।
तिस्सारामं अगा थेरो, राजा च सुतदेसनो ॥ १७९ ॥

११५४ थेरं उपनिसीदित्वा सो पुच्छि "जिनसासनं ।
पतिट्ठितं नु भन्ते ?" ति " न ताव मनुजाधिप ॥ १८० ॥

११५५ उपोसथा'दिकम्मत्थ जिना'णाय जनाधिप ।
सीमाय इध बद्धाय पतिट्ठिस्सति सासन" ॥ १८१ ॥

११५६ इच्च'ब्रवि महाथेरो, त राजा इदम'ब्रवि ।
सम्बुद्धाणाय "अन्तो'ह वसिस्सामि जुतिन्धर ॥ १८२ ॥

११५७ तस्मा कत्वा पुरं अन्तो सीम बन्धथ सज्जुकं" ।
इच्च'ब्रवि महाराजा, थेरो त इदम'ब्रवि ॥ १८३ ॥

११५८ " एव सति तुव येव पजाना पठविस्सर ।
सीमाय गमनट्ठान, बन्धिस्साम मयं हि त " ॥ १८४ ॥

११५९ " साधू "ति वत्वा भूमिन्दो देविन्दो विय नन्दना ।
महामेघवना'रामा पाविसि मन्दिरं सकं ॥ १८५ ॥

११६० चतुत्थे दिवसे थेरो रञ्ञो गेहम्हि भुञ्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने देसेसि **अमतग्गियं** ॥ १८६ ॥

११६१ पायेत्वा'मतपान सो सहस्समानुसे तहिं ।
महामेघवनाराम महाथेरो उपागमि ॥ १८७ ॥

११६२ पातो भेरिं चरापेत्वा मण्डयित्वा पुरं वर ।
विहारगामिमग्गञ्च विहारञ्च समन्ततो ॥ १८८ ॥

११६३ रथेसभो रथट्ठो सो सब्बालङ्कारभूसितो ।
सहा'मच्चो सहो'रोधो सयोग्गबलवाहनो ॥ १८९ ॥

११६४ महता परिवारेन सकाराममु'पागमि ।
तत्थ थेरे उपागन्त्वा वन्दित्वा वन्दनारहे ॥ १९० ॥

११६५ पटितित्थकं कारयन्तो कदम्बनदिया व सो ।
सीमवट्टिं कुरुमानो नदिं पत्वा समापयि * ॥ १९१ ॥

११६५ (१) सह थेरेहि गन्त्वान नदियो'परि तित्थकं ।
ततो कसन्तो अगमि हेमनङ्गल'मादिय ॥ १९१(१) ॥

११६५ (२) **महापदुमो कुञ्जरो** च उभो नागा सुमङ्गला ।
सुवण्णे नङ्गले युत्ता पठमे कुन्तमाळके ॥ १९१(२) ॥

११६५ (३) चतुरङ्गिनिमहासेनो सहथेरेहि खत्तियो ।
गहेत्वा नङ्गलं सीत दस्सयित्वा अरिन्दमो ॥ १९१(३) ॥

११६५ (४) समलङ्कतं पुण्णघट नानारागं धजं सुभं ।
पातिं चन्दनचुण्णञ्च सोण्णरजतदण्डकं ॥ १९१(४) ॥

११६५ (५) आदासं पुप्फभरितं समुग्गं कुसुमग्घियं ।
तोरणकदलिछत्तादिं गहिति'त्थिपरिवारितो ॥ १९१ (५) ॥

११६५ (६) नानातुरियसङ्घुट्ठो बलोघपरिवारितो ।
थुतिमङ्गलगीतेहि पूरयन्तो चतुद्दिसं ॥ १९१(६) ॥

११६५ (७) साधुकारं निनादेहि चेलुक्खेपसतेहि च ।
महता छणपूजाय कसन्तो भूमिपो अगा ॥ १९१(७) ॥

११६५ (८) विहारञ्च पुरञ्चे'व कुरुमानो पदक्खिण ।
सीमाय गमनट्ठानं नदिं पत्वा समापयि ॥ १९१(८) ॥

* In the Singhalese edition are discovered the following verses (Twenty in all) instead of the one verse 191. Geiger regards them as ' A later interpolation, drawn chiefly from a Sīmākathā of the Mahāvihāra.' The verses are, however, reproduced below *firstly* because they are regarded as a part of the Text of the Mahāvamsa according to one edition, and *secondly* because they are translated in the Tanslation of the Mahāvamsa by Turnour and revised by Wijesinha.

११६५ (९) केन केन निमित्तेन सीमा एत्थ गता'ति चे ।
एव सीमागतट्ठान इच्छमाना निबोधथ ॥ १९१(९) ॥

११६५ (१०) **नज्ञापासाणतित्थम्हि** पासाणे **कुड्डवाटकं** ।
ततो **कुम्बलवाटं तं महादीपं** ततो अगा ॥ १९१(१०) ॥

११६५ (११) ततो **ककुधपाळिङ्गो महाअङ्गनगो** ततो ।
ततो **खुज्जमधुलञ्च मरुत्त**पोक्खरणिं ततो ॥ १९१(११) ॥

११६५ (१२) **विजयारामउय्याने** उत्तरद्वारकोट्ठगो ।
गजकुम्भकपासाणं थुसवट्टिकमज्झगो ॥ १९१(१२) ॥

११६५ (१३) **अभये बलाकपासाणं महासुसान**मज्झगो ।
दीघपासाणकं गन्त्वा **कम्मारदेव**वामतो ॥ १९१(१३) ॥

११६५ (१४) निग्रोधमङ्गनं गन्त्वा हियगल्लसमीपके, ।
दीघावासब्राम्हणस्म देवाक पुब्बदक्खिण ॥ १९१ (१४) ॥

११६५ (१५) ततो तेलुमपालिङ्गो ततो तालचतुक्कगो ।
अस्समण्डलवामेन ससवाणं ततो अगा ॥ १९१ (१५) ॥

११६५ (१६) ततो मरुम्बतित्थङ्गो ततो उद्ध नदिं अगा ।
पठम चेतियपाचीने द्वे कदम्बा अगा सियु ॥ १९१ (१६) ॥

११६५ (१७) सेतिन्दगुत्तरज्जम्हि दमिळा दकसुद्धिका ।
नदिं दूरं'ति बन्धित्वा नगरा'सन्नमकसु तं ॥ १९१(१७) ॥

११६५ (१८) जीवमानकदम्बञ्च अन्तोसीम गतो अहु ।
मतकदम्बतीरेन सीमा उद्धकदम्बगा ॥ १९१ (१८) ॥

११६५ (१९) सीहसिनानतित्थेन उग्गन्त्वा तीरतो वज ।
पासाणतित्थं गन्त्वान निमित्त घट्टयी इसि ॥ १९१ (१९) ॥

११६५ (२०) निमित्तेसु पने'तस्मिं घट्टिते देवमानुसा ।
साधुकारं पवत्तंसु सासन सुप्पतिट्ठित ॥ १९१ (२०) ॥

११६६ रञ्ञा दिन्नाय सीताय निमित्ते परिकित्तयि ।
द्वतिंसमाळकत्थञ्च थूपारामत्थमेव च ॥ १९२ ॥

११६७ निमित्ते कित्तयित्वान महाथेरो महामति ।
सीमन्तरनिमित्ते च कित्तयित्वा यथाविधि ॥ १९३ ॥

११६८ अबन्धि सब्बसीमायो तस्मिं येव दिने वसि ।
महामही अकम्पित्थ सीमाबन्धे समापिते ॥ १९४ ॥

११६९ पञ्चमे दिवसे थेरो रञ्ञो गेहम्हि भुञ्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने सुत्तन्तं **खज्जनीयकं** ॥ १९५ ॥

११७० महाजनस्स देसेत्वा सहस्सं मानुसे तहिं ।
पायेत्वा अमतं पानं महामेघवने वसि ॥ १९६ ॥

११७१ छट्ठे'पि दिवसे थेरो रञ्ञो गेहम्हि भुञ्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने सुत्त **गोमयपिण्डिकं** ॥ १९७ ॥

११७२ देसयित्वा देसनञ्ञू सहस्स येव मानुसे ।
पापयित्वा'भिसमयं महामेघवने वसि ॥ १९८ ॥

११७३ सत्तमे दिवसे थेरो राजगेहम्हि भुञ्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने **धम्मचक्कपवत्तनं** ॥ १९९ ॥

११७४ सुत्तन्त देसयित्वान सहस्सं येव मानुसे ।
पापयित्वा'भिसमयं महामेघवने वसि ॥ २०० ॥

११७५ एव हि अड्ढनवमसहस्सानि जुतिन्धरो ।
कारयित्वा'भिसमयं दिवसेहे'व सत्तहि ॥ २०१ ॥

११७६ तं महानन्दनवन वुच्चते तेन तादिना ।
सासनजोतितट्ठानं इति जोतिवन इति ॥ २०२ ॥

११७७ तिस्सा'रामम्हि कारेसि राजा थेरस्स आदितो ।
पासाद सीघमु'क्काय सुखापेत्वान मत्तिका ॥ २०३ ॥

११७८ पासादो कालका'भासो आसि सो, तेन तं तहिं ।
कालपासादपरिवेणं इति ससङ्खमु'पागतं ॥ २०४ ॥

११७९ ततो महाबोधिघरं **लोहपासादमेव** च ।
सलाकग्गञ्च कारेसि **भत्तसालञ्च** साधुक ॥ २०५ ॥

११८० बहूनि परिवेणानि साधु पोक्खरणी पि च ।
रत्तिट्ठानदिवाट्ठानपभूतीनि च कारयि ॥ २०६ ॥

११८१ तस्स नहातपापस्स न्हानपोक्खरणीतटे ।
सुन्हातपरिवेणं'ति परिवेणं पवुच्चति ॥ २०७ ॥

११८२ तस्स चङ्कमितट्ठाने दीपदीपस्स साधुनो ।
वुच्चते परिवेणं त **दीघचङ्कमनं** इति ॥ २०८ ॥

११८३ अग्गफलसमापत्तिं समापज्जि यहि तु सो ।
फलग्गपरिवेणं'ति एत तेन पवुच्चति ॥ २०९ ॥

११८४ अपस्साय अपस्सेन थेरो यत्थ निसीदि सो ।
थेरापस्सयपरिवेणं एतं तेन पवुच्चति* ॥ २१० ॥

११८५ बहू मरुगणा यत्थ उपासिंसु उपेच्च त ।
तेने'व त **मरुगणपरिवेणं**' ति वुच्चति ॥ २११ ॥

११८६ सेनापति तस्स रञ्ञो थेरस्स **दीघसन्दको** (v l. सन्दनो ।)
कारेसि **चूळपासादं** महाथम्भेहि अट्ठहि ॥ २१२ ॥

११८७ **दीघसन्दसेनापतिपरिवेणं** ति त तहिं ।
वुच्चते परिवेण त पमुख पमुखाकरं ॥ २१३ ॥

११८८ देवानम्पियवचनोप'गूळ्हनामो
लङ्काय पठमं इम महाविहारं ।
राजा सो सुमति महामहिन्दथेरं
आगम्मा'मलमतिं एत्थ कारयित्था'ति ॥ २१४ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे महाविहारपटिग्गहणो**
नाम **पण्णरसमो** परिच्छेदो ।

---

* This verse is omitted in the Singhalese edition.

सोळसमो परिच्छेदो

[चेतियपब्बतविहारपटिग्गहणो]

११८९ पुरे चरित्वा पिण्डाय करित्वा जनसङ्गहं ।
राजगेहम्हि भुञ्जन्तो करोन्तो राजसङ्गहं ॥ १ ॥

११९० छब्बीसदिवसे थेरो महामेघवने वसि ।
आसाळ्हसुक्कपक्खस्स तेरसे दिवसे पन ॥ २ ॥

११९१ राजगेहम्हि भुञ्जित्वा महारञ्ञो महामति ।
महा'प्पमादसुत्तन्तं देसयित्वा ततो'व सो ॥ ३ ॥

११९२ विहारकरणं इच्छं तत्थ **चेतियपब्बते** ।
निक्खम्म पुरिमद्वारा अगा चेतियपब्बतं ॥ ४ ॥

११९३ थेरं तत्थ गतं सुत्वा रथमा'रुय्ह भूपति ।
देवियो द्वे च आदाय थेरस्सा'नुपदं अगा ॥ ५ ॥

११९४ थेरा **नागचतुक्कम्हि** नहात्वा रहदे तहिं ।
पब्बता'रोहणत्थाय अट्ठंसु पटिपाटिया ॥ ६ ॥

११९५ राजा रथा तदो'रुय्ह अट्ठा (v. l. सब्बे) थेरे'भिवादिय ।
"उण्हे किलन्तो किं राज आगतो'सी" ति आहु ते ॥ ७ ॥

११९६ "तुम्हाकं गमनासङ्की आगतो'म्हो"ति भासिते ।
"इधे'व वस्सं वसितुं आगतम्हा"ति भासिय ॥ ८ ॥

११९७ **वस्सू'पनायिकं** थेरो **खन्धकं** खन्धकोविदो ।
कथेसि रञ्ञो, तं सुत्वा भागिनेय्यो च राजिनो ॥ ९ ॥

११९८ **महारिट्ठो** महामच्चो पञ्चपञ्ञासभातुहि ।
सद्धिं जेट्ठकनिट्ठेहि राजानमभितो ठितो ॥ १० ॥

११९९ याचित्वा तदहू'येव पब्बजुं थेरसन्तिके ।
पत्ता'रहत्तं सब्बे'पि ते खुरग्गे महामती ॥ ११ ॥

१२०० **कण्टकचेतियट्ठानं** परितो तदहे'व सो ।
कम्मानि आरभापेत्वा लेणानि अट्ठसट्ठियो ॥ १२ ॥

१२०१ आगमासि पुरं राजा, थेरा तत्थे'व ते वसुं, ।
काले पिण्डाय नगरं पविसन्ता'नुकम्पका ॥ १३ ॥

१२०२ निट्ठिते लेणकम्मम्हि आसाळ्हपुण्णमासिय ।
गन्त्वा अदासि थेरानं राजा **विहारदक्खिणं** ॥ १४ ॥

१२०३ द्वत्तिंसमाळकानञ्च विहारस्स च तस्स खो ।
सीमं सीमा'तिगो थेरो बन्धित्वा तदहे'व सो ॥ १५ ॥

१२०४ तेस पब्बज्जा'पेक्खान अकासि उपसम्पदं ।
सब्बेस सब्बपठम बद्धे तुम्बरुमाळके ॥ १६ ॥

१२०५ एते द्वासट्ठि अरहन्तो सब्बे चेतियपब्बते ।
तत्थ वस्स उपगन्त्वा अकसु राजसङ्गहं ॥ १७ ॥

१२०६ देवमनुस्सगणा गणित तं
तञ्च गण गुणवित्थतकित्ति ।
यातमु'पेच्च च मानयमाना
पुञ्ञचय विपुल अकरिंसू'ति ॥ १८ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे चेतियपब्बतविहारपटिग्गहणो** नाम **सोळसमो परिच्छेदो ।**

सत्तरसमो परिच्छेदो

[धात्वा'गमनं]

१२०७ वुत्थवस्सो पवारेत्वा कत्तिकपुण्णमासिय ।
अवोच'द महाराज महाथेरो महामति ॥ १ ॥

१२०८ " चिरदिट्ठो हि सम्बुद्धो सत्था नो मनुजाधिप ।
अनाथवास अवसिम्ह, नत्थि नो पूजिय इध " ॥ २ ॥

१२०९ " भासित्थ ननु भन्ते मे सम्बुद्धो निब्बुतो ? " इति ।
आह " धातुसु दिट्ठेसु दिट्ठो होति जिनो " इति ॥ ३ ॥

१२१० " विदितो वो अधिप्पायो थूपस्स करणे मया ।
कारेस्सामि अह थूप तुम्हे जानाथ धातुयो " ॥ ४ ॥

१२११ " मन्तेहि सुमनेना " ति थेरो राजानम'ब्रवि ।
राजा'ह सामणेरं तं " कुतो लच्छाम धातुयो ? " ॥ ५ ॥
१२१२ " विभूसयित्वा नगरं मग्गञ्च मनुजाधिप ।
उपोसथी सपरिसो हत्थिमा'रुय्ह मङ्गलं ॥ ६ ॥
१२१३ सेतच्छत्तं धारयन्तो तालावचरसंहितो ।
महानागवनुय्यानं सायण्हसमये वज ॥ ७ ॥
१२१४ धातुभेदञ्ञुनो राज धातुयो तत्थ लच्छसि " ।
इच्चा'ह सामणेरो सो सुमनो तं सुमानसं ॥ ८ ॥
१२१५ थेरो'थ राजकुलतो गन्त्वा चेतियपब्बतं ।
आमन्तयि सामणेरं सुमन सुमनोगतिं ॥ ९ ॥
१२१६ " एहि त्व भद्द सुमन, गन्त्वा **पुप्फपुरं** वरं ।
अय्यक ते महाराज एव नो वचन वद ॥ १० ॥
१२१७ सहायो ते महाराज महाराजा मरुप्पियो ।
पसन्नो बुद्धसमये थूपं कारेतुमि'च्छति ॥ ११ ॥
१२१८ मुनिनो धातुयो देहि पत्त भुत्तञ्च सत्थुना ।
सरीरधातुयो सन्ति बहवो हि तवन्तिके ॥ १२ ॥
१२१९ पत्तपूरा गहेत्वा ता गन्त्वा देवपुरं वरं ।
सक्क देवानमि'न्द त एव नो वचनं वद ॥ १३ ॥
१२२० तिलोकदक्खिणेय्यस्स **दाठाधातु** च दक्खिणा ।
तवन्तिकम्हि देविन्द, **दक्खिणक्खकधातु** च ॥ १४ ॥
१२२१ दाठ तमेव पूजेहि, अक्खकं देहि सत्थुनो ।
लङ्कादीपस्स किच्चेसु मा पमज्जि सुराधिप " ॥ १५ ॥
१२२२ " एव भन्ते "ति वत्वा सो सामणेरो महिद्धिको ।
तं खण येव आगम्म धम्मासोकस्स सन्तिकं ॥ १६ ॥
१२२३ **सालमूलम्हि** ठपितं महाबोधिं तहिं सुभ ।
कत्तिकच्छणपूजाहि पूजियन्तञ्च अद्दस ॥ १७ ॥
१२२४ थेरस्स वचनं वत्वा राजतो लद्धधातुयो ।
पत्तपूरा गहेत्वान हिमवन्तमु'पागमि ॥ १८ ॥

१२२५ हिमवन्ते ठपेत्वान सधातु पत्तमु'त्तमं ।
देविन्दसन्तिक गन्त्वा थेरस्स वचनं भणि ॥ १९ ॥

१२२६ चूळामणिचेतियम्हा गहेत्वा दक्खिणक्खकं ।
सामणेरस्स पादासि सक्को देवानमि'स्सरो ॥ २० ॥

१२२७ त धातुं धातुपत्तञ्च आदाय सुमनो ततो ।
आगम्म चेतियगिरिं थेरस्सा'दासि त यति ॥ २१ ॥

१२२८ महानागवनुय्यानं वुत्तेन विधिना'गमा ।
सायण्हसमये राजा राजसेनापुरक्खतो ॥ २२ ॥

१२२९ ठपेसि धातुयो सब्बा थेरो तत्थे'व पब्बते ।
मिस्सकं पब्बतं तस्मा आहु चेतियपब्बतं ॥ २३ ॥

१२३० ठपेत्वा धातुपत्त त थेरो चेतियपब्बते ।
गहेत्वा अक्खक धातुं सङ्केतं सगणो'गमा ॥ २४ ॥

१२३१ " सचा'य मुनिनो धातु छत्तं नमतु मे सय ।
जण्णुकेहि करी ठातु धातुचङ्गोटको अय ॥ २५ ॥

१२३२ सिरस्मिं मे पतिट्ठातु आगम्म सह धातुया " ।
इति राजा विचिन्तेसि चिन्तितं त तथा अहु ॥ २६ ॥

१२३३ अमतेना'मिसित्तो'व अहु हट्ठो'ति भूपति ।
सीसतो'थ (v. l. त) गहेत्वान हत्थिक्खन्धे ठपेसि तं ॥ २७ ॥

१२३४ हट्ठो हत्थी कोञ्चनादं अका, कम्पित्थ मेदिनी ।
ततो नागो निवत्तित्वा सथेरबलवाहनो ॥ २८ ॥

१२३५ पुरत्थिमेन द्वारेन पविसित्वा पुरं सुभ ।
दक्खिणेन च द्वारेन निक्खमित्वा ततो पुन ॥ २९ ॥

१२३६ थूपारामे चेतियस्स ठानतो पच्छतो कत ।
महेज्जावत्थु (v. l. पमोज्जवत्थु) गन्त्वान बोधिट्ठाने निवत्तिय ॥ ३० ॥

१२३७ पुरत्थावदनो अट्ठा, थूपट्ठान तदा हि तं ।
कदम्बपुप्फआदारिवल्लीहि वितत अहु ॥ ३१ ॥

१२३८ मनुस्सदेवो देवेहि तं ठानं रक्खित सुचिं ।
सोधापेत्वा भूसयित्वा तं खणं येव साधुकं ॥ ३२ ॥

१२३९ धातुओरोहणत्थाय आरमि हत्थिक्खन्धतो ।
नागो न इच्छि तं, राजा थेरं पुच्छित्थ त मनं ॥ ३३ ॥

१२४० "अत्तनो खन्धसमके ठाने ठपनमि'च्छति
धातुओरोहणं तेन तेन न इट्ठं" ति सो, ब्रवि ॥ ३४ ॥

१२४१ आणापेत्वा खणं येव सुक्खातो' भयवापितो ।
सुक्खकद्दमखण्डेहि चिनापेत्वान त समं ॥ ३५ ॥

१२४२ अलङ्करित्वा बहुधा राजा तं ठानमु'त्तमं ।
ओरोहेत्वा हत्थिखन्धा धातुं तत्थ ठपेसि तं ॥ ३६ ॥

१२४३ धाता'रक्ख संविधाय ठपेत्वा तत्थ हत्थिनं ।
धातुथूपस्स करणे राजा तुरितमानसो ॥ ३७ ॥

१२४४ बहु मनुस्से योजेत्वा इट्ठकाकरणे लहु ।
धातुकिच्चं विचिन्तेन्तो सामच्चो पाविसी पुरं ॥ ३८ ॥

१२४५ महामहिन्दथेरो तु महामेघवनं सुभं
सगणो अभिगन्त्वान तत्थ वासम'कप्पयि ॥ ३९ ॥

१२४६ रत्तिं नागो 'नुपरियाति तं ठानं सो सधातुकं ।
बोधिठानम्हि सालाय दिवा ठाति सधातुको ॥ ४० ॥

१२४७ वत्थुस्स तस्सो'परितो थूप थेरमतानुगो ।
जङ्घामत्तं चिनापेत्वा कतिपाहेन भूपति ॥ ४१ ॥

१२४८ तत्थ धातुपतिट्ठानं घोसापेत्वा उपागमि ।
ततो ततो समन्ता च समागमि महाजनो ॥ ४२ ॥

१२४९ तस्मिं समागमे धातु हत्थिक्खन्धा नभुग्गता ।
सत्ततालप्पमाणम्हि दिस्सन्ती नभसिट्ठिता ॥ ४३ ॥

१२५० विम्हापयन्ती जनतं **यमकं पाटिहारियं**
गण्डम्बमूले बुद्धो'व अकरि लोमहंसनं ॥ ४४ ॥

१२५१ ततो निक्खन्तजालाहि जलधाराहि चा'सकिं ।
सब्बा (v. l. सय) ओभासिता सित्ता सब्बा लङ्कामही अहु ॥४५॥

१२५२ परिनिब्बाणमञ्चम्हि निपन्नेन जिनेन हि ।
कतं **महाअधिट्ठानपञ्चकं** पञ्चचक्खुना ॥ ४६ ॥

१२५३ " गच्छमाना महाबोधिसाखा'सोकेन दक्खिणा ।
छिज्जित्वान सयं येव पतिट्ठातु कटाहके ॥ ४७ ॥

१२५४ पतिट्ठहित्वा सा साखा छब्बण्णरस्मियो सुभा ।
रञ्जयन्ती दिसा सब्बा फलपत्तेहि मुञ्चतु ॥ ४८ ॥

१२५५ ससुवण्णकटाहा सा उग्गन्त्वान मनोरमा ।
अदिस्समाना सत्ताहं हिमगब्भम्हि तिट्ठतु ॥ ४९ ॥

१२५६ थूपारामे पतिट्ठन्तं मम दक्खिणअक्खक ।
करोतु नभमु'ग्गन्त्वा यमक पाटिहारियं ॥ ५० ॥

१२५७ लङ्का'लङ्कारभूतम्हि हेममालिकचेतिये ।
पतिट्ठहन्तियो धातु दोणमत्ता ममा'मला ॥ ५१ ॥

१२५८ बुद्धवेसधरा हुत्वा उग्गन्त्वा नभसिट्ठिता ।
पतिट्ठन्तु करित्वान यमक पाटिहारिय " ॥ ५२ ॥

१२५९ अधिट्ठानानि पञ्चे'व अधिट्ठासि तथागतो ।
अकासि तस्मा सा धातु तदा तं पाटिहारिय ॥ ५३ ॥

१२६० आकासा ओतरित्वा ग्गा अट्ठा भूपस्स मुद्धनि,।
अतीव तुट्ठो (v. l. हट्ठो) तं राजा पतिट्ठापेसि चेतिये ॥ ५४ ॥

१२६१ पतिट्ठिताय तस्सा च धातुया चेतिये तदा ।
अहु महाभूमिचालो अब्भुतो लोमहसनो ॥ ५५ ॥

१२६२ एव अचिन्तिया बुद्धा, बुद्धधम्मा अचिन्तिया, ।
अचिन्तिये पसन्नान विपाको होति अचिन्तियो ॥ ५६ ॥

१२६३ त पाटिहारिय दिस्वा पसीदिंसु जिने जना, ।
मत्ता'भयो राजपुत्तो कनिट्ठो राजिनो पन ॥ ५७ ॥

१२६४ मुनिस्सरे पसीदित्वा याचित्वान नरिस्सरं ।
पुरिसानं सहस्सेन सह पब्बजि सासने ॥ ५८ ॥

१२६५ चेतापिगामतो चा'पि द्वारमण्डलतो'पि च ।
विहिरबीजतो चा'पि तथा गल्लकपीठतो ॥ ५९ ॥

१२६६ तथो'पतिस्सगामा च पञ्च पञ्च सतानि च ।
पब्बजुं दारका हट्ठा जातसद्धा तथागते ॥ ६० ॥

१२६७ एवं पुरा बाहिरा च सब्बे पब्बजिता तदा ।
तिंसभिक्खुसहस्सानि अहेसुं जिनसासने ॥ ६१ ॥

१२६८ थूपारामे थूपवरं निट्ठापेत्वा महीपति ।
रतनादीहि ने'केहि सदा पूजम'कारयि ॥ ६२ ॥

१२६९ राजोरोधा खत्तिया च अमच्चा नागरा तथा ।
सब्बे जानपदा चे'व पूजाकंसु विसुं विसुं ॥ ६३ ॥

१२७० थूपपुब्बङ्गम राजा विहारं एत्थ कारयि, ।
थूपारामो'ति तेने'स विहारो विस्सुतो अहु ॥ ६४ ॥

१२७१ सकधातु सरीरकेन चे'व
परिनिब्बाणगतो'पि लोकनाथो ।
जनताय हितं सुखञ्च सम्मा
बहुधा'कासि, ठिते जिने कथा का?'ति ॥ ६५ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे धात्वागमनो** नाम **सत्तरसमो** परिच्छेदो ।

अट्ठारसमो परिच्छेदो

[महाबोधिगहणो]

१२७२ महाबोधिञ्च थेरिञ्च आनापेतु महीपति ।
थेरेन वुत्तवचनं सरमानो सके पुरे ॥ १ ॥

१२७३ अन्तोवस्सेकदिवसं निसिन्नो थेरसन्तिके ।
सहामच्चेहि मन्तेत्वा भागिनेय्यं सकं सय ॥ २ ॥

१२७४ अरिट्ठनामका'मच्च तस्मिं कम्मे नियोजयं ।
मन्त्वा आमन्तयित्वा तं इदं वचनम'ब्रवि ॥ ३ ॥

१२७५ "तात सक्खिसि गन्त्वा त्वं धम्मासोकस्स सन्तिकं ।
महाबोधिं सङ्घमित्तं थेरिं आनयितुं इध?" ॥ ४ ॥

१२७६ "सक्खिस्सामि अहं देव आनेतुं ता ततो इध, ।
इधा'गतो पब्बजितुं सचे लच्छामि मानद" ॥ ५ ॥

१२७७ "एव होतू" ति वत्वान राजा तं तत्थ पेसयि, ।
सो थेरस्स च रञ्ञो च सासन गय्ह वन्दिय ॥ ६ ॥

१२७८ अस्सयुजसुक्खपक्खे निक्खन्तो दुतिये'हनि ।
सो'नुयुत्तो जम्बुकोले नावमा'रुय्ह पट्टने ॥ ७ ॥

१२७९ महोदधिं तरित्वान थेराधिट्ठानयोगतो ।
निक्खन्तदिवसे येव रम्मं पुप्फपुरं गतो ॥ ८ ॥

१२८० अनुलादेवी सा सद्धिं पञ्चकञ्ञासतेहि च ।
अन्तेपुरिकइत्थीन तथा पञ्चसतेहि च ॥ ९ ॥

१२८१ दससीलं समादाय कासायवसना सुचि ।
पब्बज्जापेक्खिणी सेखा पेक्खन्ती थेरियागमं ॥ १० ॥

१२८२ नगरस्सेकदेसम्हि रम्मे भिक्खुणु'पस्सये ।
कारापिते नरिन्देन वासं कप्पेसि सुब्बता ॥ ११ ॥

१२८३ उपासिकाहि ताहे'स वुत्थो भिक्खुणु'पस्सयो ।
उपासिकाविहारो'ति तेन लङ्काय विस्सुतो ॥ १२ ॥

१२८४ भागिनेय्यो महारिट्ठो धम्मासोकस्स राजिनो ।
अप्पेत्वा राजसन्देसं थेरसन्देस'मब्रवि ॥ १३ ॥

१२८५ "भातुजाया सहायस्स रञ्ञो ते राजकुञ्जरा ।
आकङ्खमाना पब्बज्जं निच्चं वसति संयता ॥ १४ ॥

१२८६ सङ्घमित्त भिक्खुणि तं पब्बाजेतु विसज्जय ।
ताय सद्धिं महाबोधि दक्खिणसाखमे'व च" ॥ १५ ॥

१२८७ थेरिया च तमे'वत्थं अब्रवि थेरभासित ।
गन्त्वा पितुसमीप सा थेरी थेरमतं ब्रवि ॥ १६ ॥

१२८८ आह राजा" तुव अम्म अपस्सन्तो कथं अहं ।
सोक विनोदयिस्सामि पुत्तनत्तवियोगजं ? " ॥ १७ ॥

१२८९ आह सा " मे महाराज भातुनो वचनं गरु ।
पब्बाजनीया च बहू, गन्तब्बं तत्थ तेन मे" ॥ १८ ॥

१२९० "सत्थापातं अनरहा महाबोधि महीरुहा, ।
कथ नु साखं गण्हिस्सं ?" इति राजा विचिन्तयि ॥ १९ ॥

१२९१ अमच्चस्स महादेवनामकस्स मतेन सो ।
भिक्खुसङ्घं निमन्तेत्वा भोजेत्वा पुच्छि भूपति ॥ २० ॥

१२९२ भन्ते लङ्कं महाबोधि पेसेतब्बा नु खो ?"इति ।
थेरो मोग्गलिपुत्तो सो "पेसेतब्बा"ति भासिय ॥ २१ ॥

१२९३ कतं महाअधिट्ठानपञ्चक पञ्चचक्खुना ।
अभासि रञ्ञो, तं सुत्वा तुस्सित्वा धरणीपति ॥ २२ ॥

१२९४ सत्तयोजनिकं मग्गं सो महाबोधिगामिन ।
सोधापेत्वान सक्कच्च भूसापेसि अनेकधा ॥ २३ ॥

१२९५ सुवण्ण नीहरापेसि कटाहकरणाय च ।
विस्सकम्मो च आगन्त्वा स तुलाधाररूपवा ॥ २४ ॥

१२९६ " कटाहं किम्पमाण नु करोमी ? " ति अपुच्छि तं ।
" ञत्वा पमाणं त्वं येव करोहि " इति भासिते ॥ २५ ॥

१२९७ सुवण्णानि गहेत्वान हत्थेन परिमज्जिय ।
कटाहं तङ्खणं येव निम्मिनित्वान पक्कमि ॥ २६ ॥

१२९८ नवहत्थपरिक्खेपं पञ्चहत्थं गभीरतो ।
तिहत्थविक्खम्भयुत्तं अट्ठङ्गुलघनं सुभं ॥ २७ ॥

१२९९ युवस्स हत्थिनो सोण्डपमाणमुखवत्तिकं ।
गाहापेत्वान तं राजा बालसुरियसमप्पभं ॥ २८ ॥

१३०० सत्तयोजनदीघाय वित्थताय तियोजनं ।
सेनाय चतुरङ्गिनिया महाभिक्खुगणेन च ॥ २९ ॥

१३०१ उपागम्म महाबोधिं नानालङ्कारभूसितं ।
नानारतनविचित्त विविध धजमालिनिं ॥ ३० ॥

१३०२ नानाकुसुमसङ्किण्णं नानातुरियघोसितं ।
परिवारयित्वा सेनाय परिक्खिपिय साणिया ॥ ३१ ॥

१३०३ महाथेरसहस्सेन पमुखेन महागणे ।
रञ्ञं पत्ताभिसेकानं सहस्सेना'धिकेन च ॥ ३२ ॥

१३०४ परिवारयित्वा अत्तानं महाबोधिञ्च साधुकं ।
उल्लोकयि महाबोधिं पग्गहेत्वान अञ्जलिं ॥ ३३ ॥

१३०५ तस्सा दक्खिणसाखाय चतुहत्थप्पमाणक ।
ठानं खन्ध ठापयित्वान साखा अन्तरधायिसुं ॥ ३४ ॥

१३०६ तं पाटिहारियं दिस्वा पतीतो पठवीपति ।
"पूजेम'हं महाबोधिं रज्जेना" ति उदीरिय ॥ ३५ ॥

१३०७ अभिसिञ्चि महाबोधिं महारज्जेन भूपति ।
पुप्फादीहि महाबोधिं पूजेत्वा तिपदक्खिण ॥ ३६ ॥

१३०८ कत्वा अट्ठसु ठानेसु वन्दित्वान कतञ्जलि ।
सुवण्णखचिते पीठे नानारतनमण्डिते ॥ ३७ ॥

१३०९ स्वारोहे यावसाखु'च्चे तं सुवण्णकटाहकं ।
ठपापेत्वान आरुय्ह गहेतुं साखमु'त्तम ॥ ३८ ॥

१३१० आदियित्वान सोवण्णतुलिकाय मनोसिल ।
लेख दत्वान साखाय सच्चकिरियं अका इति ॥ ३९ ॥

१३११ " लङ्कादीप यदि इतो गन्तब्ब उरुबोधिया ।
निब्बेमतिको बुद्धस्स सासनम्हि सचे अहं, ॥ ४० ॥

१३१२ सयं एव महाबोधिसाखाय दक्खिणा सुभा ।
छिज्जित्वान पतिट्ठातु इध हेमकटाहके " ॥ ४१ ॥

१३१३ लेखाठाने महाबोधि छिज्जित्वा सयमे'व सा ।
गन्धकद्दमगपूरस्स कटाहस्सो'परिट्ठिता ॥ ४२ ॥

१३१४ मूललेखाय उपरि तियङ्गुलतियङ्गुले ।
दस मनोसिलालेखा परिक्खिपि नरिस्सरो, ॥ ४३ ॥

१३१५ आदिया थूलमूलानि खुद्दकानेतराहि तु ।
निक्खमित्वा दस दस जालिभूतानि ओतरुं ॥ ४४ ॥

१३१६ त पाटिहारिय दिस्वा राजा'तीव पमोदितो ।
तत्थे'वा'कासि उक्कुट्ठिं समन्ता परिसा'पि च ॥ ४५ ॥

१३१७ भिक्खुसङ्घो साधुकारं तुट्ठचित्तो पवेदयि ।
चेलुक्खेपसहस्सानि पवत्तिंसु समन्त तो ॥ ४६ ॥

१३१८ एवं सतेन मूलानं तत्थ सा गन्धकद्दमे ।
पतिट्ठासि महाबोधि पसादेन्ति महाजनं ॥ ४७ ॥

१३१९ तस्सा खन्धो दसहत्थो, पञ्च साखा मनोरमा ।
चतुहत्था चतुहत्था, वसङ्कुफलमण्डिता ॥ ४८ ॥

१३२० सहस्सं तु पसाखानं साखानं तासमा'सि च ।
एमवा'सि महाबोधि मनोहरसिरीधरा ॥ ४९ ॥

१३२१ कटाहम्हि महाबोधि पतिट्ठितखणे मही ।
अकम्पि, पाटिहीरानि अहेसुं विविधानि च ॥ ५० ॥

१३२२ सयं नादेहि तुरियानं देवेसु मानुसेसु च ।
साधुकारनिनादेहि देवब्रम्हगणस्स च ॥ ५१ ॥

१३२३ मेघानं मिगपक्खीनं यक्खादीनं रवेहि च ।
रवेहि च महीकम्पे एककोलाहलं अहु ॥ ५२ ॥

१३२४ बोधिया फलपत्तेहि छब्बण्णरस्मियो सुभा ।
निक्खमित्वा चक्कवाळ सकलं सोभयिंसु च ॥ ५३ ॥

१३२५ सकटाहा महाबोधि उग्गन्त्वान ततो नभं ।
अट्ठासि हिमगब्भम्हि सत्ताहानि अदस्सना, ॥ ५४ ॥

१३२६ राजा ओरुय्ह पीठम्हा तं सत्ताहं तहिं वसं ।
निच्च महाबोधि पूजं अकासि च अनेकधा ॥ ५५ ॥

१३२७ अतीते तम्हि सत्ताहे सब्बे हिमवलाहका ।
पविसिंसु महाबोधिं सब्बा ता रस्मियो'पि च ॥ ५६ ॥

१३२८ सुद्धे नभसि दस्सित्थ सा कटाहे पतिट्ठिता ।
महाजनस्स सब्बस्स महाबोधि मनोरमा ॥ ५७ ॥

१३२९ पवत्तम्हि महाबोधि विविधे पाटिहारिये ।
विम्हापयन्ती जनतं पठवीतलमो'रुहि ॥ ५८ ॥

१३३० पाटिहीरेहि नेकेहि तेहि सो पीणितो पुन ।
महाराजा महाबोधिं महारज्जेन पूजयि ॥ ५९ ॥

१३३१ महाबोधिं महारज्जे अभिसिञ्चिय पूजयं ।
नानापूजाहि सत्ताहं पुन तत्थे'व सो वसि ॥ ६० ॥

१३३२ अस्सयुजसुक्कपक्खे पण्णरसउपोसथे ।
अग्गहेसि महाबोधिं, द्विसत्ताह'च्चये ततो ॥ ६१ ॥

१३३३ अस्सयुजकालपक्खे चतुद्दसउपोसथे ।
रथे सुभे ठपेत्वान महाबोधिं रथेसभो ॥ ६२ ॥

१३३४ पूजयं तं दिनं येव उपनेत्वा सकं पुरं ।
अलङ्करित्वा बहुधा कारेत्वा मण्डपं सुभं ॥ ६३ ॥

१३३५ कत्तिके सुक्कपक्खस्स दिने पाटिपदे तहिं ।
महाबोधिं महासालमूले पाचीनको सुभे ॥ ६४ ॥

१३३६ ठपापेत्वान कारेसि पूजा'नेका दिने दिने ।
गाहतो सत्तरसमे दिवसे तु नवङ्कुरा ॥ ६५ ॥

१३३७ सकिं येव अजायिंसु तस्सा, तेन नराधिपो ।
तुट्ठचित्तो महाबोधिं पुन रज्जेन पूजयि ॥ ६६ ॥

१३३८ महारज्जे'भिसिञ्चित्वा महाबोधिं महिस्सरो ।
कारेसि च महाबोधिपूजं नानप्पकारकं ॥ ६७ ॥

१३३९ इति कुसुमपुरे सरे सरेसा
बहुविधचारुधजाकुला विसाला ।
सुरुचिरपवरोरुबोधिपूजा
मरुनरचित्तविकासिनी अहोसी'ति' ॥ ६८ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे**
महाबोधिगहणो नाम **अट्ठारसमो** परिच्छेदो ।

एकूनवीसतिमो परिच्छेदो

[महाबोधिआगमनं]

१३४० महाबोधिरक्खणत्थं अट्ठारस रथेसभो ।
देवकुलानि दत्वान अट्ठा'मच्चकुलानि च ॥ १ ॥

१३४१ अट्ठ ब्राम्हणकुलानि अट्ठ सेट्ठिकुलानि (v. l. वेस्सकुलानि) च ।
गोपकानं तरच्छानं कुलिङ्गानं कुलानि च ॥ २ ॥

१३४२ तत्थे'व पेसकारानं कुम्भकारानमे'व च ।
सब्बेसञ्चा'पि सेनीनं नागयक्खानमे'व च ॥ ३ ॥

१३४३ हेमसज्झुघटे चे'व दत्वा अट्ठट्ठ मानदो ।
आरोपेत्वा महाबोधिं नावं गङ्गाय भूपति (v. l. भूसितं) ॥ ४ ॥

१३४४ सङ्घमित्तं महाथेरिं सद्धे'कादसभिक्खुणिं ।
तत्थे'वा'रोपयित्वान अरिट्ठपमुखे'पि च ॥ ५ ॥

१३४५ नगरा निक्खमित्वान विञ्झाटविम'तिच्च सो ।
तामलित्तिं अनुप्पत्तो सत्ताहेने'व भूपति ॥ ६ ॥

१३४६ अच्चुळाराहि पूजाहि देवा नागा नरा'पि च ।
महोबोधिं पूजयन्ता सत्ताहेने'वु'पागमुं ॥ ७ ॥

१३४७ महासमुद्दतीरम्हि महाबोधिं महीपति ।
ठपापेत्वान पूजेसि महारज्जेन सो पुन ॥ ८ ॥

१३४८ महाबोधिं महारज्जे अभिसिञ्चिय कामदो ।
मग्गसिरसुक्कपक्खे दिने पाटिपदे ततो ॥ ९ ॥

१३४९ उच्चारेतुं महाबोधिं तेहि ये'वट्ठअट्ठहि ।
सालमूलम्हि दिन्नेहि जातु'ग्गतकुलेहि सो ॥ १० ॥

१३५० उक्खिपित्वा महाबोधिं गलमत्त जलं तहिं ।
ओगाहेत्वा स नावाय पतिट्ठापयि साधुकं ॥ ११ ॥

१३५१ नावं आरोपयित्वा तं महाथेरिं सथेरिकं ।
महारिट्ठं महामच्चं इद वचनम'ब्रवि ॥ १२ ॥

१३५२ " अहं रज्जेन तिक्खत्तु महाबोधिम'पूजयिं ।
एवमे'वाभिपूजेतु राजा रज्जेन मे सखा " ॥ १३ ॥

१३५३ इदं वत्वा महाराजा तीरे पञ्जलिको ठितो ।
गच्छमानं महाबोधिं पस्सं अस्सूनि वत्तयि ॥ १४ ॥

१३५४ " मुञ्चमानो महाबोधिरुक्खो दसबलस्स सो ।
जालं सरसरंसि'व गच्छति वत रे " इति ॥ १५ ॥

१३५५ महाबोधिवियोगेन धम्मासोको ससोकवा ।
कन्दित्वा परिदेवित्वा अगमासि सकं पुरं ॥ १६ ॥

१३५६ महाबोधिसमारूळ्हा नावा पक्खन्दि तोयधिं ।
समन्ता योजने वीचि सन्निसीदि महण्णवे ॥ १७ ॥

१३५७ पुप्फिसु पञ्चवण्णानि पदुमानि समन्ततो ।
अन्तलिक्खे पवज्जिसु अनेकतुरियानि च ॥ १८ ॥

१३५८ देवताहि अनेकाहि पूजा'नेका पवत्तिता ।
गहेतु महाबोधिं नागा'कंसु विकुब्बनं ॥ १९ ॥

१३५९ सङ्घमित्ता महाथेरी अभिञ्ञाबलपारगा ।
सुपण्णरूपा हुत्वान ते तासेसि महोरगे ॥ २० ॥

१३६० ते तासिता महाथेरिं याचित्वान महोरगा ।
नयित्वान महाबोधिं भुजङ्गभवन ततो ॥ २१ ॥

१३६१ सत्ताह नागरज्जेन पूजाहि विविधाहि च ।
पूजयित्वान आनेत्वा नावाय ठपयिंसु ते ॥ २२ ॥

१३६२ तदहे' व महाबोधि जम्बुकोल इधा'गमा ।
देवानम्पियतिस्सो तु राजा लोकहिते रतो ॥ २३ ॥

१३६३ सुमनसामणेरम्हा पुब्बे सुततदागमो ।
मग्गसिरादिदिनतो पभुतीव सदादरो ॥ २४ ॥

१३६४ उत्तरद्वारतो याव जम्बुकोल महापथ ।
विभूसयित्वा सकल महाबोधिगतासयो ॥ २५ ॥

१३६५ समुद्दपण्णसालाय ठाने ठत्वा महण्णवे ।
आगच्छन्त महाबोधिं महाथेरिद्धिया'द्दस ॥ २६ ॥

१३६६ तस्मिं ठाने कता साला पकासेतु तम'ब्भुत ।
समुद्दपण्णसाला'ति (v l. समुद्दसतसाला) नामेना'सी'ध
पाकटा ॥ २७ ॥

१३६७ महाथेरानुभावेन सद्धिं थेरेहि तेहि च ।
तदहे'वागमा राजा जम्बुकोलंससेनको ॥ २८ ॥

१३६८ महाबोधा'गमे पीतिवेगेनु'न्नो उदानयं ।
गलप्पमाण सलिल विगाहेत्वा सुविग्गहो ॥ २९ ॥

१३६९ महाबोधिं सोळसहि कुलेहि सह मुद्धना ।
आदायो'रोपयित्वान वेलाय मण्डपे सुभे ॥ ३० ॥

१३७० ठपयित्वान लङ्किन्दो लङ्कारज्जेन पूजयि ।
सोळसन्नं समप्पेत्वा कुलानं रज्जम'त्तनो ॥ ३१ ॥

१३७१ सय दोवारिकट्ठाने ठत्वान दिवसे तयो ।
तत्थे'व पूजं कारेसि विविधं मनुजाधिपो ॥ ३२ ॥

१३७२ महाबोधिं दसमियं आरोपेत्वा रथे सुभे ।
आनयन्तो मनुस्सिन्दो दुमिन्द तमु'पापयि ॥ ३३ ॥

१३७३ पाचीनस्स विहारस्स ठाने ठानविचक्खणो ।
पातरासं पवत्तेसि ससङ्घस्स जनस्स सो ॥ ३४ ॥

१३७४ महामहिन्दथेरे'त्थ कतं दसबलेन तं ।
कथेसि नागदमनं रञ्ञो तस्स असेसतो ॥ ३५ ॥

१३७५ थेरस्स सुत्वा कारेत्वा सञ्ञाणानि तहिं तहिं ।
परिभुत्तेसु ठानेसु निसज्जा'दीहि सत्थुना ॥ ३६ ॥

१३७६ **तिवक्कस्स** ब्राम्हणस्स गामद्वारे च भूपति ।
ठपापेत्वा महाबोधिं ठानेसु तेसु तेसु च ॥ ३७ ॥

१३७७ सुद्धवालुकसन्थारे नानापुप्फसमाकुले ।
पग्गहीतधजे मग्गे पुप्फअग्घिकभूसिते ॥ ३८ ॥

१३७८ महाबोधिं पूजयन्तो रत्तिन्दिवम'तन्दितो ।
आनयित्वा चुद्दसिय अनुराधपुरन्तिकं ॥ ३९ ॥

१३७९ वड्ढमानकच्छायाय पुरं साधु विभूसित ।
उत्तरेन दुवारेन पूजयन्तो पवेसिय ॥ ४० ॥

१३८० दक्खिणेन दुवारेन निक्खमित्वा पवेसिय ।
महामेघवनाराम चतुबुद्धनिसेवितं ॥ ४१ ॥

१३८१ सुमनस्से'व वचसा पदेसं साधु सङ्खतं ।
पुब्बबोधिठितट्ठान उपनेत्वा मनोरमं ॥ ४२ ॥

१३८२ कुलेहि सो सोळसहि राजालङ्कारधारिहि ।
ओरोपेत्वा महाबोधिं पतिट्ठापेतुमो'स्सजि ॥ ४३ ॥

१३८३ हत्थतो मुत्तमत्ता सा असीतिरतनं नभं ।
उग्गन्त्वान ठिता मुञ्चि छब्बण्णा रस्मियो सुभा ॥ ४४ ॥

१३८४ दीपे पत्थरिया'हच्च ब्रम्हलोकं ठिता अहुं ।
सुरियट्ठङ्गमा याव रस्मियो ता मनोरमा ॥ ४५ ॥

१३८५ पुरिसा दससहस्सानि पसन्ना पाटिहारिये ।
विपस्सित्वान अरहत्तं पत्वान इध पब्बजुं ॥ ४६ ॥

१३८६ ओरोहित्वा महाबोधि सुरियट्ठङ्गमे ततो ।
रोहिणिया पतिट्ठासि महिय कम्पि मेदिनी ॥ ४७ ॥

१३८७ मूलानि तानि उग्गन्त्वा कटाहमुखवट्टितो ।
विनन्धन्ता कटाह त ओतरिंसु महीतलं ॥ ४८ ॥

१३८८ पतिट्ठित महाबोधिं जना सब्बे समागता ।
गन्धमालादिपूजाहि पूजयिंसु समन्ततो ॥ ४९ ॥

१३८९ महामेघो पवस्सित्थ, हिमगब्भा समन्ततो ।
महाबोधिं छादयिंसु सीतलानि घनानि च ॥ ५० ॥

१३९० सत्ताहानि महाबोधि तहिं येव अदस्सना ।
हिमगब्मे सन्निसीदि पसादजननी जने ॥ ५१ ॥

१३९१ सत्ताहा'तिक्कमे मेघा सब्बे अपगमिंसु ते ।
महाबोधि च दस्सित्थ छब्बण्णरस्मियो'पि च ॥ ५२ ॥

१३९२ महामहिन्दथेरो च सङ्घमित्ता च भिक्खुणी ।
तत्था'गच्छुं सपरिसा राजा सपरिसो'पि च ॥ ५३ ॥

१३९३ खत्तिया **काजरग्गामे चन्दनग्गाम** खत्तिया ।
तिवक्कब्राम्हणो चे'व दीपवासिजना' पि च ॥ ५४ ॥

१३९४ देवानुभावेना'गच्छु महाबोधि महुस्सुका, ।
महासमागमे तस्मिं पाटिहारियविम्हिते ॥ ५५ ॥

१३९५ पक्क पाचीनसाखाय पेक्खत पक्कम'क्खत ।
थेरो पतितमा'दाय रोपेतु राजिनो अदा ॥ ५६ ॥

१३९६ पसूनं गन्धमिस्सान पुण्णे सोण्णकटाहके ।
महाआसनठाने त ठपिते रोपयि'स्सरो ॥ ५७ ॥

१३९७ पेक्खतं येव सब्बेसं उग्गन्त्वा अट्ठ अङ्कुरा ।
जायिंसु, बोधितरुणा अट्ठंसु चतुहत्थका ॥ ५८ ॥

१३९८ राजा ते बोधितरुणे दिस्वा विम्हितमानसो ।
सेतच्छत्तेन पूजेसि अभिसेकम'दासि च ॥ ५९ ॥

१३९९ पतिट्ठापेसु'मट्ठन्नं जम्बुकोलम्हि पट्टने ।
महाबोधिट्ठितट्ठाने नावायो'रोहणे तदा ॥ ६० ॥

१४०० तिवक्कब्राम्हणग्गामे, थूपारामे तथेव च ।
इस्सरसमणारामे पठमे चेतियङ्गणे ॥ ६१ ॥

१४०१ चेतिय पब्बतारामे, तथा काजरगामके ।
चन्दनगामके चा'पि एकेक बोधिलट्ठिकं ॥ ६२ ॥

१४०२ सेसा चतुपक्कजाता द्वत्तिंसबोधिलट्ठियो ।
समन्ता योजनट्ठाने विहारेसु तहिं तहिं ॥ ६३ ॥

१४०३ दीपवासि जनस्से'वं हितत्थाय पतिट्ठिते ।
महाबोधिदुमिन्दम्हि सम्मासम्बुद्धतेजसा ॥ ६४ ॥

१४०४ अनुला सा परिसा सङ्घमित्ताय थेरिया ।
सन्तिके पब्बजित्वान अरहत्तम'पापुणि ॥ ६५ ॥

१४०५ अरिट्ठो सो पञ्चसतपरिवारो च खत्तियो ।
थेरन्तिके पब्बजित्वा अरहत्तम'पापुणि ॥ ६६ ॥

१४०६ यानि सेट्ठिकुलान'ट्ठ महाबोधिमि'धाहरु ।
बोधाहारकुलानी'ति तानि तेन पवुच्चरे ॥ ६७ ॥

१४०७ उपासिकाविहारो'ति ञाते भिक्खुणु'पस्सये ।
ससङ्घा सङ्घमित्ता सा महाथेरी तहिं वसि ॥ ६८ ॥

१४०८ आगारत्तयपामोक्खे आगारे तत्थ कारयि ।
द्वादसे, तेसु एकस्मिं महागारे ठपापयि ॥ ६९ ॥

१४०९ महाबोधिसमेताय नावाय कूपयट्ठिकं ।
एकस्मिं पियमे'कस्मिं अरित्त, तेहि ते विदु ॥ ७० ॥

१४१० जाते अञ्ञनिकाये'पि अगारा द्वादसा'पि ते ।
हत्थाळहकभिक्खुणीहि वळञ्जियिंसु सब्बदा ॥ ७१ ॥

१४११ रञ्ञो मङ्गलहत्थी सो विचरन्तो यथासुखं ।
पुरस्स एकपस्सम्हि कन्दरन्तम्हि सीतले ॥ ७२ ॥

१४१२ कदम्बपुप्फगुम्बन्ते अट्ठासि गोचरव्हयं ।
हत्थिं तत्थ रत ञत्वा अकंसु तत्थ आळ्हकं ॥ ७३ ॥

१४१३ अथे'कदिवसं हत्थी न गण्हि कबलानि सो, ।
दीपप्पसादकं थेरं राजा सो पुच्छि तं मनं ॥ ७४ ॥

१४१४ "कदम्बपुप्फगुम्बस्मिं थूपस्स करण करी ।
इच्छती"ति महाथेरो महाराजस्स अब्रवि ॥ ७५ ॥

१४१५ सधातुकं तत्थ थूप थूपस्स घरमे'व च ।
खिप्प राजा अकारेसि निच्चं जनहिते रतो ॥ ७६ ॥

१४१६ सङ्घमित्ता महाथेरी सुञ्ञागारा'भिलासिनी ।
आकिण्णत्ता विहारस्स वुत्समानस्स तस्स सा ॥ ७७ ॥

१४१७ वुद्धत्थिनी सासनस्स भिक्खुणीन हिताय च ।
भिक्खुणू'पस्सयं अञ्ञं इच्छमाना विचक्खणा ॥ ७८ ॥

१४१८ गन्त्वा चेतियगेह तं पविवेकसुख सुभ ।
दिवाविहारं कप्पेसि विहारकुसलामला ॥ ७९ ॥

१४१९ थेरिया वन्दनत्थाय राजा भिक्खुणु'पस्सय ।
गन्त्वा तत्थ गतं सुत्वा, गन्त्वा, तं तत्थ वन्दिय, ॥ ८० ॥

१४२० सम्मोदित्वा ताय सद्धिं, तत्था'गमनकारणं ।
तस्सा ञत्वा अधिप्पाय अधिप्पायविदू विदू ॥ ८१ ॥

१४२१ समन्ता थूपगेहस्स रम्मं भिक्खुणु'पयस्सयं ।
देवानम्पियतिस्सो सो महाराजा अकारयि ॥ ८२ ॥

१४२२ हत्थाळ्हकसमीपम्हि कतो भिक्खुणु'पस्सयो ।
हत्थाळ्हकविहारो' ति विस्सुतो आसि तेन सो ॥ ८३ ॥

१४२३ सुमित्ता सङ्घमित्ता सा महाथेरी महामति ।
तस्मिं हि वास कप्पेसि रम्मे भिक्खुणु'पस्सये ॥ ८४ ॥

१४२४ एवं लङ्कालोकहित सासनवुद्धिं संसाधेन्तो एस महाबोधिदुमिन्दो ।
लङ्कादीपे रम्ममहामेघवनस्मिं अट्ठा दीघ काल
अनेकब्भुतयुत्तो'ति ॥ ८५ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे** महा **बोधिआगमनो**
नाम **एकूनवीसतिमो** परिच्छेदो ।

वीसतिमो परिच्छेदो

[थेरपरिनिब्बाणं]

१४२५ अट्ठारसम्हि वस्सम्हि धम्मासोकस्स राजिनो।
महामेघवनारामे महाबोधि पतिट्ठहि ॥ १ ॥

१४२६ ततो द्वादसमे वस्से महेसी तस्स राजिनो।
पिया **असन्धिमित्ता** सा मता सम्बुद्धमामका ॥ २ ॥

१४२७ ततो चतुत्थे वस्सम्हि धम्मासोको महीपति।
तिस्सरक्खं महेसित्ते ठपेसि विसमा'सयं ॥ ३ ॥

१४२८ ततो तु ततिये वस्से सा बाला रूपमानिनी।
"मया'पि च अयं राजा महाबोधिं ममायति" ॥ ४ ॥

१४२९ इति कोधवसं गन्त्वा अत्तनो'नत्थकारिका।
मण्डुकण्टकयोगेन महाबोधिम'घातयि ॥ ५ ॥

१४३० ततो चतुत्थे वस्सम्हि धम्मासोको महायसो।
अनिच्चतावसं पत्तो सत्ततिंस समा इमा ॥ ६ ॥

१४३१ देवानम्पियतिस्सो तु राजा धम्मगुणे रतो।
महाविहारे नवकम्मं तथा चेतियपब्बते ॥ ७ ॥

१४३२ थूपारामे च नवकम्मं निट्ठापेत्वा यथारह।
दीपप्पसादकं थेरं पुच्छि पुच्छितकोविदं ॥ ८ ॥

१४३३ "कारापेस्साम'हं भन्ते विहारे सुबहू इध।
पतिट्ठपेतु थूपेसु कथ लच्छामि धातुयो?" ॥ ९ ॥

१४३४ "सम्बुद्धपत्त पूरेत्वा सुमनेना'हटा इध।
चेतियपब्बते राज ठपिता अत्थि धातुयो ॥ १० ॥

१४३५ हत्थिक्खन्धे ठपेत्वा ता धातुयो इध आहर"।
इति वुत्तो स थेरेन तथा आहरि धातुयो ॥ ११ ॥

१४३६ विहारे कारयित्वान ठाने योजनयोजने।
धातुयो तत्थ थूपेसु निधापेसि यथारह ॥ १२ ॥

१४३७ सम्बुद्धभुत्तपत्तं तु राजा वत्थुघरे सुभे ।
ठपयित्वान पूजेसि नानापूजाहि सब्बदा ॥ १३ ॥

१४३८ पञ्चमतेहि'स्सरेहि महा थेरस्स सन्तिके ।
पब्बज्ज वसितट्ठाने इस्सरसमणको अहु ॥ १४ ॥

१४३९ पञ्चसतेहि वेस्सेहि महाथेरस्स सन्तिके ।
पब्बज वसितट्ठाने तथा **वेस्सागरी** अहु ॥ १५ ॥

१४४० या या महामहिन्देन थेरेन वसिता गुहा ।
सा पब्बतविहारेसु सा **महिन्दगुहा** अहु ॥ १६ ॥

१४४१ महाविहारं पठम, दुतियं **चेतिय**व्हय ।
थूपारामं तु ततिय थूपपुब्बङ्गम सुभ ॥ १७ ॥

१४४२ चतुत्थ तु **महाबोधिपातिट्ठापन**मे'व च ।
थूपट्ठानीयभूतस्स पञ्चमं पन साधुक ॥ १८ ॥

१४४३ महाचेतियठानम्हि सिलाथूपस्स चारुनो ।
सम्बुद्धगीवधातुस्स पतिट्ठापनमे'व च ॥ १९ ॥

१४४४ **इस्सरसमणं** छट्ठ, **तिस्सवापिं** तु सत्तमं ।
अट्ठमं पठमं थूप, नवम **वेस्सगिरि**व्हय ॥ २० ॥

१४४५ **उपासिक**व्हयं रम्म तथा **हत्थाळ्हक**व्हय ।
भिक्खुणुपस्सये' द्वे'मे भिक्खुणीफासुकारणा ॥ २१ ॥

१४४६ हत्थाळ्हके ओसरित्वा भिक्खुणीनं उपस्सये ।
गन्त्वान भिक्खुसङ्घेन भत्तग्गहणकारणा ॥ २२ ॥

१४४७ **महापालिनामकं** भत्तसाल सूपचरं सुभं ।
सब्बोपकरणो'पेतं सम्पन्नपरिचारिकं ॥ २३ ॥

१४४८ तथा भिक्खुसहस्सस्स सपरिक्खारमु'त्तमं ।
पवारणाय दानञ्च अनुवस्सकमे'व च ॥ २४ ॥

१४४९ नागदीपे **जम्बुकोलविहारं** तम्हि पट्टने ।
तिस्समहाविहारञ्च, **पाचीनाराम**मे'व च ॥ २५ ॥

१४५० इति एतानि कम्मानि लङ्काजनहितत्थिको ।
देवानम्पियतिस्सो सो लङ्किन्दो पुब्बपञ्ञवा ॥ २६ ॥

१४५१ पठमे येव वस्सम्हि कारापेसि गुणग्घियो ।
यावजीवं तु नेकानि पुञ्ञकम्मानि आचिनि ॥ २७ ॥

१४५२ अयं दीपो अहू फीतो विजिते तस्स राजिनो ।
वस्सति चत्ताळीसं सो राजा रज्जम'कारयि ॥ २८ ॥

१४५३ तस्सच्चये तं कनिट्ठो उत्तियो इति विस्सुतो ।
राजपुत्तो अपुत्तं तं रज्ज कारेसि साधुकं ॥ २९ ॥

१४५४ महामहिन्दथेरो तु जिनसासनमु'त्तमं ।
परियत्तिं पटिपत्तिञ्च पटिवेधञ्च साधुकं ॥ ३० ॥

१४५५ लङ्कादीपम्हि दीपेत्वा लङ्कादीपो महागणी ।
लङ्काय सत्थुकप्पो सो कत्वा लोकहितं बहुं ॥ ३१ ॥

१४५६ तस्स उत्तियराजस्स जयवस्सम्हि अट्ठमे ।
चेतियपब्बते वस्सं सट्ठिवस्सो वसं वसी ॥ ३२ ॥

१४५७ अस्सयुजस्स मासस्स सुक्कपक्खट्ठिमे दिने ।
परिनिब्बायि तेने'त दिनं तन्नामक अहु§ ॥ ३३ ॥

१४५८ त सुत्वा उत्तियो राजा सोकसल्लसमप्पितो ।
गन्त्वा थेरञ्च वन्दित्वा कन्दित्वा बहुधा बहुं* ॥ ३४ ॥

---

§ The Singhalese edition gives the following variant for the 2nd line of the verse 1457.–

परिनिब्बायि, सो थेरो महिन्दो दीपवड्ढनो

The Singhalese edition gives the following verse in addition after the verse 1457 :—

निब्बुतस्स महिन्दस्स अट्ठमिय दिने पन ।
तेन तं दिवस नाम अट्ठमिया'ति सम्मतं ॥

* The Singhalese edition gives the following verse in addition after the verse 1458.

चेतियपब्बते वस्सं सट्ठिवस्सो'व संवसि ।
आसित्तगन्धतेलाय लहु सोवण्णदोणिया ॥

१४५९ आसित्तगन्धतेलाय लहुं सोवण्णदोणिया ।
थेरदेहं खिपापेत्वा तं दोणिं साधु फुस्सितं* ॥ ३५ ॥
१४६० सोवण्णकूटागारम्हि ठपापेत्वा अलङ्कते ।
कूटागारे रोपयित्वा कारेन्तो साधुकीळन ॥ ३६ ॥
१४६१ महता च जनोघेन आगतेन ततो ततो ।
महता च बलोघेन कारेन्तो पूजनाविधिं ॥ ३७ ॥
१४६२ अलङ्कतेन मग्गेन बहुधालङ्कत पुरं ।
आनयित्वान नगरे चारेत्वा राजवीथिया ॥ ३८ ॥
१४६३ महाविहारं आनेत्वा एत्थ **पञ्हम्बमालके** ।
कूटागारं ठपापेत्वा सत्ताहं सो महीपति ॥ ३९ ॥
१४६४ तोरणद्धजपुप्फेहि गन्धपुण्णघटेहि च ।
विहारञ्च समन्ता च मण्डितं योजनत्तय ॥ ४० ॥
१४६५ अहु राजानुभावेन, दीपं तु सकल पन ।
आनुभावेन देवानं तथे'वा'लङ्कत अहु ॥ ४१ ॥
१४६६ नानापूजा कारयित्वा तं सत्ताहं महीपति ।
पुरत्थिमदिसाभागे थेरान **बन्धमालके** ॥ ४२ ॥
१४६७ कारेत्वा गन्धचितक महाथूप पदक्खिण ।
करोन्तो तत्थ नेत्वा तं कूटागारं मनोरम ॥ ४३ ॥
१४६८ चितकम्हि ठपापेत्वा सक्कार अन्तिम अका ।
चेतियं चे'त्थ कारेसि गाहापेत्वान धातुयो ॥ ४४ ॥
१४६९ उपड्ढधातु गाहेत्वा चेतियपब्बते'पि च ।
सब्बेसु च विहारेसु थूपे कारेसि खत्तियो ॥ ४५ ॥
१४७० इसिनो देहनिक्खेपकतट्ठानं हि तस्स त ।
वुच्चते बहुमानेन **इसिभूमङ्गण** इति ॥ ४६ ॥
१४७१ ततो पभुति अरियान समन्ता योजनत्तये ।
सरीरं आहरित्वान तम्हि देसम्हि डय्हति ॥ ४७ ॥

---

* There has been a change in the sequence of verses from this verse onwards owing to the fact that in the Singhalese edition the line beginning with थेरदेह खिपापेत्वा etc. constitutes the first line of the verse 37.

१४७२ सङ्घमित्ता महाथेरी महाभिञ्ञा महामति ।
कत्वा सासनकिच्चानि तथा लोकहितं बहुं ॥ ४८ ॥
१४७३ एकूनसट्ठिवस्सा सा उत्तियस्से'व राजिनो ।
वस्सम्हि नवमे खेमे हत्थाळ्हकउपस्सये ॥ ४९ ॥
१४७४ वसन्ती परिनिब्बायि, राजा तस्सा'पि कारयि ।
थेरस्स विय सत्ताहं पूजासक्कारमुत्तमं ॥ ५० ॥
१४७५ सब्बा अलङ्कता लङ्का थेरस्स विय आसि च ।
कूटागारगतं थेरी देह सत्तदिनच्चये ॥ ५१ ॥
१४७६ निक्खामेत्वान नगरा थूपारामपुरत्थतो ।
चित्तसालसमीपम्हि महाबोधिपदस्सये ॥ ५२ ॥
१४७७ थेरिया वुत्थठानम्हि अग्गिकिच्चम'कारयि ।
थूपञ्च तत्थ कारेसि उत्तियो सो महामति ॥ ५३ ॥
१४७८ पच्छा'पि ते महाथेरा थेरा'रिट्ठा'दयो'पि च ।
तथा'नेकसहस्सानि भिक्खू खीणासवा'पि च ॥ ५४ ॥
१४७९ सङ्घमित्तापभुतियो ता च द्वादसथेरियो ।
खीणासवा भिक्खुणियो सहस्सानि बहूनि च ॥ ५५ ॥
१४८० बहुस्सुता महापञ्ञा विनयादिजिनागमं ।
जोतयित्वान कालेन पयाता'निच्चतावसं ॥ ५६ ॥
१४८१ दसवस्सानि सो राजा रज्जं कारेसि उत्तियो ।
एव अनिच्चता एसा सब्बलोकविनासिनी* ॥ ५७ ॥
१४८२ तं एत अतिसाहसं अतिबलं नावारिय यो नरो ।
जानन्तो'पि अनिच्चतं भवगते निब्बिन्दते ने'व च ।
निब्बिण्णो विरतिं रतिं न कुरुते पापेहि पुञ्ञेहि च
—तस्से'सा अतिमोहजालबलता जानम्पि सम्मुय्हती'ति ॥ ५८ ॥

सुजनप्पसादसवेगत्थाय कते **महावंसे थेरपरिनिब्बाणं**
नाम **वीसतिमो** परिच्छेदो ।

---

* In the verse 1481 the Singhalese edition has put in three lines beginning with **जोतयित्वान कालेन** etc., ending with **सब्बलोक विनासिनी**, which thus constitutes verse 58 of the Singhalese edition.

एकवीसतिमो परिच्छेदो

[पञ्चराजको]

१४८३ उत्तियस्स कनिट्ठो तु **महासिवो** तदच्चये ।
दसवस्सानि कारेसि रज्जं सुजनसेवको ॥ १ ॥

१४८४ भद्दसालम्हि सो थेरे पसीदित्वा मनोरम ।
कारेसि पुरिमाय तु विहारं **नगरङ्गणं** ॥ २ ॥

१४८५ महासिवकनिट्ठो तु **सूरतिस्सो** तदच्चये ।
दसवस्सानि कारेसि रज्जं पुञ्ञेसु सादरो ॥ ३ ॥

१४८६ दक्खिणाय दिसायं सो विहारं नगरङ्गणं ।
पुरिमाय **हत्थिक्खन्धव्हं गोण्णगिरिक**मेव च ॥ ४ ॥

१४८७ **वङ्गुत्तरे** पब्बतम्हि **पाचीनपब्बत**व्हयं ।
रहेरकसमीपम्हि तथा **कोलम्बहाळकं** ॥ ५ ॥

१४८८ अरिट्ठपादे **मकुलकं**, (v. l. लङ्क तु) पुरिमायच्छगल्लकं ।
गिरिनेलवाहलकं कण्डनगरउत्तराय तु* ॥ ६ ॥

१४८९ पञ्चसताने'वमादी विहारे पठवीपति ।
गङ्गाय ओरपारम्हि लङ्कादीपे तहिं तहिं ॥ ७ ॥

१४९० पुरे रज्जञ्च रज्जे च सट्ठिवस्सानि साधुकं ।
कारेसि रम्मे धम्मेन रतनत्तयगारवो ॥ ८ ॥

१४९१ **सुवण्णपिण्डतिस्सो**'ति नाम रज्जा पुरे अहु ।
सूरतिस्सो'ति नामं तु तस्सा'हु रज्जपत्तिया ॥ ९ ॥

१४९२ अस्सनाविकपुत्ता द्वे दमिळा **सेन–गुत्तका** ।
सूरतिस्समहीपालं तं गहेत्वा महब्बला ॥ १० ॥

१४९३ दुवे वीसतिवस्सानि रज्जं धम्मेन कारयुं ।
ते गहेत्वा **असेलो** तु मुटसिवस्स अत्रजो ॥ ११ ॥

---

* The Singhalese edition gives the following variant for this line:—

गिरितेलपनाकण्ठं नगरं उत्तराय तु ।

१४९४ सोदरियानं भातून नवमो भातुको ततो ।
अनुराधपुरे रज्जं दसवस्सानि कारयि ॥ १२ ॥
१४९५ चोळरट्ठा इधा'गम्म रज्जत्थं उजुजातिको ।
एळारो नाम दमिळो गहेत्वा सेळभूपतिं ॥ १३ ॥
१४९६ वस्सानि चत्ताळीसञ्च चत्तारि च अकारयि ।
रज्जं वोहारसमये मज्झत्तो मित्तसत्तुसु ॥ १४॥
१४९७ सयनस्स सिरोपस्से घण्टं सो दीघयोत्तकं ।
लम्बापेसि विरावेतु इच्छन्तेहि विनिच्छयं ॥ १५ ॥
१४९८ एको पुत्तो च धीता च अहेसुं तस्स राजिनो ।
रथेन तिस्सवापिं सो गच्छन्तो भूमिपालजो ॥ १६ ॥
१४९९ तरुण वच्छक मग्गे निपन्नं सहधेनुकं ।
गीव अक्कम्म चक्केन असंसिच अघातयि ॥ १७ ॥
१५०० गन्त्वान धेनु घण्टं तं घट्टेसि घट्टितामया ।
राजा तेने'व चक्केन सीस पुत्तस्स छेदयि ॥ १८ ॥
१५०१ दिजपोतं तालरुक्खे एको सप्पो अभक्खयि ।
तम्पोतमाता सकुणी गन्त्वा घण्टम'घट्टयि ॥ १९ ॥
१५०२ आनापेत्वान त राजा कुच्छिं तस्स विदालिय ।
पोतक नीहरापेत्वा ताले सप्प समप्पयि ॥ २० ॥
१५०३ रतनत्तयस्स रतनत्तयस्स गुणसारतं ।
अजानन्तो'पि सो राजा चारित्त अनुपालय ॥ २१ ॥
१५०४ चेतियपब्बत गन्त्वा भिक्खुसङ्घं पवारिय ।
आगच्छन्तो रथगतो रथस्स युगकोटिया ॥ २२ ॥
१५०५ अकासि जिनथूपस्स एकदेसस्स भञ्जनं ।
अमच्चा " देव थूपो नो तया भिन्नो"ति आहु तं ॥ २३ ॥
१५०६ असञ्चिच्च कते'पेम राजा ओरुय्ह सन्दना ।
" चक्केन मम सीसम्पि छिन्दथा"ति पथे सयि ॥ २४ ॥
१५०७ " परहिंस महाराज सत्था नो ने'व इच्छति ।
थूप पाकतिक कत्वा खमापेही'ति आहु तं ॥ २५ ॥

१५०८ ते ठपेतुं पञ्चदस पासाणे पातिते तहिं ।
कहापणसहस्सानि अदा पञ्चदसे'व सो ॥ २६ ॥

१५०९ एका महल्लिका वीहिं सोसेतुं आतपे खिपि ।
देवो अकाले वस्सित्वा तस्सा वीहिं अतेमयि ॥ २७ ॥

१५१० वीहिं गहेत्वा गन्त्वा सा घण्टं तं समघट्टयि ।
अकालवस्सं सुत्वा त विस्सज्जेत्वा तमि'त्थिकं ॥ २८ ॥

१५११ "राजा धम्म हि वत्तन्तो कालवस्सं लभे'इति ।
तस्सा विनिच्छयत्थाय उपवासं निपज्जि सो ॥ २९ ॥

१५१२ बलिग्गाही देवपुत्तो रञ्ञो तेजेन ओत्थटो ।
गन्त्वा चतुम्महाराजसन्तिकं तं निवेदयि ॥ ३० ॥

१५१३ ते तमा'दाय गन्त्वान सक्कस्स पटिवेदयुं ।
सक्को पज्जुन्नमा'हूय काले वस्समु'पादिसि ॥ ३१ ॥

१५१४ बलिग्गाही देवपुत्तो राजिनो त निवेदयि ।
ततो पभुति तं रज्जे दिवा देवो न वस्सथ ॥ ३२ ॥

१५१५ रत्तिं'देवो' नुसत्ताह वस्सि यामम्हि मज्झिमे ।
पुण्ण अहेसु सब्बत्थ खुद्दकावाटकानि'पि ॥ ३३ ॥

१५१६ अगतिगमनदोसा मुत्तमत्तेन एसो
अनुपहतकुदिट्ठी'पी'दिसिं पापुणिद्धिं ।
अगतिगमनदोस सुद्धदिट्ठी समानो
कथमि'ध हि मनुस्सो बुद्धिमा नो जहेय्या'ति' ॥ ३४ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे पञ्चराजको**
नाम **एकवीसतिमो** परिच्छेदो ।

बावीसतिमो परिच्छेदो

(गामणीकुमारप्पसूति)

१५१७ एळारं घातयित्वान राजा'हु **दुट्ठगामणी** ।
तद'त्थदीपन'त्थाय अनुपुब्बकथा अयः— ॥ १ ॥

१५१८ देवानम्पियतिस्सस्स रञ्ञो दुतियभातिको ।
उपराजा **महानागो** नामा'हु भातुनो पियो ॥ २ ॥

१५१९ रञ्ञो देवी सपुत्तस्स बाला रज्जाभिकामिनी ।
उपराजवधत्थाय जातचिन्ता निरन्तरं ॥ ३ ॥

१५२० वापिं **तरच्छं** नामा'यं कारापेन्तस्स पाहिणि ।
अम्बं विसेन योजेत्वा ठपेत्वा अम्बमत्थके ॥ ४ ॥

१५२१ तस्सा पुत्तो सह गतो उपराजेन बालको ।
भाजने विवटे येव तम'म्ब खादिया'मरि ॥ ५ ॥

१५२२ उपराजा ततो येव सदारबलवाहनो ।
रक्खितु सकम'त्तान रोहणाभिमुखो अगा ॥ ६ ॥

१५२३ **यट्ठालायविहार**म्हि महेसी तस्स गब्भिणी ।
पुत्तं जनेसि, सो तस्स भातु नाममकारयि ॥ ७ ॥

१५२४ ततो गन्त्वा रोहण सो रोहणे इस्सरो'खिले ।
महाभोगो महागामे रज्ज कारेसि खत्तियो ॥ ८ ॥

१५२५ कारेसि सो **नागमहाविहारं** सकनामक ।
उद्धकन्दरकादी च विहारे कारयी बहू ॥ ९ ॥

१५२६ **यट्ठालायकतिस्सो** सो तस्स पुत्तो तदच्चये ।
तत्थे'व रज्ज कारेसि, तस्स पुत्तो'**भयो** तथा ॥ १० ॥

१५२७ **गोठाभयसुतो काकवण्णतिस्सो**'ति विस्सुतो ।
तदच्चये तत्थ रज्जं सो अकारेसि खत्तियो ॥ ११ ॥

१५२८ **विहारदेवी** नामा'सि महेसी तस्स राजिनो ।
सद्धस्स सद्धासम्पन्ना धीता **कल्याणिराजिनो** ॥ १२ ॥

१५२९ **कल्याणियं** नरिन्दो हि **तिस्सो** नामा'सि खत्तियो ।
देवीसंयोगजनितकोपो तस्स कनिट्ठको ॥ १३ ॥
१५३० भीतो ततो पलायित्वा **अय्यउत्तिय** नामको ।
अञ्ञत्थ वसि, सो देसो तेन तन्नामको अहु ॥ १४ ॥
१५३१ दत्वा रहस्सलेख सो भिक्खुवेसधरं नरं ।
पाहेसि देविया, गन्त्वा राजद्वारे ठितो तु सो ॥ १५ ॥
१५३२ राजगेहे अरहता भुञ्जमानेन सब्बदा ।
अञ्ञायमानो थेरेन रञ्ञो घरमु'पाविसि ॥ १६ ॥
१५३३ थेरेन सद्धिं भुञ्जित्वा रञ्ञो सह विनिग्गमे ।
पातेसि भूमिय लेखं पेक्खमानाय देविया ॥ १७ ॥
१५३४ सद्देन तेन राजा त निवत्तित्वा विलोकय ।
ञत्वान लेखसन्देसं कुद्धो थेरस्स दुम्मति ॥ १८ ॥
१५३५ थेरं त पुरिसं तञ्च मारापेत्वान कोधसा ।
समुद्दस्मिं खिपापेसि, कुज्झित्वा तेन देवता ॥ १९ ॥
१५३६ समुद्देनो'त्थरापेसु त देसं, सो तु भूपति ।
अत्तनो धीतरं सुद्धं **देविं** नाम सुरूपिनिं ॥ २० ॥
१५३७ लिखित्वा "राजधीता" ति' सोवण्णुक्खलिया लहु ।
निसीदापिय तत्थे'व समुद्दस्मिं विसज्जयि ॥ २१ ॥
१५३८ ओक्कन्तं तं ततो लङ्के **काकवण्णो** महीपति ।
अभिसेचयि, तेना'सि विहारोपपदव्हया ॥ २२ ॥
१५३९ तिस्समहाविहारञ्च तथा **चित्तलपब्बतं** ।
गमिट्ठवालिं कूटालिं विहारे एवमा'दिके ॥ २३ ॥
१५४० कारेत्वा सुप्पसन्नेन मनसा रतनत्तये ।
उपट्ठहि सदा सङ्घं पच्चयेहि चतुब्भि सो ॥ २४ ॥
१५४१ **कोटिपब्बत**नामम्हि विहारे सीलवत्तिमा ।
तदा अहु सामणेरो नानापुञ्ञकरो सदा ॥ २५ ॥
१५४२ सुखेना'रोहणत्थाय आकासचेतियङ्गणे ।
ठपेसि तीणि सोपाने पासाणफलकानि सो ॥ २६ ॥

१५४३ अदा पानीयदानञ्च वत्तं सङ्घस्स चा'करि ।
सदा किलन्तकायस्स तस्सा'बाधो महा अहु ॥ २७ ॥

१५४४ सीविकाय तमा'नेत्वा भिक्खवो कतवेदिनो ।
सीला रस्सयपरिवेणे तिस्सारामे उपट्ठहुं ॥ २८ ॥

१५४५ सदा विहारदेवी सा राजगेहे सुसङ्खते ।
पुरेभत्तं महादानं दत्वा सङ्घस्स संयता ॥ २९ ॥

१५४६ पच्छाभत्त गन्धमालं भेसज्ज वसनानि च ।
गाहयित्वा गताराम सक्करोति यथारहं ॥ ३० ॥

१५४७ तदा तथे'व कत्वा सा सङ्घथेरस्स सन्तिके ।
निसीदि, धम्मं देसेन्तो थेरो तमि'दम'ब्रविः— ॥ ३१ ॥

१५४८ "महासम्पत्ति तुम्हेहि लद्धा'य पुञ्ञकम्मुना ।
अप्पमादो व कातब्बो पुञ्ञकम्मे इदानि'पि" ॥ ३२ ॥

१५४९ एवं वुत्ता तु सा आहः "किं सम्पत्ति अय इध ।
येसं नो दारका नत्थि ? वञ्झा सम्पत्ति तेन नो" ॥ ३३ ॥

१५५० छळभिञ्ञो महाथेरो पुत्तलाभम'वेक्खिय ।
" गिलान सामणेरं तं पस्स देवी"ति अब्रवि ॥ ३४ ॥

१५५१ सा गन्त्वा'सन्नमरण सामणेरम'वोच तं:— ।
" पत्थेहि मम पुत्तत्त, सम्पत्ति महती हि नो " ॥ ३५ ॥

१५५२ न इच्छती'ति ञत्वान तदत्थ महतिं सुभ ।
पुप्फपूजं कारयित्वा पुन याचि सुमेधसा ॥ ३६ ॥

१५५३ एवम्पि निच्छमानस्स अट्ठायु'पायकोविदा ।
नानाभेसज्जवत्थानि सङ्घे दत्वा'थ याचि तं ॥ ३७ ॥

१५५४ पत्थेसि सो राजकुलं, सा त ठानम'नेकधा ।
अलङ्करित्वा वन्दित्वा यानमा'रुय्ह पक्कमि ॥ ३८ ॥

१५५५ ततो चुतो सामणेरो गच्छमानाय देविया ।
तस्सा कुच्छिम्हि निब्बत्ति, तं जानित्वा निवत्ति सा ॥ ३९ ॥

१५५६ रञ्ञो तं सासनं दत्वा रञ्ञासह पुनागमा ।
सरीरकिच्चं कारेत्वा सामणेरस्सु'भो'पि ते ॥ ४० ॥

१५५७ तस्मिं येव परिवेणे वसन्ता सन्तमानसा ।
महादानं पवत्तेसुं भिक्खुसङ्घस्स सब्बदा ॥ ४१ ॥
१५५८ तस्से'वं दोहळो आसि महापुञ्ञाय देविया:— ।
उसभमत्तं मधुगण्ड कत्वा उस्सिसके सयं ॥ ४२ ॥
१५५९ वामन्तरेन पस्सेन निपन्ना सयने सुभे ।
द्वादसन्न सहस्सानं भिक्खूनं दिन्नसेसकं ॥ ४३ ॥
१५६० मधुं भुञ्जितुकामा'सि, अथ एळारराजिनो ।
योधानं अग्गयोधस्स सीसछिन्ना'सिधोवनं ॥ ४४ ॥
१५६१ तस्से'व सीसे ठत्वान पातुञ्चे'व अकामयि ।
अनुराधपुरस्सेव उप्पलक्खेत्ततो पन ॥ ४५ ॥
१५६२ आनीतु'प्पलमालञ्च अमिलातम्पिळन्धितु ।
त देवी राजिनो आह, नेमित्ते पुच्छि भूपति ॥ ४६ ॥
१५६३ त सुत्वा आहु नेमित्ता:—"देवीपुत्तो निघातिय ।
दमिळे कत्वे'करज्ज सासन जोतयिस्सति" ॥ ४७ ॥
१५६४ "एदिसं मधुगण्डं यो दस्सेसि, तस्स एदिसिं ।
सम्पत्तिं देति राजा"ति घोसापेसि महीपति ॥ ४८ ॥
१५६५ गोठसमुद्दवेलन्ते मधुपुण्णं निकुज्जितं ।
नावं अत्वान आचिक्खि रञ्ञो जानपदो नरो ॥ ४९ ॥
१५६६ राजा देविं तहिं नेत्वा मण्डपम्हि सुसङ्कते ।
यथि'च्छित ताय मधुपरिभोगम'कारयि ॥ ५० ॥
१५६७ इतरे दोहळे तस्सा सम्पादेतु महीपति ।
वेळुसुमननाम त योधं तत्थ नियोजयि ॥ ५१ ॥
१५६८ सो'नुराधपुरं गन्त्वा रञ्ञो मङ्गलवाजिनो ।
गोपकेन अका मेत्तिं तस्स किच्चञ्च सब्बदा ॥ ५२ ॥
१५६९ तस्स विस्सत्थत ञत्वा पातो'व उप्पलान'सिं ।
कदम्बनदिया तीरे ठपेत्वान असङ्कितो ॥ ५३ ॥
१५७० अस्सं नेत्वान आरुय्ह गण्हित्वा उप्पलान'सिं ।
निवेदयित्वा अत्तानं अस्सवेगेन पक्कमि ॥ ५४ ॥

१५७१ सुत्वा राजा गहेतुं तं महायोधम'पेसयि ।
दुतियं सम्मतं अस्सं आरुय्ह सो'नुधावि तं ॥ ५५ ॥

१५७२ सो गुम्बनिस्सितो अस्सपिट्ठे येव निसीदिय ।
एन्तस्स पिट्ठितो तस्स उब्बय्ह्हा'सिं पसारयि ॥ ५६ ॥

१५७३ अस्सवेगेन यन्तस्स सीसं छिज्जि, उभो हये ।
सीसं चा'दाय सायं सो महागाममु'पागमि ॥ ५७ ॥

१५७४ दोहळे ते च सा देवी परिभुञ्जि यथारुचि ।
राजा योधस्स सक्कारं कारापेसि यथारह ॥ ५८ ॥

१५७५ सा देवी समये धञ्ञं जनयि पुत्तमु'त्तमं ।
महाराजकुले तस्मिं आनन्दो च महा अहु ॥ ५९ ॥

१५७६ तस्स पुञ्ञा'नुभावेन तदहे'व उपागमु ।
नानारतनसम्पुण्णा सत्त नावा ततो ततो ॥ ६० ॥

१५७७ तस्से'व पुञ्ञतेजेन छद्दन्तकुलतो करी ।
हत्थिच्छापं आहरित्वा ठपेत्वा इध पक्कमि ॥ ६१ ॥

१५७८ तं तित्थपरतीरम्हि दिस्वा गुम्बन्तरे ठित ।
कण्डुलो नाम बालिसिको रञ्ञो आचिक्खि तावदे ॥ ६२ ॥

१५७९ पेसेत्वा'चरिये राजा तमा'नापिय पोसयि ।
कण्डुलो इति ञायित्वा दिट्ठत्ता कण्डुलेन सो ॥ ६३ ॥

१५८० "सुवण्णभाजनादीन पुण्णा नावा इधा'गता" ।
इति रञ्ञो निवेदेसुं, राजा ताना'हरापयि ॥ ६४ ॥

१५८१ पुत्तस्स नामकरणे मङ्गलम्हि महीपति ।
द्वादससहस्ससङ्घं भिक्खुसङ्घं निमन्तिय ॥ ६५ ॥

१५८२ एवं चिन्तेसिः—"यदि मे पुत्तो लङ्कातले'खिले ।
रज्जं गहेत्वा सम्बुद्धसासनं जोतयिस्सति ॥ ६६ ॥

१५८३ अट्ठुत्तरसहस्स'वा भिक्खवो पविसन्तु च ।
सब्बे ते उद्धपत्तश्च चीवरं पारुपन्तु च ॥ ६७ ॥

१५८४ पठमं दक्खिणं पाद उम्मारन्तो ठपेन्तु च ।
एकच्छत्तयुत धम्मकरक नीहरन्तु च ॥ ६८ ॥

१५८५ **गोतमो** नाम थेरो च पटिगण्हातु पुत्तक ।
सो च सरणसिक्खायो देतु ' सब्बं तथा अहु ॥ ६९ ॥

१५८६ सब्बं निमित्त दिस्वान तुट्ठचित्तो महीपति ।
दत्वा सङ्घस्स पायासं नाम पुत्तस्स कारयि ॥ ७० ॥

१५८७ महागामे नायकत्त पितु नामञ्च अत्तनो ।
उभो कत्वान एकज्झं **गामणीअभयो** इति ॥ ७१ ॥

१५८८ महागाम पविसित्वा नवमे दिवसे ततो ।
सङ्गम देविया'कासि, तेन गब्भ अगण्हि सा ॥ ७२ ॥

१५८९ काले जात सुत राजा **तिस्स**नामम'कारयि ।
महता परिवारेन उभो वड्ढिंसु दारका ॥ ७३ ॥

१५९० सित्थप्पवेसमङ्गलकाले द्विन्नम्पि सादरो ।
भिक्खुसतान पञ्चन्न दापयित्वान पायस ॥ ७४ ॥

१५९१ तेहि उपड्ढं भुत्तम्हि गहेत्वा थोकथोकक ।
सोवण्णसरकेने'स देविया सह भूपति ॥ ७५ ॥

१५९२ "सम्बुद्धसासन तुम्हे यदि छड्डेथ पुत्तका ।
मा जिरतु कुच्छिगत इद वो" ति अदापयि ॥ ७६ ॥

१५९३ विञ्ञाय भासितत्थ ते उभो राजकुमारका ।
पायासं त अभुञ्जिसु तुट्ठचित्ता'मत विय ॥ ७७ ॥

१५९४ दसद्वादसवस्सेसु तेसु वीमसनत्थिको ।
तथे'व भिक्खू भोजेत्वा तेसं उच्छिट्ठमो'दन ॥ ७८ ॥

१५९५ गाहापेत्वा तट्टकेन ठपापेत्वा तदन्तिके
तिभाग कारयित्वान इदमा ह महीपतिः— ॥ ७९ ॥

१५९६ "कुलदेवतानं नो ताता भिक्खून विमुखा मय ।
न हेस्सामा'ति चिन्तेत्वा भाग भुञ्जथि'म"ति च॥ ८० ॥

१५९७ "द्वे भातरो मय निच्चं अञ्ञम'ञ्ञम'दूभका ।
भविस्सामा'ति चिन्तेत्वा भागं भुञ्जथि'मं" ति च ॥ ८१ ॥

१५९८ अमतं विय भुञ्जिंसु ते द्वे भागे उभो'पि च ।
"न युज्झिस्साम दमिळेहि इति भुञ्जथि'मं" इति ॥ ८२ ॥

१५९९ एवं वुत्तेसु तिस्सो सो पाणिना खिपि भोजनं ।
गामणी भत्तपिण्डं तु खिपित्वा सयन गतो ॥ ८३ ॥

१६०० सङ्कुचित्वा हत्थपाद निपज्जि सयने सयं ।
देवी गन्त्वा तोसयन्ती गामणिं एतद'ब्रविः— ॥ ८४ ॥

१६०१ "पसारितङ्गो सयने किं न सेसि सुख सुत"
गङ्गापारम्हि दमिळा, इतो गोठमहोदधि ॥ ८५ ॥

१६०२ कथं पसारितङ्गो'ह निपज्जामी ?" ति सो ब्रवि ।
सुत्वान तस्सा'धिप्पायं तुण्ही आसि महीपति ॥ ८६ ॥

१६०३ सो कमेना'भिवड्ढन्तो अहु सोळसवस्सिको ।
पुञ्ञवा यसवा धीतिमा तेजोबलपरक्कमो ॥ ८७ ॥

१६०४ चलाचलायं गतिय हि पाणिनो
उपेन्ति पुञ्ञेन यथारुचिं गतिं,
इती'ति मत्वा सतत महादरो ।
भवेय्य पुञ्ञू'पचयम्हि बुद्धिमा'ति' ॥ ८८ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे गामणीकुमारप्पसूति**
नाम **बावीसतिमो** परिच्छेदो ।

तेवीसतिमो परिच्छेदो

(योधलाभो)

१६०५ बललक्खणरूपेहि तेजोजवगुणेहि च ।
अग्गो अहु महाकायो सो च कण्डुलवारणो ॥ १ ॥

१६०६ **नन्धिमित्तो सूरनिमिलो महासोणो गोठइम्बरो ।**
थेरपुत्ताभयो भरणो वेळुसुमनो तथे'व च ॥ २ ॥

१६०७ **खञ्जदेवो फुस्सदेवो लभियवसभो'**पि च ।
एते दस महायोधा तस्सा'हेसुं महब्बला ॥ ३ ॥

१६०८ अहु एळारराजस्स **मित्तो** नाम चमूपति ।
तस्स **कम्मन्त**गामम्हि पाचीनखण्डराजिया ॥ ४ ॥

१६०९ चित्तपब्बतसामन्ता अहु भगिनिया सुतो ।
कोसोहितवत्थगुय्हो मातुलस्से'व नामको ॥ ५ ॥

१६१० दूरम्पि परिसप्पन्त दहरं तं कुमारकं ।
आबज्झ नन्धिया कटिया निसदम्हि अबन्धिसुं ॥ ६ ॥

१६११ निसद कड्ढतो तस्स भूमियं परिसप्पतो ।
उम्मारा'तिक्कमे नन्धी सा छिज्जति यतो, ततो ॥ ७ ॥

१६१२ नन्धिमित्तो'ति आयित्थ, दसनागबलो अहु ।
वुड्ढो नगरं आगम्म सो उपट्ठासि मातुल ॥ ८ ॥

१६१३ थूपा'दीसु असक्कारं करोन्ते दमिळे तदा ।
ऊरु अक्कम्म पादेन हत्थेन इतरं तु सो ॥ ९ ॥

१६१४ गहेत्वा सम्पदालेत्वा बहि खिपति थामवा ।
देवा अन्तरधापेन्ति तेन खित्त कळेवरं ॥ १० ॥

१६१५ दमिळानं खयं दिस्वा रञ्ञो आरोचयिंसु तं ।
"सहोड्ढ गण्हथे'न "ति वुत्ता कातु न सक्खिसुं ॥ ११ ॥

१६१६ चिन्तेसि नन्धिमित्तो सो "एवम्पि करतो मम ।
जनक्खयो केवलं हि, नत्थि सासनजोतनं ॥ १२ ॥

१६१७ रोहणे खत्तिया सन्ति पसन्ना रतनत्तये ।
तत्थ कत्वा राजसेवं गण्हित्वा दमिळे 'खिळे ॥ १३ ॥

१६१८ रज्जं दत्वा खत्तियानं जोतेस्सं बुद्धसासनं" ।
इति गन्त्वा गामणिस्स तं कुमारस्स सावयि ॥ १४ ॥

१६१९ मातुया मन्तयित्वा सो सक्कारं तस्स कारयि ।
सक्कतो नन्धिमित्तो सो योधो वसि तदन्तिके ॥ १५ ॥

१६२० काकवण्णो तिस्सराजा वारेतुं दमिळे सदा ।
महागङ्गाय तित्थेसु रक्खं सब्बेसु कारयि ॥ १६ ॥

१६२१ अहु दीघाभयो नाम रञ्ञो'ञ्ञभरियासुतो ।
कच्छकतित्थे गङ्गाय तेन रक्खम'कारयि ॥ १७ ॥

१६२२ सो रक्खाकरणत्थाय समन्ता योजनद्वये ।
महाकुलम्हा एकेक पुत्त आणापयी तहिं ॥ १८ ॥

१६२३ **कोट्ठिवाले** जनपदे गामे **खण्डकविट्ठिके** ।
सत्तपुत्तो कुलपति **सङ्घो** नामा'सि इस्सरो ॥ १९ ॥

१६२४ तस्सां'पि दूत पाहेसि राजपुत्तो सुतत्थिको ।
सत्तमो **निमिलो** नाम दसहत्थिबलो सुतो ॥ २० ॥

१६२५ तस्स अकम्मसीलत्ता खीयन्ता छ'पि भातरो ।
रोचयु तस्स गमनं, न तु माता पिता पन ॥ २१ ॥

१६२६ कुज्झित्वा सेसभातून, पातो येव तियोजनं ।
गन्त्वा सुरियुग्गमे येव राजपुत्तम'पस्सि तं ॥ २२ ॥

१६२७ सो तं वीमसनत्थाय दूरे किच्चे नियोजयि:—
"चेतियपब्बतासन्ने **द्वारमण्डलगामके** ॥ २३ ॥

१६२८ ब्राम्हणो **कुण्डली** (v l. कुण्डलो) नाम विज्जते मे सहायको
समुद्दपारे भण्डानि तस्स विज्जन्ति सन्तिके ॥ २४ ॥

१६२९ गन्त्वा त्वं तेन दिन्नानि भण्डकानि इधा'हर "
इति वत्वान भोजेत्वा लेखं दत्वा विसज्जयि ॥ २५ ॥

१६३० ततो नवयोजनम्हि अनुराधपुरं इदं ।
पुब्बण्हे येव गन्त्वान सो तं ब्राम्हणम'द्दस ॥ २६ ॥

१६३१ "वापियं तात नहात्वा एही"ति आह ब्राम्हणो ।
इधा'नागतपुब्बत्ता नहात्वा तिस्सवापियं ॥ २७ ॥

१६३२ महाबोधिश्च पूजेत्वा थूपारामे च चेतियं ।
नगरं पविसित्वान पस्सित्वा सकलं पुरं ॥ २८ ॥

१६३३ आपणा गन्धमा'दाय उत्तरद्वारतो ततो ।
निक्खम्मु'प्पलखेत्तम्हा गण्हित्वा उप्पलानि च ॥ २९ ॥

१६३४ उपागमि ब्राम्हणं त, पुट्ठो तेना'ह सो गतिं ।
सुत्वा सो ब्राम्हणो तस्स पुब्बागममि'धागमं ॥ ३० ॥

१६३५ विम्हितो चिन्तयी एवं:—"पुरिसा'जानियो अयं ।
सचे जानेय्य एळारो इमं हत्थे करिस्सति ॥ ३१ ॥

१६३६ तस्मा'य दमिळा'सन्ने वासेतु नेव अरहति ।
राजपुत्तस्स पितुनो सन्तिके वासम'रहति" ॥ ३२ ॥

१६३७ एवमेवं लिखित्वान लेख तस्स समप्पयि ।
पुण्णवड्ढनवत्थानि पण्णाकारे बहू'पि च ॥ ३३ ॥

१६३८ दत्वा तं भोजयित्वा च पेसेसि सखिसन्तिकं ।
सो वड्ढमानच्छायायं गन्त्वा राजसुतन्तिकं ॥ ३४ ॥

१६३९ लेखञ्च पण्णाकारे च राजपुत्तस्स अप्पयि ।
तुट्ठो आह:—" सहस्सेन पसादेथ इम"ति सो ॥ ३५ ॥

१६४० इस्सं करिंसु तस्स'ञ्ञे राजपुत्तस्स सेवका ।
सो त दससहस्सेन पसादापेसि दारकं ॥ ३६ ॥

१६४१ तस्स केसं लिखापेत्वा गङ्गायेव नहापिय ।
पुण्णवड्ढनवत्थयुगं गन्धमालञ्च सुन्दरं ॥ ३७ ॥

१६४२ सीसं दुकूलपट्टेन वेठयित्वा उपानयुं ।
अत्तनो परिहारेन भत्तं तस्स अदापयि ॥ ३८ ॥

१६४३ अत्तनो दससहस्सअग्घन सयन सुभं ।
सयनत्थं अदापेसि तस्स योधस्स खत्तियो ॥ ३९ ॥

१६४४ सो सब्बं एकतो कत्वा नेत्वा मातापितन्तिकं ।
मातुया दससहस्सं, सयनं पितुनो अदा ॥ ४० ॥

१६४५ तं येव रत्तिं आगन्त्वा रक्खट्ठाने अदस्सयि ।
पभाते राजपुत्तो तं सुत्वा हट्ठमनो अहु ॥ ४१ ॥

१६४६ दत्वा परिच्छदं तस्स परिवारजन तथा ।
दत्वा दससहस्सानि पेसेसि पितुसन्तिकं ॥ ४२ ॥

१६४७ योधो दससहस्सानि नेत्वा मातापितन्तिकं ।
तेसं दत्वा काकवण्णतिस्सराजमु'पागमि ॥ ४३ ॥

१६४८ सो गामणीकुमारस्स तम'प्पेसि महीपति ।
सक्कतो सूरनिमिलो योधो वसि तदन्तिके ॥ ४४ ॥

१६४९ **कुळुम्बरिकणिहकायं हुन्दरीवापिगामके ।**
तिस्सस्स अट्ठमो पुत्तो अहोसि **सोण**नामको ॥ ४५ ॥

१६५० सत्तवस्सिककाले'पि तालगच्छे अलुञ्चि सो ।
दसवस्सिककालम्हि ताले' लुञ्चि महब्बलो ॥ ४६ ॥

१६५१ काले सो'पि महासोणो दसहत्थिबलो अहु ।
राजा तं तादिसं सुत्वा गहेत्वा पितुसन्तिका ॥ ४७ ॥

१६५२ गामणिस्स कुमारस्स अदासि पोसनत्थिको ।
तेन सो लद्धसक्कारो योधो वसि तदन्तिके ॥ ४८ ॥

१६५३ **गिरि**नामे जनपदे गामे **निट्ठुलविट्ठिके** (v. l. निचेलविट्ठिके) ।
दसहत्थिबलो आसि **महानागस्स** अत्रजो ॥ ४९ ॥

१६५४ लकुण्टकसरीरत्ता अहु **गोठक**नामको ।
कारेन्ति केळिपरिहासं तस्स जेट्ठा च भातरो ॥ ५० ॥

१६५५ ते गन्त्वा मासखेत्तत्थं कोट्टयित्वा महावनं ।
तस्स भागं ठपेत्वान गन्त्वा तस्स निवेदयुं ॥ ५१ ॥

१६५६ सो गन्त्वा त खणं येव रुक्खे डुम्बरसञ्ञिते ।
लुञ्चित्वान समं कत्वा भूमिं गन्त्वा निवेदयि ॥ ५२ ॥

१६५७ गन्त्वान भातरो तस्स दिस्वा कम्मं तम'ब्भुतं ।
तस्स कम्मं कित्तयन्ता आगच्छिंसु तदन्तिकं ॥ ५३ ॥

१६५८ तदु'पादाय सो आसि गोठइम्बरनामको ।
तथे'व राजा पासेसि तम्पि गामणि सन्तिके ॥ ५४ ॥

१६५९ **कोटपब्बतसामन्ता किस्तिगामम्हि** इस्सरो ।
रोहणो नाम गहपति जात पुत्तकम'त्तनो ॥ ५५ ॥

१६६० समाननाम कारेसि गोठकाभयराजिनो ।
दारको सो बली आसि दसद्वादसवस्सिको ॥ ५६ ॥

१६६१ असक्कुणेय्ये पासाणे उद्धातु चतुपञ्चहि ।
कीळमानो खिपि तदा सो कीळागुळके विय ॥ ५७ ॥

१६६२ तस्स सोळसवस्सस्स पिता गदम'कारयि ।
अट्ठतिंसङ्गुळावट्टं सोळसहत्थदीघकं ॥ ५८ ॥

१६६३ तालानं नालिकेरानं खन्धे आहच्च ताय सो ।
ते पातयित्वा तेने'व योधो सो पाकटो अहु ॥ ५९ ॥

१६६४ तथे'व राजा पासोसि तम्पि गामणिसन्तिके ।
उपट्ठाको **महासुम्मथेरस्सा'**सि पिता पन ॥ ६० ॥

१६६५ सो महसुम्मथेरस्स धम्मं सुत्वा कुटुम्बिको ।
सोतापत्तिफल पत्तो विहारे कोटपब्बते ॥ ६१ ॥

१६६६ सो त सञ्जातसंवेगो आरोचेत्वान राजिनो ।
दत्वा कुटुम्ब पुत्तस्स पब्बजि थेरसन्तिके ॥ ६२ ॥

१६६७ भावन अनुयुञ्जित्वा अरहत्तम'पापुणि ।
पुत्तो तेनस्स पञ्ञायि **थेरपुत्ता'भयो** इति ॥ ६३ ॥

१६६८ **कप्पकन्दरगामम्हि कुमारस्स** सुतो अहु ।
भरणो नाम, सो काले दसद्वादसवस्सिको ॥ ६४ ॥

१६६९ दारकेहि वन गन्त्वा अनुबन्धि ससे बहू ।
पादेन पहरित्वान द्विखण्डे भूमियं खिपि ॥ ६५ ॥

१६७० गामिकेहि वन गन्त्वा सोळसवस्सिको पन ।
तथे'व पातेसि लहु मिगगोकण्णसूकरे ॥ ६६ ॥

१६७१ भरणो सो महायोधो तेने'व पाकटो अहु ।
तथे'व राजा वासेसि तम्पि गामणिसन्तिके ॥ ६७ ॥

१६७२ गिरिनामे जनपदे **कुटियङ्गणगामके** ।
कुटुम्बी वसभो नाम अहोसि तत्थ सम्मतो ॥ ६८ ॥

१६७३ वेळो जानपदो तस्स सुमनो **गिरिभोजको** ।
सहायस्स सुते जाते पण्णाकारपुरस्सरा ॥ ६९ ॥

१६७४ गन्त्वा उभो सकं नामं दारकस्स अकारयुं ।
तं वुड्ढ (v. l. पुत्त) म'त्तनो गेहे वासेसि **गिरिभोजको** ॥ ७० ॥

१६७५ तस्से'को सिन्धवो पुरिसं कञ्चि ना'रोहितुं अदा ।
दिस्वा तं वेळसुमनः—" अयं आरोहको मम ॥ ७१ ॥

१६७६ अनुरूपो" ति चिन्तेत्वा पहट्ठो हेसितं अका ।
तं ञत्वा भोजको " अस्सं आरुहा"ति तमा'ह सो ॥ ७२ ॥

१६७७ सो अस्सं आरुहित्वा त सीघ धावेसि मण्डले ।
मण्डले सकले अस्सो एकाबद्धो अदस्सि सो ॥ ७३ ॥

१६७८ निसीदि धावतो च'स्स वस्सहारं व पिट्ठियं ।
मोचेति'पि उत्तरियं बन्धति'पि अनादरो ॥ ७४ ॥

१६७९ त दिस्वा परिसा सब्बा उक्कुट्ठिं सम्पवत्तयि ।
दत्वा दससहस्सानि तस्स सो गिरिभोजको ॥ ७५ ॥

१६८० " राजानुच्छविको' य " ति'हट्ठो रञ्ञो अदासि तं ।
राजा त वेलुसुमन अत्तनो येव सन्तिके ॥ ७६ ॥

१६८१ कारेत्वा तस्स सक्कारं वासेसि बहुमानय ।
नकुलनगकण्णिकायं (v. l. नकुरनगरक्खाय)
गामे **महिन्ददोणिके** ॥ ७७॥

१६८२ अभयस्स'न्तिमो पुत्तो देवो नामा'सि थामवा ।
ईसक पन खञ्जत्ता **खञ्जदेवो**'ति तं विदुं ॥ ७८ ॥

१६८३ मिगव गामवासीहि सह गन्त्वान सो तदा ।
महिसे अनुबन्धित्वा महन्ते उट्ठितु'ट्ठिते ॥ ७९ ॥

१६८४ हत्थेन पादे गण्हित्वा भमेत्वा सीसमत्थके ।
आसुम्भि भूमिं चुण्णेत्वा तेसम'ट्ठीनि माणवो ॥ ८० ॥

१६८५ तं पवत्तिं सुणित्वान खञ्जदेवं महिपति ।
वासेसि आहरापेत्वा गामणिस्सेव सन्तिके ॥ ८१ ॥

१६८६ चित्तलपब्बतासन्ने गामे गविटनामके ।
उप्पलस्स सुतो आसि फुस्सदेवो' ति नामको ॥ ८२ ॥

१६८७ गन्त्वा सह कुमारेहि विहारं सो कुमारको ।
बोधिया पूजित सङ्खं आदाय धमि थामसा ॥ ८३ ॥

१६८८ असनिपातसद्दो'व सद्दो तस्स महा अहु ।
उम्मत्ता विय आसुं ते भीता सब्बे'पि दारका ॥ ८४ ॥

१६८९ तेन सो आसि **उम्मादफुस्सोदेवो**'ति पाकटो ।
धनु सिप्पम'कारेसि तस्स वसागतं पिता ॥ ८५ ॥

१६९० सद्दवेधी विज्जुवेधी वालवेधी च सो अहु ।
वालुकापुण्णसकटं बद्धचम्मसतं तथा ॥ ८६ ॥

१६९१ असनो'दुम्बरमयं अट्ठसोळस अङ्गुल ।
तथा अयोलोहमयं पट्टं द्विचतुरङ्गुल ॥ ८७ ॥

१६९२ निब्बेधयति कण्डेन, कण्डो तेन विसज्जितो ।
थले अट्ठू'सभं याति, जले तु उसभं पन ॥ ८८ ॥

१६९३ तं सुणित्वा महाराजा पवत्तिं पितुसन्तिका ।
तम्पि आनापयित्वान गामणिम्हि अवासयि ॥ ८९ ॥

१६९४ **तुलाधार**पब्बतासन्ने **विहारवापि**गामके ।
मत्तकुटुम्बिनो पुत्तो अहु **वसभ** नामको ॥ ९० ॥

१६९५ त सुजातसरीरत्ता **लभियवसभं** विदुं ।
सो वीसवस्सु'द्देसम्हि महाकायबलो अहु ॥ ९१ ॥

१६९६ आदाय सो कतिपये पुरिसे येव आरभि ।
खेत्तत्थिको महावापिं, करोन्तो त महब्बलो ॥ ९२ ॥

१६९७ दसहि द्वादसहि वा वहितब्बे नरेहि'पि ।
वहन्तो पंसुपिण्डे सो लहु वापिं समापयि ॥ ९३ ॥

१६९८ तेन सो पाकटो आसि, तम्पि आदाय भूमिपो ।
दत्वा तं तस्स सक्कारं गामणिस्स अदासि तं ॥ ९४ ॥

१६९९ **वसभोदकवारो** ति तं खेत्तं पाकट अहु ।
एवं लभियवसभो वसि गामणिसन्तिके ॥ ९५ ॥

१७०० महायोधानमे 'तेसं दसन्नम्पि महीपति ।
पुत्तस्स सक्कारसमं सक्कारं कारयी तदा ॥ ९६ ॥

१७०१ आमन्तेत्वा महायोधे ते दसा'पि दिसम्पति ।
"योधे दसदसे 'के 'को एसथा "ति उदाहरि ॥ ९७ ॥

१७०२ ते तथेवा 'नयु योधे, पुनरा'ह महीपति ।
तस्स योधसतस्सा 'पि तथे 'व परियेसितु ॥ ९८ ॥

१७०३ तथा ते ' पि आनयु योधे, तस्स 'पि आह महीपति ।
पुन योधसहस्सस्स तथे 'व परियेसितुं ॥ ९९ ॥

१७०४ तथा ते'पि आनयु योधे, सब्बे सम्पिण्डिता तु ते ।
एकादससहस्सानि योधा सतं तथा दस ॥ १०० ॥

१७०५ सब्बे ते लद्धसक्कारा भूमिपालेन सब्बदा ।
गामणीराजपुत्त तं वसिंसु परिवारिय ॥ १०१ ॥

१७०६ इति सुचरितजातम'ब्भुतं
सुणिय नरो मतिमा सुखत्थिको ।
अकुसलपथतो परम्मुखो
कुसलपथे' भिरमेय्य सब्बदा'ति' ॥ १०२ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे**
योधलाभो नाम तेवीसतिमो परिच्छेदो ।

चतुवीसतिमो परिच्छेदो.

[द्वेभातिकयुद्धं]

१७०७ हत्थस्स थरुकम्मस्स कुसलो कतुपासनो ।
सो गामणी राजसुतो महागामे वसी तदा ॥ १ ॥

१७०८ राजा राजसुतं तिस्सं दीघवापिम्हि वासयि ।
आरक्खितु जनपदं सम्पन्नबलवाहन ॥ २ ॥

१७०९ कुमारो गामणी काले सम्पस्सन्तो बलं सकं ।
"युज्झिस्सं दमिळेही" ति पितु रञ्ञो कथापयि ॥ ३ ॥
१७१० राजा तं अनुरक्खन्तो "ओरगङ्गम'ल" इति ।
वारेसि, यावततियं सो तथे'व कथापयि ॥ ४ ॥
१७११ "पिता मे पुरिसो होन्तो ने'वं वक्खति, तेनि'द ।
पिलन्धतू"ति पेसेसि इत्था'लङ्कारम'स्स सो ॥ ५ ॥
१७१२ राजा'ह तस्स कुज्झित्वा "करोथ हेमसङ्खलिं ।
ताय नं बन्धयिस्सामि, ना'ञ्ञथा रक्खियो हि सो" ॥ ६ ॥
१७१३ पलायित्वान मलयं कुज्झित्वा पितुनो अगा ।
दुट्ठत्ता येव पितरि आहु तं **दुट्ठगामणिं** ॥ ७ ॥
१७१४ राजा'थ आरभी कातुं महानुग्गलचेतियं ।
निट्ठिते चेतिये सङ्घं सन्निपातयि भूपति ॥ ८ ॥
१७१५ द्वादसे'त्थ सहस्सानि भिक्खू चित्तलपब्बता ।
ततो ततो द्वादसे'व सहस्सानि समागमुं ॥ ९ ॥
१७१६ कत्वान चेतियमहं राजा सङ्घस्स सम्मुखा ।
सब्बे योधे समानेत्वा कारेसि सपथं तदा ॥ १० ॥
१७१७ "पुत्तानं कलहट्ठानं न गच्छिस्साम" ते इति
अकंसु सपथं सब्बे, तं युद्धं तेन ना'गमुं ॥ ११ ॥
१७१८ चतुसट्ठिविहारे सो कारापेत्वा महीपति ।
तत्तकाने'व वस्सानि ठत्वामरि तहिं तदा ॥ १२ ॥
१७१९ रञ्ञो सरीरं गाहेत्वा छन्नयानेन राजिनी ।
नेत्वा तिस्समहारामं तं सङ्घस्स निवेदयि ॥ १३ ॥
१७२० सुत्वा तिस्सकुमारो त गन्त्वान दीघवापितो ।
सरीरकिच्चं कारेत्वा सक्कच्चं पितुनो सयं ॥ १४ ॥
१७२१ मातरं कण्डुलं हत्थिमादियित्वा महब्बलो ।
भातुभया दीघवापिं अगमासि लहुं ततो ॥ १५ ॥
१७२२ तं पवत्तिं निवेदेतुं दुट्ठगामणिसन्तिकं ।
लेखं दत्वा विसज्जेसुं सब्बे'मच्चा समागता ॥ १६ ॥

१७२३ सो गुत्तहालमा'गन्त्वा तत्थ चारे विसज्जिय ।
महागाममु'पागन्त्वा सयं रञ्ञे'भिसेचयि ॥ १७ ॥

१७२४ मातत्थं कण्डुलत्थञ्च भातुलेखं विसज्जयि ।
अलद्धा यावततियं युद्धाय तमु'पागमि ॥ १८ ॥

१७२५ अहु द्विन्नं महायुद्धं चूळङ्गणियपिट्ठियं ।
तत्थ नेकसहस्सानि पतिंसु राजिनो नरा ॥ १९ ॥

१७२६ राजा च **तिस्सामच्चो** च वळवा दीघथूणिका ।
तयो येव पलायिंसु, कुमारो अनुबन्धि ते ॥ २० ॥

१७२७ उभिन्न अन्तरे भिक्खू मापयिंसु महीधरं ।
तं दिस्वा "भिक्खुसङ्घस्स कम्म" इति निवत्ति सो ॥ २१ ॥

१७२८ कप्पकन्दरनज्जा सो **जवमालतित्थमा**'गतो ।
राजा'ह तिस्समच्च त "छातज्झत्ता मय" इति ॥ २२ ॥

१७२९ सुवण्णसरके खित्त भत्तं नीहरि तस्स सो ।
सङ्घस्स दत्वा भुञ्जन्तो कारेत्वा चतुभागक ॥ २३ ॥

१७३० "घोसेहि काल" मि'च्चाह, तिस्सो कालम'घोसयि ।
सुत्वान दिब्बसोतेन रञ्ञो सिक्खाय दायको ॥ २४ ॥

१७३१ थेरो **पियङ्गुदीपट्ठो** थेरं तत्थ नियोजयि ।
तिस्स कुटुम्बिकपुत्त, सो तत्थ नभसा'गमा ॥ २५ ॥

१७३२ तस्स तिस्सो करा पत्तमा'दाया'दासि राजिनो ।
सङ्घस्स भाग सम्भाग राजा पत्ते खिपापयि ॥ २६ ॥

१७३३ सम्भाग खिपि तिस्सो च, सम्भागं वळवा'पि च ।
न इच्छि, तस्सा भागञ्च तिस्सो पत्तम्हि पक्खिपि ॥ २७ ॥

१७३४ भत्तस्स पुण्णपत्त त अदा थेरस्स भूपति ।
अदा **गोतमथेरस्स** सो गन्त्वा नभसा लहुं ॥ २८ ॥

१७३५ भिक्खूनं भुञ्जमानानं दत्वा आलोपभागसो ।
पञ्चसतानं सो थेरो, लद्धेहि तु तदन्तिका ॥ २९ ॥

१७३६ भागेहि पत्तं पूरेत्वा आकासे खिपि राजिनो ।
गतं दिस्वा गहेत्वा त तिस्सो भोजयि भूपतिं ॥ ३० ॥

१७३७ भुञ्जित्वान सयञ्चापि वळवञ्च अभोजयि ।
सन्नाहं चुम्बटं कत्वा राजा पत्तं विसज्जयि ॥ ३१ ॥
१७३८ गन्त्वान सो महागामं समादाय बलं पुन ।
सट्ठिसहस्सं युद्धाय गन्त्वा युज्झि सभातरा ॥ ३२ ॥
१७३९ राजा वळवमा'रुळ्हो तिस्सो कण्डुलहत्थिनं ।
द्वे भातरो समागञ्छुं युज्झमाना रणे तदा ॥ ३३ ॥
१७४० राजा करिं करित्वन्तो वळवामण्डलं अका ।
तथापि छिद्द नो दिस्वा लङ्घापेतु मार्ति अका ॥ ३४ ॥
१७४१ वळव लङ्घापेत्वा हत्थिनं भातिको'परि ।
तोमरं खिपि, चम्म व यथा छिन्दति पिट्ठियं ॥ ३५ ॥
१७४२ अनेकानि सहस्सानि कुमारस्स नरा तहिं ।
पतिंसु युद्धे युज्झन्ता, भिज्जि चे'व महब्बल ॥ ३६ ॥
१७४३ "आरोहकस्स वेकल्ला इत्थी म लङ्घयी" इति ।
कुद्धो करी तं चालेन्तो रुक्ख एकमु'पागमि ॥ ३७ ॥
१७४४ कुमारो आरुही रुक्ख, हत्थी सामिमु'पागमि ।
तमा'रुय्ह पलायन्त कुमारम'नुबन्धि सो ॥ ३८ ॥
१७४५ पविसित्वा विहारं सो महाथेरघरं गतो ।
निपज्जि हेट्ठा मञ्चस्स कुमारो भातुनो भया ॥ ३९ ॥
१७४६ पसारयि महाथेरो चीवरं तत्थ मञ्चके ।
राजा अनुपद गन्त्वा "कुहिं तिस्सो ?" ति पुच्छथ ॥ ४० ॥
१७४७ "मञ्चे नत्थि महाराज" इति थेरो अवोच तं ।
हेट्ठा मञ्चे'ति जानित्वा ततो निक्खम्म भूपति ॥ ४१ ॥
१७४८ समन्ततो विहारस्स रक्ख कारयि, तं पन ।
मञ्चकम्हि निपज्जेत्वा दत्वा उपरि चीवरं ॥ ४२ ॥
१७४९ मञ्चपादेसु गण्हित्वा चत्तारो दहरा यती ।
मतभिक्खुनियामेन कुमारं बहि नीहरु ॥ ४३ ॥
१७५० नीयमानं तु तं ञत्वा इदमा'ह महीपति ।
" तिस्स त्व कुलदेवानं सीसे हुत्वान नीयसि ॥ ४४ ॥

१७५१ बलक्कारेन गहणं कुलदेवेहि नत्थि मे ।
गुणं त्वं कुलदेवानं सरेय्यासि कदाचि' पि ॥ ४५ ॥

१७५२ ततो येव महागाममगमासि महीपति ।
आनापेसि च तत्थे'व मातरं मातुगारवो ॥ ४६ ॥

१७५३ वस्सानि अट्ठसट्ठिं सो अट्ठा धम्मट्ठमानसो ।
अट्ठसट्ठिविहारे च कारापेसि महीपति ॥ ४७ ॥

१७५४ निक्खामितो सो भिक्खूहि तिस्सो राजसुतो पन ।
दीघवापिं ततो येव अगमासि अञातको ॥ ४८ ॥

१७५५ कुमारो गोधगत्तस्स तिस्सथेरस्स आह सोः—।
" सा'पराधो अहं भन्ते, खमापेस्सामि भातरं " ॥ ४९ ॥

१७५६ वेय्यवच्चकराकारं तिस्सं पञ्च सतानि च ।
भिक्खूनं आदियित्वा सो थेरो राजमु'पागमि ॥ ५० ॥

१७५७ राजपुत्त ठपेत्वान थेरो सोपानमत्थके ।
ससङ्घो पाविसी, सब्बे निसीदापिय भूमिपो ॥ ५१ ॥

१७५८ उपानयि यागुआदिं, थेरो पत्तं पिधेसि सो ।
" किं " ति वुत्तो' ब्रवी " तिस्समा'दाय आगता " इति ॥ ५२ ॥

१७५९ " कुहिं चोरो " ति वुत्तो सो ठितट्ठान निवेदयि ।
विहारदेवी गन्त्वान छादिय'ट्ठासि पुत्तकं ॥ ५३ ॥

१७६० राजा'ह थेरं "ञातो वो दासभावो इदानि नो; ।
सामणेरं पेसयेथ तुम्हे चे सत्तवस्सिक ॥ ५४ ॥

१७६१ जनक्खय विना येव कलहो न भवेय्यनो" ।
" राजा सङ्घस्स दोसे'सो, सङ्घो दण्डं करिस्सति " ॥ ५५ ॥

१७६२ " हेस्सता'गतकिच्च वो, यागादिं गण्हथा" ति सो ।
दत्वा त भिक्खुसङ्घस्स पक्कोसित्वान भातरं ॥ ५६ ॥

१७६३ तत्थेव सङ्घमज्झम्हि निसिन्नो भातरा सह ।
भुञ्जित्वा एकतो येव भिक्खुसङ्घ विसज्जयि ॥ ५७ ॥

१७६४ सस्सकम्मानि कारेतु तिस्सं तत्थे'व पाहिणि ।
समम्पि भेरिञ्चारेत्वा सस्सकम्मानि कारयि ॥ ५८ ॥

१७६५ इति वेरमनेकविकप्पचितं ।
समयन्ति बहुं अपि सप्पुरिसा ।
इति चिन्तिय को हि नरो मतिमा
न भवेय्य परेसु सुसन्तमनो' ति ॥ ५९ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे द्वेभातिकयुद्धं** नाम **चतुवीसतिमो** परिच्छेदो ।

पञ्चवीसतिमो परिच्छेदो.

[दुट्ठगामणीविजयो]

१७६६ दुट्ठगामणिराजा'थ कत्वान जनसङ्गहं ।
कुन्ते धातुं निधापेत्वा सयोग्गबलवाहनो ॥ १ ॥

१७६७ गन्त्वा तिस्समहाराम वन्दित्वा सङ्घम'ब्रवि:— ।
"पारगङ्गं गमिस्सामि जोतेतुं सासन अहं ॥ २ ॥

१७६८ सक्कातु देथ नो भिक्खू अम्हेहि सह गामिनो ।
मङ्गलञ्चे'व रक्खा च भिक्खूनं दस्सन हि नो" ॥ ३ ॥

१७६९ अदासि दण्डकम्मत्थ सङ्घो पञ्चसत यती ।
भिक्खुसङ्घ तमा'दाय ततो निक्खम्म भूपति ॥ ४ ॥

१७७० सोधापेत्वान मलये इधा'गमनम'ञ्जसं ।
कण्डुल हत्थिमा'रुय्ह योधेहि परिवारितो ॥ ५ ॥

१७७१ महता बलकायेन युद्धाय अभिनिक्खमि ।
महागामेन सम्बुद्धा सेना'गा गुत्तहालकं ॥ ६ ॥

१७७२ **महियङ्गणमा**'गम्म छत्तं दमिळम'ग्गहि ।
घातेत्वा दमिळे तत्थ आगन्त्वा **अम्बतित्थकं** ॥ ७ ॥

१७७३ गङ्गापरिखसम्पन्नं तित्थम्बदमिळं पन ।
युज्झं चतूहि मासेहि, कतहत्थं महब्बल ॥ ८ ॥

१७७४ मातरं दस्सयित्वान तेन लेसेन अग्गहि ।
ततो ओरुय्ह दमिळे सत्त राजे महब्बले ॥ ९ ॥

१७७५ एका'हेने'व गण्हित्वा खेमं कत्वा महब्बलो ।
बलस्सा'दा धन, तेन **खेमारामो** ' ति वुच्चति ॥ १० ॥

१७७६ महाकोट्ठन्तरासोब्भे, दोणे गवरम'ग्गहि ।
हालकोले इस्सरिय, नाळिसोभम्हि नाळिकं ॥ ११ ॥

१७७७ दीघा'भयगल्लकम्हि गण्हि दीघा'भयम्पि च ।
कच्छतित्थे कपिसीस चतुमासेन अग्गहि ॥ १२॥

१७७८ **कोटनगरे** कोटञ्च, ततो हालवहाणकं ।
वहिट्ठे वहिट्ठदमिळं, गामणिम्हि च गामणिं ॥ १३ ॥

१७७९ **कुम्बगामम्हि कुम्बञ्च, नन्दिगामम्हि नन्दिकं** ।
गण्हि, **खाणुं खाणुगामे**, द्वे तु **तकुम्नमे** पन ॥ १४ ॥

१७८० मातुल भागिनेय्य'ञ्च **तम्बकुण्णम**नामके ।
जम्बुञ्च'ग्गहि, सो सो च गामो' हु त तदव्हयो ॥ १५ ॥

१७८१ "अजानित्वा सक मेन घातेन्ति सजनं"इति ।
सुत्वान सच्चकिरिय अकरि तत्थ भूपति ॥ १६ ॥

१७८२ "रज्जमुखाय वायामो ना'य मम, सदा पि च ।
सम्बुद्धसासनस्से'व ठपनाय अयं मम ॥ १७॥

१७८३ तेन सच्चेन मे सेनाकायो'पगतभण्डक ।
जालवण्णं व होतू,"ति, तं तथेव तदा अहु ॥ १८ ॥

१७८४ गङ्गातीरम्हि दमिळा सब्बे घातितसेसका ।
विजितनगरं नाम सरणत्थाय पाविसुं ॥ १९ ॥

१७८५ फासुके अङ्गणट्ठाने खन्धावारं निवेसयि ।
त **खन्धावारपिट्ठी**'ति नामेना'होसि पाकटं ॥ २० ॥

१७८६ विजितनगरगाहत्थ वीमंसन्तो नराधिपो ।
दिस्वा'यन्त **नन्धिमित्तं** विसज्जापेसि कण्डुलं ॥ २१ ॥

१७८७ गण्हितुमा'गतं हत्थिं नन्धिमित्तो करेहि तं ।
उभो दन्ते पीळयित्वा उक्कुटिकं निसीदयि ॥ २२ ॥

१७८८ हत्थिना नन्धिमित्तो तु यस्मा यत्थ अयुज्झि सो ।
तस्मा तत्थ कतो गामो **हत्थिपोरो**' ति वुच्चति ॥ २३ ॥

१७८९ विमंसेत्वा उभो राजा विजितं नगरं अगा ।
योधान दक्खिणद्वारे सङ्गमो आसि भिंमनो ॥ २४ ॥

१७९० पुरत्थिमदुवारम्हि सो वेळुसुमनो पन ।
अनेकसङ्खे दमिळे अस्सारुळ्हो अघातयि ॥ २५ ॥

१७९१ द्वारं थकेसु दमिळा, राजा योधे विसज्जयि ।
कण्डुलो नन्धिमित्तो च **सूरनिमिलो** च दक्खिणे ॥ २६ ॥

१७९२ **महासोणो** च **गोठो** च **थेरपुत्तो** च ते तयो ।
द्वारेसु तीसु कम्मानि इतरेसु तदा'करुं ॥ २७ ॥

१७९३ नगरं तं तिपरिख उच्चपाकारगोपित ।
अयोकम्मकतद्वार अरीहि दुप्पधंसिय ॥ २८ ॥

१७९४ जानूहि ठत्वा दाठाहि भिन्दित्वान सिला सुधा ।
इट्ठका चे'व हत्थी सो अयोद्वारमु'पागमि ॥ २९ ॥

१७९५ गोपुरट्ठा तु दमिळा खिपिंसु विविधा'युधे ।
पक्कम'योगुळञ्चे' व कठिनञ्च सिलेसिक ॥ ३० ॥

१७९६ पिट्ठिं खित्ते सिलेसम्हि धूमायन्ते व कण्डुलो ।
वेदनट्टो'दकट्ठानं गन्त्वान तत्थ ओगहि ॥ ३१ ॥

१७९७ " न इद सुरापान ते, अयोद्वारविघाटन ।
गच्छ, द्वारं विघाटेहि " इच्चा'ह गोठइम्बरो ॥ ३२ ॥

१७९८ सो मानं जनयित्वान कोञ्चं कत्वा गजुत्तमो ।
उदका उट्ठहित्वान थले अट्ठासि दप्पवा ॥ ३३ ॥

१७९९ हत्थिवेज्जो'थ धोवित्वा सिलेसं ओसध अका ।
राजा आरुय्ह हत्थिं त कुम्भे फुसिय पाणिना ॥ ३४ ॥

१८०० " लङ्कादीपम्हि सकले रज्जं ते तात कण्डुल ।
दम्मी " ति तोसयित्वान भोजेत्वा वरभोजनं ॥ ३५ ॥

१८०१ वेठयित्वा साटकेन कारयित्वा सुवम्मित ।
सत्तगुणं माहिसं चम्म बन्धेत्वा चम्मपिट्ठियं ॥ ३६ ॥

१८०२ तस्सो'परि तेलचम्मं दापेत्वा तं विसज्जयि ।
असनी विय गज्जन्तो सो गन्त्वा ' पद्दवे सहं ॥ ३७ ॥

१८०३ पदरं विज्झि दाठाहि, उम्मारं पदसा हनि ।
सद्वारबाह तं द्वारं भूमियं सरवं पति ॥ ३८ ॥

१८०४ गोपुरे दब्बसम्भारं पतन्तं हत्थिपिट्ठिय ।
बाहाहि पहरित्वान नन्धिमित्तो पवट्टयि ॥ ३९ ॥

१८०५ दिस्वान तस्स किरियं कण्डुलो तुट्ठमानसो ।
दाठापीळनवेरं तं छड्डेसि पठम कत ॥ ४० ॥

१८०६ अत्तनो पिट्ठितो येव पवेसत्थाय कण्डुलो ।
निवत्तित्वान ओलोकि योध तत्थ गजुत्तमो ॥ ४१ ॥

१८०७ " हत्थिना कतमग्गेन नप्पवेक्खाम ' ह " इति ।
नन्धिमित्तो विचिन्तेत्वा पाकारं हनि बाहुना ॥ ४२ ॥

१८०८ सो अट्ठारसहत्थुच्चो पति अट्ठूसभो किर ।
ओलोकि सूरनिमिल, अनिच्छ सो' पि त पथं ॥ ४३ ॥

१८०९ लङ्घयित्वान पाकारं नगरब्भन्तरे पति ।
भिन्दित्वा द्वारमेकेक गोठो सोणो च पाविसि ॥ ४४ ॥

१८१० हत्थी गहेत्वा रथचक्क मित्तो सकटपञ्जरं ।
नालिकेरतरुं **गोठो** निम्मलो खग्गमु'त्तमं ॥ ४५ ॥

१८११ तालरुक्ख **महासोणो** थेरपुत्तो महागदं ।
विसुं विसु वीथिगता दमिळे तत्थ चुण्णयु ॥ ४६ ॥

१८१२ विजित नगरं भेत्वा चतुमासेन खत्तियो ।
ततो **गिरिलकं** गन्त्वा गिरिय दमिळं हनि ॥ ४७ ॥

१८१३ गन्त्वा **महेलनगरं** तिमहापरिखं ततो ।
कदम्बपुप्फवल्लीहि समन्ता परिवारितं ॥ ४८ ॥

१८१४ एकद्वारं दुप्पवेसं चतुमासे वसं तहिं ।
गण्हि महेलराजानं मन्तयुद्धेन भूमिपो ॥ ४९ ॥

१८१५ ततो'नुराधनगरं आगच्छन्तो महीपति ।
खन्धावारं निवेसेसि परतो कासपब्बतं ॥ ५० ॥

१८१६ मासम्हि जेट्ठमूलम्हि तळाकं तत्थ कारिय ।
जळं कीळि तहिं गाम **पोसोननगरव्हयो** ॥ ५१ ॥

१८१७ तं युद्धाया'गतं सुत्वा राजानं दुट्ठगामणिं ।
अमच्चे सन्निपातेत्वा एळारो आह भूमिपो ॥ ५२ ॥

१८१८ " सो राजा व सयं योधो योधा तस्स वहू किर ।
अमच्चा किं नु कातब्बं किन्तिमञ्ञन्तिनो इमे" ॥ ५३ ॥

१८१९ दीघजन्तुपभुतयो योधा एळारराजिनो ।
" सुवे युद्धं करिस्साम " इति ते निच्छयं करुं ॥ ५४ ॥

१८२० दुट्ठगामणिराजा'पि मन्तेत्वा मातुया सह ।
तस्सा मतेन कारेसि द्वत्तिस बलकोट्ठके ॥ ५५ ॥

१८२१ राजा छत्तधरे तत्थ ठपेसि राजरूपके ।
अब्भन्तरे कोट्ठके तु सयम'ट्ठासि भूपति ॥ ५६ ॥

१८२२ एळारराजा सन्नद्धो महापब्बतहत्थिन ।
आरुय्ह आगमी तत्थ सयोग्गबलवाहनो ॥ ५७ ॥

१८२३ सङ्गामे वत्तमानम्हि दीघजन्तु महब्बलो ।
आदाय खग्गफलकं युज्झमानो भयानको ॥ ५८ ॥

१८२४ हत्थे अट्ठारसु'ग्गन्त्वा नभ त राजरूपकं ।
छिन्दित्वा असिना भिन्दि पठम बलकोट्ठकं ॥ ५९ ॥

१८२५ एव सेसे'पि भिन्दित्वा बलकोट्ठे महब्बलो ।
ठित गामणिराजेन बलाकोट्ठमु'पागमि ॥ ६० ॥

१८२६ योधो तु सूरनिमिलो गच्छन्त राजिनो'परि ।
सावेत्वा अत्तनो नाम तम'क्कोसि महब्बलो ॥ ६१ ॥

१८२७ इतरो " तं वधिस्सं " ति कुद्धो आकासमु'ग्गमि ।
इतरो ओतरन्तस्स फलकं उपनामयि ॥ ६२ ॥

१८२८ " छिन्दामेत सफलकं " इति चिन्तिय सो पन ।
फलकं पहरि खग्गेन, तं मुञ्चि इतरो पन ॥ ६३ ॥

१८२९ कप्पेन्तो मुत्तफलकं दीघजन्तु तहिं पति ।
उट्ठाय सूरनिमिलो पतितं सत्तियाहनि ॥ ६४ ॥

१८३० **सङ्क** धमि फुस्सदेवो, सेना भिज्जित्थ दामिळी ।
एळारो' पि निवत्तित्थ, घातेसुं दमिळे बहू ॥ ६५ ॥

१८३१ तत्थ वापिजलं आसि हतान लोहिताविलं ।
तस्मा **कुलत्थवापी**'ति नामतो विस्सुता अहु ॥ ६६ ॥

१८३२ चरापेत्वा तहिं भेरिं दुट्ठगामणि भूपति, ।
"न हनिस्सतु एळारं म मुञ्चिय परो"इति ॥ ६७ ॥

१८३३ सन्नद्धो सयमा'रुय्ह सन्नद्धं कण्डुल करिं ।
एळारम'नुबन्धन्तो दक्खिणद्वारमा'गमि ॥ ६८ ॥

१८३४ पुरदक्खिणद्वारम्हि उभो युज्झिसु भूमिपा ।
तोमरं खिपि एळारो, गामणी त अवञ्चयि ॥ ६९ ॥

१८३५ विज्झापेसि च दन्तेहि त हत्थिं सकहत्थिना ।
तोमरं खिपि एळारं, सहत्थी तत्थ सो पति ॥ ७० ॥

१८३६ ततो विजितसङ्गामो सयोग्गबलवाहनो ।
लङ्क एकातपत्तक कत्वान पाविसी पुरं ॥ ७१ ॥

१८३७ पुरे भेरिं चरापेत्वा समन्ता योजने जने ।
सन्निपातिय कारेसि पूजं एळारराजिनो ॥ ७२ ॥

१८३८ न देहपतितट्ठाने कूटागारेन झापयि ।
चेतिय तत्थ कारेसि परिहारम'दासि च ॥ ७३ ॥

१८३९ अज्जा'पि लङ्कापतिनो त पदेससमीपगा ।
तेने'व परिहारेन न वादापेन्ति तूरियं ॥ ७४ ॥

१८४० एवं द्वत्तिंसदमिळराजानो दुट्ठगामणी ।
गण्हित्वा एकछत्तेन लङ्कारज्जम'कासि सो ॥ ७५ ॥

१८४१ भिन्नम्हि विजितनगरे योधो सो दीघजन्तुको ।
एळारस्स निवेदेत्वा भागिनेय्यस्स योद्धत ॥ ७६ ॥

१८४२ तस्स **भल्लुक**नामस्स भागिनेय्यस्स अत्तनो ।
पेसयि इधा'गमत्थाय, तस्स सुत्वान भल्लुको ॥ ७७ ॥

१८४३ एळारदड्ढदिवसा सत्तमे दिवसे इध ।
पुरिसानं सहस्सेहि सट्ठिया सह ओतरि ॥ ७८ ॥

१८४४ ओतिण्णो सो सुणित्वा' पि पतनं तस्स राजिनो ।
युज्झिस्सामी'ति लज्जाय महातित्था इधा'गमा ॥ ७९ ॥

१८४५ खन्धावारं निवेसेसि गामे **कोलम्बहालके** ।
राजा तस्सा'गमं सुत्वा युद्धाय अभिनिक्खमि ॥ ८० ॥

१८४६ युद्धसन्नाहसन्नद्धो हत्थिमा'रुय्ह कण्डुल ।
हत्थ'स्सरथयोधेहि पत्तीहि च अनूनको ॥ ८१ ॥

१८४७ उम्मादफुस्सदेवो सो दीपे अग्गधनुग्गहो ।
दसङ्गायुधसन्नद्धो सेसा योधा च अन्वगु ॥ ८२ ॥

१८४८ पवत्ते तुमुले युद्धे सन्नद्धो भल्लुको तहिं ।
राजा'भिमुखमा'यासि, नागराजा तु कण्डुलो ॥ ८३ ॥

१८४९ तंवेगमन्दिभावत्थ पच्चो'सक्कि सणिं सणिं ।
सेना'पि सद्धि तेने'व पच्चो'सक्कि सणि सणि ॥ ८४ ॥

१८५० राजाहः—" पुब्बे युद्धेसु अट्ठवीसतिया अय ।
न पच्चोसक्कि, किमे'त फुस्सदेवा ? "ति आह सो ॥ ८५ ॥

१८५१ " जयो नो परमो देव, जयभूमिं अय गजो ।
पच्चोसक्कति पेक्खन्तो, जयट्ठानम्हि ठस्सति " ॥ ८६ ॥

१८५२ नागो सो पच्चोसक्कित्वा पुरदेवस्स पस्सतो ।
महाविहारसीमन्ते अट्ठासि सुप्पतिट्ठितो ॥ ८७ ॥

१८५३ तत्र ठिते नागराजे भल्लुको दमिळो तहिं ।
राजा'भिमुखमा'गन्त्वा उप्पण्डेसि महीपतिं ॥ ८८ ॥

१८५४ मुख पिधाय खग्गेन राजा अक्कोसि त पन ।
" रञ्ञो मुखम्हि पातेमि " इति कण्डञ्च सो खिपि ॥ ८९ ॥

१८५५ आहच्च सो खग्गतलं कण्डो पपति भूमिय ।
" मुखे विद्धो " ति मञ्ञाय उक्कुट्ठि भल्लुको अका ॥ ९० ॥

१८५६ रञ्ञो पच्छा निसिन्नो सो फुस्सदेवो महब्बलो ।
कण्ड खिपि मुखे तस्स घट्टेन्तो राजकुण्डलं ॥ ९१ ॥

१८५७ राजान पादतो कत्वा पतमानस्स तस्स तु ।
खिपित्वा अपरं कण्डं विज्झित्वा तस्स जन्नुक ॥ ९२ ॥

१८५८ राजानं सीसतो कत्वा पातेसि लहुहत्थको ।
भल्लुके पतिते तस्मिं जयनादो पवत्तथ ॥ ९३ ॥

१८५९ फुस्सदेवो तहिं येव आपेतु दोसम'त्तनो ।
कण्णवल्लिं सकं छेत्वा पमतं लोहित सयं ॥ ९४ ॥

१८६० रञ्ञो दस्सेसि, त दिस्वा राजा त पुच्छि "कि?" इति ।
"राजदण्डो कतो मे" ति सो अवोच महीपतिं ॥ ९५ ॥

१८६१ "को ते दोसो?" ति कत्तो च आह "कण्डुलघट्टनं"
"अदोसं दोससञ्ञाय किमे'त करि भातिक" ॥ ९६ ॥

१८६२ इति वत्वा महाराजा कतञ्ञू इदमाह च.—।
कण्डानुच्छविको तुय्ह सक्कारो हेस्सते महा" ॥ ९७ ॥

१८६३ घातेत्वा दमिळे सब्बे राजा लद्धजयो ततो ।
पासादतलमा'रुय्ह सीहासनगतो तहिं ॥ ९८ ॥

१८६४ नाटका'मच्चमज्झम्हि फुस्सदेवस्स त सरं ।
आनापेत्वा ठपापेत्वा पुङ्खेन उजुक तले ॥ ९९ ॥

१८६५ कहापणेहि कण्डं त आसित्तेहुपरू'परि ।
छादापेत्वान दापेसि फुस्सदेवस्स तं खणे ॥ १०० ॥

१८६६ नरिन्दपासादतले निसिन्नो'थ अलङ्कते ।
सुगन्धदीपु'ज्जलिते नानागन्धसमायुते ॥ १०१ ॥

१८६७ नाटकजनयोगेन अच्छराहि विभूसिते ।
अनग्घत्थरणाकिण्णे मुदुके सयने सुभे ॥ १०२ ॥

१८६८ सयितो सिरिसम्पत्तिं महति अपि पेक्खिय ।
कत अक्खोहिणीघात सरन्तो न सुखं लभि ॥ १०३ ॥

१८६९ पियङ्गुदीपे अरहन्तो ञत्वा तं तस्स तक्कित ।
पाहेसु अट्ठा'रहन्ते तम'स्सासेतुमि'स्सरं ॥ १०४ ॥

१८७० आगम्म ते मज्झिमयामे राजद्वारम्हि ओतरु ।
निवेदित'ब्भागमना (v.l. निवेदि वेहागमना) पासादतलमा'-
रुहु ॥१०५॥

१८७१ वन्दित्वा ते महाराजा निसीदापिय आसने ।
कत्वा विविधसक्कारं पुच्छि आगतकारण ॥ १०६ ॥

१८७२ "पियङ्गुदीपे सङ्घेन पेसिता मनुजा'धिप ।
तमस्सासयितुं अम्हे" इति राजा पुना'ह ते ॥ १०७ ॥

१८७३ "कथ नु भन्ते अस्सासो मम हेस्सति, येन मे ।
अक्खोहिणीमहासेनाघातो कारापितो ?" इति ॥ १०८ ॥

१८७४ "सग्गमग्ग'न्तरायो च नत्थि ते तेन कम्मुना ॥
दियड्ढमनुजा चे'त्थ घातिता मनुजाधिप ॥ १०९ ॥

१८७५ सरणेसु ठितो एको, पञ्चसीले'पि चा'परो ।
मिच्छादिट्ठी च दुस्सीला सेसा पसुसमा मता ॥ ११० ॥

१८७६ जोतयिस्ससि चे'व त्व बहुधा बुद्धसासन ।
मनोविलेख तस्मा त्व विनोदय नरिस्सर" ॥ १११ ॥

१८७७ इति वुत्तो महाराजा तेहि अस्सासमा'गतो ।
वन्दित्वा ते विसज्जेत्वा सयितो पुन चिन्तयि ॥ ११२ ॥

१८७८ "विना सङ्घेन आहारं मा भुञ्जेथ कदाचि'पि ।
इति मातापिताहारे सपिंसु दहरे व नो ॥ ११३ ॥

१८७९ अदत्वा भिक्खुसङ्घस्स भुत्त अत्थि नु खो ?" इति ।
अद्दस पातरासम्हि एक मरिचवट्टिक ॥ ११४ ॥

१८८० सङ्घस्स अट्ठपेत्वा व परिभुत्त सतिं विना ।
"तदत्थ दण्डकम्म मे कत्तब्ब" ति च चिन्तयि ॥ ११५ ॥

१८८१ एते ते'नेककोटी इध मनुजगणे घातिते चिन्तयित्वा
कामान हेतु एत मनसि च कयिरा साधु आदीनव त ।
सब्बेसं घातनिं त मनसि च कयिरा निच्चत साधु साधु
एव दुक्खा पमोक्ख सुभगतिम'थवा पापपुण्ण्या'चिरेना'ति ॥११६॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे दुट्ठगामणीविजयो**
नाम **पञ्चवीसतिमो** परिच्छेदो ।

छब्बीसतिमो परिच्छेदो

[मरिचवट्टिविहारमहो]

१८८२ एकच्छत्तं करित्वान लङ्कारज्जं महायसो ।
ठानन्तरं सविदहि योधान सो यथारह ॥ १ ॥

१८८३ थेरपुत्ता'भयो योधो दीयमानं न इच्छि तं ।
पुच्छितो च "किमत्थं ?" ति "युद्धं अत्थी"ति अब्रवि ॥ २ ॥

१८८४ "एकरज्जे कते युद्धं किं नामा"ति च पुच्छितो ।
"युद्धं किलेसचोरेहि करिस्सामि सुदुज्जयं" ॥ ३ ॥

१८८५ इच्चे'वमा'ह, तं राजा पुनप्पुन्नं निसेधयि ।
पुनप्पुन्नं सो याचित्वा राजानुञ्ञाय पब्बजि ॥ ४ ॥

१८८६ पब्बजित्वा च कालेन अरहत्तम'पापुणि ।
पञ्चखीणासवसतपरिवारो अहोसि च ॥ ५ ॥

१८८७ छत्तमङ्गलसत्ताहे गते गतभयो'भयो ।
राजा कताभिसेको सो महता विभवेन सो ॥ ६ ॥

१८८८ तिस्सवापिमं'गा कीळाविधिना समलङ्कतं ।
कीळितुं अभिसित्तान चरित्तं चा'नुरक्खितुं ॥ ७ ॥

१८८९ रञ्ञो परिच्छदं सब्बमु'पायनमतानि च ।
मरिचवट्टिविहारस्स ठानम्हि ठपयिंसु च ॥ ८ ॥

१८९० तत्थे'व थूपठानम्हि सधातुं कुन्तमु'त्तमं ।
ठपेसुं कुन्तधारका उजुकं राजमानुसा ॥ ९ ॥

१८९१ सहोरोधो महाराजा कीळित्वा सलिले दिवा ।
सायमा'ह "गमिस्साम, कुन्तं वड्ढथ भो" इति ॥ १० ॥

१८९२ चालेतुं तं न सक्खिंसु कुन्तं तदधिकारिका ।
गन्धमालाहि पूजेसुं राजसेना समागता ॥ ११ ॥

१८९३ राजा महन्तम'च्छेरं दिस्वा तं हट्ठमानसो ।
विधाय तत्थ आरक्खं पविसित्वा पुरं ततो ॥ १२ ॥

१८९४ कुन्तं परिक्खिपापेत्वा चेतियं तत्थ कारयि ।
थूपं परिक्खिपापेत्वा विहारञ्च अकारयि ॥ १३ ॥

१८९५ तीहि वस्सेहि निट्ठासि विहारो सो, नरिस्सरो ।
सो सङ्घ सन्निपातेसि विहारमहकारणा ॥ १४ ॥

१८९६ भिक्खून सतसहस्स तदा भिक्खुणियो पन ।
नवुतिञ्च सहस्सानि अभविंसु समागता ॥ १५ ॥

१८९७ तस्मिं समागमे सङ्घमि'दमा'ह महीपति ।
" सङ्घ भन्ते विस्सरित्वा भुञ्जि मरिचवट्टिकं ॥ १६ ॥

१८९८ तस्से'तं दण्डकम्मं मे भवतू'ति अकारयिं ।
सचेतियं मरिचवट्टिविहारं सुमनोहरं ॥ १७ ॥

१८९९ पटिगण्हातु तं सङ्घो " इति सो दक्खिणोदकं ।
पातेत्वा भिक्खुसङ्घस्स विहारं सुमनो अदा ॥ १८ ॥

१९०० विहारे तं समन्ता च महन्तं मण्डपं सुभं ।
कारेत्वा तत्थ सङ्घस्स महादानं पवत्तयि ॥ १९ ॥

१९०१ पादे पतिट्ठपेत्वा' पि जले अभयवापिया ।
कतो सो मण्डपो आसि, सेसो'कासे कथा व का ? ॥ २० ॥

१९०२ सत्ताहम'न्नपानादिं दत्वान मनुजाधिपो ।
अदा सामणकं सब्बं परिक्खारं महारहं ॥ २१ ॥

१९०३ अहु सतसहस्सग्घो परिक्खारो स आदितो ।
अन्ते सहस्सग्घनको, सब्ब सङ्घो च तं लभि ॥ २२ ॥

१९०४ युद्धे दाने च सूरेन सूरिना रतनत्तये ।
पसन्नामलचित्तेन सासनुज्जोतनत्थिना ॥ २३ ॥

१९०५ रञ्जा कतञ्ञुना तेन थूपकारापना'दितो ।
विहारमह'न्तानि पूजेतुं रतनत्तयं ॥ २४ ॥

१९०६ परिच्चत्तधनाने'त्थ अनग्घानि विमुञ्चिय ।
सेसानि होन्ति एकाय ऊनवीसतिकोटियो ॥ २५ ॥

१९०७ भोगा दसङ्गविधदोसदूसिता 'पि
पञ्ञाविसेसहितेहि जनेहि पत्ता।
होन्ते'व पञ्चगुणयोगगहीतसारा
इच्च 'स्स सारगहणे मतिमा यतेय्या 'ति ॥ २६ ॥

सुजनपप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे मरिचवट्टिविहारमहो**
नाम **छब्बीसतिमो** परिच्छेदो।

सत्तवीसतिमो परिच्छेदो

[लोहपासादमहो]

१९०८ ततो राजा विचिन्तेसि विस्सुत सुस्सुत सुत।
"महापुञ्ञो सदापुञ्ञो पञ्ञाय कतनिच्छयो ॥ १ ॥

१९०९ दीपप्पसादको थेरो राजिनो अय्यकस्स मे"।
एव किरा'हः-"नत्ता ते दुट्ठगामणि भूपति ॥ २ ॥

१९१० महापञ्ञो महाथूप सोण्णमालिं मनोरम।
वीस हत्थमतमु'च्च कारेस्सति अनागते ॥ ३ ॥

१९११ पुन उपोसथागारं नानारतनमण्डित।
नवभूमि करित्वान **लोहपासादमे'व** च" ॥ ४ ॥

१९१२ इति चिन्तिय भूमिन्दो लिखित्वे'वं ठपापितं।
पेक्खापेन्तो राजगेहे ठितमे'व करण्डके ॥ ५ ॥

१९१३ सोवण्णपट्टं लद्धान लेखं तत्थ अवाचयि।
"छत्तिससतवस्सानि अतिक्कम्म अनागते ॥ ६ ॥

१९१४ काकवण्णसुतो दुट्ठगामणी मनुजाधिपो।
इदञ्चेदञ्चे'वञ्च कारेस्सती" ति वाचित ॥ ७ ॥

१९१५ सुत्वा हट्ठो उदानेत्वा अप्फोटेसि महीपति।
ततो पातो व गन्त्वान महामेघवन सुभं ॥ ८ ॥

१९१६ सन्निपातं कारयित्वा भिक्खुसङ्घस्स अब्रवि ।
"विमानतुल्य पासाद कारयिस्सामि वो अहं ॥ ९ ॥

१९१७ दिब्बविमानं पेसेत्वा तदालेखं ददाथ मे" ।
भिक्खुसङ्घो विसज्जेसि अट्ठखीणासवे तहिं ॥ १० ॥

१९१८ कस्सपमुनिनो काले **असोको** नाम ब्राम्हणो ।
अट्ठ सलाकभत्तानि सङ्घस्स परिणामिय ॥ ११ ॥

१९१९ **बीरणिं** (v. l. भरणिं) नाम दासिं सो "निच्च देही" ति अप्पयि ।
दत्वा सा तानि सक्कच्चं यावजीव ततो चुता ॥ १२ ॥

१९२० आकासट्ठविमानम्हि निब्बत्ति रुचिरे सुभा ।
अच्छरान सहस्सेन सदा'सि परिवारिता ॥ १३ ॥

१९२१ तस्सा रतनपासादो द्वादसयोजनुग्गतो ।
योजनान परिक्खेपो चत्ताळीसञ्च अट्ठ च ॥ १४ ॥

१९२२ कूटागारसहस्सेन मण्डितो नवभूमिको ।
सहस्सगब्भसम्पन्नो रञ्जमानो चतुम्मुखो ॥ १५ ॥

१९२३ सहस्ससङ्खसंयुत्ति सीहपञ्जरनेत्तवा ।
सकिङ्किणिकजालाय सज्जितो वेदिकाय च ॥ १६ ॥

१९२४ **अम्बलट्ठिकपासादो** तस्स मज्झे सुभो (v. l. ठितो) अहु ।
समन्ततो दिस्समानो पग्गहीतधजाकुलो ॥ १७ ॥

१९२५ तावतिंसञ्च गच्छन्ता दिस्वा थेरा तमे'व ते ।
हिङ्गुलिना तदालेख लेखयित्वा पटे ततो ॥ १८ ॥

१९२६ निवत्तित्वान आगन्त्वा पट्ट सङ्घस्स दस्सयु ।
सङ्घो पट्ट गहेत्वा त पाहेसि राजसन्तिक ॥ १९ ॥

१९२७ त दिस्वा सुमनो राजा आगम्मा'राममु'त्तम ।
आलेखतुल्य कारेसि लोहपासादमुत्तमं ॥ २० ॥

१९२८ कम्मारम्भनकाले व चतुद्वारम्हि चागवा ।
अट्ठट्ठ सतसहस्सानि हिरञ्ञानि ठपापिय ॥ २१ ॥

१९२९ पुटसहस्सवत्थानि द्वारद्वारे ठपापिय ।
गुळतेलसक्खरमधुपूरा चा'नेकचाटियो ॥ २२ ॥

१९३० "अमूलक कम्ममेत्थ न कातब्ब" ति भासिय ।
अग्घापेत्वा कत कम्म तेसं मूलम'दापयि ॥ २३ ॥

१९३१ हत्थसत हत्थसत आसि एकेकपस्सतो
उच्चतो तत्तको येव पासादो सो चतुम्मुखो ॥ २४ ॥

१९३२ तस्मिं पासादसेट्ठस्मिं अहेसु नव भूमियो ।
एकेकिस्सा भूमिया च कूटागारसतानि च ॥ २५ ॥

१९३३ कूटागारानि सब्बानि सज्झुना खचितान'हु ।
पवाळवेदिका तेसं नानारतनभूसिता ॥ २६ ॥

१९३४ नानारतनचित्तानि तासं पदुमकानि 'पि ।
सज्झुकिङ्किणिकापन्ति परिक्खित्ता च ता अहु ॥ २७ ॥

१९३५ सहस्सं तत्थ पासादे गब्भा आसु सुसङ्खता ।
नानारतनखचिता सीहपञ्जरभूसिता ॥ २८ ॥

१९३६ नारीवाहनयान तु सुत्वा वेस्सवणस्स सो ।
तदाकारम'कारेसि मज्झे रतनमण्डप ॥ २९ ॥

१९३७ सीहव्यग्घादिरूपेहि देवतारूपकेहि च ।
अहु रतनमयेहे'स' थम्भेहि च विभूसितो ॥ ३० ॥

१९३८ मुत्ताजालपरिक्खेपो मण्डपन्ते समन्ततो ।
पवाळवेदिका चे'त्थ पुब्बेवुत्तविधा अहु ॥ ३१ ॥

१९३९ सत्तरतनचित्तस्स वेमज्झे मण्डपस्स तु ।
रुचिरो दन्तपल्लङ्को रम्मो फळिकसन्थरो ॥ ३२ ॥

१९४० दन्तमयापस्सये'त्थ सुवण्णमयसूरियो ।
सज्झुमयो चन्दिमा च तारा च मुत्तकामया ॥ ३३ ॥

१९४१ नानारतनपदुमानि तत्थ तत्थ यथारह ।
जातकानि च तत्थे'व आसु सोण्णलतन्तरे ॥ ३४ ॥

१९४२ महग्घपच्चत्थरणे पल्लङ्के'तिमनोहरे ।
मनोहरा'सि ठपिता रुचिरा दन्तवीजनी ॥ ३५ ॥

१९४३ पवाळपादुक तत्थ फलिकम्हि पतिट्ठित ।
सेतच्छत्तं सज्झुदण्डं पल्लङ्कोपरि सोभथ ॥ ३६ ॥

१९४४ सत्तरतनमयमेत्थ अट्ठमङ्गलिकानि च ।
चतुप्पदानं पन्ती च मणिमुत्तन्तरा अहु ॥ ३७ ॥

१९४५ रजतानञ्च घण्टान पन्ती छत्तन्तलम्बिता ।
पासादछत्तपल्लङ्कमण्डपा'सुमन'ग्घिका ॥ ३८ ॥

१९४६ महग्घं पञ्ञपापेसि मञ्चपीठ यथारहं ।
तथे'व भुम्मत्थरण कम्बलञ्च महारहं ॥ ३९ ॥

१९४७ आचामकुम्भी सोवण्णा उळुङ्को च अहू तहिं ।
पासादपरिभोगेसु सेसेसु च कथा व का ? ॥ ४० ॥

१९४८ चारुपाकारपरिवारो सो चतुद्वारकोट्ठको ।
पासादो'लङ्कतो सोभि तावतिंससभा विय ॥ ४१ ॥

१९४९ तम्बलोहिट्ठकाहे'सो पासादो छादितो अहु ।
लोहपासादवोहारो तेन तस्स अजायथ ॥ ४२ ॥

१९५० निट्ठिते लोहपासादे सो सङ्घ सन्निपातयि ।
राजा, सङ्घो सन्निपति मरिचवट्टिमहे विय ॥ ४३ ॥

१९५१ पुथुज्जना व अट्ठसु भिक्खू पठमभूमिय ।
तेपिटका दुतियाय, सोतापन्नादयो पन ॥ ४४ ॥

१९५२ एकेकाये'व अट्ठसु ततियादिसु भूमिसु ।
अरहन्तो व अट्ठसु उद्धं चतुसु भूमिसु ॥ ४५ ॥

१९५३ सङ्घस्स दत्वा पासाद दक्खिणम्बुपुरस्सरं ।
राजा'दत्थ (v l. दत्वा) महादान सत्ताह पुब्बक विय ॥ ४६ ॥

१९५४ पासादहेतु चत्तानि महाचागेन राजिना ।
अनग्घानि ठपेत्वान अहेसु तिंसकोटियो ॥ ४७ ॥

१९५५ निस्सारे धननिचये विसेससारं
ये दानं परिगणयन्ति साधुपञ्ञा ।
ते दान विपुलम'पेतचित्तसङ्गा
सत्तान हितपरमा ददन्ति एव'ति' ॥ ४८ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे लोहपासादमहो** नाम
सत्तवीसतिमो परिच्छेदो ।

अट्ठवीसतिमो परिच्छेदो

[महाथूपलाभो]

१९५६ ततो सो सतसहस्सं विसज्जेत्वा महीपति ।
कारापेसि महाबोधिपूजं सूळारमुत्तमं ॥ १ ॥
१९५७ ततो पुरं पविसन्तो थूपट्ठाने निवेसितं ।
पस्सित्वान सिलाथूप सरित्वा पुब्बकं सुति ॥ २ ॥
१९५८ "कारेस्सामि महाथूप" इति हट्ठो महातल ।
आरुय्ह भत्त (v. l रत्तिं) भुञ्जित्वा सयितो इति चिन्तयि ॥ ३ ॥
१९५९ "दमिळे मद्दमानेन लोकोय पीळितो मया ।
न सक्का बलिमुद्धत्तु, त वज्जिय बलिं अह ॥ ४ ॥
१९६० कारयन्तो महाथूप कथं धम्मेन इट्ठका ।
उप्पादेस्सामि?" इच्चेव चिन्तयन्तस्स चिन्तित ॥ ५ ॥
१९६१ छत्तम्हि देवताजानि, ततो कोलाहल अहु ।
देवेसु, ञत्वा त सक्को विस्सकम्मानमब्रवि ॥ ६ ॥
१९६२ "इट्ठकत्थ चेतियस्स राजा चिन्तेसि गामणी ।
गन्त्वा पुरा योजनम्हि गम्भीरनदियन्तिके ॥ ७ ॥
१९६३ मापेहि इट्ठकं तत्थ" इति सक्केन भासितो ।
विस्सकम्मो इधागम्म मापेसि तत्थ इट्ठका ॥ ८ ॥
१९६४ पभाते लुद्दको तत्थ सुनखेहि वन अगा ।
गोधारूपेन दस्सेसि लुद्दक भुम्मदेवता ॥ ९ ॥
१९६५ लुद्दो तमनुबन्धन्तो गन्त्वा दिस्वान इट्ठका ।
अन्तरहिताय गोधाय इति चिन्तेसि सो तहिं ॥ १० ॥
१९६६ "कारेतुकामो किर नो महाथूप महीपति ।
उपायनमिदं तस्स" इति गन्त्वा निवेदयि ॥ ११ ॥
१९६७ तस्स तं वचनं सुत्वा पियं जनहितप्पियो ।
राजा कारेसि सक्कारं महन्तं तुट्ठमानसो ॥ १२ ॥

१९६८ पुरा **पुब्बुत्तरे** देसे योजनत्तयमत्थके ।
आचारविट्ठिगामम्हि सोळसकरिसे तले ॥ १३ ॥

१९६९ सुवण्णबीजमु'ट्ठिंसु विविधानि पमाणतो ।
विदत्थुक्कट्ठमानानि अङ्गुलिमानानि हेट्ठतो ॥ १४ ॥

१९७० सुवण्णपुण्ण तं भूमिं दिस्वा त गामवासिका ।
सुवण्णपातिमा'दाय गन्त्वा रञ्ञो निवेदयुं ॥ १५ ॥

१९७१ पुरा पाचीनपस्सम्हि सत्तयोजनमत्थके ।
गङ्गापारे तम्बपिट्ठे तम्बलोह समुट्ठहि ॥ १६ ॥

१९७२ तं गामिका तम्बलोहबीजमा'दाय पातिया ।
राजानमु'पसङ्कम्म तम'त्थञ्च निवेदयुं ॥ १७ ॥

१९७३ पुब्बदक्खिणदेसम्हि पुरतो चतुयोजने ।
सुमनवापिगामम्हि उट्ठहिंसु मणी बहू ॥ १८ ॥

१९७४ **उप्पलकुरुविन्देहि** मिस्सके ते च गामिका ।
आदाय पातिया एव गन्त्वा रञ्ञो निवेदयुं ॥ १९ ॥

१९७५ पुरतो दक्खिणे पस्से अट्ठयोजनमत्थके ।
अम्बट्ठकोललेणम्हि रजत उपपज्जथ ॥ २० ॥

१९७६ नगरवाणिजो एको आदाय सकटे बहू ।
मलया सिङ्गिवेरादिं आनेतु मलय गतो ॥ २१ ॥

१९७७ लेणस्स अविदूरम्हि सकटानि ठपापिय ।
पतोददारुनिच्छन्तो आरुळ्हो त महीधरं ॥ २२ ॥

१९७८ चाटिप्पमाणेकपक्क पक्कभारेन नामितं ।
दिस्वा पनसयट्ठिञ्च पासाणट्ठञ्च तं फलं ॥ २३ ॥

१९७९ वण्टे त वासिया छेत्वा "दस्साम'ग्ग"ति चिन्तिय ।
कालं घोसेसि सद्धाय, चत्तारो'नासवा'गमुं ॥ २४ ॥

१९८० हट्ठो सो ते'भिवादेत्वा निसीदापिय सादरो ।
वासिया वण्टसामन्ता तच छेत्वा अपस्सय ॥ २५ ॥

१९८१ लुञ्चित्वा'वाटपुण्णं त यूसं पट्टेहि आदिय ।
चतुरो यूसपूरे ते पत्ते तेसम'दासि सो ॥ २६ ॥

१९८२ ते त गहेत्वा पक्कामुं, कालं घोमेसि सो पन ।
अञ्ञे खीणासवा थेरा चत्तारो तत्थ आगमुं ॥ २७ ॥

१९८३ तेसं पत्ते गहेत्वा सो पनसमिञ्जाहि पूरिय ।
पादासि तेसं, पक्कामुं तयो, एको न पक्कमि ॥ २८ ॥

१९८४ रजत तस्स दस्सेतु ओरोहित्वा ततो हि सो ।
निसज्ज लेणासन्नम्हि ता मिञ्जा परिभुञ्जथ ॥ २९ ॥

१९८५ सेसा मिञ्जा वाणिजो'पि भुञ्जित्वा यावदत्थकं ।
भण्डिकाय गहेत्वान सेसा थेरपदानुगो ॥ ३० ॥

१९८६ गन्त्वान थेरं पस्सित्वा वेय्यावच्चम'कासि च ।
थेरो लेणदुवारेन तस्स मग्गम'मापयि ॥ ३१ ॥

१९८७ अञ्जसा इमिना त्वम्पि गच्छि'दानि उपासक ।
थेरं वन्दिय सो तेन गच्छन्तो लेणम'द्दस* ॥ ३२ ॥

१९८८ लेणद्वारम्हि ठत्वान पस्सित्वा रजतम्पि सो ।
वासिया आहनित्वान रजत'ति विजानिय ॥ ३३ ॥

१९८९ गहेत्वे'क सज्झुपिण्ड गन्त्वान सकटन्तिकं ।
सकटानि ठपापेत्वा सज्झुपिण्डं तमा'दिय ॥ ३४ ॥

१९९० लहु अनुराधपुरं आगम्म वरवाणिजो ।
दस्सेत्वा रजतं रञ्ञो तम'त्थञ्च निवेदयि ॥ ३५ ॥

१९९१ पुरतो पच्छिमे पस्से पञ्चयोजनमत्थके ।
उरुवेलपट्टने मुत्ता महामलकमत्तियो ॥ ३६ ॥

१९९२ पवाळन्तरिका सट्ठिसकटा थलमो'क्कमु ।
केवट्टा ता समेक्खित्वा रासिं कत्वान एकतो ॥ ३७ ॥

१९९३ पातिया अदियित्वान मुत्ता सहपवाळका ।
राजानमु'पसङ्कम्म तम'त्थम्पि निवेदयु ॥ ३८ ॥

---

* In the Singhalese edition verse 32 commences with थेरं वन्दिय etc. and omits अञ्जसा इमिना त्वम्पि etc and thus causes a change in the order of verses upto verse 41 while verse 42 is regarded as a verse of 3 lines.

१९९४ पुरतो उत्तरे पस्से मत्तयोजनमत्थके ।
पेळिवापिकगामस्स वापिपक्कन्तकन्दरे ॥ ३९ ॥

१९९५ जायिंसु वालुकापिट्ठे चत्तारो उत्तमा मणी ।
निसदपोतप्पमाणा उम्मापुप्फनिभा सुभा ॥ ४० ॥

१९९६ ते दिस्वा **सुनखो** लुद्दो आगन्त्वा राजसन्तिकं ।
"एवरूपा मणी दिट्ठा मया" इति निवेदयि ॥ ४१ ॥

१९९७ इट्ठकादीनि एतानि महापुञ्ञो महीपति ।
महाथूपत्थमु 'प्पनानि'स्सोसि तदहे'व सो ॥ ४२ ॥

१९९८ यथानुरूप सक्कारं तेसं कत्वा सुमानसो ।
ते एव रक्खिके कत्वा सब्बानि आहरापयि ॥ ४३ ॥

१९९९ खेदम्पि कायजम'सय्हमचिन्तयित्वा ।
पुञ्ञ पसन्नमनसो'पचितं हि एव
साधेति साधनसतानि सुखाकरानि
तस्मा पसन्नमनसो व करेय्य पुञ्ञ'न्ति' ॥ ४४ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे महाथूपसाधनलाभो** नाम **अट्ठवीसतिमो** परिच्छेदो ।

एकूनतिंसतिमो परिच्छेदो

[महाथूपारम्भो]

२००० एव समत्ते सम्भारे वेसाखे पुण्णमासिय ।
पत्ते विसाखनक्खत्ते महाथूपत्थमा' रभि ॥ १ ॥

२००१ हारेत्वा हि तहिं यूप थूपट्ठानम'खानयि ।
सत्तहत्थे महीपालो थिरं कातुम'नेकधा ॥ २ ॥

२००२ योधेहि आहरापेत्वा गुळपासाणके तहिं ।
कूटेहि पहरापेत्वा पासाणे चुण्णिते अथ ॥ ३ ॥

२००३ चम्मावनद्धपादेहि महाहत्थीहि मद्दयि ।
भूमिया थिरभावत्थ अत्थानत्थविचक्खणो ॥ ४ ॥

२००४ आकासगङ्गापतितट्ठाने सतततिन्तके ।
मत्तिका सुखुमा तत्थ समन्ता तिंसयोजने ॥ ५ ॥

२००५ नवनीतमत्तिका त्वे'सा सुखुमत्ता पवुच्चति ।
खीणासवा सामणेरा मत्तिका आहरुं ततो ॥ ६ ॥

२००६ मत्तिका अत्थरापेसि तत्थ पासाणकोट्टिमे ।
इट्ठका अत्थरापेसि मत्तिको'परि इस्सरो ॥ ७ ॥

२००७ तस्सो'परि खरसुधं, कुरुविन्द ततो परि ।
तस्सो'परि अयोजालं, मरुम्बं तु ततो' परि ॥ ८ ॥

२००८ आहट सामणेरेहि हिमवन्ता सुगन्धक ।
सन्थरापेसि भूमिन्दो फळिक तु ततो' परि ॥ ९ ॥

२००९ सिलायो सन्थरापेसि फळिकासन्थरोपरि ।
सब्बत्थ मत्तिका किच्चे नवनीतव्हया अहु ॥ १० ॥

२०१० निय्यासेन कपित्थस्स सन्नीतेन रसोदके ।
अट्ठङ्गुल बहलतो लोहपट्टं सिलोपरि ॥ ११ ॥

२०११ मनोसिलाय तिलतेलसन्निताय ततो' परि ।
सत्तङ्गुल सज्झुपट्ट सन्थारेसि रथेसभो ॥ १२ ॥

२०१२ महाथूपपतिट्ठानट्ठाने एव महीपति ।
कारेत्वा परिकम्मानि विप्पसन्नेन चेतसा ॥ १३ ॥

२०१३ आसाळ्हसुक्कपक्खस्स दिवसम्हि चतुद्दसे ।
कारेत्वा भिक्खुसङ्घस्स सन्निपातमिद वदि ॥ १४ ॥

२०१४ "महाचेतियअत्थाय भदन्ता मङ्गलिट्ठक ।
पतिट्ठपेस्सं स्वे, एत्थ सब्बो सङ्घो समेतु नो ॥ १५ ॥

२०१५ बुद्धपूजापयोगेन महाजनहितत्थिको ।
महाजनो'पोसथिको गन्धमालादि गण्हिय ॥ १६ ॥

२०१६ महाथूपपतिट्ठानट्ठान यातु सुवे" इति; ।
चेतिययट्ठानभूसाय अमच्चे च नियोजयि ॥ १७ ॥

२०१७ आणापिता नरिन्देन मुनिनो पियगारवा ।
अनेकेहि पकारेहि ते तं ठानम'लङ्करुं ॥ १८ ॥

२०१८ नगरं सकलञ्चे'व मग्गञ्चे'व इधा'गतं ।
अनेकेहि पकारेहि अलङ्कारयि भूपति ॥ १९ ॥
२०१९ पभाते च चतुद्वारे नगरस्स ठपापयि ।
न्हापिते न्हापके चे'व कप्पके च बहू तथा ॥ २० ॥
२०२० वत्थानि गन्धमाला च अन्नानि मधुरानि च ।
महाजनत्थ भूमिन्दो महाजनहिते रतो ॥ २१ ॥
२०२१ पटियत्तानि एतानि आदियित्वा यथारुचि ।
पोरा जानपदा चे'व थूपट्ठानमु'पागमु ॥ २२ ॥
२०२२ सुमण्डितेहि' नेकेहि ठानन्तरविधानतो ।
आरक्खितो अमच्चेहि यथाठान महीपति ॥ २३ ॥
२०२३ सुमण्डिताहि' नेकाहि देवकञ्ञू'पमाहि च ।
नाटकीहि परिब्बूळ्हो सुमण्डितपसाधितो ॥ २४ ॥
२०२४ चत्ताळीससहस्सेहि नरेहि परिवारितो ।
ततो तुरियमङ्घुट्ठो देवराजविलासवा ॥ २५ ॥
२०२५ महाथूपपतिट्ठान ठानाठानविचक्खणो ।
अपरण्हे उपागञ्छि नन्दयन्तो महाजन ॥ २६ ॥
२०२६ अट्ठुत्तरसहस्स सो साटकानि ठपापयि ।
पुटबद्धानि मज्झम्हि, चतुपस्से ततो पन ॥ २७ ॥
२०२७ वत्थानि रासिं कारेसि अनेकानि महीपति ।
मधुसप्पिगुळादिञ्च मङ्गलत्थ ठपापयि ॥ २८ ॥
२०२८ नानादेसा'पि आगञ्छु बहवो भिक्खवो इध ।
इध दीपट्ठसङ्घस्स का कथा व इधा'गमे ? ॥ २९ ॥
२०२९ थेरो 'सीतिसहस्सानि भिक्खू आदाय आगमा ।
राजगहस्स सामन्ता **इन्दगुत्तो** महागणी ॥ ३० ॥
२०३० सहस्सानि'सिपतना भिक्खून द्वादसा'दिय ।
धम्मसेनो महाथेरो चेतियट्ठानमा'गमा ॥ ३१ ॥
२०३१ सट्ठिभिक्खुसहस्सानि आदाय इध आगमा ।
पियदस्सी महाथेरो **जेतारामविहारतो** ॥ ३२ ॥

२०३२ वेसालीमहावनतो थेरो' **रुबुद्धरक्खितो** ।
अट्ठारससहस्सानि भिक्खू आदाय आगमा ॥ ३३ ॥
२०३३ **कोसम्बीघोसितारामा** थेरो' **रुधम्मरक्खितो** ।
तिंस भिक्खुसहस्सानि आदाय इध आगतो ॥ ३४ ॥
२०३४ आदायु'ज्जेनियं थेरो दक्खिणागिरितो यती ।
चत्ताळीससहस्सानि **आगो'रुसङ्घरक्खितो** ॥ ३५ ॥
२०३५ भिक्खूनं सतसहस्सं सट्ठिसहस्सानि चा'दिय ।
पुप्फपुरे' सोका'रामा थेरो **मित्तिण्ण**नामको ॥ ३६ ॥
२०३६ दुवे सतसहस्सानि सहस्सानि असीति च ।
भिक्खू गहेत्वा'**नुत्तिण्णो** थेरो **कस्मीरमण्डला** ॥ ३७ ॥
२०३७ चत्तारि सतसहस्सानि सहस्सान'थ सट्ठि च ।
भिक्खू **पल्लवभोग्गम्हा महादेवो** महामति ॥ ३८ ॥
२०३८ **योननगरा'लसन्दा योनमहाधम्मरक्खितो** ।
थेरो तिंससहस्सानि भिक्खू आदाय आगमा ॥ ३९ ॥
२०३९ विञ्झाटवीवत्तनिया सेनासना तु **उत्तरो** ।
थेरो सट्ठिसहस्सानि भिक्खू आदाय आगमा ॥ ४० ॥
२०४० **चित्तगुत्तो** महाथेरो **बोधिमण्डा**विहारतो ॥
तिंस भिक्खुसहस्सानि आदियित्वा इधा'गमा ॥ ४१ ॥
२०४१ **चन्दगुत्तो** महाथेरो **वनवास**पदेसतो ।
आगा'सीति सहस्सानि आदियित्वा यती इध ॥ ४२ ॥
२०४२ **सुरियगुत्तो** महाथेरो **केलासमहाविहारतो** ।
छन्नवुति सहस्सानि भिक्खू आदाय आगमा ॥ ४३ ॥
२०४३ भिक्खून दीपवासीनं आगतानञ्च सब्बसो ।
गणनाय परिच्छेदो पोराणेहि न भासितो ॥ ४४ ॥
२०४४ समागतान सब्बेसं भिक्खून तं समागमे ।
वुत्ता खीणासवा येव ते छन्नवुत्तिकोटियो ॥ ४५ ॥
२०४५ ते महाचेतियट्ठानं परिवारेत्वा यथारहं ।
मज्झे ठपेत्वा ओकासं रञ्ञो अट्ठंसु भिक्खवो ॥ ४६ ॥

२०४६ पविसित्वा तहिं राजा भिक्खुसङ्घं तथा ठितं ।
दिस्वा पसन्नचित्तेन वन्दिवा हट्ठमानसो ॥ ४७ ॥

२०४७ गन्धमालाहि पूजेत्वा कत्वान तिपदक्खिणं ।
मज्झे पुण्णघटट्ठान पविसित्वा समङ्गल ॥ ४८ ॥

२०४८ सुवण्णखीले पटिमुक्कं परिब्भमणदण्डकं ।
रजतेन कतं सुद्धं सुद्धपीतिबलोदयो ॥ ४९ ॥

२०४९ गाहयित्वा अमच्चेन मण्डितेन सुजातिना ।
अभिमङ्गलभूतेन भूतभूतिपरायणो ॥ ५० ॥

२०५० महन्त चेतियावट्ट कारेतुं कतनिच्छयो ।
भमापयितु आरद्धो परिकम्मकतभूमियं ॥ ५१ ॥

२०५१ **सिद्धत्थो** नाम नामेन महाथेरो महिद्धिको ।
तथा करोन्तं राजान दीघदस्सी निवारयि ॥ ५२ ॥

२०५२ "एवं महन्त थूपञ्चे अय राजा'रभिस्सति ।
थूपे अनिट्ठिते येव मरण अस्स हेस्सति ॥ ५३ ॥

२०५३ भविस्सति महन्तो च थूपो दुप्पटिसङ्खरो" ।
इति सो' नागत पस्सं महन्तत्त निवारयि ॥ ५४ ॥

२०५४ सङ्घस्स च अनुञ्ञाय थेरसम्भावनाय च ।
महन्त कत्तुकामो'पि गण्हित्वा थेरभासितं ॥ ५५ ॥

२०५५ थेरस्स उपदेसेन तस्स राजा अकारयि ।
मज्झिमं चेतियावट्टं पतिट्ठापेतुमि'ट्ठका ॥ ५६ ॥

२०५६ सोवण्णरजते चे'व घटे मज्झे ठपापयि ।
अट्ठट्ठ अट्ठितुस्साहो, परिवारिय ते पन ॥ ५७ ॥

२०५७ अट्ठुत्तरसहस्सञ्च ठपापेसि नवे घटे ।
अट्ठुत्तरे अट्ठुत्तरे वत्थान तु सते पन ॥ ५८ ॥

२०५८ इट्ठका पवरा अट्ठ ठपापेसि विसु विसु ।
सम्मतेन अमच्चेन भूसितेन अनेकधा ॥ ५९ ॥

२०५९ ततो एकं गाहयित्वा नानामङ्गलसङ्खते ।
पुरत्थिमदिसाभागे पठमं मङ्गलिट्ठक ॥ ६० ॥

२०६० पतिट्ठापेसि सक्को च मनुञ्ञे गन्धकद्दमे ।
जातिसुमनपुप्फेसु पूजितेसु तहिं पन ॥ ६१ ॥

२०६१ अहोसि पठवीकम्पो सेसा सत्ता'पि सत्तहि ।
पतिट्ठापेसि मचेहि मङ्गलानि च कारयि ॥ ६२ ॥

२०६२ एवं आसाळ्हमासस्स सुक्कपक्खम्हि सम्मते ।
उपोसथे पण्णरसे पतिट्ठापेसि इट्ठका ॥ ६३ ॥

२०६३ चतुद्दिसं ठिते तत्थ महाथेरे अनासवे ।
वन्दित्वा पूजयित्वा च सुप्पतीतो कमेन सो ॥ ६४ ॥

२०६४ पुब्बुत्तरदिसं गन्त्वा पियदस्सिम'नासवं ।
वन्दित्वान महाथेरं अट्ठासि तस्स सन्तिके ॥ ६५ ॥

२०६५ मङ्गलं तत्थ वड्ढेन्तो तस्स धम्मम'भासि सो ।
थेरस्स देसना तस्स जनस्सा'होसि सात्थिका ॥ ६६ ॥

२०६६ चत्तालीससहस्सान धम्माभिसमयो अहु ।
चत्तालीससहस्सान सोतापत्तिफलं अहु ॥ ६७ ॥

२०६७ सहस्सं सकदागामी अनागामी च तत्तका ।
सहस्सं येव अरहन्तो तत्था'हेसुं गिहीजना ॥ ६८ ॥

२०६८ अट्ठारस सहस्सानि भिक्खू भिक्खुणियो पन ।
चुद्दसे'व सहस्सानि अरहत्ते पतिट्ठहु ॥ ६९ ॥

२०६९ एव पसन्नमतिमा रतनत्तयम्हि
चागादिमुत्तमनसा जनताहितेन ।
लोकत्थसिद्धि परमा भवती'ति ञत्वा
सद्धादि'नेकगुणयोगरतिं करेय्या'ति' ॥ ७० ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे महाथूपारम्भो**
नाम **एकूनतिंसतिमो** परिच्छेदो ।

तिंसतिमो परिच्छेदो

[धातुगब्भरचना]

२०७० वन्दित्वान महाराजा सब्बं सङ्घं निमन्तयि ।
"याव चेतियनिट्ठाना भिक्खं गण्हथ मे" इति ॥ १ ॥

२०७१ सङ्घो त ना'धिवासेसि, अनुपुब्बेन सो पन ।
याचन्तो यावसत्ताह सत्ताह अधिवासनं ॥ २ ॥

२०७२ अलत्थोपड्ढभिक्खूहि, ते लद्धा सुमनो च सो ।
अट्ठारससु ठानेसु थूपट्ठानसमन्ततो ॥ ३ ॥

२०७३ मण्डपं कारयित्वान महादान पवत्तयि ।
सत्ताहं तत्थ सङ्घस्स ततो सङ्घ विसज्जयि ॥ ४ ॥

२०७४ ततो भेरि चरापेत्वा इट्ठकावड्ढकी लहुं ।
सन्निपातेसि, ते आसु पञ्चमत्तसतानि हि ॥ ५ ॥

२०७५ "कथ करिस्ससी ?"ति एको पुच्छितो आह भूपतिं ।
"पेस्सियानं सत लद्धा पंसून सकट अह ॥ ६ ॥

२०७६ खेपयिस्सामि एका'हं"त राजा पटिबाहयि ।
ततो उपड्ढुपड्ढञ्च पसू द्वे अम्मणानि च ॥ ७ ॥

२०७७ आहसु, राजा पटिबाहि चतुरो ते'पि वड्ढकी ।
अथे'को पण्डितो ब्यत्तो वड्ढकि आह भूपतिं ॥ ८ ॥

२०७८ "उदुक्खले कोट्टयित्वा अहं सुप्पेहि वट्टितं ।
पिंसापयित्वा निसदे एक पंसूनम'म्मण" ॥ ९ ॥

२०७९ इति वुत्तो अनुञ्ञासि तिणादीनेत्थ नो सियु ।
चेतियम्ही'ति भूमिन्दो इन्दतुल्यपरक्कमो ॥ १० ॥

२०८० किंसण्ठान चेतिय त करिस्ससि तुव ?"इति ।
पुच्छि त, तङ्खणं येव विस्सकम्मो तमा विसि ॥ ११ ॥

२०८१ सोवण्णपातिं तोयस्स पूरापेत्वान वड्ढकि ।
पाणिना वारिमा'दाय वारिपिट्ठियमा'हनि, ॥ १२ ॥

२०८२ फलिका गोलसदिसं महाबुब्बुळमु'ट्ठहि
आह:–" ईदिसं करिस्सं"ति, तुस्सित्वा तस्स भूपति ॥ १३ ॥
२०८३ सहस्सग्घ वत्थयुगं तथा'लङ्कारपादुका ।
कहापणानि द्वादस सहस्सानि च दापयि ॥ १४ ॥
२०८४ इट्ठका आहरापेस्सं अपीळेन्तो कथं नरे ?'' ।
इति राजा विचिन्तेसि रत्तिं, ञत्वान तं मरू ॥ १५ ॥
२०८५ चेतियस्स चतुद्वारे आहरित्वान इट्ठका ।
रत्तिं रत्तिं ठपयिंसु एकेकाह पहोनका ॥ १६ ॥
२०८६ तं सुत्वा सुमनो राजा चेतिये कम्ममा'रभि ।
"अमूलमे'त्थ कम्मञ्च न कातब्ब" ति आपयि ॥ १७ ॥
२०८७ एकेकस्मिं दुवारस्मिं ठपापेसि कहापणे ।
सोळससतसहस्सानि वत्थानि सुबहूनि च ॥ १८ ॥
२०८८ विविधञ्च अलङ्कारं खज्जभोज्जं सपानकं ।
गन्धमालागुळादी च मुखवासकपञ्चकं ॥ १९ ॥
२०८९ "यथारुचि तं गण्हन्तु कम्मं कत्वा यथारुचि" ।
ते तथे'व अपेक्खित्वा अदंसु राजकम्मिका ॥ २० ॥
२०९० थूपकम्मे सहायत्त एको भिक्खु निकामयं ।
मत्तिकापिण्डमा'दाय अत्तना अभिसङ्खतं ॥ २१ ॥
२०९१ गन्त्वान चेतियट्ठानं वञ्चेत्वा राजकम्मिके ।
अदासि तं वड्ढकिस्स, गण्हन्तो येव जानि सो ॥ २२ ॥
२०९२ तस्सा'कारं विदित्वान, तत्था' होसि कुतूहलं ।
कमेन राजा सुत्वान आगतो पुच्छि वड्ढकिं ॥ २३ ॥
२०९३ " देव एकेन हत्थेन पुप्फाना'दाय भिक्खवो ।
एकेन मत्तिकापिण्डं देन्ति मय्हम'हं पन ॥ २४ ॥
२०९४ अयमा'गन्तुको भिक्खु अयं नेवासिको इति ।
जानामि देवा"ति वचो सुत्वा राजा समप्पयि ॥ २५ ॥
२०९५ एकं बलत्थं दस्सेतुं मत्तिकादायकं यतिं ।
सो बलत्थस्स दस्सेसि, सो तं रञ्ञो निवेदयि ॥ २६ ॥

२०९६ जातिमकुलकुम्भे सो महाबोधङ्गणे तयो ।
ठपापेत्वा बलत्थेन राजा दापेसि भिक्खुनो ॥ २७ ॥

२०९७ अजानित्वा पूजयित्वा ठितस्से'तस्स भिक्खुनो ।
बलत्थो तं निवेदेसि, तदा त जानि सो यति ॥ २८ ॥

२०९८ **कोट्टिवाले** (v 1.कोळिवाते) जनपदे पियङ्गल्लनिवासिको ।
थेरो चेतियकम्मस्मिं सहायत्तं निकामयं ॥ २९ ॥

२०९९ तस्सिट्ठकावड्ढकिस्स ञातको इधा आगतो ।
तत्थि'ट्ठकाय मत्तेन ञत्वा कत्वान इट्ठकं ॥ ३० ॥

२१०० कम्मिके वञ्चयित्वान वड्ढकिस्स अदासि तं ।
सो तं तत्थ नियोजेसि कोलाहलमहोसि च ॥ ३१ ॥

२१०१ राजा सुत्वा व तं आह " ञातु सक्का तमि'ट्ठकं ।
" जानतो'पि न सक्का "ति राजानमा'ह वड्ढकि ॥ ३२ ॥

२१०२ " जानासि त त्वं थेरं ?"ति वुत्तो " आमा"ति भासि सो ।
त ञापनत्थम'प्पेसि बलत्थे तस्स भूपति ॥ ३३ ॥

२१०३ बलत्थो तेन त ञत्वा राजानु'ञ्ञायु'पागतो ।
कट्ठहालपरिवेणे थेरं पस्सिय मन्तिय ॥ ३४ ॥

२१०४ थेरस्स गमनाहञ्च गतट्ठानञ्च जानिय ।
" तुम्हेहि सह गच्छामि सकं गाम " ति भासिय ॥ ३५ ॥

२१०५ रञ्ञो सब्बं निवेदेसि राजा तस्स अदापयि ।
वत्थयुगं सहस्सग्घ महग्घं रत्तकम्बलं ॥ ३६ ॥

२१०६ सामणके परिक्खारे बहुके सक्खरम्पि च ।
सुगन्धतेलनाळिञ्च दापेत्वा अनुसासि त ॥ ३७ ॥

२१०७ थेरेन सह गन्त्वा सो दिस्सन्ते पियगल्लके ।
थेरं सीताय छायाय सो'दकाय निसीदिय ॥ ३८ ॥

२१०८ सक्खरपानकं दत्वा पादे तेलेन मक्खिय ।
उपाहनाहि योजेत्वा परिक्खारे उपानयि ॥ ३९ ॥

२१०९ **कुलूपकस्स** थेरस्स गहिता मे इमे मया ।
वत्थयुगं तु पुत्तस्स, सब्बं' दानि ददामि वो " ॥ ४० ॥

२११० इति वत्वान दत्वा ते गहेत्वा गच्छतो पुन ।
वन्दित्वा राजवचसा रञ्ञो सन्देसमा'ह सो ॥ ४१ ॥

२१११ महाथूपे कयिरमाने भतिया कम्मकारका ।
अनेकसङ्खा हि जना पसन्ना सुगतिं गता ॥ ४२ ॥

२११२ चित्तप्पसादमत्तेन सुगते गति उत्तमा ।
लब्भती'ति विदित्वान थूपपूजं करे बुधो ॥ ४३ ॥

२११३ एत्थे'व भतिया कम्मं करित्वा इत्थियो दुवे ।
तावतिंसम्हि निब्बत्ता महाथूपम्हि निट्ठिते ॥ ४४ ॥

२११४ आवज्जित्वा पुब्बकम्मं दिट्ठकम्मफला उभो ।
गन्धमालादियित्वान थूपं पूजेतुमा'गता ॥ ४५ ॥

२११५ गन्धमालाहि पूजेत्वा चेतियं अभिवन्दिसुं ।
तस्मिं खणे **भातिवङ्कवासी** थेरो **महासिवो** ॥ ४६ ॥

२११६ "रत्तिभागे महाथूपं वन्दिस्सामी" ति आगतो ।
ता दिस्वान महासत्तपण्णरुक्खमु'पस्सितो ॥ ४७ ॥

२११७ अदस्सयित्वा अत्तानं पस्सं सम्पत्तिम'ब्भुतं ।
ठत्वा तासं वन्दनाय परियोसाने अपुच्छि ता ॥ ४८ ॥

२११८ "भासते सकलो दीपो देहोभासेन वो इध ।
किं नु कम्मं करित्वान देवलोकमि'तो गता ?" ॥ ४९ ॥

२११९ महाथूपे कतं कम्मं तस्स आहंसु देवता; ।
एवं तथागते येव पसादो हि महप्फलो ॥ ५० ॥

२१२० पुप्फाधानत्तयं थूपे इट्ठकाहि चितं चितं ।
समं पठविया कत्वा इद्धिमन्तो'वसादयुं ॥ ५१ ॥

२१२१ नववारे चितं एवं एवं ओसादयिंसु ते; ।
अथ राजा भिक्खुसङ्घसन्निपातम'कारयि ॥ ५२ ॥

२१२२ तत्थासीति सहस्सानि सन्निपातम्हि भिक्खवो ।
राजा सङ्घमु'पागम्म पूजेत्वा अभिवन्दिय ॥ ५३ ॥

२१२३ इट्ठकोसीदने हेतुं पुच्छि, सङ्घो वियाकरि ।
"नोसीदनत्थं थूपस्स इद्धिमन्तेहि भिक्खुहि ॥ ५४ ॥

२१२४ कतमे'तं महाराज, न इदानि करिस्सरे; ।
अञ्ञथत्तम'कत्वा त्वं महाथूपं समापय " ॥ ५५ ॥

२१२५ तं सुत्वा सुमनो राजा थूपे कम्मम 'कारयि ।
पुप्फाधानेसु दससु इट्ठका दसकोटियो ॥ ५६ ॥

२१२६ भिक्खुसङ्घो सामणेरं उत्तरं सुमनम्पि च ।
चेतियधातुगब्भत्थं पासाणे मेघवण्णके ॥ ५७ ॥

२१२७ आहरथा "ति योजेसुं, ते गन्त्वा उत्तरं कुरुं ।
असीतिरतना'यामवित्थारे रविभासुरे ॥ ५८ ॥

२१२८ अट्ठङ्गुलानि बहुले गण्ठिपुप्फनिभे सुभे ।
छ मेदवण्णपासाणे आहरिंसु घने ततो ॥ ५९ ॥

२१२९ पुप्फाधानस्स उपरि मज्झे एकं निपातिय ।
चतुपस्सम्हि चतुरो मञ्जूसं विय योजिय ॥ ६० ॥

२१३० एकं पिदहनत्थाय दिसाभागे पुरत्थिमे ।
अदस्सनं करित्वा ते ठपयिंसु महिद्धिका ॥ ६१ ॥

२१३१ मज्झम्हि धातुगब्भस्स तस्स राजा अकारयि ।
रतनमयं बोधिरुक्खं सब्बाकारमनोरमं ॥ ६२ ॥

२१३२ अट्ठारसरतनिको खन्धो साखास्स पञ्च च ।
पवाळमयमूलो सो इन्दनीले पतिट्ठितो ॥ ६३ ॥

२१३३ सुसुद्धरजतक्खन्धो मणिपत्तेहि सोभितो ।
हेममयपण्डुपत्तफलो पवाळअङ्कुरो ॥ ६४ ॥

२१३४ अट्ठ मङ्गलिकान'स्स खन्धे पुप्फलता'पि च ।
चतुप्पदान पन्ती च हंसपन्ती च सोभना ॥ ६५ ॥

२१३५ उद्धं चारुवितान्ते मुत्ताकिङ्किणिकजालकं ।
सुवण्णघण्टापन्ती च दामानि च तहिं तहिं ॥ ६६ ॥

२१३६ वितानचतुकोणम्हि मुत्तादामकलापको ।
नवसतसहस्सग्घो एकेको आसि लम्बितो ॥ ६७ ॥

२१३७ रविचन्दतारारूपानि नानापदुमकानि च ।
रतनेहि कताने'व विताने अप्पितान'हुं ॥ ६८ ॥

२१३८ अट्ठुत्तरसहस्सानि वत्थानि विविधानि च ।
महग्घनानारङ्गानि विताने लम्बितान'हु ॥ ६९ ॥

२१३९ बोधिं परिक्खिपित्वान नानारतनवेदिका ।
महामलकमुत्ताहि सन्थारो तु तद'न्तरे ॥ ७० ॥

२१४० नानारतनपुप्फान चतुगन्धू'दकस्स च ।
पुण्णापुण्णघटपन्ती बोधिमूले कता अहुं ॥ ७१ ॥

२१४१ बोधिपाचीनपञ्ञत्ते पल्लङ्के कोटिअग्घके ।
सोवण्णबुद्धपटिमं निसीदापेसि भासुरं ॥ ७२ ॥

२१४२ सरीरावयवा तस्मा पटिमाय यथारहं ।
नानावण्णेहि रतनेहि कता सुरुचिरा अहु ॥ ७३ ॥

२१४३ महाब्रम्हा ठितो तत्थ रजतच्छत्तधारको ।
विजयुत्तरसङ्खेन सक्को च अभिसेकदो ॥ ७४ ॥

२१४४ वीणाहत्थो **पञ्चसिखो, कालनागो सनाटकि** ।
सहस्सहत्थो मारो च सहत्थी सहकिङ्करो ॥ ७५ ॥

२१४५ पाचीनपल्लङ्कनिभा सेससत्तदिसासु'पि ।
कोटिकोटिधनग्घा च पल्लङ्का अत्थता अहु ॥ ७६ ॥

२१४६ बोधिमु'स्सीसके कत्वा नानारतनमण्डितं ।
कोटिधनग्घक येव पञ्ञत्त मयनं'अदु ॥ ७७ ॥

२१४७ सत्तसत्ताहठानेसु तत्थ तत्थ यथारहं ।
अधिकारे अकारेसि ब्रम्हा याचनमे'व च ॥ ७८ ॥

२१४८ **धम्मचक्कप्पवत्तिञ्च यसपब्बजनम्पि** च ।
भद्दवग्गियपब्बज्जं जटिलानं दमनम्पि च ॥ ७९ ॥

२१४९ **बिम्बिसारागमं** चा'पि **राजगहप्पवेसनं** ।
वेळुवनस्स गहणं **असीतिसावके** तथा ॥ ८० ॥

२१५० **कपिलवत्थुगमनं** तत्थे'व (v. l. तथा) रतनचङ्कमं ।
राहुलानन्दपब्बज्जं गहणं जेतवनस्स च ॥ ८१ ॥

२१५१ **अम्बमूले पाटिहीरं, तावतिंसम्हि** देसनं ।
देवोरोहणपाटिहीरं, थेरपञ्हसमागमं ॥ ८२ ॥

२१५२ महासमयसुत्तन्तं राहुलोवादमेव च ।
महामङ्गलसुत्तञ्च, धनपालसमागमं ॥ ८३ ॥

२१५३ आळवकङ्गुलिमाल–अपलालदमनम्पि च ।
पारायणकसमितिं आयुवोस्सज्जनं तथा ॥ ८४ ॥

२१५४ सूकरमद्दवग्गाहं सिङ्गिवण्णयुगस्स च ।
पसन्नोदकपानञ्च परिनिब्बाणमेव च ॥ ८५ ॥

२१५५ देवमनुस्सपरिदेवं, थेरेन पादवन्दनं ।
दहनं, अग्गिनिब्बाण तत्थ सक्कारमेव च ॥ ८६ ॥

२१५६ धातुविभङ्गं दोणेन पसादजनकानि च ।
येभुय्येन अकारेसि जातकानि सुजातिमा ॥ ८७ ॥

२१५७ वेस्सन्तरजातकं तु वित्थारेन अकारयि ।
तुसितपुरतो याव बोधिमण्डं तथेव च ॥ ८८ ॥

२१५८ चतुद्दिसं ते चत्तारो महाराजा ठिता अहुं ।
तेत्तिंस देवपुत्ता च द्वत्तिंसा च कुमारियो ॥ ८९ ॥

२१५९ यक्खसेनापती अट्ठवीसति च ततो' परि ।
अञ्जलिपग्गहा देवा, पुप्फपुण्णघटा ततो ॥ ९० ॥

२१६० नच्चका देवता चेव, तुरियवादकदेवता ।
आदासगाहका देवा पुप्फसाखाधरा तथा ॥ ९१ ॥

२१६१ पदुमादिग्गाहका देवा अञ्ञे देवा च' नेकधा ।
रतनग्घियपन्ती च धम्मचक्कानमेव च ॥ ९२ ॥

२१६२ खग्गधरा देवपन्ती देवा पातिधरा तथा ।
तेसं सीसे पञ्चहत्था गन्धतेलस्स पूरिता ॥ ९३ ॥

२१६३ दुकूलवट्टिकापाती सदा पज्जलिता अहु ।
फलिकग्घिये चतुक्कण्णे एकेका च महामणि ॥ ९४ ॥

२१६४ सुवण्णमणिमुत्तान रासियो वजिरस्स च ।
चतुक्कण्णेसु चत्तारो कता'हेसुं पभस्सरा ॥ ९५ ॥

२१६५ मेदवण्णकपासाणभित्तियं येव उज्जला ।
विज्जुलता अप्पिता आसुं धातुगब्भे विभूसिता ॥ ९६ ॥

२१६६ रूपकाने'त्थ सब्बानि धातुगब्भे मनोरमे ।
घनकोट्टिमहेमस्स कारापेसि महीपति ॥ ९७ ॥

२१६७ इन्दगुत्तो महाथेरो छळभिञ्ञो महामति ।
कम्माधिट्ठायको एत्थ सब्बं संविपही इमं ॥ ९८ ॥

२१६८ सब्ब राजिद्धिया एतं देवतानञ्च इद्धिया ।
इद्धिया अरियानञ्च असम्बाध पतिट्ठितं ॥ ९९ ॥

२१६९ तिट्ठन्तं सुगतञ्च पूजियतम लोकुत्तम नित्तम
धातू च'स्स विचुण्णिता जनहितं आसिंसता पूजिय ।
पुञ्ञं त सममिच्चवेच मतिमा सद्धागुणालङ्कतो
तिट्ठन्त सुगतं वियस्स मुनिनो धातुञ्च सम्पूजये'ति ॥ १०० ॥

सुजनप्पसादसवेगत्थाय कते **महावंसे धातुगब्भरचनो**
नाम **तिंसतिमो** परिच्छेदो ।

एकतिंसतिमो परिच्छेदो

[धातुनिधानं]

२१७० धातुगब्भम्हि कम्मानि निट्ठापेत्वा अरिन्दमो ।
सन्निपात कारयित्वा सङ्घस्स इदम'ब्रवि ॥ १ ॥

२१७१ " धातुगब्भम्हि कम्मानि मया निट्ठापितानि हि ।
सुवे धातुं निधेस्सामि, भन्ते जानाथ धातुयो " ॥ २ ॥

२१७२ इद वत्वा महाराजा नगरं पाविसि ततो ।
धातुआहरकं भिक्खु भिक्खुसङ्घो विचिन्तयि ॥ ३ ॥

२१७३ **सोणुत्तरं** नाम यतिं पूजापरिवेणवासिकं ।
धाताहरणकम्मम्हि छळभिञ्ञं नियोजयि ॥ ४ ॥

२१७४ चारिकं चरमानम्हि नाथे लोकहिताय हि ।
नन्दुत्तरो ति नामेन गङ्गातीरम्हि माणवो ॥ ५ ॥

२१७५ निमन्तेत्वां'मिसम्बुद्धं सहसङ्घम'भोजयि ।
सत्था पयागपट्टणे ससङ्घो नावमा'रुहि ॥ ६ ॥

२१७६ तत्थ भद्दजिथेरो तु छळभिञ्ञो महिद्धिको ।
जलपक्खलितट्ठान दिस्वा भिक्खू इदं वदि ॥ ७ ॥

२१७७ "महापनादभूतेन मया वुत्थो सुवण्णयो ।
पासादो पतितो एत्थ पञ्चवीसतियोजनो ॥ ८ ॥

२१७८ त पापुणित्वा गङ्गाय जलं पक्खलितं इध" ।
भिक्खू असद्दहन्ता नं सत्थुनो तं निवेदयुं ॥ ९ ॥

२१७९ सत्थाह:-"कङ्खं भिक्खून विनोदेही"ति सो ततो ।
आपेतुं ब्रम्हलोके'पि वसवत्तिसमत्थत ॥ १० ॥

२१८० इद्धिया नभमु'ग्गन्त्वा सत्ततालसमे ठितो ।
दुस्सथूप ब्रम्हलोके ठपेत्वा वड्ढिते करे ॥ ११ ॥

२१८१ इधा'नेत्वा दस्सयित्वा जनस्स पुन त तहिं ।
ठपयित्वा यथाठाने इद्धिया गङ्गमा'गतो ॥ १२ ॥

२१८२ पादङ्गुट्ठेन पासादं गहेत्वा थूपिकाय सो ।
उस्सापेत्वान दस्सेत्वा जनस्स खिपि त तहिं ॥ १३ ॥

२१८३ नन्दुत्तरो माणवको दिस्वा त पाटिहारियं ।
"परायत्तय'ह धातुं पहू आनयितुं सियं" ॥ १४ ॥

२१८४ इति पत्थयि, तेने'त सङ्घो सोणुत्तरं यति ।
तस्मिं कम्मे नियोजेसि सोळसवस्सिकं अपि ॥ १५ ॥

२१८५ "आहरामि कुतो धातु ?" इति सङ्घम'पुच्छि सो ।
कथेसि सङ्घो थेरस्स तस्स ता धातुयो इति ॥ १६ ॥

२१८६ "परिनिब्बाणमञ्चम्हि निपन्नो लोकनायको ।
धातूहि'पि लोकहितं कातु देविन्दम'ब्रवि ॥ १७ ॥

२१८७ देविन्दट्ठ'सु दोणेसु मम सारीरधातुसु ।
एकं दोणं रामगामे कोळियेहि च सक्कतं ॥ १८ ॥

२१८८ नागलोकं ततो नीत, तत्थ नागेहि सक्कत ।
लङ्कादीपे महाथूपे निधानाय भविस्सति ॥ १९ ॥

२१८९ **महाकस्सपथेरो**'पि दीघदस्सी महामति (v. l. महायति)।
धम्मासोकनरिन्देन धातुवित्थारकारणा ॥ २० ॥

२१९० राजगहस्स सामन्ते रञ्ञो अजातसत्तुनो ।
कारपेन्तो, महाधातुनिधानं साधु सङ्खत ॥ २१ ॥

२१९१ सत्तदोणानि धातून आहरित्वान कारयि ।
रामगामम्हि दोण तु सत्थुचित्तञ्ञु ना'ग्गहि ॥ २२ ॥

२१९२ महाधातुनिधानं तं धम्मासोको' पि भूपति ।
पस्सित्वा अट्ठम दोणं आनापेतुं मतिं अका ॥ २३ ॥

२१९३ महाथूपे निधानत्थं विहित तं जिनेनि'ति ।
धम्मासोकं निवारेसुं तत्थ खीणासवा यती ॥ २४ ॥

२१९४ रामगामम्हि थूपो तु गङ्गातीरे कतो पन ।
भिज्जि गङ्गाय ओघेन, सो तु धातुकरण्डको ॥ २५ ॥

२१९५ समुद्द पविसित्वान द्विधा भिन्ने जले तहि ।
नानारतनपीठम्हि अट्ठा रस्मिसमा'कुलो ॥ २६ ॥

२१९६ नागा दिस्वा करण्डं त कालनागस्स राजिनो ।
मञ्जेरिकनागभवन उपगम्म निवेदयु ॥ २७ ॥

२१९७ दसकोटिसहस्सेहि गन्त्वा नागेहि सो तहिं ।
धातू ता अभिपूजेन्तो नेत्वान भवन सकं ॥ २८ ॥

२१९८ सब्बरतनमय थूप तस्सो'परि घरं तथा ।
मापेत्वा सह नागेहि सदा पूजेसि सादरो ॥ २९ ॥

२१९९ आरक्खा महती तत्थ, गन्त्वा धातू इधा'नय ।
सुवे धातुनिधानं हि भूमिपालो करिस्सति" ॥ ३० ॥

२२०० इच्चे'वं सङ्घवचनं सुत्वा साधू'ति सो पन ।
गन्तब्बकालं पेक्खन्तो परिवेणम'गा सक ॥ ३१ ॥

२२०१ "भविस्सति सुवे धातुनिधानं" ति महीपति ।
चारेसि नगरे भेरिं सब्बकिच्चविधायकं ॥ ३२ ॥

२२०२ नगरं सकलञ्चे'व इधा'गमिञ्च अञ्जसं ।
अलङ्कारयि सक्कच्चं नागरे च विभूसयि ॥ ३३ ॥

२२०३ सक्को देवानमि'न्दो व लङ्कादीपम' सेसकं ।
आमन्तेत्वा विस्सकम्मं अलङ्कारयि' नेकधा ॥ ३४ ॥

२२०४ नगरस्स चतुद्वारे वत्थभत्तादिकानि सो ।
महाजनोपभोगत्थं ठपापेसि नराधिपो ॥ ३५ ॥

२२०५ उपोसथे पण्णरसे अपरण्हे सुमानसो ।
पण्डितो राजकिच्चेसु सब्बालङ्कारमण्डितो ॥ ३६ ॥

२२०६ सब्बाहि नाटकित्थीहि योधेहि सायुधेहि च ।
महता च बलोघेन हत्थिवाजिरथेहि च ॥ ३७ ॥

२२०७ नानाविधविभूसेहि सब्बतो परिवारितो ।
आरुय्ह सुरथो अट्ठा सुसेतचतुसिन्धवं ॥ ३८ ॥

२२०८ भूसित कण्डुल हत्थिं कारेत्वा पुरतो सुभ ।
सुवण्णचङ्गोटवरो सेतच्छत्तस्स हेट्ठतो ॥ ३९ ॥

२२०९ अट्ठुत्तर सहस्सानि नागरनारियो सुभा ।
सुपुण्णघटभूसायो त रथ परिवारयुं ॥ ४० ॥

२२१० नानापुप्फसमुग्गानि तथे'व दण्डदीपिका ।
तत्तका तत्तका एव धारयित्वान इत्थियो ॥ ४१ ॥

२२११ अट्ठुत्तरसहस्सानि दारका समलङ्कता ।
गहेत्वा परिवारेसुं नानावण्णधजे सुभे ॥ ४२ ॥

२२१२ नानातुरियघोसेहि अनेकेहि तहिं तहिं ।
हत्थस्स रथसद्देहि भिज्जन्ते विय भूतले ॥ ४३ ॥

२२१३ यन्तो महामेघवन सिरिया सो महायसो ।
यन्तो नन्दवनं देवराजा राजा व सोभथ ॥ ४४ ॥

२२१४ रञ्ञो निग्गमनारम्भे महातुरियरवं पुरे ।
परिवेणे निसिन्नो व सुत्वा सोणुत्तरो यति ॥ ४५ ॥

२२१५ निमुज्जित्वा पठवियं गन्त्वान नागमन्दिरं ।
नागराजस्स पुरतो तत्थ पातुर'हू लहुं ॥ ४६ ॥

२२१६ वुट्ठाया' भिवादेत्वा पल्लङ्के तं निसीदिय ।
सक्करित्वान नागिन्दो पुच्छि आगतदेसकं ॥ ४७ ॥

२२१७ तस्मिं वुत्ते अथो पुच्छि थेरस्सा'गमकारणं ।
वत्वा'धिकारं सब्बं सो सद्धुसन्देसम'ब्रवि ॥ ४८ ॥

२२१८ "महाथूपे निधानत्थं बुद्धेन विहिता इध ।
तव हत्थगता धातू, देहि ता किर मे तुवं" ॥ ४९ ॥

२२१९ तं सुत्वा नागराजा सो अतीव दोमनस्सिको ।
"पहु अयं हि समणो बलक्कारेन गण्हितु ॥ ५० ॥

२२२० तस्मा अञ्ञत्थ नेतब्बा धातुयो" इति चिन्तिय ।
तत्थट्ठित भागिनेय्यं' आकारेन निवेदयि ॥ ५१ ॥

२२२१ नामेन सो वासुलदत्तो जानित्वा तस्स इङ्गित ।
गन्त्वा त चेतियधरं गिलित्वा त करण्डकं ॥ ५२ ॥

२२२२ सिनेरुपादं गन्त्वान कुण्डलावट्टको सयि ।
तियोजनसत दीघो भोगो योजनवट्टवा ॥ ५३ ॥

२२२३ अनेकानि सहस्सानि मापेत्वान फणानि च ।
धूमायति पज्जलति सयित्वा सो महिद्धिको ॥ ५४ ॥

२२२४ अनेकानि सहस्सानि अत्तना सदिसे अही ।
मापयित्वा सयापेसि समन्ता परिवारिते ॥ ५५ ॥

२२२५ बहू नागा च देवा च ओसरिंसु तहिं तदा ।
"युद्धमु'भिन्नं नागानं पस्सिस्साम मय" इति ॥ ५६ ॥

२२२६ मातुलो "भागिनेय्येन हटा ता धातुयो" इति ।
ञत्वा'ह थेरं तं:—"धातु न'त्थि मे सन्तिके" इति ॥ ५७ ॥

२२२७ आदितो पभुती थेरो तासं धातूनमा'गमं ।
वत्वान नागराज तं:—"देहि धातू" ति अब्रवि ॥ ५८ ॥

२२२८ अञ्ञथा सञ्ञापेतुं त थेरं सो उरगा'धिपो ।
आदाय चेतियघरं गन्त्वा तं तस्स वण्णयि ॥ ५९ ॥

२२२९ "अनेकधा अनेकेहि रतनेहि सुसङ्खत ।
चेतिय चेतियघरं पस्स भिक्खु सुनिम्मित ॥ ६० ॥

२२३० लङ्कादीपम्हि सकले सब्बानि रतनानि'पि ।
सोपानन्ते पाटिकम्पि नागघन्त'ञ्ञेसु का कथा ? ॥ ६१ ॥

२२३१ महासक्कारठानम्हा अप्पसक्कारठानकं ।
धातूनं नयनं नाम न युत्तं भिक्खु वो इद " ॥ ६२ ॥

२२३२ " सच्चाभिसमयो नाग तुम्हाकं हि न विज्जति ।
सच्चाभिसमयट्ठानं नेतुं युत्त हि धातुयो ॥ ६३ ॥

२२३३ संसारदुक्खमोक्खाय उप्पज्जन्ति तथागता ।
बुद्धस्स चे'त्थाधिप्पायो, तेन नेस्साम धातुयो ॥ ६४ ॥

२२३४ धातुनिधानम'ज्जे'व सो हि राजा करिस्सति ।
तस्मा पपञ्चम'कत्वा लहु मे देहि धातुयो " ॥ ६५ ॥

२२३५ नागो आहः—" सचे भन्ते तुवं पस्ससि धातुयो ।
गहेत्वा याहि " त थेरो तिक्खत्तुं त भणापिय ॥ ६६ ॥

२२३६ सुखुमं करं मापयित्वा थेरो तत्थ ठितो व सो ।
भागिनेय्यस्स वदने हत्थ पक्खिप्प तावदे ॥ ६७ ॥

२२३७ धातुकरण्डमा'दाय " तिट्ठ नागा " ति भासिय ।
निमुज्जित्वा पठवियं परिवेणम्हि उट्ठहि ॥ ६८ ॥

२२३८ नागराजा " गतो भिक्खु अम्हेही वञ्चितो " इति ।
धातुआनयनत्थाय भागिनेय्यस्स पाहिणि ॥ ६९ ॥

२२३९ भागिनेय्यो ' थ कुच्छिम्हि अपस्सित्वा करण्डकं ।
परिदेवमानो आगन्त्वा मातुलस्स निवेदयि ॥ ७० ॥

२२४० तदा सो नागराजा' पि " वञ्चितम्ह मय " इति ।
परिदेवि, नागा सब्बे'पि परिदेविंसु पिण्डिता (v.l. पीळिता) ॥७१॥

२२४१ भिक्खुनागस्स विजये तुट्ठा देवा समागता ।
धातुयो पूजयन्ता ता तेने'व सह आगमुं ॥ ७२ ॥

२२४२ परिदेवमाना आगन्त्वा नागा सङ्घस्स सन्तिके ।
बहुधा परिदेविंसु धाता'हरणदुक्खिता ॥ ७३ ॥

२२४३ तेसं सङ्घो' नुकम्पाय थोकं धातुम' दापयि ।
ते तेन तुट्ठा गन्त्वान पूजाभण्डानि आहरुं ॥ ७४ ॥

२२४४ सक्को रतनपल्लङ्कं सोण्णचङ्कोटमे' व च ।
आदाय सह देवेहि तं ठानं समुपागतो ॥ ७५ ॥

२२४५ थेरस्स उग्गतट्ठाने कारिते विस्सकम्मुना ।
पतिट्ठपेत्वा पल्लङ्कं सुभे रतनमण्डपे ॥ ७६ ॥

२२४६ धातुकरण्डकमा'दाय तस्स थेरस्स हत्थतो ।
चङ्गोटके ठपेत्वान पल्लङ्के पवरे ठपि ॥ ७७ ॥

२२४७ ब्रम्हा छत्तम' धारेसि, सन्तुसितो वाळवीजनिं ।
मणितालवण्ट सूयामो, सक्को सङ्खं तु सोदकं ॥ ७८ ॥

२२४८ चत्तारो च महाराजा अट्ठंसु खग्गपाणिनो ।
समुग्गहत्था तेत्तिंसा देवपुत्ता महिद्धिका ॥ ७९ ॥

२२४९ पारिच्छत्तकपुप्फेहि पूजयन्ता तहिं गता ।
कुमारियो तु द्वत्तिंसा दण्डदीपधरा ठिता ॥ ८० ॥

२२५० पलापेत्वा दुट्ठयक्खे यक्खसेनापती पन ।
अट्ठवीसति अट्ठंसु आरक्खं कुरुमानका ॥ ८१ ॥

२२५१ वीण वादयमानो व अट्ठा पञ्चसिखो तहिं ।
रङ्गभूमि मापयित्वा तिम्बरू तुरियघोसवा ॥ ८२ ॥

२२५२ अनेकदेवपुत्ता च साधुगीतप्पयोजका ।
महाकालो नागराजा थूयमानो अनेकधा ॥ ८३ ॥

२२५३ दिब्बतुरियानि वज्जन्ति, दिब्बसङ्गीति वत्तति ।
दिब्बगन्धादिवस्सानि वस्सापेन्ति च देवता ॥ ८४ ॥

२२५४ सो इन्दगुत्तथेरो तु मारस्स पटिबाहनं ।
चक्कवालसमं कत्वा लोहच्छत्तम'मापयि ॥ ८५ ॥

२२५५ धातूनं पुरतो चे'व तत्थ तत्थे'व पञ्चसु ।
ठानेसु गणसज्झायं करिंसु खलु भिक्खवो ॥ ८६ ॥

२२५६ तत्था'गमा महाराजा पहट्ठो दुट्ठगामणी ।
सीसेना'दाय आनीते चङ्गोटम्हि सुवण्णये ॥ ८७ ॥

२२५७ ठपेत्वा धातुचङ्गोटं पतिट्ठापिय आसने ।
धातुं पूजिय वन्दित्वा ठितो पञ्जलिको तहिं ॥ ८८ ॥

२२५८ दिब्बच्छत्तादिकाने'त्थ दिब्बगन्धादिकानि च ।
पस्सित्वा दिब्बतुरिया'दिसद्दे सुत्वा च खत्तियो ॥ ८९ ॥

२२५९ अपस्सित्वा ब्रम्हदेवे तुट्ठो अच्छारियब्भुतो ।
धातू छत्तेन पूजेसि लङ्कारज्जे 'मिसिञ्चिय ॥९० ॥

२२६० " दिब्बच्छत्तं मानुसञ्च विमुत्तिच्छत्तमे'व च ।
इति तिच्छत्तधारिस्स लोकनाथस्स सत्थुनो ॥ ९१ ॥

२२६१ तिक्खत्तुमे'व मे रज्जं दम्मी " ति हट्ठमानसो ।
तिक्खत्तुमे'व धातून लङ्कारज्जम'दासि सो ॥ ९२ ॥

२२६२ पूजयन्तो धातुयो ता देवेहि मानुसेहि च ।
सह चङ्गोटकेहे' व सीसेना'दाय खत्तियो ॥ ९३ ॥

२२६३ भिक्खुसङ्घपरिब्बुळ्हो कत्वा थूपं पदक्खिणं ।
पाचीनतो आरुहित्वा धातुगब्भम्हि ओतरि ॥ ९४ ॥

२२६४ अरहन्तो छन्नवुति कोटियो थूपमु'त्तमं ।
समन्ता परिवारेत्वा अट्ठंसु कतपञ्जली ॥९५ ॥

२२६५ ओतरित्वा धातुगब्भं " महग्घे सयने सुभे ।
ठपेस्सामी'ति चिन्तेन्ते पीतिपुण्णे नरिस्सरे ॥ ९६ ॥

२२६६ सधातु धातुचङ्गोटो उग्गन्त्वा तस्स सीसतो ।
सत्ततालप्पमाणम्हि आकासम्हि ठितो ततो ॥ ९७ ॥

२२६७ सयं करण्डो विवरि, उग्गन्त्वा धातुयो ततो ।
बुद्धवेसं गहेत्वान लक्खणब्यञ्जनु'ज्जलं ॥ ९८ ॥

२२६८ गण्डम्बमूले बुद्धोव यमकं पाटिहारियं ।
अकंसु धरमानेन सुगतेन अधिट्ठितं ॥ ९९ ॥

२२६९ तं पटिहारियं दिस्वा पसन्ने' कग्गमानसा ।
देवा मनुस्सा अरहत्तं पत्ता द्वादस कोटियो ॥ १०० ॥

२२७० सेसा, फलत्तयं पत्ता अतीता गणनापथं ।
हित्वा'थ बुद्धवेसं ता करण्डम्हि पतिट्ठहुं ॥ १०१ ॥

२२७१ ततो ओरुय्ह चङ्गोटो रञ्ञो सीसे पतिट्ठहि ।
सहि'न्दगुत्तथेरेन नाटकीहि च सो पन ॥ १०२ ॥

२२७२ धातुगब्भं परिहरं पत्वान सयनं सुभं ।
चङ्गोटं रतनपल्लङ्के ठपेत्वा जुतिन्धरो ॥ १०३ ॥

२२७३ धोवित्वा पुन सो हत्थे गन्धवासितवारिना ।
चतुजातियगन्धेन उब्बट्टेत्वा सगारवो ॥ १०४ ॥

२२७४ करण्डं विवरित्वान गहेत्वान धातुयो ।
इति चिन्तेसि भूमिन्दो महाजनहितत्थिको ॥ १०५ ॥

२२७५ "अनाकुला केहिचि'पि यदि हेस्सन्ति धातुयो ।
जनस्स सरणं हुत्वा यदि ठस्सन्ति धातुयो ॥ १०६ ॥

२२७६ सत्थु निपन्नाकारेन परिनिब्बाणमञ्चके ।
निपज्जन्तु सुपञ्ञत्ते सयनम्हि महारहे" ॥ १०७ ॥

२२७७ इति चिन्तिय सो धातू ठपेसि सयुनुत्तमे ।
तदाकारा धातुयो च सयिंसु सयनुत्तमे ॥ १०८ ॥

२२७८ आसाळ्हसुक्कपक्खस्स पण्णरसू'पोसथे ।
उत्तरासाळ्हनक्खत्ते एवं धातू पतिट्ठिता ॥ १०९ ॥

२२७९ सह धातुपतिट्ठाना अकम्पित्थ महामही ।
पाटिहीरानि'नेकानि पवत्तिंसु अनेकधा ॥ ११० ॥

२२८० राजा पसन्नो ता धातू सेतछत्तेन पूजयि ।
लङ्काय रज्जं सकलं सत्ताहानि अदासि च ॥ १११ ॥

२२८१ काये च सब्बालङ्कारं धातुगब्भम्हि पूजयि ।
तथा नाटकियो' मच्चा परिसा देवता'पि च ॥ ११२ ॥

२२८२ वत्थगुळघतादीनि दत्वा सङ्घस्स भूपति ।
भिक्खूहि गणसज्झायं कारेत्वा'खिलरत्तियं ॥ ११३ ॥

२२८३ पुना'हनि पुरे भेरिं चारेसिः—"सकला जना ।
वन्दन्तु धातू सत्ताह इमं " ति जनताहितो ॥ ११४ ॥

२२८४ इन्दगुत्तो महाथेरो अधिट्ठासि महिद्धिको ।
"धातू वन्दितुकामा ये लङ्कादीपम्हि मानुसा ॥ ११५ ॥

२२८५ तङ्खणं येव आगन्त्वा वन्दित्वा धातुयो इध ।
यथासकं घरं यन्तु" तं यथा'धिट्ठितम'हु ॥ ११६ ॥

२२८६ सो महाभिक्खुसङ्घस्स महाराजा महायसो ।
महादानं पवत्तेत्वा तं सत्ताहं निरन्तरं ॥ ११७ ॥

२२८७ आचिक्खि "धातुगब्भम्हि किच्चं निट्ठापित मया ।
धातुगब्भपिधानं तु सङ्घो जानितुम'रहति" ॥ ११८ ॥

२२८८ सङ्घो ते द्वे सामणेरे तस्मिं कम्मे नियोजयि ।
पिदहिंसु धातुगब्भं पासाणेना'हटेन ते ॥ ११९ ॥

२२८९ "माले'त्थ मा मिलायन्तु, गन्धा सुस्सन्तु मा इमे ।
मा निब्बायन्तु दीपा च, मा किञ्चा'पि विपज्जतु ॥ १२० ॥

२२९० मेदवण्णा छ पासाणा सन्धीयन्तु निरन्तरा" ।
इति खीणासवा तत्थ सब्बमे'तं अधिट्ठहुं ॥ १२१ ॥

२२९१ आणापेसि महाराजा "यथासत्ति महाजनो ॥
धातुनिद्धानकानेत्थ करोतू" ति हितत्थिको ॥ १२२ ॥

२२९२ महाधातुनिधानस्स पिट्ठम्हि च महाजनो ।
अका सहस्सधातूनं निधानानि यथाबलं ॥ १२३ ॥

२२९३ पिदहापिय त सब्ब राजा थूप समापयि ।
चतुरस्सचय चे'त्थ चेतियम्हि समापयि ॥ १२४ ॥

२२९४ एव अचिन्तिया बुद्धा, बुद्धधम्मा अचिन्तिया ।
अचिन्तिये पसन्नानं विपाको होति अचिन्तियो ॥ १२५ ॥

२२९५ पुञ्ञानि एवम'मलानि सय श्च सन्तो
कुब्बन्ति सब्बविभवुत्तमपत्तिहेतु ।
कारेन्ति चा'पि हि परे परिसुद्धचित्ता ।
नानाविसेसजनतापरिवारहेतू'ति ॥ १२६ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे धातुनिधानं**
नाम **एकतिंसतिमो** परिच्छेदो ।

द्वत्तिंसतिमो परिच्छेदो

[तुसितपुरगमनं]

२२९६ अनिट्ठिते छत्तकम्मे सुधाकम्मे च चेतिये ।
मारणन्तिकरोगेन राजा आसि गिलानको ॥ १ ॥

२२९७ तिस्सं पक्कोसयित्वा सो कनिट्ठं दीघवापितो ।
"थूपे अनिट्ठित कम्मं निट्ठापेही'ति अब्रवि ॥ २ ॥

२२९८ भातुनो दुब्बलत्ता सो तुन्नवायेहि कारिय ।
कञ्चुक मुद्धवत्थेहि तेन छादिय चेतियं ॥ ३ ॥

२२९९ चित्तकारेहि कारेसि वेदिक तत्थ साधुकं ।
पन्ती पुण्णघटानञ्च पञ्चङ्गुलिकपन्तिकं ॥ ४ ॥

२३०० नळकारेहि कारेसि छत्त वेळुमयं तथा ।
खरपत्तमये चन्दसुरिये मुद्धवेदियं ॥ ५ ॥

२३०१ लाखाकङ्कुट्ठकेहे'तं चित्तयित्वा सुचित्तितं ।
रञ्ञो निवेदयिः—" थूपे कत्तब्ब निट्ठितं इति ॥ ६ ॥

२३०२ सिविकाय निपज्जित्वा इधा'गन्त्वा महीपति ।
पदक्खिण करित्वान सिविकायेव चेतियं ॥ ७ ॥

२३०३ वन्दित्वा दक्खिणद्वारे सयने भूमिसन्थते ।
सयित्वा दक्खिणपस्सेन सो महाथूपमुत्तमं ॥ ८ ॥

२३०४ सयित्वा वामपस्सेन लोहपासादमुत्तमं ।
पस्सन्तो सुमनो आसि भिक्खुसङ्घपुरक्खतो ॥ ९ ॥

२३०५ गिलानपुच्छनत्थाय आगतेहि ततो ततो ।
छन्नवुत्तिकोटियो भिक्खू तस्मिं आसुं समागमे ॥ १० ॥

२३०६ गणसज्झायमकरुं वग्गबन्धेन भिक्खवो ।
थेरपुत्ताभयं थेरं तत्था'दिस्वा महीपति ॥ ११ ॥

२३०७ अट्ठवीस महायुद्धं युज्झन्तो अपराजयं ।
यो सोन पच्चुदावत्तो महायोधो वसी मम ॥ १२ ॥

२३०८ मच्चुयुद्धम्हि सम्पत्ते दिस्वा मञ्ञे पराजयं ।
इदानि मं सो नो'पेति थेरो थेरसुताभयो" ॥ १३ ॥

२३०९ इति चिन्तेसि, सो थेरो जानित्वा तस्स चिन्तितं ।
करिन्दनदिया सीसे वसं **पञ्जलिपब्बते** ॥ १४ ॥

२३१० पञ्चखीणासवसतपरिवारेन इद्धिया ।
नभसा'गम्म राजान अट्ठासि परिवारिय ॥ १५ ॥

२३११ राजा दिस्वा पसन्नो तं पुरतो च निसीदिय ।
"तुम्हे दसमहायोधे गण्हित्वान पुरे अहं ॥ १६ ॥

२३१२ युज्झिं इदानि एको'व मच्चुना युद्धना'रभिं ।
मच्चुसत्तु पराजेतु न सक्कोमी " ति आह च ॥ १७ ॥

२३१३ आह थेरोः–" महाराज मा भायि मनुजाधिप ।
किलेससत्तु अजिनित्वा अजेय्यो मच्चुसत्तुको ॥ १८ ॥

२३१४ सब्बम्पि सङ्खारगतं अवस्सं येव भिज्जति ।
अनिच्चा सब्बसङ्खारा, इति वुत्त हि सत्थुना ॥ १९ ॥

२३१५ लज्जासारज्जरहिता बुद्धे पे'ति अनिच्चता ।
तस्मा **अनिच्चा सङ्खारा दुक्खानत्ता**'ति चिन्तय ॥ २० ॥

२३१६ दुतिये अत्तभावे'पि धम्मच्छन्दो महा हि ते ।
उपट्ठिते देवलोके हित्वा दिब्बसुख तुवं ॥ २१ ॥

२३१७ इधा'गम्म बहु पुञ्ञ अकासि च अनेकधा ।
करणम्पे'करज्जस्स सासनुज्जोतनाय ते ॥ २२ ॥

२३१८ महापुञ्ञ, कतं पुञ्ञं यावज्जदिवसा तया ।
सब्बं अनुस्सरे'व ते सुखं सज्जु भविस्सति " ॥ २३ ॥

२३१९ थेरस्स वचनं सुत्वा राजा अत्तमनो अहु ।
" अवस्सयो द्वियुद्धे'पि तुवं मे'सि" अभासि च ॥ २४ ॥

२३२० तदा च आहरापेत्वा पहट्ठो पुञ्ञपोत्थकं ।
वाचेतुं लेखकं आह, सो तं वाचेसि पोत्थक ॥२५ ॥

२३२१ " एकूनसतविहारा महाराजेन कारिता ।
एकूनवीसकोटीहि विहारो मरिचवट्टि च ॥ २६ ॥

२३२२ उत्तमो लोहपासादो तिंसकोटीहि कारितो ।
महाथूपे अनग्घानि कारितानि तु वीसति ॥ २७ ॥

२३२३ महाथूपम्हि सेसानि कारितानि सुबुद्धिना ।
कोटिसहस्सं अग्घ'ति महाराजा " ति वाचयि ॥ २८ ॥

२३२४ "**कोट्टनामम्हि** (V.L. **कोळम्बनाम**) **मलये अक्खक्खायिकछातके ।**
कुण्डलानि महग्घानि दुवे दत्वान गण्हिय ॥ २९ ॥

२३२५ खीणासवान पञ्चन्न महाथेरानमु'त्तमो ।
दिन्नो पसन्नचित्तेन कङ्गुअम्बिलपिण्डको ॥ ३० ॥

२३२६ चूळङ्गणियपयुद्धम्हि परज्झीत्वा पलायता ।
कालं घोसापयित्वान आगतस्स विहायसा ॥ ३१ ॥

२३२७ *खीणासवस्स यतिनो अत्तानंअनपेक्खिय ।*
दिन्न सरकभत्तं " ति वुत्ते आह महीपति ॥ ३२ ॥

२३२८ "विहारमहसत्ताहे पासादस्स महे तथा ।
थूपरम्भनसत्ताहे (V. L. थूपारम्भे तु सत्ताहे) तथा
धातुनिधानके ॥ ३३ ॥

२३२९ चातुद्दिसस्स उभतोसङ्घस्स महतो मया ।
महारहं महादान अविसेसं पवत्तितं ॥ ३४ ॥

२३३० महावेसाखपूजा च चतुवीसम'कारयि ।
दीपे सङ्घस्स तिक्खत्तुं तिचीवरम'दापयि ॥ ३५ ॥

२३३१ सत्त सत्त दिना'ने व दीपरज्जम'हं इम ।
पञ्चखत्तुं सासनम्हि अदासिं हट्ठमानसो ॥ ३६ ॥

२३३२ सततं द्वादसट्ठाने सप्पिना सुद्धवट्टिया ।
दीपसहस्सं जालेसिं पूजेन्तो सुगतं अह ॥ ३७ ॥

२३३३ निच्च अट्ठारसट्ठाने वेज्जेहि विहितं अहं ।
गिलानभत्तभेसज्जं गिलानानम'दापयिं ॥ ३८ ॥

२३३४ चतुत्तालिसठानम्हि सङ्खतं मधुपायसं ।
तत्तकेस्वे'व ठानेसु तेलजुलकमे'व च ॥ ३९ ॥

२३३५ घते पक्के महाजालपूवे ठानम्हि तत्तके ।
तथे'व सह भत्तेन निच्चमे'व अदापयि ॥ ४० ॥

२३३६ उपोसथेसु दिवसेसु मासे मासे च अट्ठसु ।
लङ्कादीपे विहारेसु दीपतेलम'दापयि ॥ ४१ ॥

२३३७ **धम्मदानं** '**महन्त**ंति सुत्वा **आमिसदान**तो ।
"लोहपासादतो हेट्ठा सङ्घमज्झम्हि आसने ॥ ४२ ॥

२३३८ ओसारेस्सामि सङ्घस्स **मङ्गलसुत्त**" मि'च'ह ।
निसिन्नो ओसारयितु नासक्खि सङ्घगारवा ॥ ४३ ॥

२३३९ ततो पभुति लङ्काय विहारेसु तहिं तहिं ।
धम्मकथ कथापेसिं सक्कारित्वान देसके; ॥ ४४ ॥

२३४० धम्मकथिकस्से'कस्स सप्पिफाणितसक्खर ।
नाळिं नाळिम'दापेसिं, दापेसिं चतुरङ्गुल ॥ ४५ ॥

२३४१ मुट्ठिक यट्ठिमधुक, दापेसिं साटकद्वय ।
सब्बम्पि'स्सरिये दान न मे हासेति मानस ॥ ४६ ॥

२३४२ जीवित अनपेक्खित्वा दुग्गतेन सता मया ।
दिन्न दानद्वयं येव त मे हासेति मानस" ॥ ४७ ॥

२३४३ त सुत्वा अभयत्थेरो त दानद्वयमे'व सो ।
रञ्ञो चित्तप्पसादत्थं सवण्णेसि अनेकधा ॥ ४८ ॥

२३४४ "तेसु पञ्चसु थेरेसु कङ्गुअम्बिलगाहको ।
मलयमहादेवत्थेरो सुमनकूटम्हि पब्बते ॥ ४९ ॥

२३४५ नवन्न भिक्खुसतान दत्वा त परिभुञ्जि सो ।
पथवीचालको धम्मगुत्तथेरो तु त पन ॥ ५० ॥

२३४६ **कल्याणिक**विहारम्हि भिक्खून सविभाजिय ।
दससङ्ढसङ्ख्यान परिभोगम'का सय ॥ ५१ ॥

२३४७ **तलङ्गवासि**को **धम्मदिन्न**त्थेरो **पियङ्ग**के ।
दीपे द्वादससहस्सान (v.l. दससहस्सानं) दत्वान परिभुञ्जि तं ॥५२॥

२३४८ **मङ्गणवा**सिको **खुद्दतिस्स**त्थेरो महिद्धिको ।
केलासे सट्ठिसहस्सान दत्वान परिभुञ्जि तं ॥ ५३ ॥

२३४९ **महाव्यग्घो** च थेरो त **उक्कनगर**विहारके ।
दत्वा सतानं सत्तन्नं परिभोगम'का सयं ॥ ५४ ॥

२३५० **सरकभत्तगाहिकत्थेरो** पियङ्गदीपके ।
द्वादसभिक्खुसहस्सान दत्वान परिभुञ्जि तं ॥ ५५ ॥

२३५१ इति वत्वा'भयत्थेरो रञ्ञो हासेसि मानसं ।
राजा चित्त पसादेत्वा त थेरं इदम'ब्रवि ॥ ५६ ॥

२३५२ "चतुवीसति वस्सानि सङ्घस्स उपकारको ।
अहमे'व, हेतु कायो'पि सङ्घस्स उपकारको, ॥ ५७ ॥

२३५३ महाथूपदस्सनट्ठाने सङ्घस्स कम्ममालके ।
सरीरं सङ्घदासस्स तुम्हे झापेथ मे" इति ॥ ५८ ॥

२३५४ कनिट्ठमा'हः—"भो तिस्स महाथूपे अनिट्ठित ।
निट्ठापेहि तुव सब्ब कम्मं सक्कच्च साधुकं; ॥ ५९ ॥

२३५५ सायं पातो'व पुप्फानि महाथूपम्हि पूजय ।
तिक्खत्तु उपहारञ्च महाथूपस्स कारय; ॥ ६० ॥

२३५६ पटियादितञ्च य वट्ट मया सुगतसासने ।
सब्बं अपरिहापेत्वा तात वत्तय त तुव; ॥ ६१ ॥

२३५७ सङ्घस्स तात किच्चेसु मा पमज्जित्थ सब्बथा" ।
इति त अनुसासित्वा तुण्ही आसि महीपति ॥ ६२ ॥

२३५८ तं खण गणसज्झाय भिक्खुसङ्घो अकासि च ।
देवता छ रथे चे'व छहि देवेहि आनयुं ॥ ६३ ॥

२३५९ याचु विसुं विसुं देवा राजानं ते रथे ठिता ।
"अम्हाकं देवलोक त्वं एहि राजमनोरम"॥ ६४ ॥

२३६० राजा तेसं वचो सुत्वा "याव धम्मं सुणाम'हं ।
अधिवासेथ तावा" ति हत्थाकारेन वारयि ॥ ६५ ॥

२३६१ "वारेति गणसज्झाय" इति मन्त्वान भिक्खवो ।
सज्झाय ठपयुं, राजा पुच्छि त ठानकारणं ॥ ६६ ॥

२३६२ "आगमेथा'ति सञ्ञाय दिन्नता" ति वदिंसु ते ।
राजा "नेतं तथा भन्ते" इति वत्वान त वदि ॥ ६७ ॥

२३६३ त सुत्वान जना केचि "भीतो मच्चुभया अयं ।
लालप्पती" ति मञ्ञिसु, तेसं कङ्खाविनोदनं ॥ ६८ ॥

२३६४ कारेतुं अभयत्थेरो राजानं एव आह सो ।
"जानापेतु कथं सक्का आनीता ते रथा ?" इति ॥ ६९ ॥

२३६५ पुप्फदाम खिपापेसि राजा नभसि पण्डितो ।
तानि लग्गानि लम्बिसु रथीसासु विसु विसु ॥ ७० ॥

२३६६ आकासे लम्बमानानि तानि दिस्वा महाजनो ।
कङ्ख पटिविनोदेसि राजा थेरं अभासि तं ॥ ७१ ॥

२३६७ "कतमो देवलोको हि रम्मो भन्ते ?" ति, सो ब्रवि ।
"तुसितानं पुरं राज रम्म इति मतं मत ॥ ७२ ॥

२३६८ बुद्धभावय समयं ओलोकेन्तो महादयो ।
मेत्तेयो बोधिसत्तो हि वसते तुसिते पुरे" ॥ ७३ ॥

२३६९ थेरस्स वचनं सुत्वा महाराजा महामति ।
ओलोकेन्तो महाथूपं निपन्नो व निमीलयि ॥ ७४ ॥

२३७० चवित्वा तं खण येव तुसिता आगते रथे ।
निब्बत्तित्वा ठितो येव दिब्बदेहो अदिस्सथ ॥ ७५ ॥

२३७१ कतस्स पुञ्ञकम्मस्स फलं दस्सेतुम'त्तनो ।
महाजनस्स दस्सेन्तो अत्तान समलङ्कत ॥ ७६ ॥

२३७२ रथट्ठो येव तिक्खत्तु महाथूप पदक्खिणं ।
कत्वान थूप सङ्घञ्च वन्दित्वा तुसित अगा ॥ ७७ ॥

२३७३ नाटकियो इधा'गन्त्वा मकुट यत्थ मोचयुं ।
मकुटमुत्तसाला'ति एत्थ साला कता अहु ॥ ७८ ॥

२३७४ चितके ठपिते रञ्ञो सरीरम्हि महाजनो ।
यत्था'रवि, **रविवट्टिसाला** नाम तहिं अहु ॥ ७९ ॥

२३७५ रञ्ञो सरीरं झापेसुं यस्मिं निस्सीममालके ।
सो येव मालको एत्थ वुच्चते **राजमालको** ॥ ८० ॥

२३७६ दुट्ठगामणिराजा सो राजनामा'रहो महा ।
मेत्तेयस्स भगवतो हेस्सति अग्गसावको ॥ ८१ ॥

२३७७ रञ्ञो पिता पिता तस्स, माता माता भविस्सति ।
सद्धातिस्सो कनिट्ठो तु दुतियो हेस्सति सावको ॥ ८२ ॥

२३७८ **सालिराजकुमारो** यो तस्स रञ्ञो सुतो तु, सो ।
मेत्तेयस्स भगवतो पुत्तो येव भविस्सति ॥ ८३ ॥

२३७९ एवं यो कुसलपरो करोति पुञ्ञं
छादेन्तो अनियतपापकं बहुम्पि ।
सो सग्गं सघरं इवो 'पयाति, तस्मा
सप्पञ्ञो सततरतो भवेय्य पुञ्ञे 'ति ॥ ८४ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे तुसितपुरगमनं**
नाम **द्वत्तिंसतमो** परिच्छेदो ।

तेत्तिंसतिमो परिच्छेदो.

[दसराजको]

२३८० दुट्ठगामणिरञ्ञो तु रज्जे फीता जना अहुं ।
सालिराजकुमारो तु तस्सा'सि विस्सुतो सुतो ॥ १ ॥

२३८१ अतीव धञ्ञो सो आसि पुञ्ञकम्मरतो सदा ।
अतीव चारुरूपाय सत्तो चण्डालिया अहु ॥ २ ॥

२३८२ **असोकमालादेविं** त सम्बद्ध पुब्बजातिया ।
रूपेनातिपियायन्तो सो रज्जं नेव कामयि ॥ ३ ॥

२३८३ दुट्ठगामणिभातातो **सद्धातिस्सो** तदच्चये ।
रज्जं कारेसि अभिसित्तो अट्ठारस समासमो ॥ ४ ॥

२३८४ छत्तकम्मं सुधाकम्मं हत्थिपाकारमेव च ।
महाथूपस्स कारेसि सो सद्धाकतनामको ॥ ५ ॥

२३८५ दीपेन लोहपासादो उड्डय्हित्थ सुसङ्खतो ।
कारेसि लोहपासादं सो सत्तभूमिकं पुन; ॥ ६ ॥

२३८६ नवुतिसतसहस्सग्घो पासादो आसि सो तदा ।
दक्खिणागिरिविहारं कल्लकल्लेनञ्च कारयि ॥ ७ ॥

२३८७ कुलुम्बालविहारञ्च तथा **पेत्तङ्गवालिकं** ।
वेलङ्गाविट्ठिकञ्चेव **दुब्बलवापितिस्सकं** ॥ ८ ॥

२३८८ **दूरतिस्सकवापि**ञ्च **तथा मातुविहारकं** ।
कारेसि च दीघवापिं विहारं योजनयोजने ॥ ९ ॥

२३८९ **दीघवापिविहार**ञ्च कारेसि सहचेतियं ।
नानारतनकच्छन्नं तत्थ कारेसि चेतिये ॥ १० ॥

२३९० सन्धिय सन्धियं तत्थ रथचक्कप्पमाणकं ।
सोवण्णमाल कारेत्वा लग्गापेसि मनोरम ॥ ११ ॥

२३९१ चतुरासीतिसहस्सान धम्मक्खन्धानमि'स्सरो ।
चतुरासीतिसहस्सानि पूजा चा'पि अकारयि ॥ १२ ॥

२३९२ एवम्पुञ्ञानि कत्वा सो अनेकानि महीपति ।
कायस्स भेदा देवेसु तुसितेसू'पपज्जथ ॥ १३ ॥

२३९३ सद्धातिस्से महाराजे वसन्ते दीघवापियं ।
लज्जितिस्सो जेट्ठिसुतो **गिरिकुम्भिलनामकं** ॥ १४ ॥

२३९४ विहारं कारयी रम्म, तंकनिट्ठसुतो पन ।
थूलथनो अकारेसि विहारं **कन्दर**व्हय ॥ १५ ॥

२३९५ पितरा थूलथनको भातुसन्तिकमा'यता ।
सहेवा'गा विहारस्स सङ्घभोगत्थम'त्तनो ॥ १६ ॥

२३९६ सद्धातिस्से उपरते सब्बे' मच्चा समागता ।
थूपारामे भिक्खुसङ्घ सकलं सन्निपातिय ॥ १७ ॥

२३९७ सङ्घानुञ्ञाय रट्ठस्स रक्खणत्थं कुमारकं ।
अभिसिञ्चुं **थुलत्थनं**, तं सुत्वा लज्जितिस्सको ॥ १८ ॥

२३९८ इधा'गन्त्वा गहेत्वा त सयं रज्जम'कारयि ।
मासञ्चेव दसाहञ्च राजा थुल्लत्थनो पन ॥ १९ ॥

२३९९ तिस्सो समा लज्जितिस्सो सङ्घे हुत्वा अनादरो ।
" न जानिंसु यथावुड्ढं " इति तं परिहापयि ॥ २० ॥

२४०० पच्छा सङ्घं खमापेत्वा दण्डकम्मत्थमि'स्सरो ।
तीणि सतसहस्सानि दत्वान उरुचेतिये ॥ २१ ॥

२४०१ सिलामयानि कारेसि पुप्फाधानानि तीनि सो ।
अथो सतसहस्सेन चिनापेसि च अन्तरा ॥ २२ ॥

२४०२ महाथूपथूपारामानं भूमिं भूमिस्सरो समं ।
थूपारामे च थूपस्सं सिलाकञ्चुकमुत्तमं ॥ २३ ॥

२४०३ थूपारामस्स पुरतो सिलाथूपकमे'व च ।
लज्जिकासनसालञ्च भिक्खुसङ्घस्स कारयि ॥ २४ ॥

२४०४ कञ्चुकं खन्धकत्थूपे (v. l. कण्टके थूपे) कारापेसि सिलामयं ।
दत्वान सतसहस्सं विहारे **चेतियव्हये** ॥ २५ ॥

२४०५ गिरिकुम्भिलनामस्स विहारस्स महम्हि सो ।
सट्ठिभिक्खुसहस्सानं (v. l. तिचीवरं) छचीवरम'दापयि ॥ २६ ॥

२४०६ अरिट्ठविहारं कारेसि तथा **कुञ्जरहीनकं** ।
गामिकानञ्च भिक्खून भेसज्जानि अदापयि ॥ २७ ॥

२४०७ किमिच्छकं तण्डुलञ्च भिक्खुणीनम'दापयि ।
समा नवड्ढमासञ्च रज्जं सो कारयी इध ॥ २८ ॥

२४०८ लज्जिकतिस्सम्हि मते कनिट्ठो तस्स कारयि ।
रज्ज छळे'व वस्सानि **खल्लाटनाग**नामको ॥ २९ ॥

२४०९ लोहपासादपरिवारे पासादे'तिमनोरमे ।
लोहपासादसोभत्थं एसो द्वत्तिंस कारयि ॥ ३० ॥

२४१० महाथूपस्स परितो चारुनो हेममालिनो ।
वालिकङ्गणमरियादं पाकारञ्च अकारयि ॥ ३१ ॥

२४११ सो च **कुरुन्दवासोकविहार**ञ्च अकारयि ।
पुञ्ञकम्मानि च'ञ्ञानि कारापेसि महीपति ॥ ३२ ॥

२४१२ **कम्महारत्तको** नाम सेनापति महीपतिं ।
खल्लाटनागराजान नगरे येव अग्गहि ॥ ३३ ॥

२४१३ तस्स रञ्ञो कनिट्ठो तु **वट्टगामणि** नामको ।
तं दुट्ठसेनापतिकं हन्त्वा रज्जम'कारयि ॥ ३४ ॥

२४१४ खल्लाटनागरञ्ञो सो पुत्तकं सकभातुनो ।
महाचूळिकनामं तं पुत्तट्ठाने ठपेसि च ॥ ३५ ॥

२४१५ तम्मातरम'नुळादेविं महेसिञ्च अकासि सो ।
पितिट्ठाने ठितत्ता'स्स **पितिराजा**'ति च'ब्रवुं ॥ ३६ ॥

२४१६ एव रज्जे'भिसित्तस्स तस्स मासम्हि पञ्चमे ।
रोहणे कुलनगरे एको ब्राम्हणचेटको ॥ ३७ ॥

२४१७ **तिस्सो** नाम ब्राम्हणस्स वचो सुत्वा अपण्डितो ।
चोरो अहु, महा तस्स परिवारो अहोसि च ॥ ३८ ॥

२४१८ सगणा सत्त दमिळा महातित्थम्हि ओतरुं ।
तदा ब्राम्हणतिस्सो च ते सत्त दमिळा'पि च ॥ ३९ ॥

२४१९ छत्तत्थाय विसज्जेसु लेख भूपतिसन्तिकं ।
राजा ब्राम्हणतिस्सस्स लेखं पेसेसि नीतिमा ॥ ४० ॥

२४२० "रज्जं तव इदाने' व, गण्ह त्व दमिळे" इति ।
साधू'ति सो दमिळेहि युज्झि, गण्हिसु ते तु तं ॥ ४१ ॥

२४२१ ततो ते दमिळा युद्धं रञ्ञा सह पवत्तयु ।
कोलम्बालकसामन्ता युद्धे राजा पराजितो ॥ ४२ ॥

२४२१ (अ) * तित्थारामदुवारेन रथारूळ्हो पलायति ।
पण्डुकाभयराजेन तित्थारामो हि कारितो ।
वासितो च तदा आसि एकवीसति राजसु ॥
४२ (अ)

२४२२ तं दिस्वान पलायन्तं **निगण्ठो गिरि**नामको ।
"पलायति महाकालसीहलो" ति भुसं रवि ॥ ४३ ॥

२४२३ तं सुत्वान महाराजा:–"सिद्धे मन मनोरथे ।
विहारमे'त्थ कारेस्सं" इच्चे'व चिन्तयी तदा ॥ ४४ ॥

---

*The first two lines of the triplet occur in addition to the verse 42, in the Singhalese edition. The third line which marks the beginning of the verse 44 of the Singhalese edition, is retained as per sequence followed by Gieger in his edition.

२४२४ सगब्भं अनुलादेविं अग्गहि "रक्खिया" इति ।
महाचूळं महानागकुमारञ्चा'पि "रक्खिये" ॥ ४५ ॥

२४२५ रथस्स लहुभावत्थं दत्वा चूळामणिं सुभं ।
ओतारयि **सोमदेविं** तस्सा'नुञ्ञाय भूपति ॥ ४६ ॥

२४२६ युद्धाय गमने येव पुत्तकं द्वे च देवियो ।
गाहयित्वान निक्खन्तो सङ्कितो सो पराजितो ॥ ४७ ॥

२४२७ असक्कुणित्वा गाहेतुं पत्तं भुत्तं जिनेन तं ।
पलायित्वा **वेस्सगिरिवने** अभिनिलीयि सो ॥ ४८ ॥

२४२८ **कुपिक्कलमहातिस्सथेरो** दिस्वा तहिं तु नं ।
भत्तं पादा अनामट्ठं पिण्डदानं विवज्जिय ॥ ४९ ॥

२४२९ अथ केतकपत्तम्हि लिखित्वा हट्ठमानसो ।
सङ्घभोगं विहारस्स तस्स पादा महीपति ॥ ५० ॥

२४३० ततो गन्त्वा **सिलासोब्भकण्टकम्हि** वसी, ततो ।
गन्त्वान मातुवेलङ्गे सामगल्लसमीपगो ॥ ५१ ॥

२४३१ तत्थ'द्दस दिट्ठपुब्बं थेरं, थेरो महिपतिं ।
उपट्ठाकस्स अप्पेसि **तनसीवस्स** साधुक ॥ ५२ ॥

२४३२ तस्स सो तनसीवस्स रट्ठिकस्सन्तिके तहिं ।
राजा चुद्दस वस्सानि वसि तेन उपट्ठितो ॥ ५३ ॥

२४३३ सत्तसु दमिळेस्वेको सोमदेविं मदावह ।
रागरत्तो गहेत्वान परतीरम'गा लहुं ॥ ५४ ॥

२४३४ एको पत्तं दसबलस्स अनुराधपुरे ठित ।
आदाय तेन सन्तुट्ठो परतीरम'गा लहु ॥ ५५ ॥

२४३५ **पुळहत्थो** तु दमिळो तीणि वस्सानि कारयि ।
रज्जं सेनापतिं कत्वा दमिळं **बाहियव्हयं** ॥ ५६ ॥

२४३६ पुळहत्थ गहेत्वा तं दुवे वस्सानि बाहियो ।
रज्जं कारयि, तस्सा'पि **पनयमारो** चमूपति ॥ ५७ ॥

२४३७ बाहियं तं गहेत्वा सो राजा'सि पनयमारको ।
सत्त वस्सानि, तस्सापि **पिळयमारो** चमूपति ॥ ५८ ॥

२४३८ पनयमारं गहेत्वा सो राजा'सि पिळयमारको ।
सत्त मासानि, तस्सापि **दाठिको** तु चमूपति ॥ ५९ ॥

२४३९ पिळयमारं गहेत्वा सो दाठिको दमिळो पन ।
रज्जं अनुराधपुरे दुवे वस्सानि कारयि ॥ ६० ॥

२४४० एव दमिळराजूनं तेसं पञ्चन्नमे'व हि ।
होन्ति चुद्दसवस्सानि सत्त मासा च उत्तरिं ॥ ६१ ॥

२४४१ गताय तु निवापत्थ मलये'नुलदेविया ।
भारिया तनसीवस्स पादा पहरि पच्छियं ॥ ६२ ॥

२४४२ कुज्झित्वा रोदमाना सा राजानमुपसङ्कमि ।
तं सुत्वा तनसीवो सो धनुमा'दाय निक्खमि ॥ ६३ ॥

२४४३ देविया वचनं सुत्वा तस्स आगमना पुरा ।
द्विपुत्त देविमा'दाय ततो राजा'पि निग्गमि ॥ ६४ ॥

२४४४ धनुं सन्धाय आयन्त सीव विज्झि महासिवो ।
राजा नाम सावयित्वा अकासि जनसङ्गह ॥ ६५ ॥

२४४५ अलत्थ अट्ठामच्चे च महन्ते योधसम्मते ।
परिवारो महा आसि परिहारो च राजिनो ॥ ६६ ॥

२४४६ **कुपिक्कलमहातिस्सथेरं** दिस्वा महायसो ।
अच्छगल्लविहारम्हि बुद्धपूजम'कारयि ॥ ६७ ॥

२४४७ वत्थु सोधेतुमा'रुव्हे आकासचेतियङ्गणं ।
कपिसीसे अमच्चम्हि ओरोहन्ते महीपति ॥ ६८ ॥

२४४८ आरोहन्तो सदेविको दिस्वा मग्गे निसिन्नकं ।
"न निपन्नो" ति कुज्झित्वा कपिसीसम'घातयि ॥ ६९ ॥

२४४९ सेसा सत्त अमच्चा'पि निब्बिण्णा तेन राजिना ।
तस्सन्तिका पलायित्वा पक्कमन्ता यथारुचि ॥ ७० ॥

२४५० मग्गे विलुत्ता चोरेही विहारं **हम्बुगल्लकं** ।
पविसित्वान अद्दक्खुं तिस्सत्थेरं बहुस्सुतं ॥ ७१ ॥

२४५१ **चतुनिकायिकथेरो** सो यथा लद्धानि दापयि ।
वत्थफाणिततेलानि तण्डुला पाहुना तथा ॥ ७२ ॥

२४५२ अस्सत्थकाले थेरो सो "कुहिं बाधा ?" ति पुच्छिते ।
अत्तानं आविकत्वा ते तं पवत्तिं निवेदयुं ॥ ७३ ॥

२४५३ "कारेतुं केहि सक्का नु जिनसासनपग्गहं
दमिळेहि वा'थ रञ्ञा ?" इति पुट्ठा तु ते पुन ॥ ७४ ॥

२४५४ "रञ्ञा सक्का" ति आहंसु, सञ्ञापेत्वान ते इति ।
उभो तिस्समहातिस्सथेरा आदाय ते ततो ॥ ७५ ॥

२४५५ राजिनो सन्तिकं नेत्वा अञ्ञमञ्ञं खमापयुं ।
राजा च ते अमच्चा च थेरे एवम'याचिसुं ॥ ७६ ॥

२४५६ "सिद्धे कम्मे पेसिते नो गन्तब्बं सन्तिकं" इति ।
थेरा दत्वा पटिञ्ञं ते यथाठानम'गच्छिसुं ॥ ७७ ॥

२४५७ राजा अनुराधपुरं आगन्त्वान महायसो ।
दाठिकं दमिळं हन्त्वा सय रज्जम'कारयि ॥ ७८ ॥

२४५८ ततो निगण्ठारामं तं विद्धंसेत्वा महीपति ।
विहारं कारयी तत्थ द्वादसपरिवेणकं ॥ ७९ ॥

२४५९ महाविहारपतिट्ठाना द्वीसु वस्ससतेसु च ।
सत्तरससु वस्सेसु दसमासाधिकेसु च ॥ ८० ॥

२४६० तथा दिनेसु दससु अतिक्कन्तेसु सादरो ।
अभयगिरिविहारं सो पतिट्ठापेसि भूपति ॥ ८१ ॥

२४६१ पक्कोसयित्वा ते थेरे तेसु पुब्बुपकारिनो ।
तं महातिस्सथेरस्स विहारं मानदो अदा ॥ ८२ ॥

२४६२ गिरिस्स यस्मा आरामे राजा कारेसि सो'भयो ।
तस्मा'भयगिरि त्वे'व विहारो नामतो अहु ॥ ८३ ॥

२४६३ आणापेत्वा सोमदेविं यथाठाने ठपेसि सो ।
तस्सा तन्नामकं कत्वा **सोमाराम**'कारयि ॥ ८४ ॥

२४६४ रथा ओरोपिता सा हि तस्मिं ठाने वरङ्गना ।
कदम्बपुप्फगुम्बम्हि निलीना तत्थ अद्दस ॥ ८५ ॥

२४६५ मुत्तयन्त सामणेरं मग्गं हत्थेन छादिय ।
राजा तस्सा वचो सुत्वा विहारं तत्थ कारयि ॥ ८६ ॥

२४६६ महाथूपस्स उत्तरतो चेतियं उब्बवत्थुक ।
सिलासोब्भकटकं नाम राजा सो येव कारयि ॥ ८७ ॥

२४६७ तेसु सत्तसु योधेसु उत्तियो नाम कारयि ।
नगरम्हा दक्खिणतो विहारं दक्खिणव्हयं ॥ ८८ ॥

२४६८ तत्थे'व मूलवोकासविहारं मूलनामको ।
अमच्चो कारयी, तेन सो'पि तन्नामको अहु ॥ ८९ ॥

२४६९ कारेसि सालियारामं अमच्चो सालियव्हयो ।
कारेसि पब्बतारामं अमच्चो पब्बतव्हयो ॥ ९० ॥

२४७० उत्तरतिस्सारामं तु तिस्सा'मच्चो अकारयि ।
विहारे निट्ठिते रम्मे तिस्सत्थेरं उपेच्च ते ॥ ९१ ॥

२४७१ "तुम्हाकं पटिसन्थारवसेन'म्हेहि कारिते ।
विहारे देम तुम्हाकं" इति वत्वा अदंसु च ॥ ९२ ॥

२४७२ थेरो सब्बत्थ वासेसि ते ते भिक्खू यथारहं ।
अमच्चा'दंसु सङ्घस्स विविधे समणारहे ॥ ९३ ॥

२४७३ राजा सकविहारम्हि वसन्ते समुपट्ठहि ।
पच्चयेहि अनूनेहि, तेन ते बहवो अहुं ॥ ९४ ॥

२४७४ थेरं कुलेहि संसट्ठं महातिस्सो तु विस्सुत ।
कुलसंसग्गदोसेन सङ्घो तं नीहरी इतो ॥ ९५ ॥

२४७५ तस्स सिस्सो बहलमस्सुतिस्सत्थेरो'ति विस्सुतो ।
कुद्धोभय' भयगिरिं गन्त्वा वसि पक्खं वहं तहिं ॥ ९६ ॥

२४७६ ततो पभुति ते भिक्खू महाविहारं ना'गमुं ।
एव ते'भयगिरिका निग्गता थेरवादतो ॥ ९७ ॥

२४७७ पभिन्ना'भयगिरिकेहि दक्खिणविहारका यती ।
एव ते थेरवादेहि पभिन्ना भिक्खवो द्विधा ॥ ९८ ॥

२४७८ विहारपरिवेणानि घटाबन्धे अकारयि ।
"पटिसङ्खरणं एवं हेस्सती" ति विचिन्तिय ॥ ९९ ॥

२४७९ पिटकत्तयपालिञ्च तस्सा अट्ठकथम्पि च ।
मुखपाठेन आनेसु पुब्बे भिक्खू महामती ॥ १०० ॥

२४८० हानिं दिस्वान सत्तानं तदा भिक्खू समागता ।
चिरट्ठितत्थं धम्मस्स पोत्थकेसु लिखापयुं ॥ १०१ ॥

२४८१ वट्टगामणि'भयो सो राजा रज्जम'कारयि ।
इति द्वादस वस्सानि पञ्चमासेसु आदितो* ॥ १०२ ॥

२४८२ इति परहितं अत्तनो हितञ्च
पटिलभिय इस्सरियं करोति पञ्ञो ।
विपुलम्'पि कुबुद्धि लद्धभोगं
उभयहितं न करोति भोगलुद्धो'ति'+ ॥ १०३ ॥

इति सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे दसराजको
नाम तेत्तिंसतिमो परिच्छेदो ।

चतुत्तिंसतिमो परिच्छेदो

[एकादसराजको]

२४८३ तद'च्चये महाचूळी महातिस्सो अकारयि ।
रज्जं चुद्दस वस्सानि धम्मेन च समेन च ॥ १ ॥

२४८४ सहत्थेन कतं दानं सो सुत्वान महप्फलं ।
पठमे येव वस्सम्हि गन्त्वा अञ्ञातवेसवा ॥ २ ॥

२४८५ कत्वान सालिलवनं लद्धाय भतिया ततो ।
पिण्डपातं महासुम्मथेरस्सा'दा महीपति ॥ ३ ॥

२४८६ सोण्णगिरिम्हि पुन सो तीणि वस्सानि खत्तियो ।
गुळयन्तम्हि कत्वान भतिं लद्धा गुळे ततो ॥ ४ ॥

२४८७ ते गुळे आहरापेत्वा पुरमा'गम्म भूपति ।
भिक्खुसङ्घस्स'पा'दा सि महादानं महीपति ॥ ५ ॥

---

* Here the sequence is brought in a line with Geiger's edition by making the verse beginning with चिरट्ठितत्थ etc. as a verse of three lines.

\+ The Singhalese edition gives no number to this verse.

२४८८ तिंसभिक्खुसहस्सस्स अदा अच्छादनानि च ।
द्वादसन्नं सहस्सानं भिक्खुणीनं तथे'व च ॥ ६ ॥

२४८९ कारयित्वा महीपालो विहारं सुप्पतिट्ठितं ।
सट्ठिभिक्खुसहस्सस्स छचीवरम'दापयि (v.l. तिचीवरमदापयि) ॥७॥

२४९० तिंससहस्ससङ्खान भिक्खुणीनञ्च दापयि ।
मण्डवापिविहारं सो तथा अभयगल्लकं ॥ ८ ॥

२४९१ **वङ्कावट्टकगल्लञ्च दीघबाहुकगल्लकं ।**
जालगामविहारञ्च राजा सो येव कारयि ॥ ९ ॥

२४९२ एवं सद्धाय सो राजा कत्वा पुञ्ञानि'नेकधा ।
चतुद्दसन्नं वस्सानं अच्चयेन दिवं अगा ॥ १० ॥

२४९३ वट्टगामणिनो पुत्तो चोरनागो'ति विस्सुतो ।
महाचूळस्स रज्जम्हि चोरो हुत्वा चरी तदा ॥ ११ ॥

२४९४ महाचूळे उपरते रज्जं कारयि आगतो ।
अत्तनो चोरकाले सो निवासं येसु ना'लभि ॥ १२ ॥

२४९५ अट्ठारस विहारे ते विद्धसापेसि दुम्मति ।
रज्जं द्वादस वस्सानि चोरनागो अकारयि ॥ १३ ॥

२४९६* अत्तनो भरियादिन्नं विसं भक्खो मतो किर ।
लोकन्तरिकनिरयं पापो सो उपपज्जथ ॥ १४ ॥

२४९७ तदच्चये महाचूळरञ्ञो पुत्तो अकारयि ।
रज्जं तीणे'व वस्सानि राजा तिस्सो'ति विस्सुतो ॥ १५ ॥

२४९८ चोरनागस्स देवी तु **विसमं विसमानुळा ।**
विस दत्वान मारेसि बलत्थे रत्तमानसा ॥ १६ ॥

२४९९ तस्मिं येव बलत्थे सा अनुळा रत्तमानसा ।
तिस्सं विसेन घातेत्वा तस्स रज्जम'दासि सा ॥ १७ ॥

२५०० **सिवो** नाम बलत्थो सो जेट्ठदोवारिको तहिं ।
कत्वा महेसिं अनुळं वस्सं मासद्वयाधिक ॥ १८ ॥

---

* This line does not occur in the Singhalese edition and hence the confusion in the sequence of verses.

२५०१ रज्जं कारेसि नगरे; वटुके दमिळे'नुला ।
रत्ता विसेन तं हन्त्वा वटुके रज्जम'प्पयि ॥ १९ ॥

२५०२ वटुको दमिळो सो हि पुरे नगरवड्ढकि ।
महेसिं अनुलं कत्वा वस्सं मासद्वयाधिकं ॥ २० ॥

२५०३ रज्जं कारेसि नगरे; अनुला तत्थ आगतं ।
पस्सित्वा दारुभतिकं तस्मिं सा रत्तमानसा ॥ २१ ॥

२५०४ हन्त्वा विसेन वटुकं तस्स रज्जं समप्पयि ।
दारुभतिकतिस्सो सो महेसिं कारिया'नुलं ॥ २२ ॥

२५०५ एकमासा'धिकं वस्सं पुरे रज्जमकारयि; ।
कारेसि सो पोक्खरणिं महामेघवने लहुं ॥२३॥

२५०६ **निलियो** नाम दमिळे सा पुरोहितब्राम्हणे ।
रागेन रत्ता अनुला तेन संवासकामिनी ॥२४॥

२५०७ दारुभतिकतिस्सं तं विसं दत्वान घातिय ।
निलियस्स अदा रज्जं, सो'पि निलियब्राम्हणो ॥ २५ ॥

२५०८ तं महेसिं करित्वान निच्चं ताय उपट्ठितो ।
रज्जं कारेसि छमासं अनुराधपुरे इध * ॥ २६ ॥

२५०९ विसेन तम्पि घातेत्वा निलियं खत्तिया'नुला ।
रज्जं सा अनुला देवी चतुमासम'कारयि ॥ २७ ॥

२५१० महाचूळिकराजस्स पुत्तो दुतियको पन ।
कुटकण्णतिस्सो (v. l. काळकण्णितिस्सो) नाम भीतो
अनुलदेविया ॥ २८ ॥

२५११ पलायित्वा पब्बजित्वा काले पत्तबलो इध ।
आगन्त्वा घातयित्वा तं अनुलं दुट्ठमानसं ॥ २९ ॥

---

* In the Singhalese edition the following line occurs in addition which is not found in Geiger's edition:—

दूत्तिसाय बलत्थेहि वत्थुकामा यथारुचि ।

and hence sequence of verses is restored from the verse 2509 onwards.

२५१२ रज्जं कारेसि द्वावीसं वस्सानि मनुजाधिपो ।
महाउपोसथागारं अका चेतियपब्बते ॥ ३० ॥

२५१३ घरस्स तस्स पुरतो सिलाथूपम'कारयि ।
बोधिं रोपेसि तत्थे'व सो व चेतियपब्बते ॥३१ ॥

२५१४ **पेळगामविहारञ्च** अन्तरगङ्गाय कारयि ।
तत्थेव **वण्णकं** नाम महामातिकमे'व च ॥ ३२ ॥

२५१५ अम्बदुग्गमहावापिं भयोलुप्पलमे'व च ।
सत्तहत्थुच्चपाकारं पुरस्स परिखं तथा ॥ ३३ ॥

२५१६ महावत्थुम्हि अतुलं झापयित्वा असंयतं ।
अपनीय ततो थोकं महावत्थुम'कारयि ॥ ३४ ॥

२५१७ पदुमस्सरवनुय्यानं नगरे येव कारयि ।
माता'स्स दन्ते धोवित्वा पब्बजि जिनसासने ॥ ३५ ॥

२५१८ कुलसन्ते (v. l. कुलायत्ते) घरट्ठाने मातु भिक्खुणु'पस्सयं ।
कारेसि दन्तगेह'न्ति विस्सुतो आसि तेन सो ॥ ३६ ॥

२५१९ तदच्चये तस्स सुतो नामतो **भातिकाभयो** ।
अट्ठवीसति वस्सानि रज्जं कारेसि खत्तियो ॥ ३७ ॥

२५२० **महादाठिकराजस्स** भातिकत्ता महीपति ।
दीपे **भातिकराजा'**ति पाकटो आसि धम्मिको ॥ ३८ ॥

२५२१ कारेसि लोहपासादे पटिसङ्खारमे'त्थ सो ।
महाथूपे वेदिका द्वे थूपव्हे'पोसथव्हय ॥ ३९ ॥

२५२२ अत्तनो बलिमु'ज्झित्वा नगरस्स सन्मततो ।
रोपापेत्वा योजनम्हि सुमनानु'ज्जुकानि च ॥ ४० ॥

२५२३ पादवेदिकतो याव धुरच्छत्ता नराधिपो ।
चतुरङ्गुलबहलेन गन्धेन उरुचेतियं ॥ ४१ ॥

२५२४ लिम्पापेत्वान पुप्फानि वण्टेहि तत्थ साधुकं ।
निवेसेत्वान कारेसि थूपं मालागुळोपमं ॥ ४२ ॥

२५२५ पुनट्ठङ्गुल (v. l. पुनद्वङ्गुल) बहलाय मनोसिलाय चेतियं ।
लिम्पापेत्वान कारेसि तथेव कुसुमाचितं ॥ ४३ ॥

२५२६ पुन सोपानतो याव धुरच्छत्ता व चेतियं ।
पुप्फेहि ओकिरापेत्वा छादेसि पुप्फरासिना ॥ ४४ ॥

२५२७ उट्ठापेत्वान यन्तेहि जलं अभयवापितो ।
जलेहि थूपं सिञ्चन्तो जलपूजम'कारयि ॥ ४५ ॥

२५२८ सकटसतेन मुत्तानं, तेलेन सद्धिं साधुकं ।
मद्दापेत्वा सुधापिण्डं, सुधाकम्मं अकारयि ॥ ४६ ॥

२५२९ पवाळजालं कारेत्वा तं खिपापिय चेतिये ।
सोवण्णयानि पदुमानि चक्कमत्तानि सन्धिसु ॥ ४७ ॥

२५३० लग्गापेत्वा ततो मुत्ताकलापं याव हेट्ठिमा ।
पदुमा लम्बयित्वान महाथूपम'पूजयि ॥ ४८ ॥

२५३१ गणसज्झायसद्दं सो धातुगब्भम्हि तादिनं ।
सुत्वा "अदिस्वा तं ना'हं वुट्ठहिस्सं" ति निच्छितो ॥ ४९ ॥

२५३२ पाचीनद्विकमूलम्हि अनाहारो निपज्जि सो ।
थेरा द्वारं मापयित्वा धातुगब्भं नयिंसु तं ॥ ५० ॥

२५३३ धातुगब्भविभूतिं सो सब्बं दिस्वा महीपति ।
निक्खन्तो तादिसेहे'व पोत्थरूपेहि पूजयि ॥ ५१ ॥

२५३४ मधुगण्डेही गन्धेहि घटेहि च रसेहि च ।
अञ्जनहरितालेहि तथा मनोसिलाहि च ॥ ५२ ॥

२५३५ मनोसिलासु वस्सेन भस्सित्वा चेतियङ्गणे ।
ठितासु गोप्फमत्तासु रचितेहु'प्पलेहि च ॥ ५३ ॥

२५३६ थूपङ्गणम्हि सकले पूरिते गन्धकद्दमे ।
खित्तकिलञ्जछिद्देसु रचितेहुप्पलेहि च ॥ ५४ ॥

२५३७ वारयित्वा वारिमग्गं तत्थेव पूरिते घटे ।
पट्टवट्टिहि'नेकाहि कतवट्टिसिखाहि च ॥५५ ॥

२५३८ मधुकतेलम्हि तथा तिलतेले तथेव च ।
तथेवपट्टवट्टीनं सुबहूहि सिखाहि च ॥ ५६ ॥

२५३९ यथावुत्तेहि एतेहि महाथूपस्स खत्तियो ।
सत्तक्खत्तुं सत्तक्खत्तुं पूजा'कासि विसुं विसुं ॥ ५७ ॥

२५४० अनुवस्सञ्च नियतं सुधा मङ्गलमु'त्तमं ।
बोधिसिनानपूजा च तथेव उरुबोधिया ॥ ५८ ॥

२५४१ महावेसाखपूजा च उळारा अट्ठवीसति ।
चतुरासीतिसहस्सानि पूजा च अनुळारिका ॥ ५९ ॥

२५४२ विविध नटनच्चञ्च नानातुरियवादितं ।
महाथूपम्हि घोसञ्च सद्धानुन्नो अकारयि ॥ ६० ॥

२५४३ दिवसस्स च तिक्खत्तु बुद्धुपट्ठानमा'गमा ।
द्विक्खत्तुं पुप्फभेरिञ्च नियत सो अकारयि ॥ ६१ ॥

२५४४ नियतं छन्ददानञ्च पवारणदानमे'व च ।
तेलफाणितवत्थादिपरिक्खारे समणारहे ॥ ६२ ॥

२५४५ बहू'पादासि सङ्घस्स चेतियखेत्तमे'व च ।
चेतियपरिकम्मत्थं अदा सब्बत्थ खत्तियो ॥ ६३ ॥

२५४६ सदा भिक्खुसहस्सस्स विहारे चेतियपब्बते ।
सलाकवट्टभत्तञ्च सो अदापेसि भूपति ॥ ६४ ॥

२५४७ चित्तमणिमुचलञ्हे उपट्ठानत्तये व सो ।
तथा पदुमघरे छत्तपासादे च मनोरमे ॥ ६५ ॥

२५४८ भोजेन्तो पञ्चठानम्हि भिक्खू गन्धधुरे युते ।
पच्चयेहि उपट्ठासि सदा धम्मे सगारवो ॥ ६६ ॥

२५४९ पोराणराजनियतं यं किञ्चि सासनस्सितं ।
अकासि पुञ्ञकम्म सो सब्ब **भातिकभूपति** ॥ ६७ ॥

२५५० तस्स भातिकराजस्स अच्चये तकनिट्ठको ।
महादाठिकमहानागनामो रज्जम'कारयि ॥ ६८ ॥

२५५१ द्वादसं येव वस्सानि नानापुञ्ञपरायणो ।
महाथूपम्ही किञ्चिक्खपासाणे अत्थरापयि ॥ ६९ ॥

२५५२ वालिकामरियादञ्च कारेसि वित्थतङ्गणं ।
दीपे सब्बविहारेसु धम्मासनम'कारयि ॥ ७० ॥

२५५३ **अम्बत्थलमहाथूपं** कारापेसि महीपति ।
चये अतिट्ठमानम्हि सरित्वा मुनिनो गुणं ॥ ७१ ॥

२५५४ चजित्वान सकं पाणं निपज्जित्थ सयं तहिं ।
ठपयित्वा चयं तत्थ निट्ठापेत्वान चेतियं ॥ ७२ ॥

२५५५ चतुद्वारे ठपापेसि चतुरो रतनग्घिके ।
सिप्पिकेहि सुविभत्ते नानारतनजोतिते ॥ ७३ ॥

२५५६ चेतिये पटिमोचेत्वा रत्तकम्बलकञ्चुकं ।
कञ्चनबुब्बुलं चे'त्थ मुत्तालम्बञ्च दापयि ॥ ७४ ॥

२५५७ चेतियपब्बतावट्टे अलङ्करिय योजनं ।
योजापेत्वा चतुद्वारं समन्ता चारुवीथिकं ॥ ७५ ॥

२५५८ वीथिया उभतो पस्से आपनानि पसारिय ।
धजग्घिकतोरणेहि मण्डयित्वा तहिं तहिं ॥ ७६ ॥

२५५९ दीपमालासमुज्जोतं कारयित्वा समन्ततो ।
नटनच्चानि गीतानि वादितानि च कारयि ॥ ७७ ॥

२५६० मग्गे कदम्बनदितो याव चेतियपब्बता ।
गन्तुं धोतेहि पादेहि कारयि'त्थरणत्थतं ॥ ७८ ॥

२५६१ सनच्चगीतं देवा'पि समज्ज अकरुं तहिं ।
नगरस्स चतुद्वारे महादानञ्च दापयि ॥ ७९ ॥

२५६२ अकासि सकले दीपे दीपमाला निरन्तरं ।
सलिले'पि समुद्दस्स समन्ता योजनन्तरे ॥ ८० ॥

२५६३ चेतियस्स महे तेन पूजा सा कारिता सुभा ।
गिरिभण्डमहापूजा उळारा वुच्चते इध ॥ ८१ ॥

२५६४ समागतानं भिक्खूनं तस्मिं पूजासमागमे ।
दानं अट्ठसु ठानेसु पट्ठपेत्वा महीपति ॥ ८२ ॥

२५६५ ताळयित्वान तत्रट्ठा अट्ठसोवण्णभेरियो ।
चतुवीसतिसहस्सानं महादान पवत्तयि ॥ ८३ ॥

२५६६ छ चीवरानि पादासि बन्धमोक्खञ्च कारयि ।
चतुद्वारे न्हापितेहि सदा कम्मम'कारयि ॥ ८४ ॥

२५६७ पुब्बराजूहि ठपितं भातरा ठपितं तथा ।
पुञ्ञकम्मं अहापेत्वा सब्बं कारयि भूपति ॥ ८५ ॥

२५६८ अत्तानं देविं पुत्ते द्वे हत्थिं अस्सञ्च मङ्गलं ।
वारियन्तो'पि सङ्घेन सङ्घस्सा'दासि भूपति ॥ ८६ ॥

२५६९ छसतसहस्सग्घनकं भिक्खुसङ्घस्स सो अदा ।
सतसहस्सग्घनकं भिक्खुणीनं गणस्स तु ॥ ८७ ॥

२५७० दत्वान कप्पियं भण्डं विविधं विधिकोविदो ।
अत्तानं चा'वसेसे च सङ्घतो अभिनीहरि ॥ ८८ ॥

२५७१ कालायनकण्णिकम्हि मणिनागपब्बतव्हयं ।
विहारञ्च कलन्दव्हं कारेसि मनुजाधिपो ॥ ८९ ॥

२५७२ कुबुकन्दनदीतीरे समुद्दविहारकम्पि च ।
हुवाचकण्णिके चूलनागपब्बतसव्हयं ॥ ९० ॥

२५७३ पासाणदीपकव्हम्हि विहारे कारिते सयं ।
पानीयं उपनीतस्स सामणेरस्स खत्तियो ॥ ९१ ॥

२५७४ उपचारे पसीदित्वा समन्ता अड्ढयोजनं ।
सङ्घभोगम'दा तस्स विहारस्स महीपति ॥ ९२ ॥

२५७५ मण्डवापिविहारे च सामणेरस्स खत्तियो ।
तुट्ठो विहारस्सा'दासि सङ्घभोग तथेव च ॥ ९३ ॥

२५७६ इति विभवम'नप्पं साधुपञ्ञा लभित्वा
विगतमदपमादा चत्तकामप्पसङ्गा ।
अकरिय जनखेदं पुञ्ञकम्माभिरामा
विपुलविविधपुञ्ञ सुप्पसन्ना करोन्ती'ति ॥ ९४ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे एकादसराजको
नाम चतुत्तिंसतिमो परिच्छेदो ।

पञ्चतिंसतिमो परिच्छेदो

[द्वादसराजको]

२५७७ आमण्डगामणी' भयो महादाठिकअत्रये ।
नव वस्सान' अट्ठ मासे रज्जं कारेसि तं सुतो ॥ १ ॥

२५७८ छत्तातिछत्तं कारेसि महाथूपे मनोरमे ।
तत्थेव पादवेदिञ्च मुद्धवेदिञ्च कारयि ॥ २ ॥

२५७९ तथेव लोहपासादे थूपारामूपोसथव्हये ।
कुच्छिआजिरं कारेसि कुच्छिआलिन्दमे'व च ॥ ३ ॥

२५८० उभयत्था'पि कारेसि चारुं रतनमण्डपं ।
रजततलेनविहारञ्च कारापेसि नराधिपो ॥ ४ ॥

२५८१ महागामेण्डिवापिं सो पस्से कारिय दक्खिणे ।
दक्खिणस्स विहारस्स अदासि पुञ्ञदक्खिणो ॥ ५ ॥

२५८२ मा घातं सकले दीपे कारेसि मनुजाधिपो ।
वल्लिफलानि सब्बानि रोपापेत्वा तहिं तहिं ॥ ६ ॥

२५८३ मंसकुम्भण्डकं नाम आमण्डियमहीपति ।
पत्तं पूरापयित्वान कारेत्वा वत्थचुम्बटं ॥ ७ ॥

२५८४ दापेसि सब्बसङ्घस्स विप्पसन्नेन चेतसा ।
पत्ते पूरापयित्वा सो आमण्डगामणी विदु ॥ ८ ॥

२५८५ तंकानिट्ठो कणिरजानुतिस्सो घातिय भातरं ।
तीणि वस्सानि नगरे रज्जं कारेसि खत्तियो ॥ ९ ॥

२५८६ उपोसथघरट्टं सो निच्छिनि चेतियव्हये ।
राजापराधकम्मम्हि युत्ते सट्ठि तु भिक्खवो ॥ १० ॥

२५८७ सहोड्डे गाहयित्वान राजा चेतियपब्बते ।
पक्खिपापेसि कणिरव्हे (v. l. खिपापेसि करिन्दव्हे) पब्भारम्हि असीलके ॥ ११ ॥

२५८८ कणिरजानुअत्रयेन आमण्डगामणीसुतो ।
चूळाभयो वस्समे'कं रज्जं कारयि खत्तियो ॥ १२ ॥

२५८९ सो **होनकनदी**तीरे पुरपस्सम्हि दक्खिणे ।
कारापेसि महीपालो विहारं चूलगल्लकं ॥ १३ ॥

२५९० चूलाभयस्स'च्चयेन **सीवली** तंकनिट्ठिका ।
आमण्डधीता चतुरो मासे रज्जम'कारयि ॥ १४ ॥

२५९१ आमण्डभागिनेय्यो तु सीवलिं अपनीय तं ।
इळनागो'ति नामेन छत्तं उस्सापयी पुरे ॥ १५ ॥

२५९२ तिस्सवापिं गते तस्मिं आदिवस्से नराधिपे ।
तं हित्वा पुरमा'गञ्छुं बहवो **लम्बकण्णिका** ॥ १६ ॥

२५९३ तहिं अदिस्वा ते राजा कुद्धो तेहि अकारयि ।
महयं वापिया पस्से महाथूपञ्जस सय ॥ १७ ॥

२५९४ तेसं विचारके कत्वा चण्डाले च ठपापयि ।
तेन कुद्धा लम्बकण्णा सब्बे हुत्वान एकतो ॥ १८ ॥

२५९५ राजान तं गहेत्वान रुन्धित्वान सके घरे ।
सयं रज्जं विचारेसुं, रञ्ञो देवी तदा सकं ॥ १९ ॥

२५९६ पुत्तकं **चन्दमुखसिवं** मण्डयित्वा कुमारकं ।
धातीनं हत्थे दत्वान मङ्गलहत्थिसन्तिक ॥२० ॥

२५९७ पेसेसि वत्वा सन्देसं, नेत्वा तं धातियो तहिं ।
वदिंसु देविसन्देसं सब्बं मङ्गलहत्थिनो ॥ २१ ॥

२५९८ "अयं ते सामिनो पुत्तो, सामिको चारके ठितो ।
अरीहि घाततो सेय्यो तया घातो इमस्स तु ॥ २२ ॥

२५९९ त्वमे'न किर घातेहि इद देविवचो" इति ।
वत्वा तं ता सयापेसुं पादमूलम्हि हत्थिनो ॥ २३ ॥

२६०० दुक्खितो सो रुदित्वान नागो भेत्वान आळ्हकं ।
पविसित्वा महावत्थु द्वारं पातिय थामसा ॥ २४ ॥

२६०१ रञ्ञो निसिन्नठानम्हि उग्घाटेत्वा कवाटकं ।
निसीदापिय त खन्धे महातित्थमु'पागमि ॥ २५ ॥

२६०२ नावमा'रोपयित्वान राजानं तत्थ कुञ्जरो ।
पच्छिमोदधितीरेन सयं मलयमा'रुहि ॥ २६ ॥

२६०३ परतीरे वसित्वा सो तीणि वस्सानि खत्तियो ।
बलकायं गहेत्वान अगा नावाहि रोहणं ॥ २७ ॥

२६०४ तित्थे **सक्खरसोब्भम्हि** ओतरित्वान भूपति ।
अकासि रोहणे तत्थ महन्तं बलसङ्गहं ॥ २८ ॥

२६०५ रञ्ञो मङ्गलहत्थी सो दक्खिणा मलया ततो ।
रोहणं येव आगञ्छि तस्स कम्मानि कातवे ॥२९ ॥

२६०६ **महापदुम**नामस्स तत्थ जातकभाणिनो ।
तुलाधारव्हवासिस्स महाथेरस्स सन्तिके ॥ ३० ॥

२६०७ **कपिजातकं** सुत्वान बोधिसत्ते पसादवा ।
नागमहाविहारं सो जियामुत्तधनुस्सतं ॥ ३१ ॥

२६०८ कत्वा कारेसि, थूपञ्च वड्ढापेसि यथाठितं ।
तिस्सवापिञ्च कारेसि तथा दूरव्हवापिकं ॥ ३२ ॥

२६०९ सङ्गहेत्वा बलं राजा युद्धाय अभिनिक्खमि ।
तं सुत्वा लम्बकण्णा च युद्धाय अभिसंयुता ॥ ३३ ॥

२६१० कपल्लक्खण्डद्वारम्हि खेत्ते **हङ्कारपिट्ठिके** ।
युद्धमु'भिन्न वट्टित्थ अञ्ञमञ्ञविहेठन ॥ ३४ ॥

२६११ नावाकिलन्तदेहत्ता पुरिसा सीदन्ति राजिनो ।
राजा नामं सावयित्वा सयं पाविसि तेन सो ॥ ३५ ॥

२६१२ तेन भीता लम्बकण्णा सयिंसु उदरेन, ते ।
तेस सीसानि छिन्दित्वा रथनाभिसमं करुं ॥ ३६ ॥

२६१३ तिक्खत्तुमे'वं तु कते करुणाय महीपति ।
"अमारेत्वा व गण्हाथ जीवगाहं" ति अब्रवि ॥ ३७ ॥

२६१४ ततो विजितसङ्गामो पुरमा'गम्म भूपति ।
छत्तं उस्सापयित्वान तिस्सवापिच्छणं अगा ॥ ३८ ॥

२६१५ जलकीळाय उग्गन्त्वा सुमण्डितपसाधितो ।
अत्तनो सिरिसम्पत्तिं दिस्वा तस्सन्तरायिके ॥ ३९ ॥

२६१६ लम्बकण्णे सरित्वान कुद्धो योजापयी रथे ।
युगपरम्परा, तेसं पुरतो पाविसी पुरं ॥ ४० ॥

२६१७ महावत्थुस्स उम्मारे ठत्वा राजा'णापेसि सो ।
"इमेस सीस उम्मारे अस्मिं छिन्दथ भो" इति ॥ ४१ ॥

२६१८ "गोणा एते रथे युत्ता तव होन्ति रथेसभा ।
सिङ्गं खुरञ्च एतेसं छेदापय ततो" इति ॥ ४२ ॥

२६१९ मातुया अथ सञ्ञत्तो सीसच्छेदं निवारिय ।
नासञ्च पादङ्गुट्ठञ्च तेसं राजा अछेदयि ॥ ४३

२६२० हत्थिवुत्थं जनपदं अदा हत्थिस्स खत्तियो ।
हत्थिभोगो जनपदो इति तेना'सि नामतो ॥ ४४ ॥

२६२१ एवं अनुराधपुरे इळनागो महीपति ।
छब्बस्सानि अनूनानि रज्जं कारेसि खत्तियो ॥ ४५ ॥

२६२२ इळनागच्चये तस्स पुत्तो चन्दमुखो सिवो ।
अट्ठवस्सं सत्तमासं राजा रज्जम'कारयि ॥ ४६ ॥

२६२३ मणिकारगामके वापिं कारापेत्वा महीपति ।
इस्सरसमणव्हस्स विहारस्स अदासि सो ॥ ४७ ॥

२६२४ तस्स रञ्ञो महेसी च तंगामे पत्तिम'त्तनो ।
तस्से'वा'दा विहारस्स दमिळादेवी'ति विस्सुता ॥ ४८ ॥

२६२५ तं तिस्सवापिकीळाय हन्त्वा चन्दमुख सिवं ।
यसलालकतिस्सो'ति विस्सुतो तकनिट्ठको ॥ ४९ ॥

२६२६ अनुराधपुरे रम्मे लङ्काय वदने सुभे ।
सत्त वस्सान'ट्ठमासे राजा रज्ज'मकारयि ॥ ५० ॥

२६२७ दोवारिकस्स दत्तस्स पुत्तो दोवारिको सय ।
रञ्ञो सदिसरूपेन अहोसि सुभनामवा ॥ ५१ ॥

२६२८ सुभ बलत्थं तं राजा राजभूसाय भूसिय ।
निसीदापिय पल्लङ्के हासत्थं यसळालको ॥ ५२ ॥

२६२९ सीसचोलं बलत्थस्स ससीसे पटिमुञ्चिय ।
यट्ठिं गहेत्वा हत्थेन द्वारमूले ठितो सयं ॥ ५३ ॥

२६३० वन्दन्तेसु अमच्चेसु निसिन्नं आसनम्हि तं ।
राजा हसति; एवं सो कुरुते अन्तरन्तरा ॥ ५४ ॥

२६३१ बलत्थो एकदिवसं राजानं हसमानकं ।
"अयं बलत्थो कस्मा मे सम्मुखा हसती!" ति सो ॥ ५५ ॥

२६३२ मारापयित्वा राजानं बलत्थो सो सुभो इध ।
रज्जं कारेसि छब्बस्सं सुभराजा'ति विस्सुतो ॥ ५६ ॥

२६३३ द्वीसु महाविहारेसु सुभराजा मनोरमं ।
परिवेणपन्ति सुभराजनामकं येव कारयि ॥ ५७ ॥

२६३४ उरुवेलसमीपम्हि तथा वल्लीविहारकं ।
पुरत्थिके एकद्वारं गङ्गन्ते नन्दिगामकं ॥ ५८ ॥

२६३५ लम्बकण्णसुतो एको उत्तरपस्सवासिको ।
सेनापतिं उपट्ठासि वसभो नाम मातुलं ॥ ५९ ॥

२६३६ " हेस्सति वसभो नाम राजा'ति सुतिया तदा ।
घातेसि राजा दीपम्हि सब्बे वसभनामके ॥ ६० ॥

२६३७ " रञ्ञो दस्साम वसभं इमं'ति भरियाय सो ।
सेनापति मन्तयित्वा पातो राजकुलं अगा ॥ ६१ ॥

२६३८ गच्छतो तेन सह सा तम्बुलं चुण्णवज्जितं ।
वसभस्सा'दासि हत्थम्हि तं साधु परिरक्खितु ॥ ६२ ॥

२६३९ राजगेहदुवारम्हि तम्बुलं चुण्णवज्जितं ।
सेनापति उदिक्खित्वा तं चुण्णत्थं विसज्जयि ॥ ६३ ॥

२६४० सेनापतिस्स भरिया चुण्णत्थ वसभ गत ।
वत्वा रहस्सं दत्वा च सहस्सं तं पलापयि ॥ ६४ ॥

२६४१ महाविहारट्ठानं सो वसभो गन्त्वा सो वसभो पन ।
तत्थ थेरेहि खीरन्नवत्थेहि कतसङ्गहो ॥ ६५ ॥

२६४२ ततो परं कुट्ठिनो च राजभावाय निच्छितं ।
सुत्वान वचन हट्ठो " चोरो हेस्सं'ति निच्छितो ॥ ६६ ॥

२६४३ लद्धा समत्थपुरिसे गामघातं ततो परं ।
करोन्तो रोहणं गन्त्वा कपल्लपूवोपदेसतो ॥ ६७ ॥

२६४४ कमेन रट्ठं गण्हन्तो समत्थबलवाहनो ।
सो द्वीहि तदा वस्सेहि आगम्म पुरसन्तिकं ॥ ६८ ॥

२६४५ सुभराजं रणे हन्त्वा वसभो सो महब्बलो ।
उस्सापयि पुरे छत्तं, मातुलो तु रणे पति ॥ ६९ ॥

२६४६ तं मातुलस्स भरियं पुब्बभूतोपकारिकं ।
अकासि वसभो राजा महेसिं पोत्तनामिकं ॥ ७० ॥

२६४७ सो होरापाठकं पुच्छि आयुप्पमाणम'त्तनो ।
आह द्वादस वस्सानि रहो येवस्स सो'पि च ॥ ७१ ॥

२६४८ रहस्सरक्खनत्थाय सहस्सं तस्स दापिय ।
सङ्घं सो सन्निपातेत्वा वन्दित्वा पुच्छि भूपति ॥ ७२ ॥

२६४९ "सिया नु भन्ते आयुस्स वड्ढनं कारणं ?" इति ।
"अत्थी'ति सङ्घो आचिक्खि" अन्तरायविमोचनं ॥७३ ॥

२६५० परिस्सावनदानञ्च आवासदानमे'व च ।
गिलानवट्टदानञ्च दातब्बं मनुजाधिप ॥ ७४ ॥

२६५१ कातब्बं जिण्णकावासपटिसङ्खरणं तथा ।
पञ्चसीलसमादान कत्वा तं साधु रक्खियं ॥ ७५ ॥

२६५२ उपोसथूपवासो च कातब्बो'पोसथे" इति ।
राजा "साधू'ति गन्त्वान तथा सब्बम'कासि सो ॥ ७६ ॥

२६५३ तिण्णं तिण्णञ्च वस्सान अच्चयेन महीपति ।
दीपम्हि सब्बसङ्घस्स तिचीवरम'दापयि ॥ ७७ ॥

२६५४ अनागतान थेरान पेसयित्वान दापयि ।
द्वत्तिंसाय च ठानेसु दापेसि मधुपायसं ॥ ७८ ॥

२६५५ चतुसट्ठिया च ठानेसु महादान तु मिस्सकं ।
सहस्सवट्टी चतुसु ठानेसु च जलापयि ॥ ७९ ॥

२६५६ चेतियपब्बते चेव थूपारामे च चेतिये ।
महाथूपे, महाबोधिघरे इति इमेसु हि ॥ ८० ॥

२६५७ चित्तलकूटे कारेसि दस थूपे मनोरमे ।
दीपे'खिलम्हि आवासे जिण्णे च पटिसङ्खरि ॥ ८१ ॥

२६५८ वल्लियेरविहारे च थेरस्स सो पसादिय ।
महावल्लिगोत्तनाम विहारञ्च अकारयि ॥ ८२ ॥

२६५९ कारेसि **अनुरारामं** महागामस्स सन्तिके ।
हेळिगामट्ठकरीससहस्सं तस्स दापयि ॥ ८३ ॥
२६६० **मुचेलविहारं** कारेत्वा सो तिस्सवड्ढमानके ।
आळिसारो'दभागं हि विहारस्स अदापयि ॥ ८४ ॥
२६६१ गलम्बतित्थे थूपम्हि कारेसिट्ठककञ्चुकं ।
कारेसि' पोसथागारं, वट्टितेलत्थम'स्स तु ॥ ८५ ॥
२६६२ सहस्सकरीसवापिं सो कारापेत्वा अदासि च ।
कारेसि'पोसथागारं विहारे कुम्भिगल्लके ॥ ८६ ॥
२६६३ सो येवु'पोसथागारं इस्सरसमणके इध ।
थूपारामे थूपघरं कारापेसि महीपति ॥ ८७ ॥
२६६४ महाविहारे परिवेणपन्ति पच्छिमपेक्खिनिं ।
कारेसि चतुसालञ्च जिण्णक पटिसङ्खरि ॥ ८८ ॥
२६६५ चतुबुद्धपटिमा रम्मा पटिमानं घरं तथा ।
महाबोधङ्गणे रम्मे राजा सो येव कारयि ॥ ८९ ।
२६६६ तस्स रञ्ञो महेसी सा पोत्थनामा मनोरम ।
थूपं थूपघर चेव रम्मं तत्थेव कारयि ॥ ९० ॥
२६६७ थूपारामे थूपघरं निट्ठापेत्वा महीपति ।
तस्स निट्ठापितमहे महादानम'दासि च ॥ ९१ ॥
२६६८ युत्तान बुद्धवचने भिक्खूनं पच्चयम्पि च ।
भिक्खूनं धम्मकथिकान सप्पिफाणितमेव च ॥ ९२ ॥
२६६९ नगरस्स चतुद्वारे कपणवट्टञ्च दापयि ।
गिलानानञ्च भिक्खूनं गिलानवट्टमे'व च ॥ ९३ ॥
२६७० **चयन्ति राजुप्पलवापि वहं कोलम्बगामकं ।**
महानिक्खवट्टिवापिं महारामेत्तिमे'व च ॥ ९४ ॥
२६७१ **कोहालं कालिवापिञ्च चम्बुट्टिं चाथमङ्गणं ।**
अग्गिवड्ढमानकञ्च इच्चे'कादस वापियो ॥ ९५ ॥*

*The Singhalese edition gives the following variant for the two verses 94, 95.

२६७२ **द्वादसमातिका** चेव सुमिक्खत्थम'कारयि ।
गुत्तत्थ पुरपाकारं एवं उच्चम'कारयि ॥ ९६ ॥

२६७३ गोपुरञ्च चतुद्वारे महावत्थुञ्च कारयि ।
सरं कारेसि उय्याने, हंसे तत्थ विसज्जयि * ॥ ९७ ॥

२६७४ पुरे बहू पोक्खरणी कारापेत्वा तहिं तहिं ।
उम्मग्गेन जलं तत्थ पवेसेसि (v. l. पातावेसि) महीपतिं ॥ ९८ ॥

२६७५ एवं नानाविध पुञ्ञं कत्वा वसभभूपति ।
हतन्तरायो सो हुत्वा पुञ्ञकम्मे सदा रतो ॥ ९९ ॥

२६७६ चतुचत्ताळीस वस्सानि पुरे रज्जम'कारयि ।
चतुचत्ताळीसवेसाखपूजायो च अकारयि ॥ १०० ॥

२६७७ सुभराजा धरन्तो सो अत्तनो एकधीतरं ।
वसभेन भया सङ्की अप्पेसि'ट्ठकवड्ढकिं ॥ १०१ ॥

२६७८ अत्तनो कम्बलञ्चेव राजभण्डानि च'प्पयि ।
वसभेन हते तस्मिं तमा'दायि'ट्ठवड्ढकि ॥ १०२ ॥

२६७९ धीतुट्ठाने ठपेत्वान वड्ढेसि अत्तनो घरे ।
सकम्म करतो तस्स भत्तमा'हरि दारिका ॥ १०३ ॥

२६८० सा निरोधसमापन्नं कदम्बपुप्फगुम्बके ।
सत्तमे दिवसे दिस्वा भत्तं मेधाविनी अदा ॥ १०४ ॥

२६८१ पुन भत्त रन्धयित्वा पितुनो भत्तमा'हरि ।
पपञ्चकारण पुट्ठा तम'त्थ पितुनो वदि ॥ १०५ ॥

मयेत्ति राजुप्पल वापीवहं कोळम्बगामक ।
महानिकवट्टिवापिञ्च महागामद्वयम्पि च ॥
केहाळं केळिवासञ्च चम्बुट्ठिं वातमङ्गनं ।
अभिवड्ढमानकञ्च इच्चेकादस वापियो ॥

* The Singhalese edition gives the following variant to this line :—

कारापेत्वान उय्याने हंसे तत्थ विसज्जयि ।

२६८२ तुट्ठो पुनप्पुन चे'सो भत्तं थेरस्स दापयि ।
विसत्थो'नागतं दिस्वा थेरो आह कुमारिकं ॥ १०६ ॥

२६८३ "तव इस्सरिये जाते इमं ठानं कुमारिके ।
सरेय्यासी'ति, थेरो तु तदा' व परिनिब्बुतो ॥ १०७ ॥

२६८४ सके सो वसभो राजा वयप्पत्तम्हि पुत्तके ।
वङ्कनासिकातिस्सम्हि कञ्ञं तस्सा'नुरूपिक ॥ १०८ ॥

२६८५ गवेसापेसि, पुरिसा तं दिस्वान कुमारिकं ।
इट्ठकवड्ढकिगामे इत्थिलक्खणकोविदा ॥ १०९ ॥

२६८६ रञ्ञो निवेदयुं, राजा तमा'नापेतुमा'रभि ।
तस्सा'ह राजधीतत्त इट्ठकवड्ढकी तदा ॥ ११० ॥

२६८७ सुभरञ्ञो तु धीतत्तं कम्बलादीहि ञापयि ।
राजा तुट्ठो सुतस्सा'दा त साधुकतमङ्गलं ॥ १११ ॥

२६८८ वसभस्स'च्चये पुत्तो वङ्क**नासिकतिस्सको** ।
अनुराधपुरे रज्ज तीणि वस्सानि कारयि ॥ ११२ ॥

२६८९ सो **होन**नदियातीरे **महामङ्गलना**मक ।
विहारं कारयी राजा वङ्कनासिकतिस्सको ॥ ११३ ॥

२६९० महामत्ता तु देवी सा सरन्ती थेरभासितं ।
विहारकरणत्थाय अकासि धनसञ्चय ॥ ११४ ॥

२६९१ वङ्कनासिकतिस्सस्स अच्चये कारयी सुतो ।
रज्जं द्वावीसवस्सानि **गजबाहुकगामणि** ॥ ११५ ॥

२६९२ सुत्वा सो मातुवचनं मातुअत्थाय कारयि ।
कदम्बपुप्फठानम्हि राजा मातुविहारकं ॥ ११६ ॥

२६९३ माता सतसहस्सं सा भूमिअत्थाय पण्डिता ।
अदा महाविहारस्स विहारञ्च अकारयि ॥ ११७ ॥

२६९४ सयमे'व अकारेसि तत्थ थूप सिलामयं ।
सङ्घभोगञ्च पादासि किणित्वान ततो ततो ॥ ११८ ॥

२६९५ अभयुत्तरमहाथूपं वड्ढापेत्वा चिनापयि ।
चतुद्वारे च तत्थेव आदिमुखम'कारयि ॥ ११९ ॥

२६९६ गामणीतिस्सवापिं सो कारापेत्वा महीपति
अभयगिरिविहारस्स पाकवट्टाय'दासि च ॥ १२० ॥

२६९७ **मरिचवट्टिकथूपम्हि** कञ्चुकञ्च अकारयि ।
किणित्वा सतसहस्सेन सङ्घभोगम'दासि च ॥ १२१ ॥

२६९८ कारेसि पच्छिमे वस्से विहारं **रामुकव्हय** ।
महेजासनसालञ्च (v. l. महाआसनसालञ्च) नगरम्हि
अकारयि ॥ १२२ ॥

२६९९ गजबाहुस्स'च्चयेन ससुरो तस्स राजिनो ।
रज्जं **महल्लको नागो** छब्बस्सानि अकारयि ॥ १२३ ॥

२७०० पुरत्थिमे **सेजलकं** दक्खिणे **गोटपब्बतं** ।
पच्छिमेद**कपासाणं**, नागदीपे **सालिपब्बतं** ॥ १२४ ॥

२७०१ **बीजगामे तनवेलिं**, रोहणे जनपदे पन ।
तोब्बलनागपब्बतञ्च, अन्तोट्ठे **गिरिहालिकं** ॥ १२५ ॥

२७०२ एते **सत्तविहारे** सो महल्लनागभूपति ।
परित्तेना'पि कालेन कारापेसि महीपति ॥ १२६ ॥

२७०३ एवं असारेहि धनेहि सारं
पुञ्ञानि कत्वान बहूनि पञ्ञा ।
आदेन्ति बाला पन कामहेतु
बहूनि पापानि करोन्ति मोहा'ति ॥ १२७ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे द्वादसराजको**
नाम **पञ्चतिंसतिमो** परिच्छेदो ।

छत्तिंसतिमो परिच्छेदो

[तयोदसराजको]

२७०४ महल्लनागस्स'च्चयेन पुत्तो **भातिकतिस्सको** ।
चतुवीसति वस्सानि लङ्कारज्जम'कारयि ॥ १ ॥

२७०५ महाविहारे पाकारं कारापेसि समन्ततो ।
गवरतिस्सविहारं सो कारयित्वा महीपति ॥ २ ॥

२७०६ महामणिवापिं कारेत्वा विहारस्स अदासि च ।
विहारञ्च अकारेसि **भातिकतिस्स**नामकं ॥ ३ ॥

२७०७ कारेसि' पोसथागारं थूपारामे मनोरमे ।
रन्धकण्डकवापिञ्च कारापेसि महीपति ॥ ४ ॥

२७०८ सत्तेसु मुदुचित्तो सो सङ्घम्हि तिब्बगारवो ।
उभतो सङ्घे महीपालो महादानं पवत्तयि ॥ ५ ॥

२७०९ भातिकतिस्स'च्चयेन तस्स **कनिट्ठतिस्सको** ।
अट्ठारस समा रज्ज लङ्कादीपे अकारयि ॥ ६ ॥

२७१० **भूतारामममहानागत्थेर**स्स सो पसादिय ।
कारेसि रतनपासाद अभयगिरिम्हि साधुकं ॥ ७ ॥

२७११ अभयगिरिम्हि पाकारं महापरिवेणमे'व च ।
कारेसि **मणिसोम**व्हे महापरिवेणमे'व च ॥ ८ ॥

२७१२ तत्थेव चेतियघरं अम्बत्थले तथेव च ।
कारेसि पटिसङ्खारं नागदीपे घरे पन ॥ ९ ॥

२७१३ महाविहारसीम सो मद्दित्वा तत्थ कारयि ।
कुक्कुटगिरिपरिवेणपन्ति सक्कच्च भूपति ॥ १० ॥

२७१४ महाविहारे कारेसि द्वादस मनुजाधिपो ।
महाचतुरस्सपासादे दस्सनेय्ये मनोरमे ॥ ११ ॥

२७१५ दक्खिणविहारथूपस्मिं कञ्चुकञ्च अकारयि ।
भत्तसालं महामेघवनसीमञ्च मद्दिय ॥ १२ ॥

२७१६ महाविहारपाकारं पस्सतो अपनीय सो ।
मग्गं **दक्खिणविहारगामि**ञ्चा'पि अकारयि ॥ १३ ॥

२७१७ भूतारामविहारञ्च **रामगोणकमे**'व च ।
तथेव नन्दतिस्सस्स आरामञ्च अकारयि ॥ १४ ॥

२७१८ पाचीनतो अनुलतिस्सपब्बत गङ्गराजियं ।
नियेलतिस्सारामञ्च पीलपिट्ठिविहारकं ॥ १५ ॥

२७१९ **राजमहाविहार**ञ्च कारेसि मनुजाधिपो ।
सो येव तीसु ठानेसु कारेसि'पोसथालयं ॥ १६ ॥

२७२० **कल्याणिकविहारे** च **मण्डलगिरिके** तथा ।
दुब्बलवापितिस्सव्हे विहारेसु इमेसु हि ॥ १७ ॥

२७२१ कनिट्ठतिस्स'च्चयेन तस्स पुत्तो अकारयि ।
रज्जं द्वे येव वस्सानि **खुज्जनागो**'ति विस्सुतो ॥ १८ ॥

२७२२ खुज्जनागकनिट्ठो तु राज घातिय भातिकं ।
एकं वस्सं **कुञ्चनागो** रज्जं लङ्काय कारयि ॥ १९ ॥

२७२३ **महापेळ**ञ्च वड्ढेसि **एकनाळिक**छातके ।
भिक्खुसतानं पञ्चन्नं अब्बोच्छिन्न महीपति ॥ २० ॥

२७२४ कुञ्चनागस्स रञ्ञो तु देविया भातुको तदा ।
सेनापति **सिरिनागो** चोरो हुत्वान राजिनो ॥ २१ ॥

२७२५ बलवाहनसम्पन्नो आगम्म नगरन्तिकं ।
राजबलेन युज्झन्तो कुञ्चनागमहीपति ॥ २२ ॥

२७२६ पलापेत्वा लद्धजयो अनुराधपुरे वरे ।
लङ्कारज्जम'कारेसि वस्साने'कूनवीसति ॥ २३ ॥

२७२७ महाथूपवरे छत्तं कारापेत्वान भूपति ।
सुवण्णकम्मं कारेसि दस्सनेय्यं मनोरमं ॥ २४ ॥

२७२८ कारेसि लोहपासाद सङ्खित्तं पञ्चभूमिकं ।
महाबोधिचतुद्वारे सोपान पुन कारयि ॥ २५ ॥

२७२९ करित्वा छत्तपासाद महे पूजम'कारयि ।
कुलम्बणञ्च दीपस्मिं विसज्जेसि दयापरो ॥ २६ ॥

२७३० सिरिनाग'च्चये तस्स पुत्तो तिस्सो अकारयि ।
रज्ज द्वावीसवस्सानि धम्मवोहारकोविदो ॥ २७ ॥

२७३१ ठपेसि सो हि वोहारं हिंसामुत्तं यतो इध ।
वोहारिकतिस्सो राजा इति नामं ततो अहु ॥ २८ ॥

२७३२ **कप्पुकगामवासिस्स देवत्थेरस्स** सन्तिके ।
धम्मं सुत्वा पटिकम्म पञ्चावासे अकारयि ॥ २९ ॥

२७३३ **महातिस्सस्स** थेरस्स अनुरारामवासिनो ।
पसन्नो **मुचेलपट्टने** दानवट्टम'कारयि ॥ ३० ॥

२७३४ **तिस्सराजमण्डपञ्च** महाविहारद्वये'पि सो ।
महाबोधिघरे पाचीने लोहरूपद्वयं तथा ॥ ३१ ॥

२७३५ सत्तपण्णकपासादं कारेत्वा सुखवासकं ।
मासे मासे सहस्सं सो महाविहारस्स दापयि ॥ ३२ ॥

२७३६ अभयगिरिविहारे दक्खिणमूलसव्हये ॥
मरिचवट्टिविहारम्हि **कुलालितिस्स**सव्हये ॥ ३३ ॥

२७३७ महियङ्गणविहारम्हि **महागामनाग**सव्हये ।
महानागतिस्सव्हम्हि (v. l. तिस्सव्हे नागदीपम्हि) तथा
कल्याणिकव्हये ॥ ३४ ॥

२७३८ इति **अट्ठसु थूपेसु** छत्तकम्मम'कारयि ।
मूलनागसेनापतिविहारे दक्खिणे तथा ॥ ३५ ॥

२८३९ **मरिचवट्टिविहारम्हि पुत्तभाग**व्हये तथा ।
इस्सरसमणव्हम्हि **तिस्स**व्हे नागदीपके ॥ ३६ ॥

२७४० इति **छस्सु विहारेसु** पाकारञ्च अकारयि ।
कारेसि'पोसथागारं अनुरारामसव्हये ॥ ३७ ॥

२७४१ **अरियवंसकथाठाने** लङ्कादीपे'खिले'पि च ।
दानवट्टं पट्ठपेसि सद्धम्मे गारवेन सो ॥ ३८ ॥

२७४२ तीणि सतसहस्सानि दत्वान मनुजाधिपो ।
इणतो सङ्घे भिक्खू मोचेसि सासनप्पियो ॥ ३९ ॥

२७४३ महावेसाखपूजं सो कारेत्वा दीपवासिनं ।
सब्बेसं येव भिक्खूनं तिचीवरम'दापयि ॥ ४० ॥

२७४४ **वेतुल्यवादं** मद्दित्वा कारेत्वा पापनिग्गहं ।
कपिलेन अमच्चेन सासनं जोतयी च सो ॥ ४१ ॥

२७४५ विस्सुतो'भयनागो'ति कनिट्ठो तस्स राजिनो ।
देविया सह संसट्ठो जातो भीतो सभातरा ॥ ४२ ॥

२७४६ पलायित्वा **भल्लातित्थं** गन्त्वान सहसेवको ।
कुद्धो विय मातुलस्स हत्थपादञ्च छेदयि ॥ ४३ ॥

२७४७ राजिनो रट्ठभेदत्थं ठपेत्वान इधेव त ।
सुनखोपमं दस्सयित्वा गहेत्वातिसिनिद्धके ॥ ४४ ॥

२७४८ तत्थेव नावमा'रुय्ह परतीरम'गा सय ।
सुभदेवो मातुलो तु उपगम्म महिपति ॥ ४५ ॥

२७४९ सुहदो विय हुत्वान तस्मिं रट्ठम'भिन्दि सो ।
अभयो तं जाननत्थं दूतं इध विसज्जयि ॥ ४६ ॥

२७५० त दिस्वा पूगरुक्खं सो समन्ता कुन्तनाळिया ।
परिब्भमन्तो मद्दित्वा कत्वा दुब्बलमूलकं ॥ ४७ ॥

२७५१ बाहुना येव पातेत्वा तज्जेत्वा तं पलापयि ।
दूतो गन्त्वा अभयस्स तं पवत्तिं पवेदयि ॥ ४८ ॥

२७५२ त ञत्वा अभयो दमिळे आदाय बहुके ततो ।
नगरन्तिकमा'गञ्छि भातरा युज्झितु सयं ॥ ४९ ॥

२७५३ त ञत्वान पलायित्वा अस्समा'रुय्ह देविया ।
मलय अगमा राजा त कनिट्ठो'नुबन्धिय ॥ ५० ॥

२७५४ राजानं मलये हन्त्वा देविमा'दाय आगतो ।
कारेसि नगरे रज्जं अट्ठ वस्सानि भूपति ॥ ५१ ॥

२७५५ पासाणवेदिं कारेसि महाबोधि समन्ततो ।
लोहपासादङ्गणम्हि राजा मण्डपमे'व च ॥ ५२ ॥

२७५६ द्वीहि सतसहस्सेहि 'नेकवत्थानि गाहिय ।
दीपम्हि भिक्खुसङ्घस्स वत्थदानम'दासि सो ॥ ५३ ॥

२७५७ अभयस्स'च्चये भातु तिस्सस्स तस्स अत्रजो ।
द्वे वस्सानि **सिरीनागो** लङ्कारज्जम'कारयि ॥ ५४ ॥

२७५८ पटिसङ्खरिय पाकारं महाबोधिसमन्ततो ।
महाबोधिघरस्सेव सो येव वालिकातले ॥ ५५ ॥

२७५९ मुचेलरुक्खपरतो हंसवट्टं मनोरमं ।
महन्तं मण्डपञ्चेव कारापेसि महीपति ॥ ५६ ॥

२७६० **विजयकुमारको** नाम सिरिनागस्स अत्रजो ।
पितुनो अच्चये रज्जं एकवस्सम'कारयि ॥ ५७ ॥

२७६१ लम्बकण्णा तयो आसु सहाया महियङ्गणे ।
सङ्घतिस्सो सङ्घबोधि ततियो गोठकाभयो ॥ ५८ ॥

२७६२ ते तिस्सवापिमरियादगतो अन्धो विचक्खणो ।
राजुपट्ठानमा'यन्ते पदसद्देन अब्रवि ॥ ५९ ॥

२७६३ "पठवीसामिनो एते तयो वहति भू''इति ।
तं सुत्वा अभयो पच्छा यन्तो पुच्छि पुना'ह सो ॥ ६० ॥

२७६४ 'कस्स वसो ठस्सती ?'ति पुन पुच्छि तमे'व सो ।
'पच्छिमस्सा'ति सो आह तं सुत्वा द्वीहि सो अगा ॥ ६१ ॥

२७६५ ते पुरं पविसित्वान तयो रञ्ञो' तिवल्लभा ।
राजकिच्चानि साधेन्ता वसन्ति राजसन्तिके ॥ ६२ ॥

२७६६ हन्त्वा विजयराजानं राजगेहम्हि एकतो ।
सेनापति **सङ्घतिस्सं** दुवे रज्जे'भिसेचयु ॥ ६३ ॥

२७६७ एव सो अभिसित्तो च अनुराधपुरुत्तमे ।
रज्जं चत्तारि वस्सानि सङ्घतिस्सो अकारयि ॥ ६४ ॥

२७६८ महाथूपम्हि छत्तञ्च हेमकम्मञ्च कारयि ।
विसुं सतसहस्सग्घे चतुरो च महामणी ॥ ६५ ॥

२७६९ मज्झे चतुन्नं सुरियानं ठपापेसि महीपति ।
थूपस्स मुद्धनि तथा अनग्घ वजिरचुम्बटं ॥ ६६ ॥

२७७० सो छत्तमहपूजाय सङ्घस्स मनुजाधिपो ।
चत्ताळीससतसहस्सस्स छचीवरम'दासि च ॥ ६७ ॥

२७७१ तं **महादेवथेरेन दामहालक**वासिना (V.L. दामगल्लकवासिना) ।
सुत्वान खन्धके सुत्तं यागा'निसंसदीपन ॥ ६८ ॥

२७७२ सुत्वा पसन्नो सङ्घस्स यागुदानम'दापयि ।
नगरस्स चतुद्वारे सक्कच्चञ्चेव साधुकं ॥ ६९ ॥
२७७३ सो अन्तरन्तरा राजा जम्बुपक्कानि खादितुं ।
सहोरोधो सहामच्चो अगमा **पाचीनदीपकं** ॥ ७० ॥
२७७४ उपद्दुता'स्स गमने मनुस्सा पाचीनवासिनो ।
विसं फलेसु योजेसु राजभोज्जाय जम्बुया ॥ ७१ ॥
२७७५ खादित्वा जम्बुपक्कानि तानि तत्थेव सो मतो ।
सेनायुत्तं सङ्घबोधिं अभयो रज्जे'भिसेचयि ॥ ७२ ॥
२७७६ राजा **सिरिसङ्घबोधी**'ति विस्सुतो **पञ्चसीलवा** ।
अनुराधपुरे रज्जं दुवे वस्सानि कारयि ॥ ७३ ॥
२७७७ महाविहारे कारेसि सलाकग्ग मनोरमं ।
तदा दीपे मनुस्से सो ञत्वा दुब्बुट्ठु'पद्दुते ॥ ७४ ॥
२७७८ करुणाकम्पितमनो महाथूपङ्गणे सयं ।
निपज्जि भूमियं राजा कत्वान इति निच्छयं ॥ ७५ ॥
२७७९ "पवस्सित्वा न देवेन जलेनु'प्पतिते मयि ।
न हे'व वुट्ठहिस्सामि मरमानो'प'ह इध" ॥ ७६ ॥
२७८० एव निपन्ने भूमिन्दे देवो पावस्सि तावदे ।
लङ्कादीपम्हि सकले पीणयन्तो महामहिं ॥ ७७ ॥
२७८१ तथा'पि न उट्ठहति सो अपिलापनतो जले ।
अवारिंसु ततो'मच्चा जलनिग्गमनाळियो ॥ ७८ ॥
२७८२ ततो जलम्हि पिलवं राजा वुट्ठासि धम्मिको ।
करुणाय नुदी एव दीपे दुब्बुट्ठिकाभयं ॥ ७९ ॥
२७८३ "चोरा तहिं तहिं जाता" इति सुत्वान भूपति ।
चोरे आणापयित्वान रहस्सेन पलापयि ॥ ८० ॥
२७८४ आणापेत्वा रहस्सेन मतानं सो कलेवरं ।
अग्गीहि उत्तासेत्वान हनि तं चोरु'पद्दवं ॥ ८१ ॥
२७८५ एको यक्खो इधा'गम्म **रत्तक्खी** इति विस्सुतो ।
करोति रत्तान'क्खीनि मनुस्सानं तहिं तहिं ॥ ८२ ॥

२७८६ अञ्ञमञ्ञम'पेक्खित्वा भासित्वा रत्तनेत्तकं।
नरा मरन्ति ते यक्खो सो भक्खेति असङ्कितो ॥ ८३ ॥
२७८७ राजा उपद्दवं तेसं सुत्वा सन्तत्तमानसो।
एको'पवासगब्भम्हि हुत्वा अट्ठङ्गुपोसथी ॥ ८४ ॥
२७८८ " अपस्सित्वान त यक्खं न वुट्ठामी "ति सो सयि।
तस्स सो धम्मतेजेन अगा यक्खो तदन्तिकं ॥ ८५ ॥
२७८९ तेन " को'सी ? " ति पुट्ठो च सो " अहं'ति पवेदयि।
" कस्मा पजा मे भक्खेसि ? मा खाद "इति सो ब्रवि ॥ ८६ ॥
२७९० " एकस्मिं मे जनपदे नरे देही"ति सो ब्रवि।
" न सक्का " इति वुत्ते सो कमेन "एकं"ति अब्रवि ॥ ८७ ॥
२७९१ "अञ्ञं न सक्का दातु मे ममं खाद"इति सो ब्रवि।
" न सक्का " इति तं याचि गामे गामे बलिम्ब सो ॥ ८८ ॥
२७९२ " साधू " ति वत्वा भूमिन्दो दीपम्हि सकले'पि च।
गामद्वारे निवेसेत्वा बलिं तस्स अदापयि ॥ ८९ ॥
२७९३ महासत्तेन तेनेवं सब्बभूतानुकम्पिना।
महारोगभयं जातं दीपदीपेन नासितं ॥ ९० ॥
२७९४ सो भण्डागारिको रञ्ञो अमच्चो **गोठकाभयो**।
चोरो हुत्वा उत्तरतो नगरं समुपागमि ॥ ९१ ॥
२७९५ परिस्सावनमा'दाय राजा दक्खिणद्वारतो।
परहिंसम'रोचेन्तो एकको'व पलायि सो ॥ ९२ ॥
२७९६ पुटभत्तं गहेत्वान गच्छन्तो पुरिसो पथं।
भत्तभोगाय राजानं निबन्धित्थ पुनप्पुन ॥ ९३ ॥
२७९७ जलं परिस्सावयित्वा भुञ्जित्वान दयालुको।
तस्सेव'नुग्गहं कातुं इदं वचनम'ब्रवि ॥ ९४ ॥
२७९८ " सङ्घबोधि अहं राजा गहेत्वा मम भो सिरं।
गोठाभयस्स दस्सेहि बहु दस्सति ते धनं " ॥ ९५ ॥
२७९९ न इच्छि सो तथा कातुं तस्स'त्थाय महीपति।
निसिन्नो येव अमरि सो सीसं तस्स आदिय ॥ ९६ ॥

२८०० गोठाभयस्स दस्सेसि सो तु विम्हितमानसो ।
दत्वा तस्स धन रञ्ञो सक्कारं साधु कारयि ॥ ९७ ॥
२८०१ एवं गोठाभयो एसो **मेघवण्णाभयो**'ति च ।
विस्सुतो तेरससमा लङ्कारज्जम'कारयि ॥ ९८ ॥
२८०२ महावत्थुं कारयित्वा वत्थुद्वारम्हि मण्डपं ।
कारयित्वा मण्डयित्वा सो भिक्खू तत्थ सङ्घतो ॥ ९९ ॥
२८०३ अट्ठुत्तरसहस्सानि निसीदेत्वा दिने दिने ।
यागूहि खज्जभोज्जेहि साधूहि विविधेहि च ॥ १०० ॥
२८०४ सचीवरेहि तप्पेत्वा महादान पवत्तयि ।
एकवीसदिनाने'वं निबन्धं च'स्स कारयि ॥ १०१ ॥
२८०५ महाविहारे कारेसि सिलामण्डपमु'त्तम ।
लोहपासादथम्भे च परिवत्तिय ठापयि ॥ १०२ ॥
२८०६ महाबोधिसिलावेदिं उत्तरद्वारतोरण ।
पतिट्ठापेसि थम्भे च चतुकण्णे सचक्कके ॥ १०३ ॥
२८०७ तिस्सो सिलापटिमा च तीसु द्वारेसु कारयि ।
ठपापेसि च पल्लङ्कं दक्खिणम्हि सिलामय ॥ १०४ ॥
२८०८ पधानभूमिं कारेसि महाविहारपच्छतो ।
दीपम्हि जिण्णकावासं सब्बञ्च पटिसङ्खरि ॥ १०५ ॥
२८०९ थूपारामे थूपघरं थेरम्बत्थलके तथा ।
आरामे मणिसोमव्हे पटिसङ्खारयी च सो ॥ १०६ ॥
२८१० थूपारामे च मणिसोमआरामे मरिचवट्टिके ।
दक्खिणव्हविहारे च उपोसथघरानि च ॥ १०७ ॥
२८११ **मेघवण्णाभयव्हञ्च** नवविहारम'कारयि ।
विहारमहपूजायं पिण्डेत्वा दीपवासिनं ॥ १०८ ॥
२८१२ तिंस भिक्खुसहसानं छचीवरम'दासि च ।
महावेसाखपूजञ्च तदा एवम'कारयि ॥ १०९ ॥
२८१३ अनुवस्सञ्च सङ्घस्स छचीवरम'दापयि ।
पापकानं निग्गहेन सोधेन्तो सासनं तु सो ॥ ११० ॥

२८१४ **वेतुल्यवादिनो** भिक्खू **अभयगिरिवासिनो** ।
गाहयित्वा सट्ठिमत्ते जिनसासनकण्टके ॥ १११ ॥

२८१५ कत्वान निग्गहं तेसं परतीरे खिपापयि ।
तत्थ खित्तस्स थेरस्स निस्सितो भिक्खु **चोलिको** ॥ ११२ ॥

२८१६ **सङ्घमित्तो**'ति नामेन भूतविज्जादिकोविदो ।
महाविहारे भिक्खून कुज्झित्वान इधा'गमा ॥ ११३ ॥

२८१७ थूपारामे सन्निपात पविसित्वा असंयतो ।
सङ्घपालस्स परिवेणवासित्थेरस्स तत्थ सो ॥ ११४ ॥

२८१८ गोठाभयस्स थेरस्स मातुलस्स'स्स राजिनो ।
रञ्ञो नामेनालपतो वचनं पटिबाहिय ॥ ११५ ॥

२८१९ रञ्ञो कुलूपको आसि राजा तस्मिं पसादिय ।
जेट्ठपुत्तं **जेट्ठतिस्सं महासेनं** कनिट्ठकं ॥ ११६ ॥

२८२० अप्पेसि तस्स भिक्खुस्स सो सङ्गण्हि दुतीयकं ।
उपनन्धि तस्मिं भिक्खुस्मिं जेट्ठतिस्सो कुमारको ॥ ११७ ॥

२८२१ पितुनो अच्चये जेट्ठतिस्सो राजा अहोसि सो ।
पितु सारीरसक्कारे निग्गन्तुं नि'च्छमानके ॥ ११८ ॥

२८२२ दुट्ठामच्चे निग्गहेतु सयं निक्खम्म भूपति ।
कनिट्ठं पुरतो कत्वा पितुकायं अनन्तरं ॥ ११९ ॥

२८२३ ततो अमच्चे कत्वान सय हुत्वान पच्छतो ।
कनिट्ठे पितुकाये च निक्खन्ते तदनन्तरं ॥ १२० ॥

२८२४ द्वारं संवारयित्वान दुट्ठामच्चे निघातिय ।
सूले अप्पेसि पितुनो चितकाय समन्ततो ॥ १२१ ॥

२८२५ तेन'स्स कम्मुना नामं **कक्खळोपपदं** अहु ।
सङ्घमित्तो तु सो भिक्खु भीतो तस्मा नराधिपा ॥ १२२ ॥

२८२६ तस्साभिसेकसमकालं महासेनेन मन्तिय ।
तस्साभिसेकं पेक्खन्तो परतीरं गतो इतो ॥ १२३ ॥

२८२७ पितरा सो विप्पकतं लोहपासादमु'त्तमं ।
कोटिधनअग्घनकं कारेसि सत्तभूमिकं ॥ १२४ ॥

२८२८ सट्ठिसतसहस्सग्घं पूजयित्वा मणिं तहिं ।
कारेसि जेट्ठतिस्सो तं **मणिपासाद**नामक ॥ १२५ ॥

२८२९ मणि दुवे महग्घे च महाथूपे अपूजयि ।
महाबोधिघरे तीणि तोरणानि च कारयि ॥ १२६ ॥

२८३० कारयित्वा विहारं सो पाचीनतिस्सपब्बतं ।
पञ्चवासेसु सङ्घस्स अदासि पठवीपति ॥ १२७ ॥

२८३१ देवानम्पियतिस्सेन सो पतिट्ठापितं पुरा ।
थूपारामे उरुसीलापटिम चारुदस्सनं ॥ १२८ ॥

२८३२ नेत्वान थूपारामम्हा जेट्ठतिस्सो महीपति ।
पतिट्ठापेसि आरामे पाचीनतिस्सपब्बते ॥ १२९ ॥

२८३३ **कालमत्तिक**वापिं सो अदा चेतियपब्बते ।
विहारपासादमह महाविसाखमे'व च ॥ १३० ॥

२८३४ कत्वा तिंससहस्सस्स सङ्घस्सा'दा छचीवरं ।
आलम्बगामवापिं सो जेट्ठतिस्सो अकारयि '। १३१ ॥

२८३५ एवं सो विविध पुञ्ञं पासादकरणादिकं ।
कारेन्तो दस वस्सानि राजा रज्जम'कारयि ॥ १३२ ॥

२८३६ इति 'बहुविधपुञ्ञहेतुभूता
नरपतिता वहुपापहेतु चा'ति ।
मधुरमिव विसेन मिस्सम'न्नं
सुजनमनो भजते न त कदाची'ति' ॥ १३३ ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते **महावंसे तयोदसराजको**
नाम **छत्तिंसतिमो** परिच्छेदो ।

सत्ततिंसतिमो परिच्छेदो*

[राजा महासेनो]

२८३७ जेट्ठतिस्स'च्चये तस्स **महासेनो** कनिट्ठको।
सत्तवीसति वस्सानि राजा रज्जम'कारयि ॥ १ ॥

२८३८ तस्स रज्जाभिसेकं तं कारेतुं परतीरतो।
सो **सङ्घमित्तत्थेरो** तु कालं ञत्वा इधा'गतो ॥ २ ॥

२८३९ तस्सा'भिसेकं कारेत्वा अञ्ञं किच्चं च 'नेकधा।
महाविहारविद्धंसं कातुकामो असंयतो ॥ ३ ॥

२८४० "अविनयवादिनो एते महाविहारवासिनो।
विनयवादी मयं राज" इति गाहिय भूपति ॥ ४ ॥

२८४१ "महाविहारवासिस्स आहारं देति भिक्खुनो।
यो, सो सत दण्डियो"ति रञ्ञो दण्डं ठपापयि ॥ ५ ॥

२८४२ उपद्दुता तेहि भिक्खू महाविहारवासिनो।
महाविहारं छड्डेत्वा मलय रोहण अगु ॥ ६ ॥

२८४३ तेन महाविहारो'य नव वस्सानि छड्डितो।
महाविहारवासीहि भिक्खूहि आसि सुञ्ञतो ॥ ७ ॥

२८४४ "होति अस्सामिकं वत्थु पठवीसामिनो" इति।
राजानं सञ्ञपेत्वा सो थेरो दुम्मति दुम्मतिं ॥ ८ ॥

२८४५ महाविहारं नासेतुं लद्धानुमति राजतो।
तथा कातुं मनुस्से सो योजेसि दुट्ठमानसो ॥ ९ ॥

२८४६ सङ्घमित्तस्स थेरस्स सेवको राजवल्लभो।
सोणामच्चो दारुणो च भिक्खवो च अलज्जिनो ॥ १० ॥

२८४७ भिन्दित्वा लोहपासादं सत्तभूमिकमु'त्तमं।
घरे नानप्पकारे च इतो 'भयगिरिं नयु ॥ ११ ॥

* In the Singhalese edition the Closing of the chapter is given as '**महासेनराजाधिकारवण्णना.**' Though Geiger does not give any title to this chapter we have given a name as done before.

२८४८ महाविहारानितेहि पासादेहि बहूहि च ।
अभयगिरिविहारो सो बहुपासादको अहु ॥ १२ ॥
२८४९ सङ्घमित्तं पापमित्तं थेरं सोणञ्च सेवक ।
आगम्म सुबहु पापं अकासि सो महीपति ॥ १३ ॥
२८५० महासिलापटिमं सो पाचीनतिस्सपब्बता ।
आनेत्वा'भयगिरिम्हि पतिट्ठापेसि भूपति ॥ १४ ॥
२८५१ पटिमाघरं बोधिघरं धातुसालं मनोरमं ।
चतुसालञ्च कारेसि सङ्खरि कुक्कुटव्हयं ॥ १५ ॥
२८५२ सङ्घमित्तेन थेरेन तेन दारुणकम्मुना ।
विहारो सो'भयगिरि दस्सनेय्यो अहू तदा ॥ १६ ॥
२८५३ मेघवण्णाभयो नाम रञ्ञो सब्बत्थसाधको ।
सखा अमच्चो कुप्पित्वा महाविहारनासने ॥ १७ ॥
२८५४ चोरो हुत्वान मलयं गन्त्वा लद्धमहब्बलो ।
खन्धावारं निवेसेसि दूरतिस्सकवापिय ॥ १८ ॥
२८५५ तत्रागत त सुत्वान सहाय सो महीपति ।
युद्धाय पच्चुग्गन्त्वान खन्धावारं निवेसयि ॥ १९ ॥
२८५६ साधु पानञ्च मसञ्च लभित्वा मलयाभत ।
" न सेविस्सं सहायेन विना रञ्ञा "ति चिन्तिय ॥ २० ॥
२८५७ आदाय त सयं येव रत्तिं निक्खम्म एकको ।
रञ्ञो सन्तिकमा'गम्म तम'त्थं पटिवेदयि ॥ २१ ॥
२८५८ तेनाभतं तेन सह विसत्थो परिभुञ्जिय ।
" कस्मा चोरो अहू मे त्व ? " इति राजा अपुच्छि त ॥ २२ ॥
२८५९ " तया महाविहारस्स नासितत्ता"ति सो ब्रवि ।
" विहारं वासयिस्सामि खम मे त ममच्चयं " ॥ २३ ॥
२८६० इच्चे'वं अब्रवी राजा, राजानं सो खमापयि ।
तेन सञ्ञापितो राजा नगरं येव आगमि ॥ २४ ॥
२८६१ राजानं सञ्ञापेत्वा सो मेघवण्णाभयो पन ।
रञ्ञा सह न आगञ्छि दब्बसम्भारकारणा ॥ २५ ॥

२८६२ रञ्ञो'तिवल्लभा भरिया एका लेखकधीतिका ।
महाविहारनासम्हि दुक्खिता तं विनासकं ॥ २६ ॥

२८६३ थेरं मारयितुं कुद्धा सञ्ञहेत्वान वड्ढकिं ।
थूपारामे विनासेतु आगतं दुट्ठमानस ॥ २७ ॥

२८६४ मारापयि सङ्घमित्तत्थेर दारुणकारकं ।
सोणामच्चं दारुणञ्च घातयिंसु असंयतं ॥ २८ ॥

२८६५ आनेत्वा दब्बसम्भारं मेघवण्णाभयो तु सो ।
महाविहारे नेकानि परिवेणानि कारयि ॥ २९ ॥

२८६६ अभयेन भये तस्मिं वूपसन्ते तु भिक्खवो ।
महाविहारं वासेसु आगन्त्वान ततो ततो ॥ ३० ॥

२८६७ राजा महाबोधिघरे पच्छिमाय दिसाय तु ।
कारेत्वा लोहरूपानि ठपापेसि दुवे तु सो ॥ ३१ ॥

२८६८ दक्खिणारामवासिम्हि कुहने जिम्हमानसे ।
पसीदित्वा पापमित्ते तिस्सत्थेरे असयते ॥ ३२ ॥

२८६९ महाविहारसीमन्तो उय्याने **जोति** नामके ।
जेतवनविहारं सो वारियन्तो'पि कारयि ॥ ३३ ॥

२८७० ततो सीमं समूहन्तु भिक्खुसङ्घम'याचि सो ।
अकातुकामा नं भिक्खू विहारम्हा अपक्कमु ॥ ३४ ॥

२८७१ इध सीमासमुग्घातं परेहि कारियमानक ।
कोपेतु भिक्खवो केचि निलीयिंसु तहिं तहिं ॥ ३५ ॥

२८७२ महाविहारो नव मासे एवं भिक्खूहि छड्डितो ।
" समुग्घातं करिम्हा"ति परे भिक्खू अमञ्ञिसुं ॥ ३६ ॥

२८७३ ततो सीमासमुग्घाते व्यापारे परिनिट्ठिते ।
महाविहारं वासेसुं इधा'गन्त्वान भिक्खवो ॥ ३७ ॥

२८७४ तस्स विहारगाहिस्स तिस्सत्थेरस्स चोदना ।
अन्तिमवत्थुना आसि भूतत्था सङ्घमज्झगा ॥ ३८ ॥

२८७५ विनिच्छिय महामच्चो तदा धम्मिकसम्मतो ।
उप्पब्बाजेसि धम्मेन तं अनिच्छाय राजिनो ॥ ३९ ॥

२८७६ सो येव राजा कारेसि विहारं **मणिहीरकं** ।
तयो विहारे कारेसि देवालयं विनासिय ॥ ४० ॥

२८७७ **गोकण्णं एरकाविल्ले** (V.l. एककापिल्ल) **कलन्दब्राम्हणगामके** ।
मिगगामविहारञ्च गङ्गासेनकपब्बतं ॥ ४१ ॥

२८७८ पच्छिमायं **धातुसेनपब्बतञ्च** अकारयि ।
राजा महाविहारञ्च **कोकवातम्हि** कारयि ॥ ४२ ॥

२८७९ थूपारामविहारञ्च **हुळपिट्टिञ्च** कारयि ।
उत्तराभयसव्हे च दुवे भिक्खुणुपस्सये ॥ ४३ ॥

२८८० **कालवेलक**यक्खस्स ठाने थूपञ्च कारयि ।
दीपम्हि जिण्णकावासं बहुञ्च पटिसङ्खरि ॥ ४४ ॥

२८८१ सट्ठ्यत्थेरसहस्सस्स सहस्सग्घ अदासि सो ।
थेरदानञ्च सब्बेसं अनुवस्सञ्च चीवरं ॥ ४५ ॥

२८८२ अन्नपानादिदानानं परिच्छेदो न विज्जति ।
सुभिक्खत्थाय कारेसि सो च सोळस वापियो ॥ ४६ ॥

२८८३ **मणिहीरं महागामञ्च छल्लूरं खानु**नामकं
महामणि कोकवातं धम्मरम्मञ्च वापिक ॥ ४७ ॥

२८८४ **कुम्बालकं वाहनञ्च रत्तमालकण्डक**म्पि च ।
तिस्सवड्ढमानकं वापिं **वेलङ्गविट्ठिक**म्पि च ॥ ४८ ॥

२८८५ **महागल्लकं चीरवापिं महादारगल्लक**म्पि च ।
कालपासाणवापिञ्च इमा सोळस वापियो ॥ ४९ ॥

२८८६ गङ्गाय **पब्बतन्त**व्ह महामातिञ्च कारयि ।
एव पुञ्ञमपुञ्ञञ्च सुबहु सो उपाचिनि (V. l. उपचिनी'ति) ॥५०॥

महावंसो निट्ठितो

दिनाक	लेने वाले के हस्ताक्षर	वापसी का दिनाक